

Trygghet for fremtiden

Handlings- og økonomiplan 2020-2023

Rådmannens forslag

Sola
kommune

Innhold

1. Innledning og innstilling til vedtak	5
1.1 Innledning	5
1.2 Rådmannens innstilling til vedtak.....	7
2. Økonomi	10
2.1 Frie inntekter (skatt og rammetilskudd).....	10
2.1.1 Nasjonale forutsetninger	10
2.1.2 Lokale forutsetninger.....	11
2.2 Andre inntekter	14
2.2.1 Overføringer fra Lyse.....	14
2.2.2 Avgifter, gebyrer og egenbetalinger	15
2.3 Utgiftsforutsetninger	15
2.3.1 Lønnsvekst.....	15
2.3.2 Prisvekst.....	16
2.3.3 Renteforutsetninger	16
2.3.4 Pensjonskostnader	17
2.4 Netto driftsresultat.....	18
2.5 Omstilling	19
2.5.1 Netto driftsutgifter per innbygger per område- KOSTRA.....	20
2.6 Endringer drift- rådmannens forslag	21
2.6.1 Hovedprioriteringer – drift.....	21
2.6.2 Driftsrammetabell	24
2.6.3 Beskrivelse av endringene i driftsbudsjettet	29
2.7 Investeringer- rådmannens forslag	53
2.7.1 Hovedprioriteringer investeringer	53
2.7.2 Investeringstabell	54
2.7.3 Beskrivelse av investeringsprosjekter	57
2.7.4 Finansiering av investeringer	74
2.7.5 Utvikling i lånegjeld.....	74
2.7.6 Gjeldsgrad	77
3. Strategiske mål	81
3.1 Rådmann med sentrale staber	82
3.2 Oppvekst og kultur	83
3.3 Levekår	89
3.4 Samfunnsutvikling	91
4. Tjenesteområdene	96
4.1 Rådmann med sentrale staber	96

4.1.1 Dette jobber vi med	96
4.1.2 Våre mål.....	96
4.1.3 Netto endringer i driftsbudsjettet	98
4.1.4 Investeringene	100
4.2 Oppvekst og kultur	101
4.2.1 Dette jobber vi med	101
4.2.2 Våre mål.....	106
4.2.3 KOSTRA.....	107
4.2.4 Netto endringer i driftsbudsjettet	111
4.2.5 Investeringene	118
4.3 Levekår	122
4.3.1 Dette jobber vi med	122
4.3.2 Våre mål.....	123
4.3.3. KOSTRA.....	124
4.3.4 Netto endringer i driftsbudsjettet	126
4.3.5 Investeringene	135
4.4 Samfunnsutvikling	137
4.4.1 Dette jobber vi med	138
4.4.2 Våre mål.....	140
4.4.3 KOSTRA.....	141
4.4.4 Netto endringer i driftsbudsjettet	142
4.4.5 Investeringene	147
5. kommunale foretak og Sola kirkelige fellesråd.....	158
5.1 Sola tomteselskap KF	158
5.2 Sola Parkeringsselskap KF.....	159
5.3 Sola kirkelige fellesråd	160
6. Rådmannens forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger	162
6.1 Oppvekst og kultur	162
6.1.1 Barnehage	162
6.1.2. Skolefritidsordning – SFO.....	162
6.1.3. Kulturskole.....	163
6.2 Levekår	164
6.2.1 Betaling for langtidsopphold	164
6.2.1.1 Fradrag for boutgifter	165
6.2.2 Betaling for korttidsopphold	165
6.2.3 Betaling for dagsenteropphold	165
6.2.4 Betaling for trygghetsalarm	166
6.2.5 Betaling for praktisk bistand i hjemmet.....	166

6.2.6 Betaling Frisklivssentralen	167
6.2.7 Betaling fysioterapi	167
6.3 Samfunnsutvikling	167
6.3.1 Eiendom	167
6.3.2 Kommunalteknikk	168
6.3.3 Areal	173
7. Forskriftsskjema.....	176
7.1 Økonomisk oversikt - Drift	176
7.2 Skjema 1A – Bevilgningsoversikt drift	177
7.3 Skjema 1B- Bevilgningsoversikt drift per virksomhet.....	178
7.4 Skjema 2A- Økonomisk oversikt investering.....	179
7.5 Skjema 2B- Bevilgningsoversikt investeringer	180
8. Politisk behandling og vedtak	184

Kapittel 1

Innledning og innstilling til vedtak

1. Innledning og innstilling til vedtak

1.1 Innledning

Trygghet for fremtiden

De siste årene har vi i Sola måttet tilpasse oss en ny økonomisk virkelighet. Etter å ha nytt godt av høye skatteinntekter i årevis, fikk vi oss en kalddusj da nedgangen i oljeindustrien traff oss i 2016. Vi fikk høy **arbeidsledighet** i regionen, og spesielt i vår kommune, samtidig som skatteinntektene naturlig nok også ble betydelig redusert. I disse nedgangstidene har vi valgt å gjøre viktige investeringer for fremtiden. I tillegg til å dekke store behov for nye bygg som følge av mange år med befolkningsvekst, har vi bidratt til økt aktivitet i regionen og oppnådd bedre priser, i et mindre presset marked.

Vi strammer inn, men får økte budsjetter

Budsjettet for 2020 legger ikke opp til så omfattende kutt som vi har hatt de siste årene. Mens vi i 2019 kuttet 20 millioner, er omstillingen i 2020 på 6 millioner. Til tross for at vi reduserer kostnader i deler av driften, vil vi samlet sett øke budsjettet for Sola kommune i 2020. Eksempler på områder der vi styrker budsjettene er ny lærernorm, tidlig innsats for barn og unge, drift av nytt sykehjem og nytt sykehjemskjøkken.

Fremdeles høyere budsjetter enn gjennomsnittskommunen

Fra å ha skatteinntekter per innbygger på 141,5 prosent i 2015, var skattenivået i 2018 på 121 prosent av landsgjennomsnittet. Selv om vi fremdeles har høyere gjennomsnittlige skatteinntekter sammenlignet med resten av Kommune-Norge, har dette medført en stor omstilling for oss. Vi legger nå bak oss en periode med betydelige reduksjoner i budsjettene våre. Vi har de siste årene måttet snu hver stein på jakt etter muligheter til å levere gode tjenester til innbyggerne våre til en billigere penge. Dette er en sunn øvelse for de fleste, selv om det er krevende. Sammen har de 1800 ansatte i kommunen gjort det mulig å spare inn betydelige summer i budsjettene våre. Vi har vært modige og funnet måter å levere oppdraget vårt på, innenfor nye økonomiske rammer. Det har hovedsakelig vært mulig fordi vi har rigget oss til å tenke nytt. Vi har jobbet systematisk med innovasjon og tatt i bruk nye, smartere måter å jobbe på. Grepene vi har tatt for å endre organisasjonen er varige. Dette gjør at vi i dag står tryggere i å møte utfordringene fremover.

Vi satser på barn, unge og eldre

2020 er året hvor det blir et løft for barn og unge, men også eldre. I tillegg til ny lærernorm styrker vi også tidlig innsats i årets budsjett.

Politikk handler om prioriteringer. En av de prioriteringene som har blitt mest debattert i Sola har vært knyttet til sykehjemsmat. Nå bygges det sykehjemskjøkken i Sola sentrum, hvor kommunen investerer om lag ti millioner kroner. Det er satt av kr 12,4 millioner til årlig drift av kjøkkenet. Etter hvert skal vi også bygge sykehjemskjøkken på TABO. Det vil også bli mulig å søke om statlige midler som kan redusere investeringene knyttet til sykehjemsmat.

Store investeringer er gjort

Vi har snart et innflytningsklart rådhus som vil gi innbyggerne en dør inn til kommunen, og en praktisk arbeidsplass for flere hundre kommuneansatte. Det nye rådhuset vil legge til rette for større grad av samhandling mellom ulike tjenester i kommunen, som igjen skal kunne gi et mer helhetlig tilbud til solabuen. Nye Soltun sykehjem i sentrum vil stå klart våren 2020. Det vil være et stort løft for de ansatte som har jobbet i nedslitte lokaler, og ikke minst for eldre innbyggerne som vil kunne flytte inn i et topp moderne bygg. Bygging av Kjerrberget ungdomsskole på Skadberg er også en stor investering som gjøres nå.

Vi bygger innovasjonskultur

Vi kommer til å fortsette med å tenke innovativt fremover. Vi satser nå både på digitalisering og robotisering, og ser på hvordan enkle rutineoppgaver kan automatiseres og løses av roboter. Slik frigjør vi ressurser som kan bruke tid på viktigere oppgaver.

Men, også innovasjonsarbeid er noe vi regner som investering. I digitaliseringsarbeidet er det nødvendig å legge ned ekstra innsats i forberedelses- og implementeringsfasen, for å høste gevinster i varig drift.

Økonomiske måltall

Forslaget i driftsbudsjettet innebærer et netto driftsresultat på 3 prosent i tråd med kommunestyrets vedtatte målsetting. Dette er nødvendig for å kunne opprettholde økonomisk handlingsrom og tilfredsstillende egenfinansiering av investeringer.

Gjeldsgrad eksklusiv lån til videre utlån (startlån og utlån til tomteselskapet) samt lån for selvfinansierte byggeprosjekter blir på 79 prosent i 2020, 74 prosent i 2021, 66 prosent i 2022 og 61 prosent i 2023. Investeringsnivået i rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 er på 939,4 millioner kroner.

Grepene som er gjort i rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan for de fire neste årene skal gi Sola kommune trygghet for fremtiden.

1.2 Rådmannens innstilling til vedtak

Politisk behandling av Handlings- og økonomiplan 2020-2023 vil bli som følger:

- Formannskapet behandler rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 den 19. november 2019.
- Kommunestyret vedtar handlings- og økonomiplan 2020-2023 den 12. desember 2019.

Rådmannens anbefalte innstilling og forslag til vedtak:

1. Kommunestyret godkjenner rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 for Sola kommune. Netto budsjetttramme for 2020 fastsettes i henhold til:

1.1 Skjema 1B Bevilgningsoversikt- drift- kapittel 7

1.2 Skjema 2A Bevilgningsoversikt- investering- kapittel 7

1.3 Skjema 2B Bevilgningsoversikt- investeringer- kapittel 7

2. Kommunestyret godkjenner forslag til budsjett for skatt, rammetilskudd, renter, avdrag og anvendelse av netto driftsresultat i henhold til Budsjettskjema 1A – Bevilgningsoversikt – drift (kapittel 7)

3. Skatt på inntekt og formue fastsettes i henhold til høyeste skattøre som Stortinget vedtar.

4. Kommunestyret oppretter årsverk som følge av nye tiltak i drift. Se kapittel 2, økonomi, driftsrammetabell med beskrivelse av tiltak i drift.

5. For 2020 det tas opp følgende lån:

5.1 Lån til finansiering av egne investeringer, kr 96,6 millioner

5.2 Startlån fra Husbanken til videre utlån, kr 70 millioner

6. Det betales ordinære avdrag i 2020 i tråd med minimumsbestemmelsene i kommuneloven. I tillegg betales det ekstraordinært avdrag på 33,6 millioner kroner i 2020.

7. Kommunestyret godkjenner endringer i avgifter, gebyrer og egenbetalinger slik det fremgår i kapittel 6 i rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023.

8. Handlings- og økonomiplanen innrettes med sikte på reell styring etter følgende økonomiske måltall:

8.1 For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal balansen mellom inntekter og utgifter i driftsbudsjettet tilpasses et netto driftsresultat på minimum 3 prosent av kommunens brutto driftsinntekter.

8.2 For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal framtidig låneopptak

tilpasses en gjeldsgrad (lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter) som på sikt ikke bør ligge over 60 prosent.

9. Kommunestyret godkjenner Handlings- og økonomiplan 2020-2023 og årsbudsjett 2020 for Sola tomteselskap KF i samsvar med rådmannens anbefaling og i tråd med styrets vedtak. Det tas opp lån til finansiering av investeringer i 2020 på kr 50,1 millioner. Lånet tas opp via Sola kommune.

10. Kommunestyret godkjenner Handlings- og økonomiplan 2020-2023 og årsbudsjett 2020 for Sola parkeringsselskap KF i samsvar med rådmannens anbefaling og i tråd med styrets vedtak. Det bevilges kr 1,275 millioner i 2020 til overføring til Sola parkering KF.

Kapittel 2 Økonomi

2. Økonomi

2.1 Frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

Frie inntekter er avgjørende for økonomisk handlefrihet og utvikling av tjenestetilbudet i kommunen. Kommunens frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter, og utgjør om lag 79 prosent av Sola kommunes samlede inntekter. Inntektene disponeres fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover. Gjennom inntektssystemet fordeles de frie inntektene til kommunene. Inntektssystemet for kommunene inneholder en mekanisme for utjevning av skatteinntekter. Det betyr at endringer i skatteinntekter, både lokalt og nasjonalt, vil påvirke rammetilskuddet. De forutsetninger som legges til grunn ved beregning av frie inntekter for 2020, og videre i planperioden, er basert på forslag til Statsbudsjett 2020 og forventninger om den videre økonomiske utviklingen i Sola kommune.

2.1.1 Nasjonale forutsetninger

I Statsbudsjettet for 2020 legger regjeringen opp til en realvekst i kommunesektorens frie inntekter på kr 1,3 mrd. Dette er nedre del av intervallet angitt i kommuneproposisjonen 2020 (kr 1 - 2 mrd.) og tilsvarer en realvekst på 0,3 prosent. Veksten er regnet fra anslått inntektsnivå for kommunesektoren etter stortingsbehandling av Revidert nasjonalbudsjett 2019. Dette innebærer at den siste oppjusteringen av anslag for kommunesektorens skatteinntekter i 2019 med kr 4,9 mrd. (her av kommunene kr 4,2 milliarder) ikke påvirker nivået på sektorens inntekter i 2020.

Regjeringen foreslår at veksten i frie inntekter på kr 1,3 mrd. i sin helhet tildeles kommunene. Av veksten i frie inntekter er kr 150 millioner begrunnet med opptrappingsplan for rusfeltet og kr 400 millioner er begrunnet med tidlig innsats i skolen/lærernormen. Veksten i frie inntekter må sees i sammenheng med kommunesektorens anslåtte merutgifter knyttet til befolkningsutviklingen. Det tekniske beregningsutvalget (TBU) har anslått at kommunesektoren vil kunne få merutgifter i 2020 på om lag kr 1,3 mrd. på grunn av den demografiske utviklingen. Av dette kan det anslås at kr 0,9 mrd. finansieres innenfor veksten i frie inntekter.

I Kommuneproposisjonen 2020 ble det anslått en nedgang i kommunesektorens samlede pensjonskostnader på kr 450 millioner i 2020 ut over det som dekkes av den samlede pris- og kostnadsveksten (kommunal deflator).

Den foreslåtte veksten i frie inntekter i 2020 på 1,3 mrd. kroner er regnet fra inntektsnivået i 2019 slik det ble anslått etter stortingsbehandlingen av revidert nasjonalbudsjett for 2019. Oppjusteringen av kommunesektorens skatteinntekter i 2019 med 4,9 mrd. kroner i denne proposisjonen er derfor ikke medregnet ved beregning av veksten. Når veksten i 2020 regnes fra anslått inntektsnivå i 2019 i denne proposisjonen, det vil si at oppjusteringen av skatteinntektene i 2019 medregnes, blir inntektsveksten tilsvarende lavere. Inntektsnivået for kommunesektoren i 2020 påvirkes imidlertid ikke av hvordan veksten beregnes.

Anslag på kommunesektorens samlede inntekter i 2019 bygger blant annet på en sysselsetningsvekst på 1 prosent i norsk økonomi og en årslønnsvekst på 3,6 prosent fra 2019 til 2020.

I Kommuneproposisjonen 2020 ble det varslet at den kommunale skattøren skal fastsettes ut fra en målsetting om at skatteinntektene for kommunene skal utgjøre 40 prosent av de samlede inntektene. Det foreslås i statsbudsjettet at den kommunale skattøren for 2020 reduseres med 0,45 prosentpoeng til 11,1 prosent. Anslått vekst for kommunenes skatteinntekter på landsbasis er på 2,1 prosent. Samlet for frie inntekter er den nominelle veksten på 2,2 prosent i 2020 i forhold til anslaget på regnskap 2019. Med anslått lønns- og prisvekst (kommunal deflator) på 3,1 prosent i 2020 tilsvarer dette tilnærmet null prosent vekst i 2019 i forhold til anslaget på regnskapet 2018.

2.1.2 Lokale forutsetninger

2.1.2.1 Skatteinntekter

Det er budsjettert med en skatteinngang fra formues- og inntektsskatt til Sola i 2020 på kr 1 062,4 millioner. I dette anslaget er det tatt utgangspunkt i at skatteveksten i 2019 blir på 5 prosent, og at skatteinngangen i 2019 blir kr 6 millioner høyere enn budsjettert. Regjeringen har i Statsbudsjettet 2020 oppjustert anslaget for skattevekst for kommunene på landsbasis i 2019 fra 1,2 prosent i RNB 2019 til 3,8 prosent vekst.

Etter denne oppjustering og på bakgrunn av at vi forventer at kommunens skatteinngang vil være ca. kr 6 millioner høyere enn budsjettert, forventer rådmannen at skatteinngangen i Sola i 2019 vil være på 122 % av landsgjennomsnittet. Videre forutsetter rådmannen at kommunens skatteinntekter i 2020 blir omtrent på samme nivå. Sammenlignet med 2015 var skatteinngangen i Sola på 141,5 prosent av landsgjennomsnittet, noe som utgjør en reduksjon på 19,5 prosentpoeng i forhold til forventet inngang i 2019.

Som følge av dette anslår rådmannen en skattevekst i 2020 på 4,2 prosent i forhold til anslått skatteinngang 2019. Rådmannens anslag er basert på utviklingen i forskuddstrekk i 2019 og videre i planperioden (forskuddstrekk er kommunens hovedskatt, og utgjør i et normalt år nesten 90 prosent av kommunens skatteinntekter). Utvikling i forskuddstrekk per september 2019 viser en positiv vekst på 4,6 prosent i forhold til samme periode i 2018, noe som er en gledelig utvikling. Kombinert med reduksjon i arbeidsledighet er dette et godt tegn på at skattebunnen er nådd. Imidlertid er dette sannsynligvis vedvarende lavere inntektsnivå og kommunens driftsnivå må tilpasses tilsvarende.

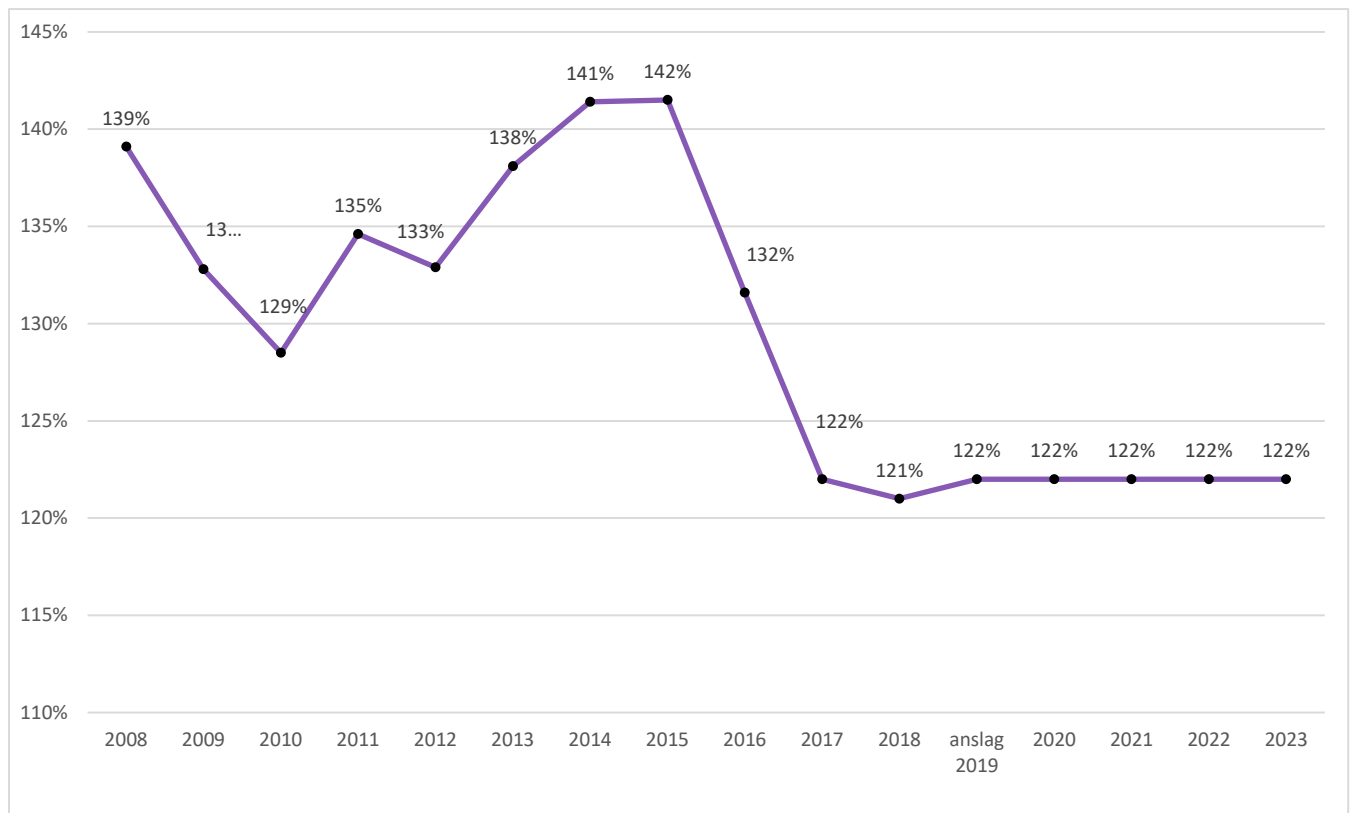
Arbeidsledighetsstatistikk fra NAV per september viser at Rogaland har ledighet på 2,4 prosent helt ledige. Sola har arbeidsledighet på 2,7 prosent, mens arbeidsledigheten i Stavanger og Sandnes er på 2,8 prosent. Ledighet på landsbasis er på 2,3 prosent.

Rådmannen vil presisere at det er mange faktorer som påvirker skatteinntekter gjennom året, og mange av disse faktorene kan gi store utslag i skatteinngangen.

Likevel ser det ut til at skattenivået begynner å stabilisere seg, riktig nok på et lavere nivå enn kommunen er vant til.

I sitt konjunkturbarometer uttaler SR bank seg at et flertall av bedriftene i Rogaland nå signaliserer langt mer positive prognoser for antall ansatte, omsetning, lønnsomhet og ordreserver. Optimismen gjelder både industribedrifter og oljeeksponerte bedrifter og det kommer til uttrykket i større grad enn det var i fjor.

I perioden fra 2021 til 2023 er det for hvert år forutsatt en skattevekst på 1,2 – 1,3 prosent for Sola. Grafen nedenfor viser utvikling i skatteinntekter i Sola tilbake til 2008, samt rådmannens prognose i kommende periode.

2.1.2.2 Rammetilskuddet

Ved beregningen av rammetilskuddet har rådmannen benyttet KS sin beregningsmodell, hvor endringene i inntektssystemet og statsbudsjettet er innarbeidet. Det ordinære rammetilskuddet tar utgangspunkt i et innbyggertilskudd som fordeles med et likt beløp per innbygger. Innbyggertilskuddet korrigeres videre for utgiftsutjevning, beregnet etter objektive kriterier som kalles kostnadsnøkkel.

Innbyggertilskuddet for Sola kommune utgjør kr 675 millioner i 2020. Det er et likt beløp per innbygger som fordeles mellom alle landets kommuner. Det er flere endringer som rammetilskuddet korrigeres for. Det er flere øremerkede tilskudd som foreslås å innlemme i rammetilskuddet herunder tilskudd til dagaktivitetstilbud til hjemmeboende personer med demens, tilskudd til psykologene samt tilskudd til

etablering og tilpasning av boliger. Vi får delvis kompensasjon i rammetilskuddet men som regel er våre kostander høyere enn det.

I tillegg innlemmes tilskudd for innføring av lærernormen inn i rammetilskuddet. Både i 2018 og 2019 var dette tilskuddet øremerket og Sola kommune fikk i underkant av kr 7 millioner i 2019 for dette formålet. For 2020 fordeles midlene via særskilt fordeling i rammetilskuddet og Sola sin andel er på kr 4,6 millioner. Videre skriver departementet at kr 400 millioner av veksten i de frie inntektene til kommunene er begrunnet med tidlig innsats samt at disse midlene må sees i sammenheng. Vår andel av kr 400 millioner kan grovt beregnes til kr 1,8 millioner. Dermed blir et samlet beløp på kr 6,4 millioner. Det vises også til omtale under linje 45 i driftsrammetabell.

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet å overføre skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten fra 1. juni 2020. Kommunenes utgifter til skatteoppkreving anslås til kr 1 104,7 millioner årlig, og rammetilskuddet for 2020 foreslås på denne bakgrunn redusert med kr 644 millioner i 2020 (7/12 effekt). Uttrekket gjennomføres etter delkostnadsnøkkel for administrasjon. Som følge av dette er trekket i rammetilskuddet på kr 3 millioner. Det vises også til omtale under linje 32 i driftsrammetabell.

Sola betraktes som en lettdreven kommune og har en beregnet kostnadsindeks på 0,98 i 2020. Dette innebærer en utgiftsutjevning i 2020 på kr 22 millioner, noe som betyr reduksjon i innbyggertilskuddet med tilsvarende beløp.

Inntektsgarantitilskuddet (INGAR) gir kommuner som har inntekter via rammetilskudd som er lavere enn landsgjennomsnittet en kompensasjon. INGAR vil for 2020 ha en isolert effekt på minus kr 1,45 millioner for Sola. Dette er Sola kommunes andel knyttet til finansiering av ordningen som utgjør kr 54 per innbygger i 2020, og er videreført i planperioden på omtrent samme nivå. Sola har ingen kompensasjon i 2020, siden kommunen har en vekst i rammetilskuddet som er over grenseverdien. Grenseverdien er kr 400 per innbygger i 2019. Kommunen må altså ha inntekter via rammetilskudd som er minst 400 kr lavere per innbygger enn landsgjennomsnittet for å få kompensasjon gjennom INGAR.

Sola kommune får ikke veksttilskudd i 2020 siden vi ikke oppfyller krav knyttet til befolkningsvekst. For å kunne få tilskuddet må kommunen ha en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst over vekstgrensen (1,4 prosent) de tre siste årene (01.01.16 - 01.01.19). I tillegg må kommunen ha skatteinntekter under 140 prosent av landsgjennomsnittet de tre siste årene. Gjennomsnittlig befolkningsvekst for Sola kommune var på 0,73 prosent i den nevnte perioden, og dermed har vi ikke oppfylt kravet. Dersom forutsetninger lagt til grunn i prognoser om befolkningsframskriving viser seg å treffe, kan kommunen forvente en liten kompensasjon i veksttilskuddet i årene 2022-2023.

Til sammen reduseres rammetilskuddet med et totalbeløp på kr 13,2 millioner i år 2020, som består av sum utgiftsutjevning, INGAR, samt saker med særskilt fordeling.

Videre korrigeres innbyggertilskuddet for inntektsutjevningen som har direkte sammenheng med prognoser om skatteanslaget både nasjonalt og lokalt, samt

prognoser om befolkningsvekst. Forventet inntektsutjevning for Sola blir i 2020 i størrelsesorden kr 126,9 millioner.

Tabellen under viser en oversikt over prognosen for samlede frie inntekter i 2020 og videre i planperioden. Det budsjetteres med en vekst på frie inntekter på 4,9 prosent i 2020 i forhold til anslaget fra 2019.

Skatt og rammetilskudd	Oppr. vedtatt 2019	Revidert anslag 2019	Anslag 2020	Anslag 2021	Anslag 2022	Anslag 2023
(tall i kr 1000)						
Formue- og inntektskatt	1 014 400	1 020 000	1 062 400	1 077 000	1 091 300	1 105 600
Innbyggertilskudd	652 200	652 200	675 000	681 600	691 700	701 800
Utgiftsutjevning, INGAR, skjønn, saker særskilt fordeling	-31 500	-31 500	-13 200	-14 700	-13 700	-11 600
Endring i RNB 2019		-800				
Veksttilskudd					2 000	4 500
Inntektsutjevning	-131 700	-117 300	-126 900	-128 600	-130 300	-132 000
Sum frie inntekter	1 503 400	1 522 600	1 597 300	1 615 300	1 641 000	1 668 300
Vekst i frie inntekter i prosent			4,90 %	1,10 %	1,60 %	1,70 %

2.2 Andre inntekter

2.2.1 Overføringer fra Lyse

Inntektene fra Lyse består av renter og avdrag på det ansvarlige lånet på kr 3 mrd. Sola kommunes eierandel er 8,741 prosent. Avdragstid på lånet er 30 år fra 2009. I henhold til avtale om ansvarlige lån mellom Lyse og aksjonærene skal renten fastsettes hvert kvartal, med basis i 3 måneders NIBOR-rente + 2 prosent. I skrivende stund er 3 måneders NIBOR-rente på ca. 1,8 prosent, og Norges Banks styringsrente på 1,5 prosent. Rådmannen legger til grunn at 3 måneders NIBOR-rente vil være på ca. 1,8 prosent i 2020, 1,7 prosent i 2021, 1,6 prosent i 2022 og 1,55 prosent i 2023. Se avsnitt om renteforutsetninger for flere detaljer.

På bakgrunn av ovennevnte forutsetninger er det lagt til grunn en rente på 3,8 prosent inkludert marginpåslag på det ansvarlige lånet i 2020, med videre opptrapping i planperioden i henhold til prognose om renteutvikling.

I 2019 ble utbyttet fra Lyse på totalt kr 550 millioner, hvor Sola sin andel var på kr 48,1 millioner. Dette er i henhold til budsjettet.

I samråd med de andre eierkommunene budsjetteres det med et samlet utbytte fra Lyse som vist i tabellen under.

Utbytte fra Lyse (tall i 1000)	2020	2021	2022	2023
Totalt utbytte fra Lyse til eierkommunene	600 000	630 000	650 000	660 000
Sola sin utbytteandel	52 400	55 100	56 800	57 700
Mottatte renter på ansvarlig lån, føres i drift	6 300	5 800	5 300	5 300
Mottatte avdrag på ansvarlig lån, føres i investering	8 741	8 741	8 741	8 741

2.2.2 Avgifter, gebyrer og egenbetalinger

Rådmannen anbefaler å øke de statlig regulerte egenbetalingene i tråd med forslag til Statsbudsjett 2020, samt gjeldende regler og forskrifter. Det er i hovedsak egenbetalinger innen pleie og omsorg som er forskriftsregulert. Avgifter, gebyrer og egenbetalinger som ikke er regulert i statsbudsjettet eller i andre regler og forskrifter, er i hovedsak økt med 3,1 prosent, som tilsvarer den samlede kommunale pris- og kostnadsveksten (kommunal deflator) for 2020.

Maksimalgrense for foreldrebetaling i barnehage fastsettes i Stortingets årlige budsjettvedtak. Rådmannen foreslår å øke maksimalgrensen i tråd med forslag til statsbudsjett 2020 til kr 3.135 fra og med 01.01.2020. Moderasjonsordningene knyttet til redusert maksimalpris og gratis kjernetid videreføres og oppdateres iht. forslag i statsbudsjettet 2020. I tillegg faktureres kostpenger knyttet til matservering.

Rådmannen foreslår å øke foreldrebetaling for opphold i SFO, inkludert betaling for mat, med 3,1 prosent i henhold til kommunal deflator for 2020. Dette gir en økning på kr 90 per måned for 100 prosent plass, og kr 65 per måned for 60 prosent plass. Egenbetaling ved kulturskolen foreslås også økt med 3,1 prosent i tråd med kommunal deflator 2020.

Egenbetaling innen levekårsområdet er i stor grad forskriftsregulert. De øvrige satsene foreslås økt med 3,1 prosent, som tilsvarer kommunal deflator for 2020.

Rådmannen foreslår at leieprisene for kommunale idrettsanlegg og gymsaler ikke øker i 2020.

Rådmannen foreslår at gebyrene på vann og avløp økes med henholdsvis 4 prosent og 19 prosent. Gebyrer for renovasjon og slam foreslås økt med henholdsvis 4 prosent og 2 prosent.

Når det gjelder gebyrer innen Arealplan, Kart og oppmåling og Byggesak foreslår rådmannen å øke de fleste gebyrer med 3,1 prosent i henhold til kommunal deflator 2020, avrundet til nærmeste kr 10.

For ytterligere informasjon, se kapittel 6, rådmannens forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger.

2.3 Utgiftsforutsetninger

2.3.1 Lønnsvekst

Rådmannen har i sitt budsjettforslag innarbeidet full kompensasjon for helårseffekt av lønnsoppgjør 2019 inn i 2020, samt effekt av lønnsoppgjør 2020. Ved beregning av forventet kostnad på lønnsoppgjør 2020 er det lagt til grunn en lønnsvekst på 3,6 prosent, som er i samsvar med forventet lønnsvekst i forslag til Statsbudsjettet 2020. Rådmannen tilrår at lønnsreserven settes til kr 54 millioner. Det er grunn til å understreke at lønnsreserven er mer en teknisk forordning enn et uttrykk for lønnsvekst. I perioden 2020-2023 er lønnsbudsjettet videreført i faste 2020-priser.

2.3.2 Prisvekst

Rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 er utarbeidet i faste 2020-priser. Rådmannen foreslår også denne gangen å ikke innarbeide priskompensasjon til den enkelte virksomhet i planperioden. I forslag til Statsbudsjettet 2020 er kommunens samlede pris- og kostnadsvekst (kommunal deflator) for 2020 satt til 3,1 prosent. Av dette utgjør prisvekst 1,03 prosent. Forslag om å ikke gi priskompensasjon vil medføre et underliggende effektiviseringskrav for alle virksomheter på om lag kr 4 millioner dersom det legges til grunn en prisvekst på 1,03 prosent.

2.3.3 Renteforutsetninger

I skrivende stund ligger styringsrenten i Norges bank på 1,5 prosent, mens pengemarkedsrenten er på 1,8 prosent. Styringsrenten ble sist endret i møte den 20. september 2019.

De siste tre årene har det vært god vekst i norsk økonomi, og sysselsettingen har økt. Kapasitetsutnyttningen ser nå ut til å være noe over et normalt nivå, og den underliggende prisveksten er nær inflasjonsmålet.

Styringsrenten er hevet fra 1,25 til 1,50 prosent, og prognosen tilsier at renten vil være nær dette nivået fremover. Renteprognosen er litt lavere enn i forrige rapport fra Norges banken. Svakere vekstutsikter og lavere renter ute har bidratt til nedjusteringen. Den betydelige usikkerheten ute og risikoen for at utviklingen blir svakere enn vi nå ser for oss, har i seg selv trukket renteprognosen ytterligere ned. Svakere krone har isolert sett trukket i motsatt retning.

Pengemarkedsrenten anslås å følge utviklingen i styringsrenten. I skrivende stund ligger pengemarkedsrenten på 1,8 prosent. Per september måned er gjennomsnittsrenten for kommunen sine egne investeringer 2,3 prosent. Gjennomsnittsrente på startlån og selvfinansierte byggeprosjekter er på henholdsvis 1,7 prosent og 1,8 prosent.

Per september 2019 er samlet rentebindingstid på 3 år, og ca. 52 prosent av den totale låneporteføljen er på fastrente.

På bakgrunn av signaler fra rentemarkedet, Norges Bank, Statsbudsjettet, legger rådmannen til grunn at rente på kommunens innlån vil være på 2,4 prosent i 2020; 2,5 prosent i 2021; 2,6 prosent i 2022 og 2,7 prosent i 2023.

Renteinntekter for ansvarlig lån i Lyse, samt rente på bankinnskudd, beregnes i henhold til 3 måneders pengemarkedsrente, såkalt NIBOR-rente pluss marginpåslag. Rådmannen har lagt til grunn et gjennomsnitt av pengemarkedsrenten på 1,8 prosent i 2020; 1,7 prosent i 2021; 1,6 prosent i 2022 og 1,55 prosent i 2023.

Avdragstiden på alle lån beregnes i tråd med minimumsbestemmelsene i kommuneloven. Bokførte avskrivninger, såkalt kapitalslit, fastsettes med utgangspunktet i veid restlevetid på kommunens anleggsmidler etter vurderingsreglene i forskrift om årsregnskap og årsberetning § 8. I det finansielt

orienterte kommuneregnskapet er det avdragene som dekkes inn, ikke avskrivningene.

Staten gir tilskudd til å dekke renter og avdrag i forbindelse med eldreomsorg, opptrappingsplan for psykisk helse samt videre tilskudd til å dekke renter i forbindelse med rehabilitering av skole- og kirkebygg. Disse kompensasjonsordningene forvaltes av Husbanken. Utgangspunktet for beregning av renten for rentekompensasjonsordningene er basisrenten for lån med flytende rente. Fra basisrenten for flytende rente blir det trukket fra 1,25 prosentpoeng for å komme fram til en årlig effektiv rente. Det er lagt til grunn et rentenivå på 1,1 prosent i 2020 og videre i planperioden.

I VAR-sektoren benyttes 5-årig swaprente tillagt 0,5 prosentpoeng i henhold til nye retningslinjer for beregning av selvkost for kommunale betalingstjenester.

Rådmannen vil presisere at det alltid er knyttet usikkerhet til renteutviklingen i tiden framover.

2.3.4 Pensjonskostnader

Sola kommune har Kommunal Landspensjonskasse (KLP) som pensjonsleverandør for fellesordningen inkludert folkevalgte. Kommunen er i tillegg, i henhold til tariffavtalen, pliktig til å ha tjenstepensjonsordning til pedagogisk personell i grunnskole og sykepleiere hos henholdsvis Statens pensjonskasse (SPK) og KLP.

Pensjonspremien som kommunesektoren betaler inn til pensjonsordningen har over flere år vært høyere enn de regnskapsmessige pensjonskostnadene. Dette har bidratt til en oppbygging av et akkumulert premieavvik (differansen mellom pensjonspremie og regnskapsført pensjonskostnad kalles premieavvik) i regnskapene i perioden 2002-2013. De siste årene har KMD strammet inn de økonomiske forutsetningene for beregning av regnskapsmessige pensjonskostnader. Dette har vært nødvendig på lang sikt for å kunne oppnå bedre samsvar mellom premiene og kostnader. I henhold til forskrift om årsregnskap og årsberetning § 13-4, punkt C, skal årets premieavvik føres med motsatt fortegn som amortisert premieavvik de neste årene inntil årets premieavvik er nedbetalt. For premieavvik oppstått i 2014 og senere skal fordeling per år foretas med 1/7 av opprinnelig premieavvik. Videre skal fordeling av premieavvik oppstått i perioden fra 2011 til 2013 foretas med 1/10 av opprinnelig premieavvik, mens for premieavvik oppstått i perioden fra 2002 til 2010 skal fordeling foretas med 1/15 av opprinnelig premieavvik.

Formannskapet behandlet i møte 24. januar 2017 f-sak 3/17 Bruk av årlig premieavvik og fattet følgende vedtak; «Rådmannen får fullmakt til å avsette årlig premieavvik inkludert arbeidsgiveravgift på særskilt disposisjonsfond, samt bruke av fondet til dekning av merutgifter pensjon i forhold til budsjett». Årets premieavvik som er forventet i planperioden vil i henhold til vedtaket bli satt av på fond.

Ved utarbeidelse av anslag på pensjonskostnader i 2019 har rådmannen brukt prognoser fra KLP og SPK. Dette er beste estimat på det nåværende tidspunktet. Rådmannen vil presisere at det alltid er usikkerhet knyttet til anslagene på

pensjonskostnader, siden disse kostnadene er avhengig av mange faktorer som lønnsvekst, utvikling i Folketrygdens grunnbeløp samt estimert pensjonsgrunnlag per 31. desember 2019.

2.4 Netto driftsresultat

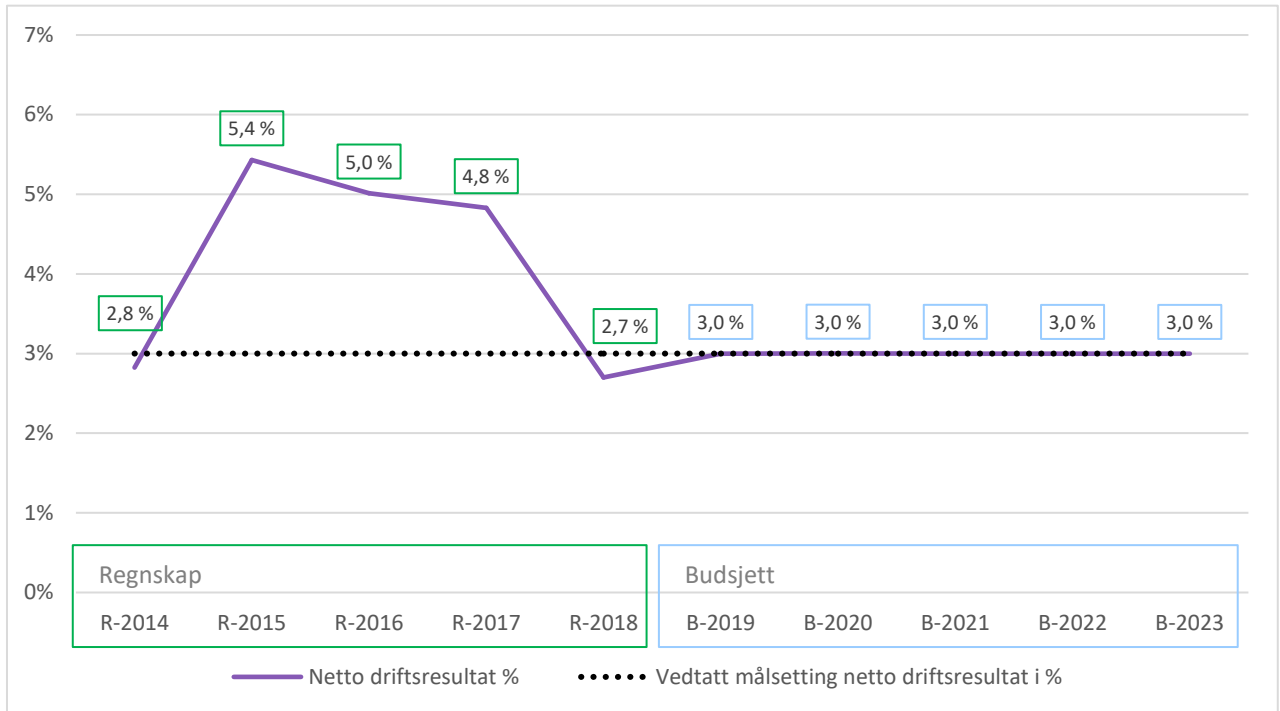
Netto driftsresultat viser driftsinntekter fratrasket driftsutgifter, renter og avdrag, og er et uttrykk for hva kommunen sitter igjen med til avsetninger og egenfinansiering av investeringer. Netto driftsresultat er den primære indikatoren på økonomisk handlingsfrihet og bør, i henhold til tidligere anbefalinger fra Teknisk beregningsutvalg (TBU), ligge over 3 prosent av kommunens brutto driftsinntekter. I november 2014 kom TBU med en ny anbefaling som følge av at mva-kompensasjon investering ble ført direkte i investeringsregnskapet fra 2014. Det nye anbefalte nivået for kommunene er på 1,75 prosent.

Rådmannen mener likevel at Sola kommune bør opprettholde det tidligere anbefalte nivået på 3 prosent for å unngå ytterligere økning i gjeldsgraden. Med dette vil kommunen kunne opprettholde en bærekraftig økonomi på lang sikt, ivareta handlingsfrihet samt unngå at en over tid avsetter et for lavt beløp til formuebevaring.

Isolert sett i 2018 ble netto driftsresultat på kr 52,7 millioner, noe som tilsvarer 2,7 prosent av brutto driftsinntekter. For 2019 er det i opprinnelig vedtatt budsjett budsjettert med et netto driftsresultat på 3 prosent.

Rådmannen anbefaler at det budsjetteres med et netto driftsresultat på 3 prosent i 2020 og videre i planperioden, noe som er i tråd med kommunestyrets vedtak i forbindelse med behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022, samt overordnet strategisk mål nummer 3 i kommuneplanen; I Sola skal en solid økonomi gi oss handlekraft.

Grafen under viser netto driftsresultat i perioden 2014-2023 i millioner kroner og i prosent sett opp mot vedtatt målsetting om netto driftsresultat på 3 prosent.

2.5 Omstilling

De siste årene har konjunkturedgangen i regionen påvirket Sola kommunes rammebetingelser med reduserte skatteinntekter. Arbeidsmarkedet er på bedringens vei og reduksjonen i ledighet er i positiv utvikling, noe som er et tydelig tegn på at bunnen er nådd. Sola kommune har så langt lyktes i å tilpasse seg til det gradvis reduserte inntektsnivået. Omstillingsstrategien FFF (forenkling, forbedring og fornying) og digitalisering av arbeidsprosesser har bidratt til at kommunen utnytter eksisterende handlingsrom på en bedre måte.

Det er mye som tyder på at skattenivået har stabilisert seg på et nivå som er vesentlig lavere enn før konjunkturedgangen. På sikt viser demografiutviklingen en aldrende befolkning, og færre yrkesaktive per pensjonist utfordrer både utgifts- og inntektssiden til kommunene i årene framover. Disse forholdene gjør at kommunen i flere år har måttet tilpasse seg til endrede økonomiske rammebetingelser, og med et vedvarende lavere inntektsnivå også i årene fremover gjør at det fortsatt er behov for omstilling.

I HØP 2019-2022 ble det vedtatt en generell omstilling på kr 20 millioner i 2019 og ytterligere kr 20 millioner i 2020. Det tar tid å gjennomføre tiltak som skal gi varig endring, og det gjenstår fortsatt noe arbeid med å sikre varige gevinster av omstillingsarbeidet som er gjennomført i 2019. For å sikre at kommunen skal lykkes med omstillingen foreslår rådmannen at den tidligere vedtatte omstillingen på kr 20 millioner for 2020 fordeles på to år, med kr 6 millioner i 2020 og kr 14 millioner i 2021. Samlet vil størrelsen utgjøre det samme som vedtatt opptopping i HØP 2019-2022 på kr 20 millioner, men de ulike tjenesteområdene vil gjennomføre omstillingen med ulikt takt. Oversikten under viser hvordan omstillingen skal foregå

i 2020 og 2021. Rådmannen understreker at omstillingen er fortsatt fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene men at gjennomføringen vil skje i ulike takt, basert på konkrete omstillingsplaner som lages.

Tjenesteområde	Konkrete omstillingstiltak fra 2020	Ytterligere generell omstilling fra 2021	Sum omstilling i perioden
Levekår	3 400	2 700	6 100
Oppvekst	1 400	9 200	10 600
Samfunnsutvikling	700	1 100	1 800
Rådmann med sentrale staber	500	1 000	1 500
Sum	6 000	14 000	20 000

2.5.1 Netto driftsutgifter per innbygger per område- KOSTRA

KOSTRA (Kommune-Stat-Rapportering) er et nasjonalt informasjonssystem som samler inn, registrerer og publiserer styringsinformasjon om kommunal virksomhet. I dette avsnittet gis det en oversikt over netto driftsutgifter per innbygger per område per 2018 sammenlignet med Kostragruppe 13 og nabokommuner. Nærmere analyse av KOSTRA-tall på det enkelte fagfelt omtales under det enkelte tjenesteområde.

Område	Sola	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Pleie og omsorg	18 045	18 364	17 857	20 203	18 385
Grunnskole	12 896	12 816	13 580	13 325	13 535
Barnehage	9 346	8 094	8 545	9 206	8 511
Adm, styring og fellesutgifter	4 508	4 194	4 014	5 038	4 639
Sosiale tjenester	2 360	2 672	2 423	2 896	2 867
Kommunehelse	3 005	2 456	2 471	2 996	2 687
Barnevern	1 565	888	1 510	1 702	1 594
Kultur og idrett	2 892	2 232	1 595	3 942	2 260
Plan, kulturminner, natur, nærmiljø	743	829	584	1 196	731
Andre områder	2 622	2 075	2 154	1 601	2 445
- Brann og ulykkesvern	822	579	525	842	806
- Kommunale boliger	229	200	-21	-99	53
- Samferdsel	784	554	866	185	915
- Næringsforv. og konsesjonskraft	-1	172	167	-103	57
- Kirke	788	570	617	776	614
Totalt	57 982	54 620	54 733	62 105	57 653

Netto driftsutgifter per innbygger 2018 sortert på fagfelt korrigert for utgiftsbehov viser at Sola kommune totalt sett er på nivå med Kostragruppe 13, høyere enn Sandnes og Klepp, men lavere enn Stavanger.

2.6 Endringer drift- rådmannens forslag

2.6.1 Hovedprioriteringer – drift

De siste årene har det økonomisk handlingsrommet blitt betydelig redusert. Dette skyldes i hovedsak lavere skatteinntekter som følge av konjunkturedningene i regionen og generelt lav økonomisk vekst. Arbeidet med å tilpasse tjenestenivået til et lavere inntektsnivå må fortsette for å sikre en solid økonomi.

Rådmannen har gjennom arbeidet med Handlings- og økonomiplan 2020-2023 gjort en streng prioritering av nye tiltak i drift. Rådmannen har tatt utgangspunkt i vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022, nyere politiske vedtak samt statlige styringssignaler i statsbudsjettet. Tiltak som er foreslått i denne planen er kun tiltak som rådmannen vurderer er reelle og nødvendige behov. De fleste av foreslåtte tiltak har en kostnad som vil påløpe uansett budsjettdekning.

I denne planperioden vil styring og tydelig prioritering av tjenesteproduksjonen kreve stor oppmerksomhet, og stille krav til gjennomføring av tiltakene for å tilpasse aktiviteten til lavere rammer. Tjenesteområdene har arbeidet målrettet med vedtatt omstilling i 2019. Det tar tid å sikre varige effekter av omstillingen. Rådmannen har gjort en konkret vurdering av organisasjonens kapasitet for opptrapping av omstillingsoppgavet, og har lagt opp til at omstilling på 6 millioner gjennomføres i 2020. Rådmannen foreslår videre at resterende omstillingskrav knyttet til opptrappingen som ble vedtatt i HØP 2019-2022 utsettes til 2021, jf. omtalen i kapittel 2.5.

Samtidig foreslår rådmannen å øke rammene på tjenesteområdene som følge av særlige satsinger, deriblant som følge av statlige føringer, lokale politiske vedtak, samt økt tjenesteproduksjon som følge av vekst i antall innbyggere og brukere. Rådmannen foreslår en netto økning i tjenesteområdenes rammer på totalt kr 45 millioner i 2020 økende til kr 67 millioner i 2023.

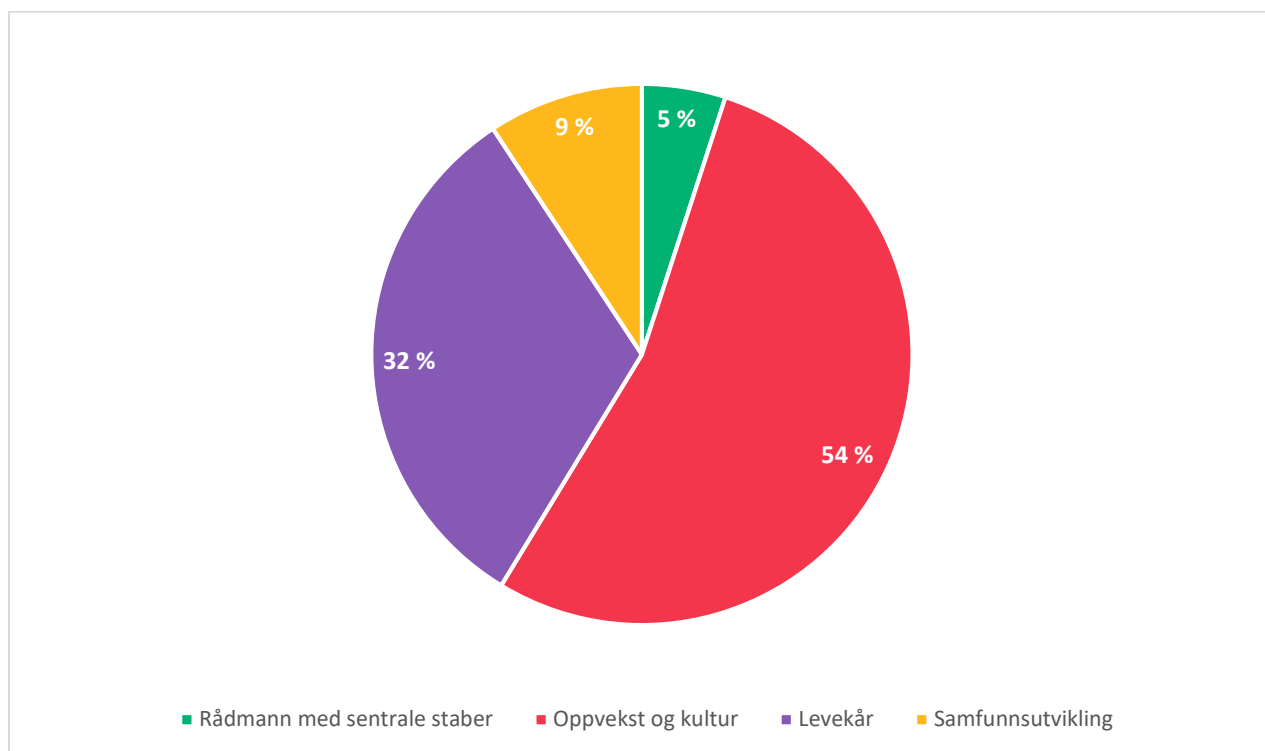
Tabellen under viser endring i nettoramme for tjenesteområdene hver for seg og samlet for alle tjenesteområdene.

Vedtatt budsjett 2019	2020	2021	2022	2023
Totalt for alle tjenesteområder	1 340 284	1 340 284	1 340 284	1 340 284

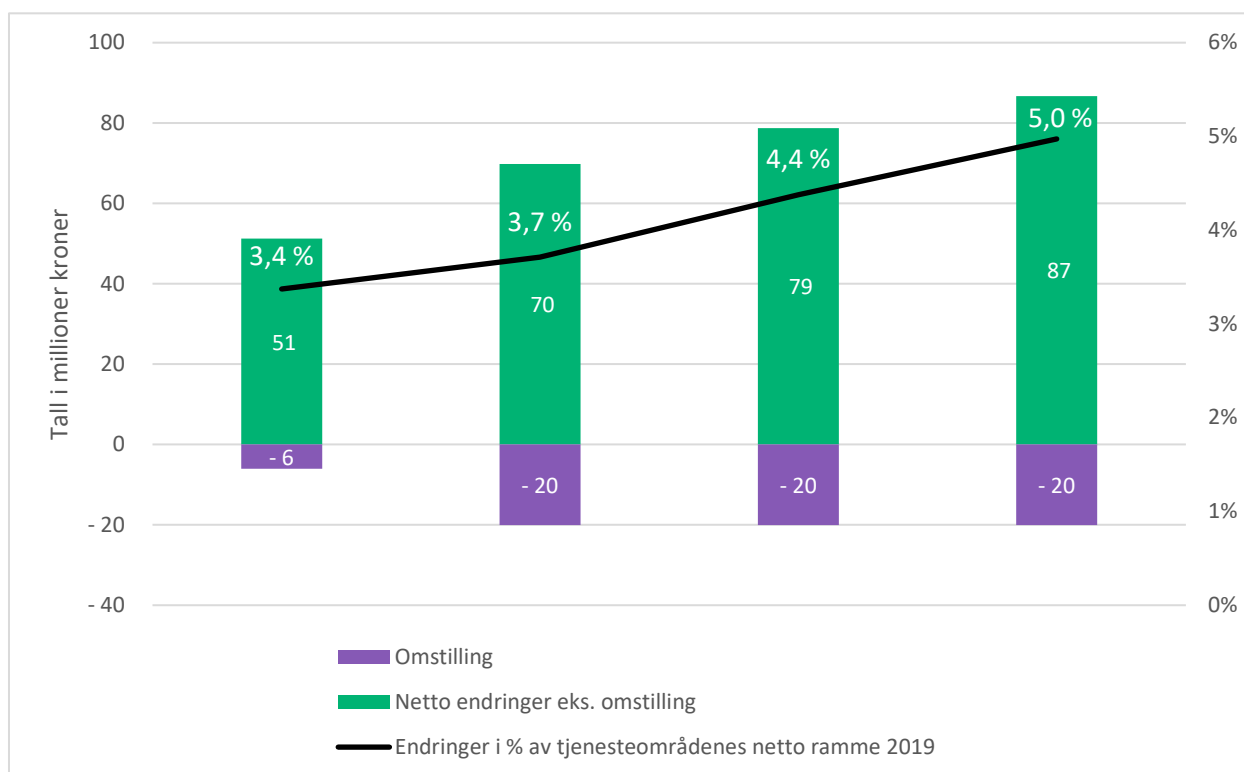
Foreslåtte netto endringer	2020	2021	2022	2023
Rådmann med sentrale staber	-1 350	-800	-2 200	-2 800
Oppvekst og kultur	25 021	19 128	20 431	20 551
Levekår	12 041	19 237	26 725	34 925
Samfunnsutvikling	9 482	12 167	13 717	13 967
Sum netto endring i tjenesteområdene	45 184	50 353	59 294	67 264

Netto budsjett 2020	2020	2021	2022	2023
Totalt for alle tjenesteområder	1 385 468	1 390 637	1 399 578	1 407 548

Tjenesteområdenes totale netto ramme ekskl. sentrale utgifter utgjør kr 1,385 milliarder i 2020. Figuren under viser fordelingen mellom tjenesteområdene.

Figuren under viser endring i forhold til vedtatt budsjett 2019 samlet for alle tjenesteområdene i perioden. Endringene som består av omstilling og andre endringer medføre at tjenesteområdenes rammer øker med 3,4 % i 2020.

Tabellen under viser endringer i netto budsjetttrammer for de ulike tjenesteområdene i prosent av det enkelte tjenesteområdets budsjettstørrelse, samt gjennomsnittlig endring i rammen i perioden. Rådmannen presiserer at veksten som vises under er relatert til økning i tjenesteproduksjon. Økningen som medfølger av lønnsvekst kommer i tillegg, og kompenseres fullstendig gjennom lønnsreserven (linje 7 i driftsrammetabellen).

Netto endring i rammene ift. budsjett 2019	2020	2021	2022	2023	Snitt endring for perioden
Rådmann med sentrale staber	-2,0 %	-1,2 %	-3,3 %	-4,2 %	-2,7 %
Oppvekst og kultur	3,5 %	2,7 %	2,8 %	2,9 %	3,0 %
Levekår	2,8 %	4,5 %	6,2 %	8,2 %	5,4 %
Samfunnsutvikling	7,6 %	9,8 %	11,0 %	11,2 %	9,9 %

Tabellen viser at netto budsjetttrammen til samfunnsutvikling øker mest. Dette er hovedsakelig relatert til økte FDV-kostnader knyttet til at nytt rådhus, nye Soltun sykehjem og Kjerrberget ungdomsskole ferdigstilles og tas i bruk.

Oversikten viser videre at netto budsjetttramme for levekår øker betraktelig i planperioden, og gjennomsnittlig økning i 4-årsperioden er på 5,4 %, dette skyldes blant annet økt bevilgning knyttet til miljøtjeneste, BPA, avlastning, institusjonskjøkken og at nye sykehjemsplasser tas i bruk utover i perioden.

Tabellen viser at netto budsjetttramme til oppvekst øker med 3,5 % i 2020 men så reduseres økningen til 2,7 % i 2021. Gjennomsnittlig økning ligger på 3 % i planperioden. Rådmannen har kompensert for elevtallsveksten, samt lagt inn midler til inndekning av manglende lærernorm på de skolene som ikke oppfyller lovkravet. Det vises til nærmere omtale av opptrapping av lærernormen i linje 45 i driftsrammetabellen, hvor rådmannen legger til grunn at overkapasiteten i Solaskolene skal benyttes til å dekke behovet ved de skolene som ikke oppfyller lærernormen. Dette er et arbeid som må foregå over tid, og derfor foreslår rådmannen en overgangsordning. Rådmannen legger videre til grunn at oppvekst og kultur i 2021 og videre i planperioden skal gjennomføre det resterende omstillingskravet fra vedtatt HØP 2019-2020 som ikke er konkretisert i dette budsjettforslaget. Dette medfører at økningen i rammen til oppvekst og kultur er stor i 2020, men synkende utover i perioden.

Netto budsjetttramme for rådmann med sentrale staber reduseres i gjennomsnitt med 2,7 % i planperioden. Dette skyldes overføring av skatteoppkreverfunksjonen til skatteetaten, jamfør statsbudsjett 2020, og gjennomføring av vedtatt omstilling. Rådmannen har i dette budsjettforslaget funnet rom til å prioritere digitaliseringsarbeidet i kommunen og foreslår økt bevilgning til formålet.

Nærmere omtale av endringene i driftsbudsjettet er tilgjengelig i medfølgende kapitler.

2.6.2 Driftsrammetabell

Sentrale inntekter		2020	2021	2022	2023
1	Formue- og inntektsskatt	-1 062 400	-1 077 000	-1 091 300	-1 105 600
2	Innbyggertilskudd inkl. utgiftsutjevning	-661 800	-666 900	-680 000	-694 700
3	Inntektsutjevning	126 800	128 600	130 300	132 000
4	Integreringstilskudd flyktninger	-16 653	-13 419	-11 043	-11 043
5	Kompensasjonstilskudd fra Husbanken	-2 600	-2 600	-2 600	-2 500
6	Kapitalinntekter fra selvkostområdene	-20 870	-22 256	-23 115	-23 723
Sum sentrale inntekter		-1 637 523	-1 653 575	-1 677 758	-1 705 566

Sentrale utgifter		2020	2021	2022	2023
7	Lønnsreserve	54 000	54 000	54 000	54 000
8	Seniorordning	1 100	1 100	1 100	1 100
9	Sola kirkelige fellesråd	14 767	14 767	14 767	14 767
10	Tilskudd tros- og livssynssamfunn	3 753	4 127	4 239	4 239
11	Revisjon og kontrollutvalg	1 728	1 728	1 728	1 728
12	DigiRogaland	290	290	290	290
13	Fordelte utgifter	20 759	20 759	20 759	20 759
14	Diverse felles inntekter og utgifter	9 053	9 100	9 430	9 393
15	Tilskudd Rogaland brann og redning IKS	24 854	24 854	24 854	24 854
16	Tilskudd Greater Stavanger	984	988	998	998
17	Tilskudd Sørmarka Flerbrukshall IKS inkl. Sola Arena	3 500	3 500	3 400	3 400
18	Tilskudd Multihallen og Storhallen IKS	1 500	1 500	1 500	1 500
19	Bruk av næringsfond iht vedtak (Sola smaksfest og Flyt AS)	-500	-500	-500	0
20	Medlemskap i Ryfylke friluftsråd	400	400	400	400
Sum sentrale utgifter		136 188	136 613	136 965	137 428

Finansinntekter og -utgifter		2020	2021	2022	2023
21	Andre renteinntekter	-9 400	-9 000	-8 600	-8 400
22	Utbytte Sola bredbånd AS	-10 000	-10 000	-10 000	-10 000
23	Minimumsavdrag	50 400	54 900	55 600	52 200
24	Avdrag utover minimum etter kommuneloven	33 631	45 356	61 936	86 036
25	Renteutgifter innlån	40 600	40 600	39 200	38 700
26	Renteinntekter - ansvarlig lån i Lyse	-6 300	-5 800	-5 300	-5 300
27	Utbytte fra Lyse	-52 400	-55 100	-56 800	-57 700
28	Parkeringsanlegget overføring til Sola parkering KF	1 276	740	650	425
29	Overføring til investeringsbudsjettet	68 000	65 200	65 100	65 200
Sum finans		115 807	126 896	141 786	161 161

Vedtatt 2019-budsjett som er fordelt i tjenesteområdene	1 340 284	1 340 284	1 340 284	1 340 284
--	------------------	------------------	------------------	------------------

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Rådmann med sentrale staber	2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjetttramme 2019- rådmann med sentrale staber	67 027	67 027	67 027	67 027
30 Reduksjon som følge av effektivisering av administrative arbeidsoppgaver	-500	-500	-500	-500
31 Ukonkretisert omstilling rådmann med sentrale staber fra år 2021	0	-1 000	-1 000	-1 000
32 Overføring av skatteoppkrevningen fra kommunene til Skatteetaten	-1 750	-3 000	-3 000	-3 000
33 Valg	-1 400	0	-1 400	0
34 Innføring Office 365	900	1 700	1 700	1 700
35 Redusert ressursbruk som følge av digitalisering	0	0	0	-2 000
36 Ressurser til digitaliseringsarbeidet	1 400	2 000	2 000	2 000
Sum netto endringer ift 2019-budsjett- rådmann med sentrale staber	-1 350	-800	-2 200	-2 800
Ny netto budsjetttramme fra 2020-2023 rådmann med sentrale staber	65 677	66 227	64 827	64 227

Oppvekst og kultur	2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjetttramme 2019- oppvekst og kultur	719 835	719 835	719 835	719 835
Fagstab oppvekst og kultur				
37 Reduksjon av sentrale felles midler oppvekst og kultur	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
38 Ukonkretisert omstilling oppvekst og kultur fra år 2021	0	-9 200	-9 200	-9 200
39 Psykologer tilskuddsordningen endres fra 2020	820	820	820	820
40 Utskiftning av inventar og utstyr i virksomheter i oppvekst og kultur	200	200	200	200
Sum fagstab oppvekst og kultur	-380	-9 580	-9 580	-9 580
Grunnskoler og SFO				
41 Driftsutgifter Kjerrberget ungdomsskole	0	4 257	6 670	6 670
42 Elevtallsvekst	4 400	4 400	4 400	4 400
43 IST-anskaffelse moduler	200	200	200	200
44 Krav om lektorkompetanse	1 000	2 000	3 000	4 000
45 Lærernorm midler inn i rammetilskuddet.	6 000	3 000	0	0
46 Oppstart drift av Makerspace	450	450	450	450
47 Tilskudd fra staten til IT-satsing Makerspace	-450	-450	-450	-450
48 Styrking av særskilt norsk tilsvarende tospråklig fagopplæring	1 100	2 200	2 200	2 200
Sum grunnskole og SFO	12 700	16 057	16 470	17 470
Barnehage				
49 Kompensasjon redusert foreldrebetaling	1 750	1 750	1 750	1 750
50 Kompetanseheving mot 2020	800	1 130	1 600	1 600
51 Redusert sykefravær kommunale barnehager	-377	-377	-377	-377
52 Tilskudd til de private barnehagene	9 210	9 210	9 210	9 210
53 Ubunden tid til pedagoger kommunale barnehager	377	377	377	377
54 Spesialpedagogisk hjelp barnehager	0	-1 000	-1 000	-1 000
Sum barnehage	11 760	11 090	11 560	11 560
Barn, ungdom og familietjenesten				
55 Skolelege 20 % stilling	260	260	260	260

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Sum barn, ungdom og familietjenesten		260	260	260	260
Kultur og fritid					
56	Hafrsfjord 2022	500	500	1 000	0
57	Justering driftstilskudd til museer	20	40	60	80
58	Økning av billettinntekter kulturhuset	-400	-400	-400	-400
59	Årbevilgning for vedlikehold og skjøtsel av kulturminner	0	500	500	500
60	Prosjekt - samhandling bibliotek/skolebibliotek	140	140	140	140
61	20 friplasser kulturskolen	71	71	71	71
62	Instrumenter	0	100	0	100
63	Tilrettelagt fritid	350	350	350	350
Sum kultur og fritid		681	1 301	1 721	841
Sum netto endringer ift. 2019-budsjett-oppvekst og kultur		25 021	19 128	20 431	20 551
Ny netto budsjetttramme fra 2020-2023 oppvekst og kultur		744 856	738 963	740 266	740 386

Levekår		2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjetttramme 2019- levekår		428 971	428 971	428 971	428 971
Fagstab levekår					
64	Reduksjon som følge av bedre medisinkontrakt	-100	-100	-100	-100
65	Reduksjon som følge av mindre bruk av privat omsorgsinstitusjon og privat pensjonatplass	-600	-600	-600	-600
66	Reduksjon som følge av optimalisering av turnus	-1 150	-1 000	-1 000	-1 000
67	Redusere vakant avdelingsleder - Sola hjemmetjenester	-800	-800	-800	-800
68	Reduksjon omsorgsstønad - TTK	-200	-200	-200	-200
69	Reduksjon som følge av at avtale med Stavanger kommune knyttet til K46 sies opp	-150	-300	-300	-300
70	Ukonkretisert omstilling levekår fra år 2021	0	-2 700	-2 700	-2 700
71	BPA private leverandører	1 300	1 300	1 300	1 300
72	Fastlegetilskudd	400	800	1 200	1 200
73	Overføring av brukere til miljøtjeneste og avlastning fra private pga avvikling av frittbrukervalg	-9 601	-9 601	-9 601	-9 601
74	Pålagt spesialisering legetjeneste	200	200	200	200
75	Tilskuddsmidler til etablering, tilpasning, utredning og prosjektering	2 400	2 400	2 400	2 400
76	TPO - Kjøp av tjenester der helsetjenester inngår	0	-438	-438	-438
77	Utskiftning av leasing biler	570	-30	0	0
78	Utskiftning inventar og utstyr virksomheter i Levekår	350	350	350	350
79	Økt driftsmidler velferdsteknologi og digitalisering	400	400	400	400
80	Økt refusjon særlig ressurskrevende brukere	-1 623	-1 623	-1 623	-1 623
81	Økte bidrag, Krisesenter, Funkishuset, og pasientskadeerstatning	60	120	180	180
82	Økte bidrag legevakt	2 000	2 000	2 000	2 000
83	Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud (ØHD-seng)	0	0	1 050	1 050
84	Institusjonsskjøkken og mat	4 839	9 625	9 625	9 625
85	1 årsverk ergoterapeut	600	600	600	600

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Sum fagstab levekår	-1 105	403	1 943	1 943
Fysio-/ergoterapi				
86 Indeksregulering, driftstilskudd fysioterapeuter	100	100	100	100
Sum fysio- /ergoterapi	100	100	100	100
Miljøtjenesten				
87 Reduksjon som følge av reduserte transportutgifter i miljøtjenesten	-400	-400	-400	-400
88 1 årsverk Sande aktivitetssenter	700	700	700	700
89 3,8 årsverk til bolig i miljøtjenesten	2 850	2 850	2 850	2 850
90 Nye tiltak kommunal avlastningsbolig	1 400	1 400	1 400	1 400
91 Overføring av brukere til miljøtjeneste og avlastning fra private pga avvikling av fritt brukervalg	9 601	9 601	9 601	9 601
92 Tilbud etter skoletid	158	158	158	158
Sum miljøtjenesten	14 309	14 309	14 309	14 309
NAV Sola (sosiale tjenester)				
93 Introduksjonsstønad	-4 020	-4 020	-4 020	-4 020
Sum NAV Sola (sosiale tjenester)	-4 020	-4 020	-4 020	-4 020
Psykisk helsearbeid og rus				
94 Pilotprosjekt Rask psykisk helsehjelp, redusert tilskudd	1 000	1 000	1 000	1 000
95 Redusert tilskudd til prosjektstillinger	330	330	530	530
Sum psykisk helsearbeid og rus	1 330	1 330	1 530	1 530
Nye Soltun sykehjem				
96 Vederlagsbetaling institusjoner	343	-3 010	-6 304	-7 147
97 Brutto utgift- nye Soltun sykehjem inkl. netto nye plasser	30 476	39 517	48 559	57 602
Sum Ny Soltun sykehjem	30 819	36 507	42 255	50 455
Sola bo- og hjemmetjenester				
98 Brutto utgift- avvikling av Soltun alderspensjonat (31 plasser)	-29 342	-29 342	-29 342	-29 342
99 Kommunal BPA - flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste	-950	-950	-950	-950
Sum Sola bo- og hjemmetjenester	-30 292	-30 292	-30 292	-30 292
Tananger bo- og hjemmetjenester				
100 Kommunal BPA - flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste	950	950	950	950
Sum Tananger bo- og hjemmetjenester	950	950	950	950
Sum netto endringer ift. 2019-budsjett-levetår	12 091	19 287	26 775	34 975
Ny netto budsjetttramme fra 2020-2023 levetår	441 062	448 258	455 746	463 946

Samfunnsutvikling	2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjetttramme 2019- samfunnsutvikling	124 451	124 451	124 451	124 451
Fagstab samfunnsutvikling				
101 Ukonkretisert omstilling samfunnsutvikling fra år 2021	0	-1 100	-1 100	-1 100
102 Kommunedelplan Forus IKDP	-70	-70	-70	-70
103 Nordic Edge Smart City Innovation Cluster	50	50	50	50
104 Samskaping, Smartby og medvirkning i kommuneplanen	0	-235	-235	-235

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Sum fagstab samfunnsutvikling	-20	-1 355	-1 355	-1 355
Areal				
105 Arkitektkonkurranse Tananger	-750	-750	-750	-750
106 Forurensningsforskriften, kommunalt samarbeid om arbeidsoppgaver	0	0	-100	-100
107 Kommunekart Proff	-138	-138	-138	-138
Sum areal	-888	-888	-988	-988
Eiendom				
108 Reduksjon som følge av samordning av funksjoner etter flytting til Soma	-700	-700	-700	-700
109 Bygg og anlegg som tas i bruk, FDV-kostnader	6 440	10 360	14 110	14 860
110 Besparelse energikostnader som følge av utførte ENØK-tiltak	-250	-500	-1 000	-1 500
111 Dysjaland SFO - nytt yttertak, maling og hovedtrapp	0	1 600	0	0
112 Innkledning av ventilasjonsrør tak Sola Ungdomsskole	1 250	0	0	0
113 Tilrettelegging universell utforming	500	500	500	500
114 Økt drifts- og vedlikeholdsbudsjett uteområder barnehager og skoler	1 300	1 300	1 300	1 300
Sum eiendom	8 540	12 560	14 210	14 460
Kommunalteknikk				
115 Kjøp av spillvannskapasitet mot "avløp vest", Sandnes	2 500	0	0	0
116 Opptopping diverse driftskostnader, VAR, 100 % gebyrfinansiert	-5 644	-3 144	-3 144	-3 144
117 Opptopping kjøp fra I.V.A.R. fast	829	829	829	829
118 Opptopping kjøp fra I.V.A.R. variabel	2 315	2 315	2 315	2 315
Sum vann, avløp og renovasjon	0	0	0	0
119 Frafall refusjon fra SVV for vei-/gatelys	650	650	650	650
120 Reversering redusert asfaltering	200	200	200	200
121 Vintervedlikehold	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum kommunalteknikk	1 850	1 850	1 850	1 850
Sum netto endringer ift. 2019-budsjett-samfunnsutvikling	9 482	12 167	13 717	13 967
Ny netto budsjetttramme fra 2020-2023 samfunnsutvikling	133 933	136 618	138 168	138 418
Budsjettbalanse				
	0	0	0	0

2.6.3 Beskrivelse av endringene i driftsbudsjettet

2.6.3.1 Sentrale inntekter

1. Formue- og inntektsskatt

Det vises til innledende kommentarer i kapittel 2.

2. Innbyggertilskudd inkl. utgiftsutjevning

Det vises til innledende kommentarer i kapittel 2.

3. Inntektsutjevning

Det vises til innledende kommentarer i kapittel 2.

4. Integreringstilskudd flyktninger

Sola kommune mottar integreringstilskudd fra Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDI) de fem første årene for nyankomne flyktninger. I 2020 er det budsjettet med kr 16,7 millioner i integreringstilskudd. Tilskuddet er beregnet etter satser i forslag til statsbudsjett 2020. Videre er det lagt til grunn at Sola kommune vil motta 15 flyktninger årlig i planperioden, samme antall som forventes bosatt i 2019. I tillegg er det i budsjettforslaget lagt til grunn at kommunen i 2020 vil motta integreringstilskudd for flyktninger som er ankommet i årene 2016-2019 (år 2-5). I slutten av hvert år sender IMDI en anmodning til kommunene for bosetning av flyktninger for påfølgende år.

5. Kompensasjonstilskudd fra Husbanken

Staten gir tilskudd for å dekke renter og avdrag i forbindelse med Handlingsplan for eldreomsorg og Opptappingsplan psykisk helse, samt tilskudd som skal dekke rentekostnader knyttet til rehabilitering av skolebygg, svømmehaller og kirkebygg. Disse kompensasjonsordningene forvaltes av Husbanken, og ble endret fra og med 2018. Tilskuddsordningen beregnes med utgangspunkt i Husbankens basisrente (et gjennomsnitt av observasjoner av de beste lånetilbudene i markedet) fratrasket en margin på 1,25 prosentpoeng. Det er lagt til grunn en forventet rente på 1,1 prosent i 2020 og videre i planperioden. Det budsjetteres med kr 2,6 millioner i 2020.

6. Kapitalinntekter fra selvkostområdene

Avskrivninger og rente på restkapital på investeringer på gebyrfinansierte tjenester belastes regnskapet til aktuelt selvkostområde, og inngår i gebyrgrunnlaget for tjenesten. Motpost benyttes til å finansiere kommunens kapitalkostnader for selvkostområdene.

2.6.3.2 Sentrale utgifter

7. Lønnsreserve

Rådmannen har innarbeidet full kompensasjon for helårseffekt av lønnsoppgjørene i 2019 samt forventet effekt av lønnsoppgjørene i 2020. Ved beregning av lønnsoppgjør 2020 er det lagt til grunn en lønnsvekst på 3,6 prosent, som tilsvarer forventet lønnsvekst lagt fram i forslag til statsbudsjett 2020. Rådmannen foreslår at lønnsreserven på bakgrunn av det ovennevnte settes til kr 54 millioner. Det er grunn til å understreke at lønnsreserven er mer en teknisk forordning enn et uttrykk for lønnsvekst. I perioden 2021-2023 er lønnsbudsjettet videreført i 2020-priser.

8. Seniorordning

Kompensasjon til virksomhetene for seniorordning for ansatte mellom 62-64 år på kr 1,1 millioner videreføres fra budsjett 2019. For ytterligere informasjon om ordningen vises det til sak 29/16 Revisjon av seniorpolitikk for ansatte i Sola kommune behandlet i Administrasjonsutvalget 29. november 2016.

9. Sola kirkelige fellesråd

Budsjettrammen for Sola kirkelige fellesråd videreføres fra 2019 justert for lønnsvekst og indeksregulering av mva-kompensasjon. For ytterligere informasjon, se fellesrådets budsjettinnspill og rådmannens kommentarer i kapittel 6 Sola kirkelige fellesråd.

10. Tilskudd tros- og livssynssamfunn

Tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke kan kreve et årlig tilskudd fra staten. I tillegg har de rett på tilskudd fra kommunene hvor det bor medlemmer av samfunnet. Tilskuddet beregnes på bakgrunn av kommunens budsjetterte utgifter til Den norske kirke. Rådmannen foreslår å budsjettere med kr 3,8 millioner i 2020 og en videre opptrapping i planperioden.

11. Revisjon og kontrollutvalg

I tråd med samlet budsjettforslag for kontroll og tilsyn 2020, vedtatt av Kontrollutvalget 18.september 2019 i sak 26/19, har rådmannen budsjettert med kr 1,73 millioner eksklusive mva i 2020.

12. DigiRogaland

Sola kommunes andel av samarbeidsprosjektet DigiRogaland, et kommunesamarbeid for å innfri de nasjonale kravene om økt bruk av digitale fellesløsninger. Kommunene samarbeider på områder der en vil ha nytte av felles utvikling og utprøving av digitale løsninger. Samarbeidet er beskrevet i k-sak 15/2018 Digital strategi. Sola og de øvrige sju kommunene på Jæren og Nord-Jæren startet samarbeidet i 2017, og fra 2019 har alle kommunene i Rogaland sluttet seg til. Fylkesmannen har tildelt midler til prosjektet. Bidraget fra Sola kommune utgjør kr 0,29 millioner i 2020.

13. Fordelte utgifter

Budsjettposten inneholder inntekter fra selvkostområdenes bruk av sentrale stabstjenester og administrasjonsbygg. Her i tillegg ligger budsjettmidler til fellesutgifter som skal fordeles på korrekt KOSTRA-funksjon i forbindelse med regnskapsavslutning. Dette gjelder utgifter til Kommunikasjonsavdelingen og avdeling IKT.

14. Diverse felles inntekter og utgifter

Budsjettposten dekker utgifter til forsikringer, enkelte tilskudd til lag og organisasjoner og KS-kontingenter. Det budsjetteres med kr 9,1 millioner i 2020.

15. Tilskudd Rogaland brann og redning IKS

Styret har foreslått til representantskapet en økning i tilskuddet fra eierkommunene fra kr 275,8 millioner i 2019 til kr 302,2 millioner i 2020. Av økningen på kr 26,4 millioner gjelder kr 0,33 millioner for 0,5 årsverk i miljørettet helsevern og kr 1,1 millioner drift av 110-sentralen som er utvidet med Haugalandet jf. statlige føringer. Økninger i feiervesenet og boligtilsyn har vært finansiert ved bruk av selvkostfond. Selskapet venter at fondet er oppbrukt ved utgangen av året. For å videreføre samme aktivitetsnivå søkes det om økt ramme på kr 5,5 millioner fra 2020. Det arbeides med omstilling og effektivisering samt ny risikomodell innen dette tjenesteområdet. Håndtering av nytt regelverk for feiing av hytter er en del av dette. Det foreslås utfra dette to årsverk til tjenestetorg feiing og to nye årsverk feiersvenner. Total økning i feiertjenesten utgjør kr 8,5 millioner fra 2020. Fordelt husleie til eierkommunene økes med kr 3,4 millioner hvorav kr 3 millioner er leien i SASIRO. Øvrig økning gjelder lønnsoppgjør, justering renholdsutgifter, samt økte avskrivninger som følge av kr 17 millioner i investeringer i materiell og utstyr i 2020 og totalt kr 80,6 millioner i perioden. Anskaffelse av nytt høydemateriell i 2020 og 2022, samt ny brannbåt i 2021 står for kr 40 millioner av de planlagte investeringene i planperioden. Fra 2022 er det innarbeidet et foreløpig estimat på kr 10,7 millioner i styres forslag som følge av to nye stasjoner i Stavanger, jf. brannstasjonsstrukturen som eierkommunene har vedtatt. Samlet utgjør økningen i tilskuddet fra 2019 til 2020 i styrets forslag 9,5 prosent.

Rådmennene har samarbeidet om løsning på mulig tilskuddsnivå og foreslår en samlet økning på kr 17,1 millioner (5,82 prosent). I samsvar med tidligere drøftinger legger eierkommunene til grunn at revurderingen av avtalekonseptet for SASIRO ferdigstilles i årsskiftet. Leien må være direkte knyttet til de lokaler/anlegg som selskapet faktisk trenger. Nåværende leie med kr 3 millioner må inntil endelig beslutning om revidert avtale foreligger, finansieres av opptjent fri egenkapital. Øvrige endringer av fordelt husleie og drift 110-sentralen innløses med økning i samlet driftstilskudd. Opptrappingsplan for feiervesen og boligtilsyn er det nødvendig å ta noe mer over tid, blant annet for å kunne håndtere økning i avskrivning jf. investeringsplanen og innfasing av to nye stasjoner. Eierkommunene legger til grunn at andelen feiing av tilskudd økes med kr 3,8 millioner i 2020 og til kr 5,6 millioner i perioden. Dette muliggjør styrets mål om oppbemanning av tjenestekontoret med to årsverk i løpet av 2020, to nye feiersvenner i 2021, samt bygging av fond med kr 2,8 millioner. Gjennomføringen av investeringsplanen vil påvirke omfanget av avskrivninger. En trinnvis plan muliggjør et økonomisk handlingsrom. Med foreslått økning i totalt tilskudd til selskapet på kr 17,060

millioner tilligger det styret å foreta de endelige prioriteringer. Tilskuddet for 2020 skal fordeles etter justert eierbrøk ihht. vedtatt overgangsperiode på 5 år for å komme over på folketallsgrunnlag. Før årsskiftet fremmes i en samlet sak for flere IKSer til endelig godkjenning i eierkommunene de formelle endringer som følger av sammenslåingen av kommunene Finnøy, Rennesøy og Stavanger til nye Stavanger kommune samt Forsand og Sandnes kommuner til nye Sandnes kommune. I samarbeid med selskapet vil eierkommunene på nyåret 2020 utarbeide egen sak om feiertjenesten som følge både av endrede krav til selvkosttjenester og regelverksendringer om inkl. av hyttefeieing. Om avgiftsstrukturen må legges om er ikke ferdig utredet. Feieavgiften fra 1.1.2020 fastsettes med grunnlag i tilskuddet slik det fremkommer nå, eventuelle nødvendige endringer må foretas i løpet av 2020 etter at forslag til endringer har vært lagt ut til offentlig ettersyn.

Som følge av dette er Sola kommune sin andel på kr 24,85 millioner i 2020.

16. Tilskudd Greater Stavanger

Rådmannen har i forslag til HØP 2020-2023 innarbeidet tilskudd til Greater Stavanger i hele planperioden på bakgrunn ny modell for partnerskapsavtalen gjengitt i kommunestyret sak 06/2019 vedtatt i møtet 07.02.2019. Tilskuddet utgjør kr 0,98 millioner i 2020.

17. Tilskudd Sørmarka Flerbrukshall IKS inkl. Sola Arena

Representantskapet i Sørmarka flerbrukshall IKS behandlet forslag til økonomiplan 2020-2023 den 20.08.2019. Styrets forslag omfattet et samlet tilskuddsnivå på kr 35,5 millioner i 2020, med nedtrapping til kr 32,2 millioner i 2023. Foreslått tilskudd på kr 35,5 millioner i 2020, fordeles på Sørmarka Arena og Sola Arena med henholdsvis kr 20,8 millioner (kr 9,0 millioner til drift og kr 11,8 millioner til kapitalkostnader) og kr 14,7 millioner (kr 4,6 millioner til drift og kr 10,1 millioner til kapitalkostnader).

Det er foretatt en ny beregning av selskapets kapitalkostnader basert på oppdatert renteprognose. I kapitalkostnadene er det også tatt høyde for investeringer i anleggene på kr 14,3 millioner i planperioden, blant annet som følge av økt vedlikeholdsbehov. Det er videre lagt til grunn at avdrag knyttet til Sola Arena kun har halvårseffekt i 2020, basert på tentativt tidspunkt for ferdigstilling av anlegget. Dette gir en samlet reduksjon i kapitalkostnadene på kr 2,5 millioner i 2020 (ca. kr 0,6 millioner resterende år).

Forslag til samlet driftstilskudd på kr 13,6 millioner i 2020 er basert på blant annet en økning i energi- og vedlikeholdskostnader for Sørmarka Arena og innfasingen av Sola Arena, som ferdigstilles våren 2020. Det er betydelig usikkerhet knyttet til kostnads- og inntektsutviklingen i Sola Arena grunnet manglende erfaringstall. Det vil tilligge styret i selskapet å disponere samlet tilskudd for å håndtere endringer i driftsforutsetninger for anleggene, herunder f.eks. endringer i inntektsutviklingen for Sola Arena. Det vil videre tilligge styret å sikre en kostnadseffektiv drift, samt en god finansforvaltning og risikostyring.

På bakgrunn av det forannevnte foreslås det å legge til grunn oppdatert beregning av kapitalkostnader og selskapets forslag til driftstilskudd for kommende

planperiode. Dette gir et samlet driftstilskudd til Sørmarka flerbrukshall IKS på kr 33,0 millioner i 2020 (kr 13,6 millioner til drift og kr 19,4 millioner til kapitalkostnader), med videre reduksjon til kr 31,7 millioner i 2023. Tilskuddet vil følgelig trappes ned i planperioden. Tilskuddet ligger noe høyere enn nivået i handlings- og økonomiplan 2019-2022 og samtidig noe lavere enn i styrets forslag til økonomiplan 2020-2023.

Sola kommunes andel (10,59 %) av tilskuddet utgjør kr 3,5 i 2020, kr 3,5 i 2021, kr 3,4 i 2022 og kr 3,4 i 2023.

18. Tilskudd Multihallen og Storhallen IKS

Representantskapet i Multihallen og storhallen IKS behandlet forslag til økonomiplan 2020-2023 den 20.08.2019. Styrets forslag omfattet et samlet tilskuddsnivå på kr 13,9 millioner i 2020, med opptrapping til kr 14,4 millioner i 2023. Foreslått tilskudd på kr 13,9 millioner i 2020, fordeles på kr 6,4 millioner i driftstilskudd og kr 7,5 millioner som skal dekke kapitalkostnader. Selskapet har hatt en nominell nedgang i tilskuddet på kr 0,5 millioner i perioden 2016-2019.

Det foreslås et tilskuddsnivå på kr 13,9 millioner til Multihallen og Storhallen IKS i 2020. Dette er i tråd med kommunenes handlings- og økonomiplaner for 2019-2022 og selskapets økonomiplan for 2020-2023. Det foreslås å videreføre dette tilskuddsnivået i planperioden, noe som innebærer at selskapet står overfor et underliggende omstillingsbehov med utgangspunkt i bl.a. pris- og lønnsvekst. Samlet tilskudd vil med dette ligge om lag kr 0,4 millioner over nivået i kommunenes handlings- og økonomiplaner for 2019-2022 fra 2021. Det forutsettes imidlertid at planlagte investeringer i anleggene på kr 7,4 millioner lånefinansieres, og at kapitalkostnader dekkes innenfor tilskuddsrammen.

Sola kommunes andel (10,59 %) av tilskuddet til Multihallen og Storhallen IKS vil årlig utgjøre kr 1,5 millioner

19. Bruk av næringsfond iht vedtak (Sola smaksfest og Flyt AS)

Kommunestyret vedtok avvikling av fondet ved behandling av HØP 2019-2022. Kommunestyret la til grunn at kr 0,5 millioner av fondet brukes til finansiering av Sola smaksfest og Flyt AS frem til 2022.

20. Medlemskap i Ryfylke friluftsråd

Rådmannen foreslår at Sola kommune melder seg inn i Ryfylke friluftsråd i tråd med punktnummer 15 i felles politisk plattform i Sola kommune. Kontingenten beregnes basert på innbyggertall og utgjør kr 0,4 millioner i 2020.

2.6.3.3 Finansinntekter og-utgifter

21. Andre renteinntekter

Disse inntektene er budsjettert i henhold til forventet likviditet på kommunens konsernkonto, samt forventet rentenivå og vilkår for rentebetingelser som Sola

kommune har med sin bankforbindelse. Det budsjetteres med kr 9,4 millioner i 2020 i tråd med innledende kommentarer om renteforutsetninger.

22. Utbytte Sola bredbånd AS

I vedtatt HØP 2019-2020 er det budsjettert med utbytte fra Sola Bredbånd på kr 10 millioner i 2019 og videre i planperioden. Rådmannen anbefaler at dette nivået videreføres i HØP 2020-2023.

23. Minimumsavdrag

Det budsjetteres med kr 50,4 millioner avdragsutgifter i 2020. Dette på bakgrunn av rådmannens forslag til investeringsnivå samt tilhørende låneopptak. Det vises til omtalen om renteforutsetninger, samt om utvikling av lånegjeld og gjeldsgrad kapittel 2.

24. Avdrag utover minimum etter kommuneloven

Rådmannen har lagt til grunn at kr 33,6 millioner i 2020, kr 45,4 millioner i 2021 og kr 61,9 millioner i 2022 og kr 86,0 millioner i 2023 benyttes til betaling av avdrag utover minimumsavdrag. Dette er i henhold til vedtatt budsjett og i tråd med kommunestyrets og rådmannens intensjon for å redusere kommunens gjeldsgrad.

25. Renteutgifter innlån

Det budsjetteres med kr 40,6 millioner renteutgifter i 2020. Det vises til omtalen om renteforutsetninger, samt om utvikling av lånegjeld og gjeldsgrad kapittel 2.

26. Renteinntekter - ansvarlig lån i Lyse

Det vises til innledende kommentarer i kapittel 2. Det budsjetteres med renteinntekter fra Lyse på kr 6,3 millioner i 2020. Avdrag på ansvarlig lån gitt til Lyse føres i investeringsregnskapet og utgjør kr 8,7 millioner.

27. Utbytte fra Lyse

Det vises til innledende kommentarer i kapittel 2. Det budsjetteres med utbytte fra Lyse på henholdsvis kr 52,4 millioner i 2020.

28. Parkeringsanlegget overføring til Sola parkering KF

Det budsjetteres med kr 1,275 millioner i 2020 til overføring til Sola parkering KF basert på foretakets forslag til budsjett. I den nye politiske plattformen ble det signalisert avvikling av foretaket. Rådmannen gjør oppmerksom på at det vil framkomme noen utgifter i kommunen i tilknytning til drift og vedlikehold av anlegget dersom foretaket avvikles. Disse vil trolig være noe lavere enn budsjettert overføring for det første driftsåret i 2020.

29. Overføring til investeringsbudsjettet

I henhold til kommunens økonomiske måltall skal netto driftsresultat ligge på 3 %. Dette utgjør kr 68 millioner i 2020, og overføres til investeringsbudsjettet til finansiering av kommunens investeringer.

2.6.3.4 Rådmann med sentrale staber

30. Reduksjon som følge av effektivisering av administrative arbeidsoppgaver

Rådmannen foreslår å redusere budsjettrammen for rådmann med sentrale staber med kr 0,5 millioner fra 2020 som følge av omlegging av rutiner for internpostkjøring samt bortgang av papirfaktura.

31. Ukonkretisert omstilling rådmann med sentrale staber fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde rådmann med sentrale staber utgjør kr 1,4 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 0,5 millioner (linje 30). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

32. Overføring av skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet å overføre skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten fra 1. juni 2020. Kommunenes utgifter til skatteoppkreving anslås til 1 104,7 millioner kroner årlig, og rammetilskuddet for 2020 foreslås på denne bakgrunn redusert med 644 millioner kroner i 2020 (7/12 effekt). Som følge av dette reduseres rammetilskuddet til Sola kommune med kr 3 millioner i 2020. Det tas sikte til å gjennomføre denne endringen som virksomhetsovertakelse. Som følge av dette foreslår rådmannen å redusere budsjett til økonomiavdelingen ved team skatt med kr 1,75 millioner i 2020 som delårseffekt, og med kr 3 millioner fra 2021 som helårseffekt.

33. Valg

Rådmannen har i HØP 2020-2023 innarbeidet budsjettmidler til gjennomføring av valg i 2021 og 2023.

34. Innføring Office 365

Office-produktene er kommunens mest sentrale verktøy og brukes av omtrent alle ansatte i kommunen. Det har i det senere årene vært betydelige utvikling i produktene som ligger i Office-pakken. De alle fleste kommuner i Norge har gått over til Office 365 som er en skybasert løsning som legger til rette for samarbeid og samhandling på nye og effektive måter. Dagens løsning i Sola kommune er utdatert

og lite effektivt. Rådmannen foreslår å innarbeide halvårseffekt på kr 0,9 millioner fra 2020 til lisenskostnader tilknyttet Office 365.

35. Redusert ressursbruk som følge av digitalisering

Linjen må ses i sammenheng med linje 36. Rådmannen har i linje 36 foreslått å opprette to årsverk i 2020-2022 til videre utvikling av digitaliseringsarbeidet i kommunen. Fra 2023 vil disse finansieres med midler som allerede finnes i rammen.

36. Ressurser til digitaliseringsarbeidet

Digitaliseringsarbeidet i kommunen er full i gang, og er en viktig del av omstillingsarbeidet. Gjennom digitalisering skal kommunen øke både omfang og kvalitet på tjenestene som ytes til Solas innbyggere. Kommunen har allerede i 2019 høstet erfaringer med kommunens første robotiserte prosess. Med bakgrunn i erfaringer fra de første prosjektene har kommunen et kartlagt flere titalls prosesser som er egnet for robotisering. Robotiseringen gjør at vi får gjort oppgavene på en effektiv og optimal måte slik at det frigjøres tid til oppgaver der menneskelig ressurs er helt essensielt. Med bakgrunn i omfanget av prosesser som egner seg for robotisering foreslår rådmannen at det investeres i flere ressurser som kan jobbe med dette på heltid i kommunen. Rådmannens vurdering er at tiltaket vil gi gevinster på sikt, og at man kan foreta varige bemanningsreduksjoner som følge av denne innsatsen fra 2023. Det foreslås derfor at det etableres to årsverk under rådmann med sentrale staber fra 2020 til formålet.

2.6.3.5 Oppvekst og kultur

Fagstab oppvekst og kultur

37. Reduksjon av sentrale felles midler oppvekst og kultur

Rådmannen har kartlagt mulighet for å redusere enkelte budsjettposter på totalt kr 1,4 millioner innen sentrale midler i oppvekst og kultur. Dette gjelder blant annet midler til kurs, kontormateriale, kopiering osv.

38. Ukonkretisert omstilling oppvekst og kultur fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde oppvekst og kultur utgjør kr 10,6 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 1,4 millioner (linje 37). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

39. Psykologer tilskuddsordningen endres fra 2020

Den øremerkede tilskuddsordningen for psykologer avvikles og innlemmes i rammetilskuddet fra og med år 2020. Dette sees også i sammenheng med innføring av lovkrav om psykologkompetanse i kommunene som trer i kraft 01.01.2020. På landsbasis var det øremerkede tilskuddet på kr 205 millioner. Det øremerkede tilskuddet for de to psykologene på oppvekst er på kr 0,82 millioner. Dette faller bort og erstattes med nevnte midler i rammetilskuddet. Rådmannen foreslår å avsette kr 0,82 millioner til formålet.

40. Utskiftning av inventar og utstyr i virksomheter i oppvekst og kultur

Område oppvekst og kultur har hatt en bevilgning på kr 0,2 millioner i investeringsbudsjettet som har blitt disponert til blant annet utskiftning av inventar og utstyr. Grunnet tydeliggjøring av regnskapsforskrifter er det nødvendig å flytte bevilgningen til drift. Rådmannen foreslår nå at bevilgningen på kr 0,2 millioner årlig fra 2021.

Grunnskoler og SFO

41. Driftsutgifter Kjerrberget ungdomsskole

Skolen tas i bruk fra høst 2021. Det må påregnes oppstartskostnader, økte utgifter til administrasjon, herunder rektor, inspektør og skolekonsulent. Rådmannen har budsjettet med delårseffekt kr 4,2 millioner i 2021, og helårseffekt kr 6,67 millioner i 2022 og 2023.

42. Elevtallsvekst

Elevtallsøkning for skoleåret 2019-2020 er på 64 elever. Rådmannen foreslår derfor å øke skolebudsjettet med kr 4,4 millioner for årene 2020-2023 for å kompensere for elevtallsveksten.

43. IST-anskaffelse moduler

Tiltaket gjelder anskaffelse, innføring av diverse moduler for rapportering og individuelle opplæringsplaner. Utgiftene til dette er beregnet til kr 0,2 millioner per år.

44. Krav om lektorkompetanse

Økningen ses i sammenheng med lovpålagte krav om nivå på fagkompetansen og minimum lektorutdanning for nyutdannede. Gjennomsnittlig differanse med sosiale utgifter utgjør ca. kr 0,1 million per stilling. Det er beregnet at ca. 10 nye stillinger per år er aktuelle for dette kravet. Fra august 2022 er master og lektorkompetanse obligatorisk i lærerutdanningen. Rådmannen foreslår at det settes av kr 1 millioner til formålet i 2020 med en økning på kr 1 millioner per år frem til 2023.

45. Lærernorm midler inn i rammetilskuddet

Høsten 2018 ble det innført lærernorm i grunnskole som gir høyere lærertetthet.

Fra høsten 2019 ble lærernormen justert til 15 elever per lærer fra 1.-4. trinn og 20 elever per lærer fra 5.-10. trinn. Finansieringen for ordningen endres fra øremerket tilskudd til frie midler i rammetilskuddet. Kravet er at normen skal oppfylles per skole per trinn (1-4, 5-7 og 8-10). På kommunenivå oppfylder Sola kommune lærernormen, mens det på skolenivå er skoler som oppfyller normen og andre som ikke oppfyller normen. Både språkdeling, særskilt norsk og kompetansekrav er forhold som skal ivaretas på den enkelte skole, og som virker inn på muligheten for å flytte lærerressurser mellom skolene. Rådmannen vurderer at det ikke er realistisk å oppfylle lærernormen for alle skolene allerede i 2020 uten å bruke kompensasjonen til lærernorm gitt i rammetilskuddet. Som følge av dette foreslår rådmannen at skolerammen økes med kr 6 millioner, som trappes ned i planperioden.

46. Oppstart drift av Makerspace

Makerspace gjelder for eksempel utstyr til filmproduksjon og reportasjer, IT-verktøy m.m. Det settes av kr 0,45 millioner til tiltaket, som forutsettes dekket inn av statlige tilskudd på samme beløp. Linjene må sees i sammenheng med linje 25 i investeringsbudsjettet.

47. Tilskudd fra staten til IT-satsing Makerspace

Se linjen over.

48. Styrking av særskilt norsk tilsvarende tospråklig fagopplæring

Det er behov for på sikt å styrke særskilt norsk til samme nivå som brukes på tospråklig fagopplæring. Rådmannen foreslår nå at dette legges inn med halvårsvirkning i 2020 med kr 1,1 millioner og helårsvirkning med kr 2,2 millioner i resten av planperioden.

Barnehage

49. Kompensasjon redusert foreldrebetaling

Det har vært en stor økning i antall søkere for redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid det siste året grunnet økning i inntektsgrensen og utvidelse av ordning for gratis kjernetid. I tillegg har ordningen blitt kjent for flere innbyggere. Dette medfører økte utgifter for kommunen som har ansvar for å kompensere både de private og kommunale barnehagene for redusert foreldrebetaling. Med utgangspunkt i de foreløpige tallene vi har for barnehageåret 2019/2020 utgjør økningen i kompensasjon til barnehagene for redusert foreldrebetaling på kr 1,75 millioner i 2020.

50. Kompetanseheving mot 2020

Det er behov for lønnsmidler som følge av økning i andel pedagoger og barne- og ungdomsarbeidere i de kommunale barnehagene. Denne økningen er i tråd med vedtatt mål om å ha en 50/50 fordeling av pedagoger og barneungdomsarbeider i de kommunale barnehagene, jamfør sak 54/16 Kompetanse mot 2020 i Sola barnehagene i utvalg for oppvekst og kultur (20.10.16). Rådmannen foreslår en økning på kr 0,8 millioner i 2020, kr 1,13 millioner i 2021 og kr 1,6 millioner i 2022 og 2023.

51. Redusert sykefravær kommunale barnehager

Det arbeides videre med å redusere sykefraværet i de kommunale barnehagene via et konkret prosjekt i samarbeid med HMS teamet. Det er forventet at arbeidet vil ha økt effekt i 2020 og rådmannen foreslår å redusere budsjettene til de kommunale barnehagene med kr 0,38 millioner fra 2020 og ut planperioden.

52. Tilskudd til de private barnehagene

I tråd med forskrift «Tildeling av tilskudd til private barnehager» vedtatt 09. oktober 2015, er det regnskapet og barnetallet i kommunale barnehager to år før tilskuddsåret som er grunnlaget for beregning av tilskuddssatsen til de private barnehagene. Regnskapstallene skal i henhold til forskrift justeres for lønns- og prisvekst, og derfor blir regnskapstallene justert med kommunal deflator for 2019 og 2020. Det beregnes en tilskuddssats for små barn 0-2 år og store barn 3-6 år. Foreløpig beregning av tilskuddssatsen for 2020 viser om lag åtte prosent økning i satsen i forhold til 2019 satsen.

Regnskapstallene til de kommunale barnehagene i 2018 viser en liten økning i lønnskostnadene, dette henger sammen med implementering av den nye bemannings- og pedagognormen. De aller fleste barnehagene hadde bemanning i henhold til den nye bemanningsnormen per 01.01.18, bortsett fra 3 barnehager som måtte foreta justeringer i bemanningen. Samtidig måtte de aller fleste barnehagene justere bemanningen til å tilpasse pedagognormen, noe som medførte økte lønnskostnader. I tillegg har Sola kommune et vedtak fra sak 54/16 i utvalg for oppvekst og kultur Kompetanse mot 2020 i Sola barnehagene, som har mål om å ha 50/50 fordeling mellom pedagoger og barne- og ungdomsarbeider. Det var flere ansatte som i 2018 fullførte studier, noe som også medførte høyere lønnskostnader. Barnehagene fikk i 2018 et omstillingskrav, men dette fikk liten effekt på tilskuddssatsen på grunn av de økonomiske konsekvensene av normendringene i 2018. Samtidig som lønnskostnadene har økt, så har barnetallet i de kommunale barnehagene fortsatt å reduseres. Dette betyr at kostnad per barn har økt. Sola kommune har siden 2015 hatt en reduksjon i antall barn på 17 prosent, samtidig som de private barnehagene har økt med 3,4 prosent. Finansieringsmodellen til tilskuddssatsen øker i sensitivitet jo lavere andel barn i kommunale barnehager. Det vil si at endringer i kommunale barnetall eller regnskapstall vil få større utslag i tilskuddssatsen jo større andel barn i private barnehager.

Det kommunale regnskapet for barnehagelokalene inngår også som en del av beregningsgrunnlaget til tilskuddssatsen. De siste årene har kommunen tilpasset aktiviteten i de kommunale barnehagene i forhold til etterspørsel etter plass. Det

har blant annet blitt lagt ned to kommunale barnehager og noen avdelinger. Men i flere barnehager har det gjerne blitt tatt inn færre barn uten at det har vært mulig å gjøre noe med lokalene – arealutnyttelsen har vært den samme og dermed har kostnadene på bygget vært lik, men fordelt på færre barn. Dette bidrar til å øke tilskuddssatsen. I tillegg vil for eksempel vedlikehold og energipriser variere fra år til år, noe som også vil gi utslag i tilskuddssatsen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,2 millioner i økt tilskudd til de private barnehagene i 2020 og ut resten av planperioden.

53. Ubunden tid til pedagoger kommunale barnehager

Krav om skjerpet pedagogisk bemanning, som innebærer sju små eller fjorten store barn per pedagog (44 prosent pedagoger), trådte i kraft 01.08.2018. I de kommunale barnehagene er det planlagt at assistentstillinger skal bli erstattet med pedagogstillinger for å innfri den skjerpede pedagogiske bemanningsnormen. I tillegg ble det vedtatt i sak 54/16 kompetanse mot 2020 i Sola barnehagene i utvalg for oppvekst og kultur, at Sola kommune skal øke pedagognormen til 50 prosent frem mot 2020. En pedagog har jf. SFS 2201 – særavtale for barnehager, rett til minimum fire timer i uken for planlegging. Det er behov å ha ressurser i barnehagen når pedagogen har planleggingstid og er borte fra avdelingen grunnet stort belegg av barn i hele åpningstiden. Rådmannen foreslår en økning i bevilgningen på kr 0,38 millioner i 2020 og resten av planperioden for å dekke ressursbehovet.

54. Spesialpedagogisk hjelp barnehager

Det har i 2019 blitt gjort flere grep hos senter for styrket barnehage tilbud for å få god oversikt og kontroll over ressursbruken. Senteret opplever fortsatt en økning i omfanget av vedtakene om spesialpedagogisk hjelp til barn i barnehager, og dette setter press på de eksisterende ressursene og budsjetttrammene som senteret har. I 2020 vil det jobbes videre med å utbedre den spesialpedagogiske tjenesten, blant annet ved å se på organiseringen av tjenesten, effekten av tiltakene/vedtakene og heving av den allmenne pedagogiske kompetansen. Det er forventet at dette arbeidet vil gi økonomisk utslag fra og med 2021. Rådmannen foreslår en reduksjon i budsjetttrammen på kr 1,0 millioner fra og med 2021 og ut resten av planperioden.

Barn, ungdom og familietjenesten

55. Skolelege 20 % stilling

Ifølge ny retningslinje for skolehelsetjenesten, skal alle elever på 1.trinn ha legeundersøkelse. Dette gjelder ca. 360 barn. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,26 millioner til formålet.

Kultur og fritid

56. Hafrsfjord 2022

Sola kommune skal i lag med Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune ha ansvar for jubileumsmarkeringer gjennom 2022 i tilknytning til jubileet for slaget i

Hafrsfjord 872. Det vil bli nødvendig å lage en driftsmodell for gjennomføringen av de ulike markeringene. Det er foreløpig beregnet kr 3 millioner til dette prosjektet. Rådmannen foreslår nå at det settes av totalt kr 2 millioner i perioden til formålet, kr 0,5 millioner i 2020, kr 0,5 millioner i 2021 og kr 1 million i 2022. Det vil bli fremmet en egen sak om dette.

57. Justering driftstilskudd til museer

Det er behov for å indeksregulere tilskudd til museer som Flyhistorisk museum, Krigshistorisk museum og Jærmuseet. Rådmannen foreslår derfor at driftstilskudd til museer økes gradvis. Beregninger viser at det bør avsettes årlig økning tilsvarende kr 20 000 per år.

58. Økning av billettinntekter kulturhuset

Regnskapstallene de siste årene tilsier at det kan forventes en økning i billettinntektene fra kulturhuset. Rådmannen foreslår derfor at det innarbeides at en inntektsøkning på kr 0,4 millioner som budsjetteres fra 2020.

59. Årsbevilgning for vedlikehold og skjøtsel av kulturminner

Sola kommune har ansvar for et stort antall kulturminner som har behov for vedlikehold og skjøtsel. Oppfølging av tiltak i kulturminneplanen og kommunal ROS. Rådmannen foreslår at det settes av kr 0,5 millioner til formålet fra 2021.

60. Prosjekt - samhandling bibliotek/skolebibliotek

Kommunestyret vedtok i møte februar 2019, k-sak 18/34658 Tilstandsrapport for grunnopplæringen i Sola 2017-18 om at det ble gjort en satsing på skolebibliotek og et styrket samarbeid med folkebiblioteket. For å samordne og styrke satsningen av dette, samt tilpassing til nye læreplaner fra høsten 2020 er det behov for å styrke bemanningen på biblioteket med en prosjektstilling på 20 % for de neste fire årene.

61. 20 friplasser kulturskolen

Et viktig grep på veien mot målet *en inkluderende kulturskole for alle barn og unge* er lave terskler inn og at vi beholder elever over tid. Det finnes ingen klare tall for hvor mange barn og unge som ikke søkes inn eller slutter grunnet pris. Samtidig vet vi på generell basis at forskjellene øker, og at mange familier må prioritere hardt. Friplasser er derfor et viktig, konkret virkemiddel for å senke tersklene inn og for å beholde enkeltelever. Våre nabokommuner har eller holder på å innføre dette. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 71 000 til formålet årlig i planperioden.

62. Instrumenter

Det er et stadig behov for utskifting av instrumenter brukt i undervisningen - det er et sterkt behov for et nytt piano og et nytt trommesett, og behovet for utskifting ligger på om lag kr 0,1 millioner per år. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,1 millioner annet hvert år til formålet.

63. Tilrettelagt fritid

Tilrettelagt fritid er en lovregulert tjeneste. Vedtak fattes av tjeneste- og koordineringskontoret (TKK), mens budsjettansvaret ligger til fritidskontakttjenesten i virksomhet Fritid. I forbindelse med behandling av HØP 19-22 vedtok kommunestyret å bevilge kr 0,5 millioner til dette formålet i 2019 med ytterligere økning med kr 0,1 millioner i år 2020. Den lovregulerte tjenesten er fremdeles underfinansiert og antall vedtak fra TKK stadig økende. Antall vedtak har økt fra 110 i 2018 til 140 per mai 2019. Det er behov for å styrke tjenesten med kr 0,7 millioner utover det som ble budsjettet i 2019. Rådmannen foreslår en økning på kr 0,35 millioner til formålet i årene 2020 – 2023, og at kr 0,35 millioner vil tas innenfor gjeldende ramme.

2.6.3.6 Levekår

Fagstab levekår

64. Reduksjon som følge av bedre medisinkontrakt

Kommunen har inngått en ny interkommunal kontrakt for levering av legemidler. Dette gir en innsparingsmulighet på kr 0,1 millioner.

65. Reduksjon som følge av mindre bruk av privat omsorgsinstitusjon og pensjonatplass

Det har vært en gjennomgang av hva som utløser privat omsorgsinstitusjonsplass. Som følge av dette får flere innbyggere et nytt, men godt tilbud i kommunen. Kommunen håndterer dette innenfor rammene og det fører derfor til en reduksjon av kjøp av privat omsorgsplass på kr 0,3 millioner. Siste del av investeringsprosjektet «Småhus, midlertidig/permanente» vil bli tatt i bruk i 2020. Som følge av dette og et godt samarbeid mellom Nav og boligkontoret vil behovet for private pensjonatplasser reduseres med kr 0,3 millioner. Totalt gir dette en innsparing på kr 0,6 millioner per år.

66. Reduksjon som følge av optimalisering av turnus

Som et resultat av god planlegging og gjennomgang av arbeidsoppgaver vil nye turnusordninger for TABO, Sola bo- og hjemmetjenester og Psykisk helse- og rus redusere grunnbemanningen med total kr 1,1 millioner i 2020. Konsekvensen av endringen kan være økt sårbarhet ved sykefravær, som ved enkelttilfeller vil føre til innleie.

67. Redusere vakant avdelingsleder, Sola hjemmetjenester

Per i dag er det en vakant stilling som avdelingsleder ved Sola hjemmetjenester. Som følge av dette er det gjort en gjennomgang av arbeidsoppgaver, og noen arbeidsoppgaver er blitt overført til andre ansatte. Arbeidsmengden for to avdelingsledere har økt noe, men oppgavene blir løst innenfor avtalt arbeidstid. Dette vil gi en reduksjon på kr 0,8 millioner i 2020.

68. Reduksjon omsorgsstønnad – TKK

Det er vedtatt i utvalget for levekår 25.september 2019 sak 21/2019 en endring i utregning og utdeling av omsorgsstønnad og tjenestene som gis til innbyggerne. Endringen vil føre til en permanent reduksjon på kr 0,2 millioner i utbetaling av omsorgslønn.

69. Reduksjon som følge av at avtale med Stavanger kommune knyttet til K46 sies opp

Etter en tverrfaglig gjennomgang og vurdering av bruk av tilbudet på K46 er det blitt besluttet å si opp avtalen. Dette vil gi en delårseffekt i 2020 på kr 0,15 millioner og helårseffekt fra 2021 på kr 0,3 mill. Budsjettet pr i dag er kr 0,4 millioner. Resterende midler kr 0,1 i helårseffekt fra 2021 blir satt av til kjøp av rusfritt døgnopphold ved behov.

70. Ukonkretisert omstilling levekår fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde levekår utgjør kr 6,1 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 3,4 millioner (linjene 64-69 og 87). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

71. BPA private leverandører

Det har vært en økning i bruken av BPA (brukerstyrt personlig assistent). Fra januar 2018 til august 2019 ser vi en økning på 116 timer eller 38 % på private leverandører. Kommunene er forskriftsmessig pålagt å ha valgmuligheter på denne tjenesten. For å dekke økningen foreslår rådmannen å øke bevilgningen til privat BPA med kr 1,3 millioner fra 2020.

72. Fastlegetilskudd

Basistilskuddet til fastleger reguleres hvert år per 1. juli, i henhold til rammeavtalen mellom KS og Den norske legeforening. I fastlegeoppgjøret 2019 ble det gitt en økning på 4,2 prosent per pasient noe som utgjør en økt kostnad på kr 0,4 millioner som helårseffekt i 2020 for Sola. Rådmannen foreslår derfor å øke fastlegetilskuddet med kr 0,4 millioner. Videre legges det opp til en økning på kr 0,8 millioner i 2021 og kr 1,2 millioner fra 2022.

73. Overføring av brukere til miljøtjeneste fra private grunnet avvikling av fritt brukervalg

Ved behandling av HØP 2019-2022 vedtok kommunestyret å avslutte prøveordningen med fritt brukervalg. Tjenestene vil gis i kommunal miljøtjeneste og avlastning der innbyggerne har en gradvis innflytting i løpet av 2019 og første del av 2020. På bakgrunn av avviklingen foreslår rådmannen en intern

budsjettjustering av kr 9,6 millioner fra TKK til kommunal miljøtjeneste og avlastning for avvikling av privat miljøtjeneste og avlastning. Dette er teknisk justering og må ses i sammenheng med linje 91. Rådmannen vil ved 1. tertial 2020 komme tilbake til den interne justeringen for de resterende brukerne på privat avlastning som vil overføres til kommunal avlastning.

74. Pålagt spesialisering legetjeneste

Helsedirektoratet stiller krav i IS-2079-3 fremtidens legespesialister; spesialitetsstruktur og innhold i samfunns- og allmennmedisin om at fastleger skal gjennom en spesialisering. Rådmannen foreslår å dekke kr 0,2 millioner i perioden fra 2020 til 2023 for at kommunens fastleger skal samsvare med kravene fra Helsedirektoratet.

75. Tilskuddsmidler til etablering, tilpasning, utredning og prosjektering

Som en del av kommunereformen vedtok Stortinget ved behandling av Prop. 91 L. (2016-2017) at utførelsen av etablering, tilpasning, utredning og prosjektering for innbyggere som trenger tilpasset bolig skal gjøres av kommunen og ikke Husbanken. Denne endringen trer i kraft 1. januar 2020 og da innlemmes tilskuddet i rammen til kommunen. For Sola kommune utgjør dette kr 2,4 millioner. Dette er halvparten av kommunens behov. Staten har en forventet innsparing ved å innlemme tilskuddet i kommunens ramme. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,4 millioner til dette formålet i 2020-2023.

76. TPO - Kjøp av tjenester der helsetjenester inngår

Siden våren 2018 har kommunen hatt behov for å kjøpe tjenester for tilpasset opplæring. Dette er skoletilbud hvor det er behov for å ha helsepersonell tilstede for at læringen skal kunne skje. Tjeneste- og koordineringskontoret må dekke kostnadene for helsetjenester. Fra 2021 vil denne tjenesten utløpe grunnet endrede behov. Rådmannen foreslår derfor å avslutte bevilgningen fra 2021.

77. Utskiftning av leasingbiler, sykehjemmene og hjemmetjenestene

Det er behov for å skifte ut 29 leasingbiler i 2020 etter avtale. Dette gjelder sykehjemmene, hjemmetjenestene, miljøtjenesten, psykisk helse- og rus og fysio- og ergoterapi. Det koster om lag kr 15 000 per bil i reparasjon og andre kostnader. Det legges opp til en treårig rotasjon av leasingbiler. Rådmannen videreføre vedtak i HØP 19-22 om å øke bevilgningen til utskifting av leasingbiler med kr 0,6 millioner i 2020.

78. Utskiftning inventar og utstyr virksomheter i Levekår

Etter en tydeliggjøring av regnskapsforskriftene er det nødvendig å splitte en eksisterende bevilgning som både investering og drift. Kr 0,4 millioner forblir i investeringsbudsjettet. Rådmannen foreslår at det settes av kr 0,35 millioner i driftsbudsjettet til utskiftning av inventar og utstyr fra 2020.

79. Økt driftsmidler velferdsteknologi og digitalisering

Det er behov for driftsmidler til innføring av velferds- og teknologiske løsninger der økonomiske effekter vil påløpe etter en kort tilpasningsperiode. Dette vil fremme gevinster og øke gjennomslagskraften til velferds- og teknologiske løsninger. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,4 millioner fra 2020 til dette formålet.

80. Økt refusjon særlig ressurskrevende brukere

Alle kommuner som yter særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere kan søke staten om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter knyttet til disse tjenestene. Kommunene får kompensert 80 prosent av netto lønnsutgifter over innslagspunktet som for 2019 er kr 1,27 millioner. Som følge av dette og på bakgrunn av antall brukere som oppfyller krav er det forventet at refusjon for ressurskrevende helse- og omsorgstjenester vil øke med kr 1,6 millioner sammenlignet med 2018. Dette er basert på økning i ny og eksisterende brukergruppe og omfang av helse- og omsorgstjenester. Rådmannen foreslår å øke refusjon for ressurskrevende med kr 1,6 millioner fra 2020.

81. Økte bidrag Krisesenter, Funkishuset, og pasientskadeerstatning

Sola kommune samarbeider med flere instanser for å gi tilbud knyttet til rus, psykisk helse i tillegg til å gi pasientskadeerstatning. Det er økte kostnader for dette fra 2020 og rådmannen foreslår å videreføre vedtatt HØP 2019-2022 linje 77 å øke bevilgningen med kr 0,1 millioner i 2020 og 2021 og kr 0,2 millioner fra 2022.

82. Økte bidrag legevakt

Sola kommune har fra 1.juni 2014 inngått administrativt vertskommunesamarbeid med Stavanger kommune om legevakt og psykososialt kriseteam, se k-sak 56/14. Det er nå varslet en utgiftsøkning grunnet økte utgifter til drift og økt behov for bemanning og utstyr. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2 millioner i 2020. Bidraget vil prisjusteres årlig.

83. Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud (ØHD- seng)

Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud (ØHD) er et tilbud alle kommuner er forpliktet å ha, og i dag er Sola kommunes tilbud en seng ved Sola sykehjem. Ut fra innbyggertallet skal kommunen ha to senger. I k-sak 35/17 Forvaltningsrevisjon – Samhandlingsreformen anbefales Sola kommune å se på hva som kan gjøres for å øke kapasitetsutnyttelsen ved ØHD-sengene, og i Utvalg for levekår sak 10/18 Orienteringssak øyeblikkelig hjelp døgnopphold, bes rådmann ta kontakt med nærliggende kommuner for å vurdere ulike alternativer for videre drift av ØHD-tilbudet. Stavanger Legevakt er i gang med å planlegge ny legevakt med tilhørende ØHD tilbud. Sola Kommune har varslet ønske om å kjøpe et ØHD-tilbud når ny legevakt er klar. Rådmannen foreslår å bevilge kr 1,1 millioner fra 2022.

84. Institusjonskjøkken og mat

Det ble vedtatt i formannskapetets sak 41/18 «Kjøp av middagsmat til institusjon og hjemmeboende», møte 15. mai, 2018 at det skal etableres institusjonskjøkken ved hver av de tre institusjonene. Det ble vedtatt å avvente til tilskuddet fra St.meld 15 «Leve hele livet» innføres i 2020.

Det ble vedtatt å starte rehabiliteringen av institusjonskjøkken i f-sak 26/2019 «Etablering av produksjonskjøkken» ved Sola sykehjem først. I vedtaket står det at «dersom midler ikke blir avsatt i høstens statsbudsjett, skal finansieringen av produksjonskjøkken på Sola sykehjem fullfinansieres av kommunen». I RNB 2019 ble det etablert et investeringstilskudd til renovering, bygging eller etablering av kjøkken ved eksisterende sykehjem. Retningslinjer for tildeling av tilskuddet utarbeides av Husbanken og de er per tiden til godkjenning i departementet. Det er planlagt at rehabilitering av kjøkkenet er ferdig sommeren 2020.

Kjøkkenet koster kr 12,4 millioner å drifte per år. I 2020 vil vi ha halvårseffekt av kjøkkenet. Institusjonenes middagsbudsjett kommer i fratrekk, slik at behovet for friske midler er kr 9,62 millioner per år, med et halvårseffekt på kr 4,8 millioner i 2020.

85. 1 årsverk ergoterapeut

Det har vært en halvering i antall betalte overtidsdøgn på sykehuset i 2019 fordi innbyggere kan flytte inn på korttidsavdeling raskere. Saksbehandling og økt behov for tilpasning i hjemmet for å få innbyggerne hjem har økt. Som en del av stortingsmelding S.26 Fremtidens primærhelsetjeneste - nærhet og helhet der "kommunene må gjøres i stand til å oppfylle samhandlingsreformens intensjoner om koordinerte og helhetlige pasientforløp, mer forebygging og tidlig innsats." og kommunedelplanen 2017-2029 foreslår rådmannen å innvilge kr 0,6 millioner kroner tilsvarende ett årsverk ergoterapeut for å bedre et helhetlig pasientforløp. Dette vil redusere både saksbehandlingstid og ventetid på ergonomiske tjenester i hjemmet og kunne gi mer helhetlige tjenester.

[Fysio-/ergoterapi](#)

86. Indeksregulering, driftstilskudd fysioterapeuter

Driftstilskudd utbetales til fysioterapeuter som har driftsavtale med kommunen. Tilskuddet justeres årlig den 1. juli etter forhandlinger mellom KS og fysioterapiforbundene. Rådmannen foreslår å øke bevilgningen til driftstilskudd med kr 0,1 millioner fra 2020.

[Miljøtjenesten](#)

87. Reduksjon som følge av reduserte transportutgifter i miljøtjenesten

Aktivitetssenteret fikk i 2019 ny bil. Bilen blir blant annet brukt til transport fra og til aktivitetssenteret. Dette har ført til at brukerne forholder seg til færre personer samtidig som taxiutgiftene blir redusert med kr 0,4 millioner.

88. 1 årsverk Sande aktivitetssenter

Fra høsten 2019 vil det være behov for å opprette et nytt enetiltak på Sande aktivitetssenter som krever ett årsverk. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,7 millioner til dette formålet fra 2020.

89. 3,8 årsverk i bolig i miljøtjenesten

Det har vært behov for å opprette utvidet tiltak i bolig for å gi tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven. For å dekke brukeres behov trengs det 3,8 nye årsverk i turnus. Dette er eksisterende tiltak som delvis ble dekket inn i forbindelse med behandling av 1. tertial, k-sak 38/19, møte 20. juni. Behovet for denne tjenesten fortsetter og som følge av dette foreslår rådmannen å bevilge kr 2,85 millioner fra 2020 for dette formålet.

90. Nye tiltak kommunal avlastningsbolig

Det har i 2019 kommet flere nye brukere til kommunal avlastning og vedtaksmengden har økt betraktelig. Dette er tjenester gitt etter helse- og omsorgsloven. Rådmannen viser også til omtale i 1. tertial 2019 der dette økte behovet er varslet. Det ble vedtatt at deler av merinntekten på refusjon av særlig ressurskrevende brukere skulle dekkes inn av denne merinntekten. På grunn av denne økningen i nye brukere foreslår rådmannen å bevilge kr 1,4 millioner fra 2020 for å gi tjenester etter lovverk i helse- og omsorgsloven.

91. Overføring av brukere til miljøtjeneste fra private grunnet avvikling av fritt brukervalg

Se linje 73. Rådmannen foreslår en intern budsjettjustering på kr 9,6 millioner fra privat miljøtjeneste og avlastning til kommunal avlastning og miljøtjeneste i 2020.

92. Tilbud etter skoletid

Høsten 2018 ble det opprettet et nytt tilbud knyttet til behov for tilsyn for etter skoletid. Dette er et tilbud til personer som tidligere har hatt SFO på Grannes ressurscenter. Tilbudet gis til innbyggere som nå er for gamle til å være på SFO, og av den grunn står uten tilbud. For å opprettholde innbyggernes behov for tilsyn ble tilbudet Etter skoletid opprettet. Det er behov for å tilføre 0,35 årsverk for å opprettholde dette tilbudet. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,2 millioner kroner til dette for målet.

NAV Sola (sosiale tjenester)

93. Introduksjonsstønad

Introduksjonsstønad gis til flyktninger som kommer til Norge. De blir da med i introduksjonsprogrammet der de blant annet lærer norsk. Det forventes at flyktningene som kommer til Norge fremover vil ha lav til ingen lese- og skriveferdigheter og det vil da være nødvendig med et tredje år i programmet for å deretter kunne få dem ut i arbeid. Så selv om det er en reduksjon i antall flyktninger vil de måtte være i programmet lengre. I HØP 2019-2022 ble det

vedtatt en reduksjon på kr 4,0 millioner i stønaden og rådmannen foreslår derfor ingen endring fra fjorårets handlings- og økonomiplan da beregninger som ble lagt til grunn i fjor gjelder fortsatt.

Psykisk helsearbeid og rus

94. Pilotprosjekt Rask psykisk helsehjelp, redusert tilskudd

Sola kommune har deltatt i pilotprosjektet Rask psykisk helsehjelp, og har nå tre årsverk knyttet til dette. Statlig tilskudd har blitt redusert årlig frem til 2019. Arbeidet skal da fullfinansieres av kommunen. Rådmannen foreslår derfor å bevilge kr 1 millioner, i tråd med vedtatt HØP 2019-2022.

95. Redusert tilskudd til prosjektstillinger

Fra 2020 må kommunen dekke stillinger som tidligere har blitt finansiert av statlige midler. Dette gjelder erfaringskonsulent og psykologer. I HØP 2019-2022 ble det vedtatt å dekke kostnaden for redusert tilskudd på kr 0,3 millioner i 2020 og 2021 og kr 0,5 millioner fra 2022. Rådmannen foreslår at dette videreføres i tråd med vedtatt HØP 2019-2022.

Nye Soltun sykehjem

96. Vederlagsbetaling institusjoner

Rådmannen foreslår å redusere inntektsbudsjettet for vederlagsbetaling på institusjonene i 2020 med kr 0,3 millioner. Ettersom nye plasser åpner på det nye sykehjemmet vil det bli en økning på kr 3,0 millioner i 2021, en økning på kr 6,3 millioner i 2022, og en ytterligere økning på kr 7,1 millioner kroner i 2023 i tråd med økning av antall institusjonsplasser.

97. Brutto utgift- nye Soltun sykehjem inkl. netto nye plasser

På det nye sykehjemmet, Soltun sykehjem, er det lagt opp til fire etasjer med 16 rom per etasje og åtte rom per avdeling, til sammen 64 plasser. For å optimalisere bruken vil det i 2020 åpnes 32 plasser ved det nye sykehjemmet, som er en plass mer enn plassene som skal erstatte nåværende Soltun alderspensjonat. Befolkningsframskrivingene for antall innbyggere over 80 år per i dag viser at det vil være behov for å åpne åtte av disse plassene i 2021, ytterligere åtte plasser i 2022 i tillegg til åtte plasser i 2023, det vil si 24 nye plasser i planperioden. Rådmannen foreslår derfor å øke rammen med kr 1,1 millioner i 2020 fra kr 29,3 millioner (se linje 98) til kr 30,4 millioner. Videre økes budsjettet med kr 10,2 millioner i 2021, kr 19,2 millioner i 2022 og kr 28,3 millioner i 2023. Rådmannen vil ved neste rullering av handlings- og økonomiplan komme med eventuell justering ved oppdaterte prognoser for befolkningsframskriving.

Sola bo- og hjemmetjenester

98. Brutto utgift- avvikling av Soltun alderspensjonat (31 plasser)

Soltun alderspensjonat vil i 2020 avvikles ved åpningen av Nye Sola sykehjem. Budsjettet til Soltun på brutto kr 29,3 millioner vil i sin helhet flyttes til Nye Soltun sykehjem (se linje 97). Soltun alderspensjonat har trappet ned antall sengeplasser til 31 plasser, og Sola kommune har da 18 prosent dekningsgrad slik det ble vedtatt i K-sak 19/17. Brukerne som bor på Soltun vil bli flyttet til nye Soltun sykehjem ved avviklingen. Som en videreføring av HØP 2019-2022 foreslår rådmannen og overføre kr 29,3 millioner til Soltun sykehjem.

99. Kommunal BPA – flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste

Grunnet bedre utnyttelse av tjenesten vil tilbudet om brukerstyrt personlig assistanse flyttes fra Sola hjemmetjeneste til Tananger hjemmetjeneste. Budsjettjusteringen må sees i sammenheng med linje 100. Det vil være de samme ansatte, men under ny ledelse. Rådmannen foreslår å flytte kr 0,9 millioner som en teknisk justering av midlene fra Sola til Tananger hjemmetjeneste fra 2020.

Tananger bo- og hjemmetjenester

100. Kommunal BPA - flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste

Fordi hjemmetjenesten i Sola har opplevd en kapasitetsendring foreslår rådmannen at tilbudet om brukerstyrt personlig assistanse flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste. Tilbudet forblir det samme, men under ny ledelse. Rådmannen foreslår en teknisk justering av midlene på kr 0,9 millioner fra Sola til Tananger hjemmetjeneste fra 2020. Linjen må sees i sammenheng med linje 99.

2.6.3.7 Samfunnsutvikling

Fagstab samfunnsutvikling

101. Ukonkretisert omstilling samfunnsutvikling fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde samfunnsutvikling utgjør kr 1,8 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 0,7 millioner (linje 108). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

102. Kommunedelplan Forus IKDP

IKDP Forus er sluttbehandlet av kommunestyret. Rådmannen foreslår at avsatte budsjett redusert med kr 70 000.

103. Nordic Edge Smart City Innovation Cluster

Nordic Edge Smart City Innovation Cluster er den offisielle norske innovasjonsklyngen for smartere byer og lokalsamfunn. Klyngen har som mål å være en pådriver for smart byutvikling og bli Nordens ledende aktør innen 2021. Nordic Edge Smart City Innovation Cluster tar sikte på å fremme og støtte forskning, innovasjon og utvikling av smarte byer og samfunn ved å bruke teknologi og data for å levere en bedre livskvalitet. Medlemskapet vil koste kr 50 000 per år.

104. Samskaping, Smartby og medvirkning i kommuneplanen

I arbeidet med kommuneplanen 2019-2035 er samskaping etablert som plattform for samfunnsdelen. I 2019 og 2020 skal planen iverksettes, og samskaping skal inn som plattform for arbeidet i hele kommunen. Fra 2021 er det antatt at samskaping vil håndteres innenfor gjeldende budsjetttrammer. Bevilgningen gitt i vedtatt HØP 2018-2021 til dette formålet kan derfor nulles ut fra 2021.

Areal

105. Arkitektkonkurranse Tananger

Midlene ble bevilget i fjor ved budsjettbehandling og finansiert fra næringsfondet. Arkitektkonkurransen er lyst ut, og juryering pågår. Offentliggjøring av vinner og utdeling av premier vil skje like etter 01. november 2019. Ettersom dette er engangskostnad kan midlene trekkes ut av Areal sin budsjetttramme.

106. Forurensningsforskriften, kommunalt samarbeid om arbeidsoppgaver

Tiltaket har bevilgning i vedtatt HØP 2019-2021 til og med år 2021. Tiltaket går ut fra 2022. Råmannen foreslår kostnadsreduksjon på kr 0,1 millioner fra 2022.

107. Kommunekart Proff

Kommunen kjøpte i 2019 inn Kommunekart Proff for å møte kommunens mål om digitalisering-, FFF- og samhandlingsstrategier. Kommunekart Proff er en web-basert løsning av kommunens kartoppgaver. Det er fra 2020 kun behov for midler knyttet til lisensavtaler, og bevilgningen kan derfor reduseres med kr 0,14 mill.

Eiendom

108. Reduksjon som følge av samordning av funksjoner etter flytting til Soma

I 2018 ble det gjennomført et arbeid for å se på synergiene ved en samordning mellom Teknisk drift hos virksomhet Kommunalteknikk og Park og Gravlund hos virksomhet Eiendom. I løpet av 2019 har flere modeller blitt vurdert, og det er besluttet å organisere teknisk drift hos seksjon Eiendom. Videre har prosjektet blitt utvidet, og fra 2020 vil også seksjon Idrett og bad inngå i den nye seksjonen. Ved å videreføre og utvide prosjektet er det identifisert et omstillingspotensiale på kr 0,7

millioner i 2020 ved blant annet å redusere seksjonen med en stilling som følge av effektivisering av drift, blant annet ved anskaffelse av robotklippere. Videre er det forventet at ressurser, herunder ansatte og maskinpark, kan utnyttes på en mer effektiv måte ved samlokalisering på Soma.

109. Bygg og anlegg som tas i bruk, FDV-kostnader

Nytt rådhus, nytt sykehjem, Kjerrberget ungdomsskole og nybygg på Storevarden skole er blant lokalene som skal tas i bruk i planperioden. I tillegg overtar kommunen driften av Myklebust sjøbad, bygger turstier og kommunale uteområder tilknyttet de nye kommunale bygningene. Enkelte bygg går også ut av porteføljen, for eksempel Soltun og Helsehuset. Totalt sett vil kommunens økte kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) i 2020 utgjøre 6,4 millioner, herav kr 1,3 millioner i energikostnader på nye rådhuset, kr 1,4 millioner til energikostnader på nye sykehjemmet. Resterende FDV kostnader består av forsikringer, driftsavtaler, vaktmestertjenester og renhold. FDV-kostnader for bygg som tas i bruk senere i planperioden vil oppdateres med utgangspunkt i oppdatert informasjon, blant annet energipriser osv. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 6,4 millioner til formålet i 2020.

110. Besparelse energikostnader som følge av utførte ENØK-tiltak

Det vises til ENØK-investeringer i investeringsbudsjettet. Tiltakene vil ha energibesparende effekter. Rådmannen foreslår derfor en besparelse på kr 0,25 millioner i 2020 med en økning til kr 1,5 millioner i 2023.

111. Dysjaland SFO - nytt yttertak, maling og hovedtrapp

Det er behov for nytt tak, pipebeslag, takrenner og nedløp, maling og hovedtrapp ved Dysjaland SFO basert på tilstandsanalyse. Skifer fra taket faller ned og lekkasjer oppstår, noe som kan gi store skader på inneklima. Tiltaket vurderes som tungt vedlikehold. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 1,6 millioner til formålet i 2021.

112. Innkledning av ventilasjonsrør tak Sola Ungdomsskole

Ventilasjonsrøret på taket av Sola ungdomsskole må kles inn. Dersom dette ikke gjøres kan det føre til skader på inneklima. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 1,25 millioner til formålet i 2020.

113. Tilrettelegging universell utforming

Tiltaket gjelder tilrettelegging av kommunens bygg- og anleggsmasse for universell utforming. Tiltaket var tidligere en del av kommunens investeringsbudsjett, men tiltakene som foreslås i kommende planperiode er av en driftsmessig art. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 0,5 millioner per år til formålet.

114. Økt drifts- og vedlikeholdsbudsjett uteområder barnehager og skoler

Det er et økt behov for drifts- og vedlikeholdsmidler til uteområder i kommunale barnehager og skoler. Bevilgningen var tidligere delvis inkludert i kommunens investeringsbudsjett. Vi ser at de tiltakene som nå må gjøres er av driftsmessig art, og budsjettet bør derfor være i kommunens driftsbudsjett. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 1,3 millioner per år til formålet.

Kommunalteknikk

115. Kjøp av spillvannskapasitet mot "avløp vest", Sandnes

Linjene 115-118 samler driftskostnader for seksjonene vann, avløp og renovasjon. I.V.A.R. skal i løpet av de neste årene gjøre store investeringer innenfor alle tre sektorer, noe som medfører økte kostnader for medlemskommunene. I tillegg er det behov for å kjøpe spillvannskapasitet i Sandnes kommune sitt avløpssystem "avløp vest" i 2020. Dette for å kunne ha kapasitet på avløpssiden til utbyggingen i Solakrossen, samt det fremtidige boligområdet på Bærheim. Med bakgrunn i dette vil driftskostnadene for VAR-seksjonen øke. Alle VAR-kostnadene er 100 prosent gebyrfinansierte. Oversikt over alle gebyrer finnes i kapittel 6 Rådmannens forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger.

116. Opptrapping diverse driftskostnader, VAR, 100 % gebyrfinansiert

Se tekst i linjen 115.

117. Opptrapping kjøp fra I.V.A.R. fast

Se tekst i linje 115.

118. Opptrapping kjøp fra I.V.A.R. variabel

Se tekst i linje 115.

119. Frafall refusjon fra SVV for vei- / gatelys

I forbindelse med omorganisering i Statens Vegvesen (SVV) og overføring av oppgaver og ansvar fra SVV til Rogaland fylkeskommune (RFK), er det fra SVV foretatt en opprydding i de refusjoner de enkelte kommuner fikk for utgifter til belysning på de veier kommunene ikke eide selv. Slik det ser ut per i dag, har SVV ensidig kuttet refusjonen, mens eierskapet nå er overtatt av RFK. Sola kommune anser det som rimelig at refusjonsordningen opprettholdes, men at denne nå kommer fra RFK. Kommunen arbeider med å få klarhet i saken.

120. Reversering redusert asfaltering

Det ble i Handlings- og økonomiplan 2018-2021 vedtatt å redusere budsjettet for asfaltering på virksomhet Kommunalteknikk, seksjon vei i årene 2018 og 2019. Denne linjen reverserer dette tiltaket fra 2020 for å unngå for stort etterslep på asfalteringsprosjekter. Dette er i tråd med vedtatt HØP 18-21.

121.Vintervedlikehold

Budsjettet for vintervedlikehold har ikke vært tilstrekkelig til å dekke behovet i 2019. Det vises til 1. og 2. tertialrapportering hvor rådmannen har orientert om behovet. Rådmannen foreslår derfor å øke budsjettposten med kr 1 millioner fra 2020.

2.7 Investeringer- rådmannens forslag

2.7.1 Hovedprioriteringer investeringer

Rådmannen har i utarbeidelsen av investeringsbudsjettet tatt utgangspunkt i vedtatte investeringsprosjekter i Handlings- og økonomiplan 2019-2022, og vurdert disse opp mot endrede behov og nye forslag til investeringstiltak. Investeringsnivået i rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 er lavere enn vedtatt i Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Samlet investeringsbudsjett i planperioden er på kr 939,4 millioner.

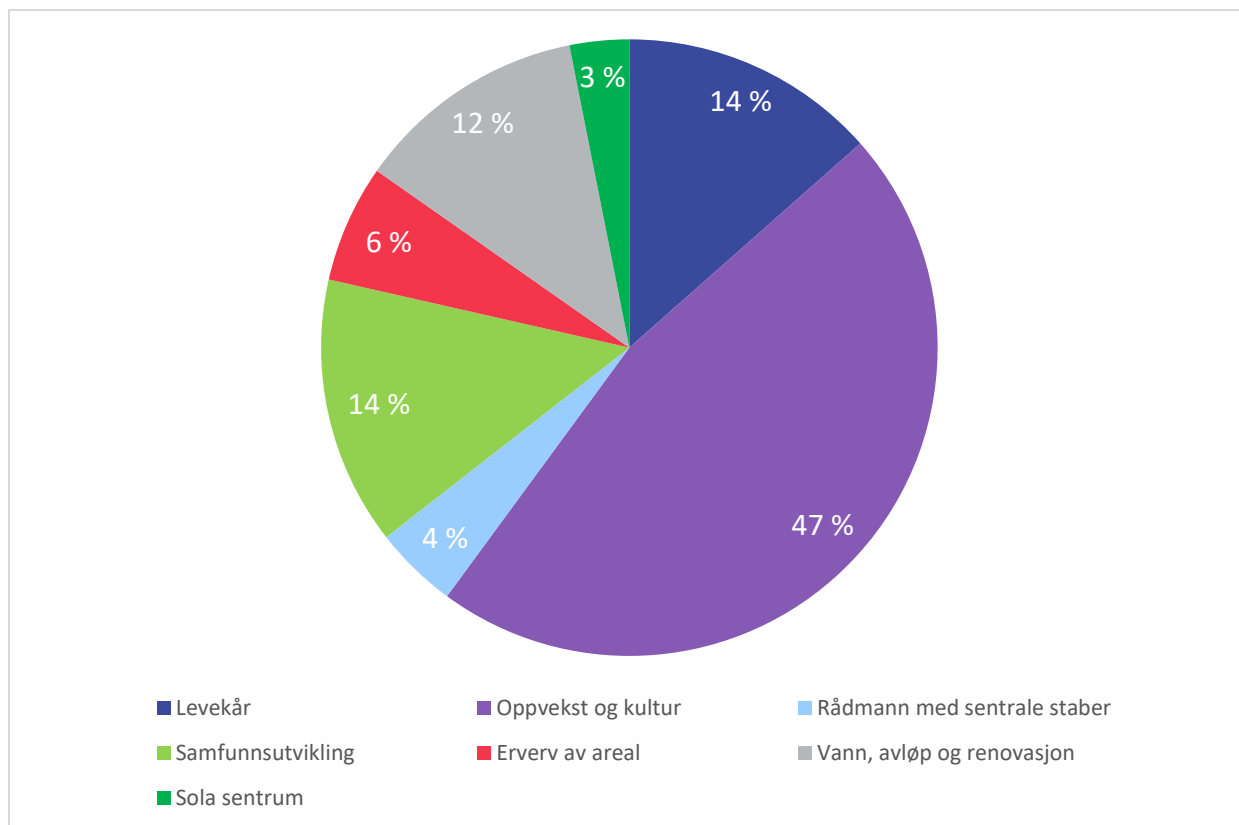
I investeringsbudsjettet 2020-2023 er det prioritert investeringer i økt kapasitet på skoler, barnehager, boliger med base, institusjonsskjøkken og energieffektiviseringstiltak. Videre er det lagt til grunn en god del investeringer innen vann, avløp og renovasjon. Rådmannen har brukt sist oppdaterte befolkningsprognose som grunnlag for prioriteringer knyttet til både utbygging av skolekapasiteter, samt behov for nye barnehager og boliger.

Noen prosjekter vedtatt i Handlings- og økonomiplan 2019-2022 har etter gjennomgang fått økte kostnadsrammer. Dette gjelder blant annet rehabiliteringen av Havnealléen barnehage, infrastruktur regionalt sykkelanlegg og turveg Hafrsfjord – Joa. I tillegg har rådmannen foretatt nøyne vurderinger av nye innmeldte investeringsprosjekter, og det er i rådmannens forslag kun funnet rom til noen få foreslåtte prosjekter med oppstart i økonomiplanperioden. Av nye investeringsprosjekter kan blant annet oppgradering av foajé og bibliotek i Sola kulturhus, nytt varmtvannsbasseng og hovedombygging på Sola sjukeheim nevnes.

Av budsjett-, kapasitets- og reguleringsmessige årsaker, samt reviderte befolkningsprognoser, har det vært nødvendig å foreslå noen utsettelse av investeringsprosjekter i forhold til tidligere forutsetninger. Dette gjelder blant annet den nye skolen på Jåsund og vei og VA i Ljosheimkroken.

Beregnet gjeldsgrad på bakgrunn av rådmannens forslag til investeringer ligger på 79 prosent i 2020 før den reduseres til 74 prosent i 2021, 66 prosent i 2022 og 61 prosent i 2023. Dette er høyere enn anbefalt målsetting. Rådmannen ønsker å påpeke at gjeldsgraden igjen vil stige i årene etter økonomiplanperioden, da en del nødvendige og kjente investeringer ligger der. Nærmere omtale av gjeldsgraden kan leses i kapittel 2.7.6.

Figuren under viser andel av de totale investeringene (kr 939,4 millioner) i planperioden per hovedformål.

2.7.2 Investeringsstabell

Felles (inkl.adm.bygg)	Totalramme	2020	2021	2022	2023
1 19016-Nytt rådhus	305 456	15 000	0	0	0
2 19601-IKT-investering strategisk (årsbev.)	0	1 500	1 500	1 500	1 500
3 19606-Egenkapitalinnskudd KLP (årsbev.)	0	4 160	4 660	5 160	5 660
4 19639-IKT-løsninger folkevalgte (årsbev.)	0	0	0	0	550
Sum felles (inkl.adm.bygg)		20 660	6 160	6 660	7 710

Levekår	Totalramme	2020	2021	2022	2023
5 19103-Samlebevilgning formål levekår		650	400	400	400
6 39052-Ny sjukeheim Sola sentrum	283 000	13 000	0	0	0
7 39093-Kjelsberg ring, rus og psykiatri	39 601	25 485	10 000	0	0
8 39094-Velferdsteknologi Levekår (årsbev.)	0	1 000	1 000	1 000	1 000
9 39098-8 boliger med base, pilotprosjekt	36 098	0	0	22 311	13 287
10 39103-Institusjonskjøkken	16 005	9 701	0	5 504	0
11 39104-Storevardvegen/TABO, nytt fellesareal	2 000	2 000	0	0	0
12 39106-Sola sjukeheim, hovedombygging	15 000	6 000	9 000	0	0
13 39624-Nytt sykesignalanlegg eksisterende Sola sjukeheim	4 500	4 500	0	0	0
Sum levekår		62 336	20 400	29 215	14 687

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Oppvekst og kultur	Totalramme	2020	2021	2022	2023
14 19104-Samlebevilgning formål oppvekst og kultur		420	0	0	1 000
15 29076-Skolebruksplan, Grannes skole, tilbakeføring av klasserom og utearealer	10 711	0	0	7 000	0
16 29080-Skolebruksplan, Kjerrberget ungdomsskole (trinn 1)	346 000	180 174	125 323	0	0
17 29082-Rehab. Havnealleen barnehage	8 500	8 035	0	0	0
18 29083-Skolebruksplan, Storevarden skole, to klasserom, og uteareal	16 700	15 130	0	0	0
19 29084-Ny kommunal barnehage	115 000	0	500	4 500	55 000
20 29085-Dysjaland skule, arbeidsrom	3 000	3 000	0	0	0
21 29090-Én skole, rehabilitering av uteområdet	5 500	5 500	0	0	0
22 29091-Sikker informasjonsbehandling	5 000	5 000	0	0	0
23 29092-Røyneberg skole, rehabilitering garderobe	625	625	0	0	0
24 29602-Datamaskiner/fornyng skoler (årsbev.)	0	3 450	2 750	4 700	2 850
25 29626-Makerspace (skoler og SFO)	500	250	0	0	0
26 49050-Sola kulturhus, oppgradering foajé og bibliotek	12 500	0	0	11 500	1 000
Sum oppvekst og kultur		221 584	128 573	27 700	59 850

Samfunnsutvikling	Totalramme	2020	2021	2022	2023
27 19105-Samlebevilgning formål kirke, blant annet minnelund iht ny lov		822	500	2 000	400
28 19106-Samlebevilgning formål samfunnsutvikling		1 050	0	0	0
29 19107-ENØK-tiltak kommunale bygg	17 300	5 700	4 800	6 800	0
30 19029-Rehabilitering Soma driftsstasjon	14 500	4 500	10 000	0	0
31 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)		6 395	5 227	5 227	5 227
32 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)		-6 395	-5 227	-5 227	-5 227
33 19604-Erverv av areal	0	58 000	0	0	0
34 49041-Ny kirke Sola sentrum	87 250	37 175	0	0	0
35 49645-Superlekeplass Sola sentrum	6 000	100	2 700	2 700	0
36 59364-Infrastruktur regionalt sykkelanlegg	50 693	20 474	0	0	0
37 59369-VVA Påskhusvegen	1 500	0	250	1 250	0
38 59406-Utskiftning gatelys, standardheving (årsbev.)	0	1 500	1 500	1 500	1 500
39 59457-Ljosheimkroken	2 000	0	1 000	1 000	0
40 59462-Forskutting Bymiljøpkken, trafiksikringsmidler	17 901	6 148	7 750	750	0
41 59537-Ny Solahall med varmtvannsbasseng	200 000	300	0	0	0
42 59565-Trafikksikkerhet, kommunale veier	0	800	800	800	800
43 59673-Turveg Hafrsfjord- Joa	18 404	2 500	0	0	0
44 59609-Oppgradering syv lekeplasser	2 500	2 500	0	0	0
Sum samfunnsutvikling		141 569	29 300	16 800	2 700
Vann, avløp og renovasjon	Totalramme	2020	2021	2022	2023
45 59037-Vann Vigdelsv./Ølberg havnev./Ølbergv.	19 100	9 500	9 600	0	0

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

46 59038-Kostn. IVARs nye hovedvannledning (fra 22)	9 500	0	0	2 500	7 000
47 59039-Vannledning Einargården - kryss Sentrumsvn./Rådhusvn.	9 000	0	0	4 500	4 500
48 59113-Overløpsmåling avløp	2 000	1 000	1 000	0	0
49 59119-PA002 Joa	10 000	5 000	5 000	0	0
50 59120-PA018 Austrheimsvegen	3 000	3 000	0	0	0
51 59121-PA043 Stangeland	6 300	2 000	4 300	0	0
52 59122-Sande terrasse, sanering av felles avløpsledning	6 900	3 500	3 400	0	0
53 59359-VA40 Grotnes nord	18 400	0	0	1 200	8 600
54 59360-VA42 Grotnes sør	13 900	0	0	450	6 750
55 59367-VA15 Moringvegen	6 400	6 000	0	0	0
56 59368-VA178 Ljosheimkroken	5 100	0	2 450	2 450	0
57 59369-VVA Påskhusvegen	2 500	250	2 250	0	0
58 59370-VA Sanering Myrvegen - Skoletunet, langs Tananger ring	7 000	0	0	0	3 500
59 59371-VA Tanangervegen	7 000	0	0	0	3 500
60 59372-VA Tornefjellv./Snøde (nedre del)	10 000	0	0	500	500
61 59375-VA Ølberg Havneveg - parkeringsplass Hellestø	9 000	0	0	0	4 500
62 59376-VVA Soma driftsstasjon	5 500	5 500	0	0	0
Sum vann, avløp og renovasjon	35 750	28 000	11 600	38 850	

Sentrumsplaner	Totalramme	2020	2021	2022	2023
63 59040-VA Sola sentrum, etappe 5	9 300	0	0	4 650	4 650
64 59374-VA Etappe 3 (Sola sentrumsplan)	19 600	0	0	0	9 300
65 59566-V15, rundkjøring og deler av V14	10 700	0	0	5 350	5 350
Sum sentrumsplan		0	0	10 000	19 300

Sum brutto investeringer	481 899	212 433	101 975	143 097
---------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Finansiering	2020	2021	2022	2023
66 Låneopptak	-96 577	-22 376	0	-43 994
67 Justeringsavtaler, kommunal andel- Sola sentrum	-3 726	-3 678	-3 292	-3 292
68 Ekstraordinært avdrag på lån investering, Sola sentrumsplan	3 726	3 678	0	0
69 Overføring fra drift	-68 000	-65 200	-65 100	-65 200
70 Øremerkede investeringstilskudd	-132 868	-13 080	-9 664	-3 030
71 Mva kompensasjon	-68 075	-34 157	-15 307	-16 081
72 Salg av eiendom	-102 879	-66 120	-11 900	0
73 Spillemidler	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
74 Avdrag fra Lyse	-8 741	-8 741	-8 741	-8 741
75 Sola menighet, andel i ny kirke	-2 000	0	0	0
76 Tilbakebetaling Sola pistolklubb	-59	-59	-59	-59
77 Ekstraordinært avdrag på lån, Sola kommune	0	0	14 788	0

Sum finansiering	-481 899	-212 433	-101 975	-143 097
Udekket / Udisponert	0	0	0	0
Finanstransaksjoner	2020	2021	2022	2023
78 Utlån startlån Husbanken	70 000	70 000	70 000	70 000
79 Innlån Husbanken	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
80 Avdrag på Startlån, Husbanken	15 000	15 000	15 000	15 000
81 Mottatte avdrag på utlån Husbanken	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
82 Utlån Sola tomteselskap KF	50 104	16 914	9 108	0
83 Innlån for Sola Tomteselskap KF	-50 104	-16 914	-9 108	0
84 Nedbetaling lån Sola tomteselskap KF	22 727	54 085	17 644	0
85 Avdrag fra Sola Tomteselskap KF	-22 727	-54 085	-17 644	0
Sum finanstransaksjoner	0	0	0	0

2.7.3 Beskrivelse av investeringsprosjekter

Rådmannen vil i dette kapittelet beskrive hver enkelt linje i investeringstabellen. På de største prosjektene er det oppgitt hvilken fase prosjektet er i, i henhold til Rutiner for kommunale byggeprosjekter 2016, vedtatt i k-sak 6/17 *Revidering av rutiner for kommunale byggeprosjekter*.

Fase 1- Skisseprosjekt:

Prosjektgruppen utarbeider, i nært samarbeid med aktuelle brukere, et skisseprogram i samsvar med program/romprogram og generelle kvalitetskrav (type rom, antall, størrelse, kvaliteter mv.). Første økonomiske kalkyle utarbeides.

Fase 2- Forprosjekt:

Teknisk- og byggfagrådgivere knyttes til prosjektet. Kostnadene spesifiseres for hvert fag etter norsk standard. Tegninger utarbeides. Entrepriseform bestemmes. Ved samspill som entrepriseform må dette gjøres før fase 1: Skisseprosjekt.

Fase 3- Detaljprosjekt:

Bygget tegnes, beskrives og beregnes detaljert. Byggeprosjektet skal ikke tilføres nye eller endrede krav til funksjon, kvalitet eller kvantitet som krever løsninger utover de rammer som er gitt i godkjent forprosjekt. Beskrivelser og tegningsmaterieell utarbeides i nødvendig detaljeringsgrad for innhenting av anbud.

Fase 4- Tilbud, kontrahering og utførelse:

Klargjøring av anbudskonkurranser og registrering av innkomne anbud. Kostnadsoppstilling etter tilbud utarbeides. Byggeperiode.

Fase 5- Bygg tatt i bruk/reklamasjons- og garantifase:

Det skal foretas ferdigbefaring, ettårs- og treårsbefaring.

Ordinære investeringer

2.7.3.1 Felles (inkludert administrasjonsbygg)

1. 19016-Nytt rådhus

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Nytt rådhus holder forventet fremdrift med overtakelse i november 2019 og innflytting i årsskiftet 2019/2020. Sluttoppgjør er forventet ferdig i 2020. Kalkyle: fase 4.

2. 19601-IKT-investering strategisk (årsbev.)

Prosjektet dekker investeringer i datamaskiner ved utvidelse av maskinparken, mindre oppgraderinger av programvare og nettverksutstyr i hele organisasjonen, kjøp av nye servere, samt fornyelse av datamaskiner. Dette er en løpende årlig bevilgning.

3. 19606-Egenkapitalinnskudd KLP (årsbev.)

Sola kommune må i henhold til forsikringsvirksomhetsloven betale inn årlig egenkapitalinnskudd til KLP for fellesordningen og sykepleierordningen. For fellesordningen skal det innbetales 0,35 prosent av pensjonsfondet, mens for sykepleierordningen skal det innbetales 0,80 prosent av pensjonsgrunnlaget. Egenkapitalinnskuddet er estimert av KLP til kr 4,2 millioner for 2020. Dette er en løpende årlig bevilgning som oppdateres hvert år iht. prognoser fra KLP.

4. 19639-IKT-løsninger folkevalgte (årsbev.)

Det er planlagt midler til IKT-løsninger til folkevalgte i forbindelse med lokalvalg i 2023.

2.7.3.2 Levekår

5. 19103-Samlebevilgning formål levekår

Rådmannen foreslår å bevilge kr 1,8 millioner i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til blant annet til skjerming av inngangen i Sandestubben, samt hjelpemidler og inventar til kommunens helsebygg.

6. 39052-Ny sjukeheim Sola sentrum

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Sykehjemmet vil ha 64 plasser, og skal blant annet erstatte plassene ved Soltun. Det ble i 2017 inngått kontrakt med Backe Rogaland. Byggearbeidene pågår og gjennomføres etter planlagt fremdrift. Prosjektet er planlagt ferdigstilt med bygningsarbeid januar 2020, og overtakelse tidlig mars 2020. Kalkyle: fase 4.

7. 39093- Kjelsberg ring, rus og psykiatri

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet på Kjelsberg ring skal inneholde til fire omsorgsboliger og en akuttbolig med personalbase, samt kontorlokaler for ROP-team og psykisk helse. De eksisterende tre småhus på tomten vil bli integrert i nybygget og vil være en del av tilbudet med totalt åtte enheter. I løpet av våren 2019 har skisse- og forprosjekt blitt utarbeidet, parallelt med ferdigstilling og behandling av reguleringsplan og søknad til Husbanken. Prosjektet skal ut på anbud høsten 2019, og videre legges frem for formannskapet etter innkomne tilbud, i henhold til f-sak 63/18 fra møtet 4. september 2018. Det er budsjettert med investeringstilskudd som er i tråd med mottatt tilsagnsbrev i september 2019. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektet med sikte på ferdigstilling i årsskiftet 2020/2021. Kalkyle: fase 2/3.

8. 39094-Velferdsteknologi Levekår (årsbev.)

Bruk av teknologi skal bidra til at flere kan mestre eget liv og helse, og bidra til at de kan bo lengre i eget hjem. Rett bruk av teknologi kan bidra til at institusjonsinnleggelse blir forebygget eller utsatt. Ulike typer teknologi vil bli utprøvd, og all utprøving vil være basert på en vurdering av hvilken gevinst teknologien kan gi. Gevinst kan i denne sammenheng være både økonomisk og kvalitetsmessig. Rådmannen foreslår å videreføre den årlige bevilgningen på kr 1,0 millioner i planperioden.

9. 39098-8 boliger med base, pilotprosjekt

I k-sak 84/15 Private botiltak for mennesker med psykisk utviklingshemming, behandlet i møte 17. desember 2015, ble det vedtatt å opprette et pilotprosjekt for etablering av boliger med heldøgns bemanning. Boligene skal ha kommunal tildelingsrett og kan bli solgt til beboer. Interessenthenvendelser viste at det var behov for prosjektet, og det ble planlagt 6 boliger. Det er budsjettert med investeringstilskudd fra Husbanken i tråd med satser i forslag til statsbudsjettet 2019. Prosjektet ble utsatt fra 2018 som følge av innføring av Fritt brukervalg. Etter at denne ordningen ble avvirket fra 2019, viser det seg at behovet for boliger har økt. En gjennomgang viser at det vil være hensiktsmessig å bygge åtte boliger, to mer enn først antatt. Boligene skal bygges med tanke på salg, men noen av boligene er også planlagt til å kunne leies av kommunen. En arbeidsgruppe arbeider med hvordan prosjektet skal utformes. For å kunne utnytte fellesareal og bidra til sosiale sammenkomster vil en forsøke å bygge boligen i nærhet til eksisterende bofellesskap. Samtidig vil det kunne gi noen samdriftsfordeler med personale, spesielt på natt. Som følge av økning i antall boliger foreslår rådmannen å øke den totale projektrammen med kr 9,05 millioner, slik at den totale brutto projektrammen blir kr 36,1 millioner. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2023. Kalkyle: fase 1

10. 39103-Institusjonskjøkken

Det ble vedtatt i f-sak 26/2019 Etablering av produksjonskjøkken at Sola kommune skal søke om tilskudd for å etablere produksjonskjøkken på Sola sjukeheim og TABO. Produksjonskjøkken på Sola sjukeheim settes i drift først, og betjener nytt sjukeheim og eksisterende Sola sjukeheim. Det er planlagt at forprosjekt blir utarbeidet innen utgangen av 2019. Rådmannen foreslår å bevilge kr 16,0 millioner

i planperioden til dette prosjektet, noe som er i henhold til kalkylen som ble presentert i f-sak 26/2019. Rådmannen anslår at Sola kan motta et totalt tilskudd på kr 8,3 millioner fra Husbanken. Kalkyle: fase 1

11. 39104-Storevardvegen / TABO, nytt fellesareal

Miljøtjenesten avdeling Storevardvegen har behov for et større fellesområde til møte- og fellesaktiviteter for ansatte og beboere. For å løse dette behovet er det planlagt et tilbygg til det eksisterende bygg. Dagens lokaler på TABO er lite egnet for denne avdelingen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,0 millioner til dette prosjektet i 2020.

12. 39106-Sola sjukeheim, hovedombygging

Flere ulike behov gjør at det er behov for en ombygging av Sola sjukeheim (bygget fra 2005). Bygget er i dag ikke funksjonelt og ivaretar ikke det behovet for å drifte sjukeheimen optimalt. I tillegg er kvaliteten på bygget dårlig. Det er derfor behov for å oppgradere bygget og samtidig rehabilitere innvendige flater og installere ny belysning. I tillegg vil ventilasjonsanlegget og SD-anlegget bli oppgradert som et nødvendig ENØK-tiltak. Rådmannen foreslår å bevilge totalt kr 15 millioner til prosjektet med sikte på ferdigstillelse i 2021.

13. 39624-Nytt sykesignalanlegg eksisterende Sola sjukeheim

Det er behov for en ny telefonsentral og nytt sykesignalanlegg på det eksisterende Sola sjukeheim i forbindelse med ferdigstillelsen av det nye sykehjemmet. Dette for å sikre at anleggene snakker sammen, og for å sikre det gamle sykehjemmet mot nedetid som følge av reparasjoner. Det gamle anlegget er også blitt såpass gammelt at det begynner å bli vanskelig å få tak i deler. I prosjekteringsarbeidet er det kommet frem at det er behov for å øke tidligere vedtatt ramme med kr 1,5 millioner. Nye undersøkelser viser at det er behov for ny software og kabling da eksisterende utstyr ikke er tilstrekkelig for å ivareta anlegget. Rådmannen foreslår å bevilge kr 4,5 millioner i 2020.

2.7.3.3 Oppvekst og kultur

14. 19104-Samlebevilgning formål oppvekst og kultur

Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,4 millioner i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til utskifting av snortrekk for sceneteppet i Sola kulturhus, teleslynger i Sola kulturhus, samt rehabilitering av Lensmannsgården (Sandetun).

15. 29076-Skolebruksplan, Grannes skole, tilbakeføring av klasserom og utearealer

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022.

I henhold til Skolebruksplan 2019-2029 skal areal som tidligere ble disponert av Grannes ressurscenter bygges om til tre klasserom og garderober til skolestart i

2022. Dette skal dekke behovet for økt elevkapasitet. Utearealene vil bli ferdigstilt innen utgangen av 2019. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektet med sikte på ferdigstilling i 2022. Kalkyle: fase 1

16. 29080-Skolebruksplan, Kjerrberget ungdomsskole (trinn 1)

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. I henhold til vedtatt Skolebruksplan 2019-2029 er det behov for å øke skolekapasiteten i sentrum. Skolen skal bygges i to trinn, der første trinn skal bygges som U14-skole. Det er inngått kontrakt med entreprenør og detaljprosjektering er satt i gang. Det er forventet oppstart av byggeplass i slutten av 2019. Prosjektet har en opsjon på å bygge et råbygg i 3 etg. (byggetrinn 2), og det ble vedtatt i f-sak 65/2019 Prosjekt Kjerrberget ungdomsskole – Opsjoner, å innløse opsjonen i byggetrinn 1. Opsjonen løses innenfor vedtatt ramme. Prosjektet er planlagt å ferdigstilles til skolestart 2021. Kalkyle: fase 4

17. 29082-Rehab. Havnealleen barnehage

Havnealleen barnehage, avdeling Storevarden ble bygd i 1982, og er ved flere anledninger blitt delvis rehabilitert. Det er nå behov for en større rehabilitering av barnehagen for å kunne oppfylle krav til pedagogisk innhold gitt i barnehagelovens §§1 og 2, i tillegg til rammeplanen. Tilstandsrapport fra 2017 bekrefter behovet. I 2019 er forprosjekt gjennomført og det viser at det er behov for å øke prosjektets ramme ettersom omfanget av prosjektet har økt. For å oppnå størst mulig funksjonalitet av bygget har det vist seg at det er behov for å bygge om en større del av bygget enn det som var lagt til grunn i vedtatt budsjett. Prosjektet er omtalt i rådmannens forslag til 2. tertial budsjettrapport investeringer 2019. Rådmannen foreslår å øke rammen med kr 2,53 millioner, slik at samlet budsjettramme blir kr 8,5 millioner. I tillegg har det vært en teknisk flytting av midler fra 2019 til 2020 på grunn av forsinkelse i prosjektet. Her vises det til 1. og 2. tertial. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2020. Kalkyle: fase 3

18. 29083-Skolebruksplan, Storevarden skole, to klasserom, og uteareal

I vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022 er det avsatt midler til å utvide Storevarden skole for imøtekomme behovet for økt kapasitet. Det er i 2019 sett på mulige løsninger for etablering av to nye klasserom, og det er landet på et alternativ som prosjektet nå jobber videre med. Videre fremkom det høsten 2018 et ønske fra skolen om en storstue som kan samle alle elevene på et sted. Det er i 2019 utredet alternativer for etablering av storstue, og det er vurdert at det ikke lar seg løse innenfor eksisterende bygningsmasse og dermed heller ikke innenfor bevilget budsjettramme. Prosjektet sikrer at etablering av nye klasserom ikke er til hinder for et eventuelt nybygg til en fremtidig storstue. Det ble også avsatt midler til oppgradering av utearealene på skolen, her inkludert lekeområder og utbedring av drenering på baksiden av skolen for å hindre vanninntrenging. Rådmannen foreslår å videreføre prosjekt med sikte på ferdigstilling til skolestart 2020. Kalkyle: fase 1.

19. 29084-Ny kommunal barnehage

Rådmannen viser til k-sak 33/19 Ny Røyneberg barnehage hvor det ble vedtatt at det skal bygges og driftes ny barnehage i kommunal regi. Den nye barnehagen skal erstatte Røyneberg og Dravhaug (del av Solstrålen barnehage) barnehager. Barnehagen skal dimensjoneres for inntil 150 barn. Lokalisering av den nye barnehagen vil bli behandlet i en egen sak i løpet av høsten 2019, og det utredes to alternativer, Røyneberg og Kornberget. Særlig for alternativ Røyneberg har det vært vanskelig å kostnadsberegne en ny barnehage gitt de tomtetekniske utfordringer og arronderinger. Eksisterende reguleringsplan er lagt til grunn i kostnadsberegningen, men det kreves ny regulering, og de økonomiske konsekvensene av en ny regulering er ukjent og anses dermed som en usikkerhet. Det vil også påvirke størrelse på gjenværende tomt, og dermed rommet for realisering. Det arbeides for å få fram et så godt og korrekt kostnadsbilde som mulig på dette tidspunkt i prosessen. Kostnadsberegningen inkluderer en sikkerhetsmargin som skal dekke noe av usikkerhetene ved at prosjektet er i en tidlig fase. Rådmannen gjør oppmerksom på at kalkylene er på et tidlig stadium og at plassering, utforming mm, vil kunne ha betydning for kostnadene. Rådmannen foreslår derfor å bevilge kr 115 millioner til prosjektet med planlagt ferdigstillelse i august 2024. Kalkyle: fase 1.

20. 29085-Dysjaland skule, arbeidsrom

Eksisterende arbeidsplasser i det gamle skolebygget holder ikke dagens krav med tanke på lys- og lydforhold. Det planlegges derfor å bygge om et eksisterende datarom som ikke lenger er i bruk og et tilgrensende klasserom som delvis er i bruk, til arbeidsplasser for lærerne. Det er planlagt å bygge til en kapasitet på 20 arbeidsplasser, i tillegg skal kapasiteten på garderobe og toalett utvides. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3,0 millioner til tiltaket i 2020.

21. 29090-Én skole, rehabilitering av uteområdet

Det er foretatt en systematisk kartlegging av uteområder på skolene i kommunen. Med bakgrunn i denne kartleggingen er det valgt å prioritere Dysjaland skule i 2020. Rådmannen foreslår å bevilge kr 5,5 millioner til prosjektet i 2020.

22. 29091-Sikker informasjonsbehandling

For å oppfylle lovpålagt krav om sikker informasjonsbehandling er det behov for å gjøre tiltak på flere skolebygg. Fysisk sikring er en del av arbeidet med å sikre at sensitiv informasjon ikke kommer på avveier. Rådmannen foreslår å bevilge kr 5,0 millioner til formålet slik at skolene som i dag ikke tilfredsstiller kravene til sikker informasjonsbehandling, utbedres slik at de oppfyller kravene innen utgangen av 2020. Tiltaket er del av vedtatt *Skolebruksplan 2019-2029*.

Arbeidet har pågått over flere år og har tidligere vært finansiert fra Samlebevilging formål skole og SFO. I vedtatt skolebruksplan er tiltaket vedtatt som pkt. 3 i vedtaket, og omtalt i *pkt. 6 Krav til skolebygg*. Da skolebruksplanen ble vedtatt var det seks skoler som ennå ikke møtte kravene til sikker informasjonsbehandling.

23. 29092-Røyneberg skole, rehabilitering garderobe

Det er behov for å rehabilitere jentegarderoben på Røyneberg skole. Det vil blant annet bli satt inn nye dusjer, nye fliser og varme i gulv. Guttegarderoben ble rehabilitert i 2019. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,62 millioner i 2020.

24. 29602-Datamaskiner /fornying skoler (årsbev.)

Digital kompetanse er en av fem grunnleggende ferdigheter som Kunnskapsløftet legger opp til, og som skal gjelde i alle fag. For å møte sentrale føringer og forventninger, og målsettingene i kommunens egen IKT-plan for skolen, er det avgjørende at det investeres i både trådløs infrastruktur og digitale enheter. Våren 2015 innførte Utdanningsdirektoratet krav til obligatorisk bruk av digitale verktøy for matematikk i grunnskolen og videregående. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3,45 millioner til formålet i 2020.

25. 29626-Makerspace (skoler og SFO)

I vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022 er det avsatt midler til prosjekt Makerspace. Det ble i IKT-strategien for Solaskolene, vedtatt i Utvalg for oppvekst og kultur 1. juni 2017 i sak 25/17, anbefalt å opprette én eller flere Makerspaces hvor elevene gis mulighet til å arbeide med og utvikle egen kompetanse ansett som viktig i fremtiden. Dette for å gi Sola elevene muligheten til å være i forkant av og møte fremtidens kompetansekrav. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektet med sikte på ferdigstilling i 2020. Dette prosjektet må sees i sammenheng med linje 46 og 47 i driftsrammetabellen.

26. 49050-Sola kulturhus, oppgradering foajé og bibliotek

Sola kulturhus er 32 år gammelt og det er behov for innvendige oppgraderinger, både på grunn av slitasje, endrede behov og bruksmønstre. Foajeen er inngangen til alle aktivitetene i bygget og den fremstår i dag som slitt og utdatert. Det er ønsket om å revitalisere bibliotek- og kafeområdet, og samtidig integrere området med de øvrige foajéflater. Dette vil øke fleksibiliteten i bygget. Det er tenkt at ved å åpne opp biblioteket mot foajéområdet vil det bli mulig å få til et moderne bibliotek med flere funksjoner. Det er også behov for å etablere flere arbeidsplasser for de ansatte i biblioteket ettersom dagens arbeidsforhold ikke er tilfredsstillende. Prosjektet er planlagt å starte opp i 2022 og tar sikte på ferdigstilling i 2023. Rådmannen foreslår å bevilge en totalramme på kr 12,5 millioner. Kalkyle: fase 1

2.7.3.4 Samfunnsutvikling

27. 19105-Samlebevilgning formål kirke, blant annet minnelund iht. ny lov

Rådmannen foreslår å bevilge kr 5 millioner i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til minnelund etter nye krav i loven, ny heis i Ræge kirke, fornyelse av kirkerom i Sørnes kirke, samt innredning av kontorer ved Sola menighet/kirkeverge.

28. 19106-Samlebevilgning formål samfunnsutvikling

Rådmannen foreslår å bevilge kr 1 million i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til anskaffelse av robotgressklippere og klimatilpasninger som følge av økt frekvens av ekstremvær.

29. 19107-ENØK-tiltak i kommunale bygg

Rådmannen foreslår at det bevilges kr 17,3 millioner i planperioden til gjennomføring av tiltak i utvalgte kommunale bygg med høyt energiforbruk. Tiltakene kan blant annet være installasjon av nytt ventilasjonsaggregat og SD-anlegg, men i noen tilfeller mindre rehabiliteringer. Rådmannen foreslår at følgende bygg prioriteres i denne planperiode: Tanangerhallen, Sola sjø, Stangelandsentret, Håland skole, Sande skole, Storevarden skole, Tananger ungdomsskole og TABO. Det vises videre til linje 110 i driftsrammetabellen hvor rådmannen har innarbeidet besparelse som følge av reduksjon i energikostnader.

30. 19029- Rehabilitering Soma driftsstasjon

Det ble vedtatt i f-sak 77/2019 å kjøpe forsvarets eiendom på Soma. Det er behov for å rehabilitere byggene slik at kommunen kan benytte de til kontorer, garderober, kjøkken og i tillegg er det planlagt å etablere hjelpemiddellageret på Soma etter at Helsehuset blir solgt. Samtidig er det behov for å rehabilitere infrastrukturen, prosjekt 59376 VVA Soma driftsstasjon. Rådmannen foreslår å bevilge kr 14,5 millioner til rehabilitering av bygg på Soma. Prosjektet er planlagt å starte opp i medio 2020.

31. 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)

Prosjektet gjelder administrasjonskostnader for prosjektledelse i seksjon eiendom Utvikling. Administrasjonskostnadene fordeles videre på det enkelte investeringsprosjekt i forbindelse med regnskapsavslutning, jamfør linjen under. Det er foretatt en mindre justering av rammen som følge av lønnsoppgjøret 2019. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden.

32. 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)

Fordeling av intern prosjektledelse, jamfør prosjekt 19600 linje 31, inngår i denne posten.

33. 19604-Erverv av areal

Rådmannen foreslår at kr 53 millioner av avsatte midler i 2019 overføres til 2020 på grunn av endring i tidspunkt for ervervene, jf. 2. tertial 2019. Rådmannen foreslår i tillegg en økning på bevilgningen på kr 5 millioner som vil benyttes til erverv av areal i Sola sentrum.

34. 49041-Ny kirke Sola sentrum

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet har en total kostnadsramme på kr 91,25 millioner. For kommunen

har prosjektet en bruttoramme på kr 87,25 millioner, fratrukket menighetens bidrag i form av dugnad på kr 4,0 millioner. Videre skal menigheten overføre kr 4,0 millioner til Sola kommune som vil bli benyttet til kjøp av inventar, utsmykking og liturgiske møbler for å realisere kirken, jamfør linje 75. Nettokostnad for kommunen blir kr 83,25 millioner. Kontrakt er signert med SV-Betong AS og det førstespadestikk ble gjennomført i mars 2019. Økonomi og fremdrift går som planlagt. Overtakelse av bygget er forventet i august 2020. Kalkyle: fase 4.

35. 49645-Superlekeplass Sola sentrum

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet ble initiert gjennom vedtak av et verbalpunkt i k-sak 76/14 Handlings – og økonomiplan 2015, hvor det var ønskelig å bygge en superlekeplass som skulle vitalisere Sola sentrum. I sak 44/2017 (9. mai) vedtok formannskapet å utsette bygging av superlekeplass på den opprinnelig foreslåtte lokaliteten «Byhagen» pga mange uavklarte forhold knyttet til realisering av tilstøtende utbygginger. Formannskapet ba i samme vedtak rådmannen om komme tilbake med forslag til plassering som kunne la seg realisere raskere, og i november 2017 vedtok formannskapet følgende i sak 28/17: «Superlekeplassen plasseres permanent i rådhusparken. Opparbeidelsen skjer så snart dette er mulig etter utbygging av nytt rådhus.». Rådhuset er nå i ferd med å bli ferdigstilt, og det vil være mulig å starte utbygging av superlekeplassen. Det er planlagt oppstart av prosjektet med detaljprosjektering i 2020, og ferdigstillelse i 2022. Kalkyle: fase 1/2.

36. 59364-Infrastruktur regionalt sykkelanlegg

Rådmannen viser til sak 83/2018 og til tertialrapport per 30.april 2019, kommunestyrets sak 51/19, linje 11, hvor rådmannen har varslet at det kunne tilkomme behov for økt budsjett ift krav om utvidelse av eksisterende fotgjengerundergang under Nesbuvegen. Forutsetningene for kalkylen var at fravikssøknaden til Statens vegvesen (SVV) ble godkjent, men det ble gitt signaler om at dette var høyst usikkert.

SVV har nå konkludert med at de ikke vil fravike fra kravet om høyde på kulverten, og denne må nå skiftes i sin helhet. Det er i høst foretatt en beregning av kostnadene ved ny kulvert og tilhørende veganlegg som tilsier en økning på kr 10 millioner, som er lagt inn i forslag til budsjett. Etter at talldelen av rådmannens forslag ble låst for endringer i medio oktober mottok Sola kommune prosjekteringstegninger som viser at anlegget kan bli større og mer omfattende enn antatt. Det er primært høyere kulvert og større overdekning av denne som generer følgeskostander ved heving av veilegeme i større lenger, høyere og bredere kanter/murer, senkning av ramper for g/s-vei og rekkverksløsninger. Foreløpig kostnadsvurderinger estimerer disse til ytterligere ca. kroner 5 millioner.

Rådmannen signaliserte i sak 83/2018 at kommunen må forvente at vegeier bidrar økonomisk dersom en omfattende oppgradering av undergangen blir aktuelt. Kommunen har formidlet dette i flere møter med Statens vegvesen, og har i juni i 2019 fått bekreftet at de vil prioritere kulverten som tiltak i trafikksikkerhetsdelen av Bymiljøpakken. Det har imidlertid ikke vært revisjon av Handlingsprogrammet for Bymiljøpakken i 2019 grunnet de store usikkerhetsmomentene med tanke på inntektsgrunnlaget i bymiljøpakken og kostnadsestimatene i prosjektporteføljen.

Det er ikke sannsynlig at man får på plass et nytt Handlingsprogram for Bymiljøpakken før i 2020. Rådmannen har bedt SVV om å høyde for økte utgifter til kulvert i tråd med prosjekttegninger ved neste revisjon av handlingsprogrammet i Bymiljøpakken. Rådmannen vil fortsette arbeidet for at merkostnader til ny kulvert dekkes av bymiljøpakken, men det budsjetteres ikke med inntekter/refusjon før handlingsprogrammet er revidert.

Prosjektet har ikke et detaljert beløp i skrivende stund, da det arbeides med prosjektering. Endelig kostnad får prosjektet etter avholdt konkurranse.

Rådmannen foreslår derfor at prosjektene foreløpig økes med kr 10 millioner og innarbeides i HØP 2020-2023. Prosjektet er planlagt ferdigstilt tidlig 2020. Kalkyle: fase 4

37. 59369-VVA Påskhusvegen

Det er behov for å sanere og utvide eksisterende VA-anlegg i forbindelse med omlegging av Påskhusvegen. Prosjektet omfatter vei, vann og avløp. Budsjettet for vann og avløp ligger på linje 57. Det vil samtidig bli utført noe trafikksikringstiltak som dekkes av prosjekt 59462 (linje 40) – Forskuttering av bymiljøpakken, trafikksikringsmidler. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

38. 59406-Utskiftning gatelys, standardheving (årsbev.)

Midler avsatt til oppgradering og fornyelse av gatelysnettet i kommunen. Det vil i årene fremover være et hovedfokus på tiltak som på sikt vil redusere kommunens løpende driftskostnader, for eksempel utskiftning til LED-armaturer og nedgravde kabler mellom stolpene. Rådmannen foreslår å videreføre den årlige bevilgningen i planperioden.

39. 59457-Ljosheimkroken

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 59368 VA178 Ljosheimkroken på linje 56. Det må utarbeides en ny reguleringsplan for veitrasé, og veien må opparbeides i henhold til denne. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

40. 59462-Forskutteringer av Bymiljøpakken, trafikksikringsmidler

I forbindelse med Bymiljøpakken vedtas det årlig prosjekter i de forskjellige kommunene. I Sola er det de neste årene vedtatt flere prosjekter. Disse må forskutteres og prosjektstyres i kommunene før vi kan kreve refusjon av fylkeskommunen. Det legges opp til 100 prosent refusjon i de årene kostnadene inntreffer. I 2020 er det blant annet planlagt intensivbelysning av flere gangfelt og trafikksikringstiltak ved Sande skole.

41. 59537-Ny Solahall med varmtvannsbasseng

Rådmannen henviser til vedtak i f-sak 52/2019 hvor rådmannen ble bedt om å se på mulig ny Solahall med varmtvannsbasseng. I saken ble det presentert en kalkyle

på kr 200 millioner for nytt basseng basert på erfaringstall. Det er behov for å påbegynne arbeid med konseptvalg som ser på faktor som økonomi, bærekraft, drift og brukervennlighet. Det er planlagt at rådmannen legger frem en sak om valg av konsept og økonomiske konsekvenser i løpet av 2020. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,3 millioner til utarbeidelse av konseptvalg i 2020.

42. 59565-Trafikksikkerhet, kommunale veier

Midler avsatt til trafikksikringsarbeider som oppstår i løpet av året, og som er en del av trafikksikkerhetsplanen. Dette kan være omlegging av mindre veikryss, sikring av gang- og sykkelveier og lignende. Rådmannen foreslår å videreføre den årlige bevilgningen på kr 0,8 millioner i planperioden.

43. 59673-Turveg Hafrsfjord- Joa

Etter siste budsjettøkning for turvei Hafrsfjord delstrekke Joa er det kommet kostnader man ikke har hatt forutsetninger for å innarbeide i prosjektet tidligere. En grunneier har utfordret den signerte avtalen. Kravene har gått på at vedkommende er aktiv bonde og omfatter avgrensning mot landbruksjord for å hindre avrenning ut i turveien, gjerde mot beiter og sikring av turvei mot sjø. Estimert kostnad kr 0,5 millioner. Videre har det oppstått problemer med fundamentering av et naust som skulle rehabiliteres/bygges opp, estimert til kr 0,5 millioner. Nye grunnundersøkelser for brua over Foruskanalen har påvist dårlige grunnforhold. Dette har ført til endring i brukonstruksjon og ramper. Estimert kostnad kr 0,564 millioner. I tillegg er det mottatt flere mindre fakturaer som blant annet gjelder manglende fakturering fra Lyse, manglende replanting hos grunneiere, sikring av kabel for framtidig lys for å hindre skader i tillegg til løsninger som ikke lar seg realisere innenfor prosjektert løsning. Totalt kr 0,5 millioner. Utover dette viser erfaringen etter to år med ferdsel på turvegen at behovet for gjerder er noe større enn først antatt, estimert kostnad kr 0,3 millioner. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,5 millioner i 2020 for å slutføre prosjektet.

44. 59609-Oppgradering syv lekeplasser

Mange av kommunens lekeplasser knyttet til friområder har behov for oppgraderinger og innebærer blant annet nye lekeapparater og nytt fallunderlag. I løpet av høsten 2019 vil det bli gjort en revisjon og ny systematisk kartlegging av lekeplassene for å se hvilke som skal prioriteres i 2020. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,5 millioner til oppgradering av lekeplasser i 2020.

2.7.3.5 Vann, avløp og renovasjon

45. 59037-Vann Vigdelsvegen / Ølberg Havneveg / Ølbergvegen

I forbindelse med at Statens vegvesen skal bygge gang- og sykkelvei langs strekningen ønsker Kommunalteknikk å rehabilitere og legge nye ledningsanlegg samtidig. Dette for å utnytte den synergieffekten som er med hensyn til graving og legging i det samme veianlegget som Statens Vegvesen skal bygge. Prosjektet er et saneringsprosjekt da det vil bli byttet ut gamle eternittledninger, samtidig vil kapasiteten i anlegget øke. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2021.

46. 59038-Kostnader IVARs nye hovedledning

Når I.V.A.R. bygger ny hovedvannforsyning gjennom Sola kommune, kan det bli aktuelt å utføre arbeider i denne forbindelse. Planene til I.V.A.R. er ikke ferdige, og anslagene er med bakgrunn i dette usikre. Prosjektet er antatt ferdigstilt i 2022/2023.

47. 59039-Vannledning Einargården - kryss Sentrumsvegen /Rådhusvegen

I forbindelse med bygging av busstrasse mellom Sola sentrum og flyplassen ønsker kommunalteknikk å legge ny vannledning mellom Einargården og Skvadronvegen for å erstatte en hovedledning som gikk under Nord-Syd banen på flyplassen. Ledningen er sanert, og det er behov for ny ledning til erstatning for denne. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,0 millioner til formålet med planlagt ferdigstilling i 2023.

48. 59113-Overløpsmåling avløp

I henhold til krav fra Miljøverndepartementet må det foretas målinger av overløp i avløpsledninger. Dette for å ha en oversikt over mengde av fortynnet spillvann som ledes over i overvannsystemet ved store nedbørsmengder. Ved inngangen til 2018 manglet kommunen fullverdig måling på nærmere 40 overløp på avløpsnettet. Det er i løpet av 2019 utført arbeid med å finne utstyr som kan gi nøyaktige målinger til en rimelig pris. Oppsetting av målere planlegges utført i 2020. Prosjektet er forventet ferdigstilt i 2021.

49. 59119-PA002 Joa

Pumpestasjonen er nærmere 40 år gammel og må oppgraderes for å kunne motta økte mengder med spillvann som kommer på grunn av økt utbygging i sentrum. Det må også gjøres tiltak for å forbedre HMS på bygget. Rådmannen foreslår å bevilge kr 10,0 millioner til prosjektet med sikte på ferdigstilling i 2021.

50. 59120-PA018 Austerheimsvegen

Pumpestasjonen er over 40 år gammel og har lekkasjer, samtidig er driften problematisk grunnet gammelt utstyr. Det må bygges ny stasjon og ledningsnett inn til den nye stasjonen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3,0 millioner til dette arbeidet i 2020.

51. 59121-PA043 Stangeland

For å kunne frigi kapasitet på spillvannsledning gjennom Sola sentrum er det behov for å bygge ny avløpsstasjon og pumpeledning mot «avløp Vest» i Sandnes. Dette vil avlaste ledningsnettet i sentrum og minimere risikoen for tilbakeslag i boliger. Rådmannen foreslår å bevilge kr 6,3 millioner til prosjektet med forventet ferdigstilling i 2021.

52. 59122-Sande terrasse, sanering av felles avløpsledning

Området Sande terrasse har i dag felles avløpsledning. Området må saneres for å kunne frigi avløpskapasitet gjennom Sola sentrum til ny utbygging. Rådmannen foreslår å bevilge kr 6,9 millioner til prosjektet med forventet ferdigstillelse i 2021.

53. 59359-VA40 Grotnes nord

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 59360 VA42 Grotnes sør. Dette er to saneringsprosjekter for utskiftning av eldre vannledninger, separering av overflatevann/spillvann og legging av nytt avløpsanlegg i Grotnesområdet. Prosjektet har planlagt oppstart av prosjektering i 2022.

54. 59360-VA42 Grotnes sør

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 59359 VA40 Grotnes nord. Dette er to saneringsprosjekter for utskiftning av eldre vannledninger, separering av overflatevann/spillvann og legging av nytt avløpsanlegg i Grotnesområdet. Prosjektet har planlagt oppstart av prosjektering i 2022.

55. 59367-VA15 Moringvegen

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Området har de siste årene vært gjenstand for flere store reparasjoner. Avløpsnettet er i dårlig stand, og i tillegg bør vannforsyningen inn i området sikres/fornyas for brannvann. Videre er det flere lange private ledninger som gjør at anlegget i dag fremstår som uoversiktlig. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2020.

56. 59368-VA178 Ljosheimkroken

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med veiprosjekt 59457 Ljosheimkroken. Vann- og avløpssystemet er slitt og det er nødvendig med rehabilitering av anlegget. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

57. 59369-VVA Påskhusvegen

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Det er behov for å sanere og utvide eksisterende VA-anlegg i forbindelse med omlegging av Påskhusvegen. Prosjektet omfatter vei, vann og avløp. Budsjettet for veidelen ligger på linje 37. Det er planlagt å starte med prosjektering i 2021. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

58. 59370-VA Sanering Myrvegen - Skoletunet, langs Tananger ring

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Avløpsanlegget er i dårlig forfatning og det er behov for å sanere eksisterende VA-anlegg. Det er i tillegg nødvendig å foreta en separering av

fellesledningen som tilfører mye overvann til renseanlegget. Det er planlagt at prosjektet skal ha oppstart i 2023.

59. 59371-VA Tanangervegen

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. I forbindelse med byggingen av Transportkorridor Vest (TKV) må det flyttes på kommunale ledninger. Arbeidet vil bli utført av Statens vegvesen, og vil bli satt i gang når TKV utvides mot Tananger. Oppstart av prosjektet vil være avhengig av fremdriften i TKV. Det er forventet at oppstart vil bli i 2023, mens det er usikkert når prosjektet vil ferdigstilles. Rådmannen forventer at prosjektet ikke vil ferdigstilles før etter kommende planperiode.

60. 59372-VA Tornefjellvegen / Snøde (nedre del)

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektering og gjennomføring av sanering av eksisterende VA-anlegg i nedre del av Tornefjellvegen/Snøde i forbindelse med TKV. Oppstart av prosjektet vil være avhengig av fremdriften i TKV. Det er forventet oppstart av projektering i 2022, med ferdigstilling i 2024.

61. 59375-VA Ølberg Havneveg - parkeringsplass Hellestø

Det er igangsatt planlegging av gang- og sykkelvei fra kryss med Ølberg Havneveg til parkeringsplass på Hellestø. Kommunalteknikk vil da samtidig sanere gammel vannledning og tilrettelegge for trykkavløpsledning for spillvann langs deler av denne veien. Dette for å kunne få synergier med å gjøre det samtidig med at gang og sykkelveien bygges. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,0 millioner til formålet som har forventet oppstart i 2023.

62. 59376-VVA Soma driftsstasjon

Det ble vedtatt i f-sak 77/2019 å kjøpe forsvarets eiendom på Soma. Det er behov for å rehabilitere infrastrukturen på eiendommen. Prosjektet må ses i sammenheng med prosjekt 19029-rehabilitering Soma driftsstasjon. Rådmannen foreslår å bevilge kr 5,5 millioner til prosjektet som er planlagt utført i 2020.

2.7.3.6 Sentrumsplan

63. 59040-VA Sola sentrum, etappe 5

Anlegget er et saneringsprosjekt og går fra Mostunvegen gjennom ny rundkjøring på Sandesletta og videre nordover langs Sandesletta. Etappen er en videreføring av etappe 1 forbi Sola sykehjem. Etappen må gjennomføres samtidig som prosjekt 59566 – V15, rundkjøring Sandesletta og deler av V14 fordi ledningene blir liggende under V15 og rundkjøringen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,3 millioner til prosjektet som har planlagt oppstart i 2022.

64. 59374-VA Etappe 3 (Sola sentrumsplan)

Totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Anlegget går mellom Vestre ringveg og Sola sykehjem. Anlegget er en videreføring av etappen forbi Sola sykehjem. Dette anlegget gjør at man kan utsette i tid en større utbygging av anlegg gjennom sørdelen av Sola sentrum. Om lag to tredjedeler av det totale anlegget vil dekkes av refusjoner fra utbyggere i Sola sentrum, mens den resterende tredjedelen dekkes av vann- og avløpsgebyrene. Prosjektet er skjøvet ut i tid grunnet utbyggingstakten i Sola sentrum. Prosjektet har planlagt oppstart i 2023.

65. 59566-V15, rundkjøring Sandesletta og deler av V14

Anlegget går mellom V14 østre ringveg og ny rundkjøring på Sandesletta. Gjennomføringen av bygging av V15 og deler av V14 er avhengig av at de deler av Soltun alderspensjonat som ligger i anleggsområdet fjernes. Rådmannen foreslår å bevilge kr 10,7 millioner til prosjektet som har planlagt oppstart i 2022.

2.7.3.7 Finansiering

66. Låneopptak

Investeringer som ikke finansieres av inntekter gjengitt under må lånefinansieres. Sum lånopptak i 2020 er på kr 96,6 millioner. Dette inkluderer låneopptak Sola sentrumsplan.

67. Justeringsavtaler, kommunal andel Sola sentrum

Se linjen over. I henhold til vedtakspunkt 4 i k-sak 32/15 Gjennomføringsmodell Sola sentrum 0442 utbyggingsmodell settes kommunens frie midler knyttet til inngåtte justeringsavtaler av for å dekke kommunens andel av de fremtidige kostnadene knyttet til gjennomføring av infrastrukturbyggingen i Sola sentrum.

68. Ekstraordinært avdrag på lån investering, Sola sentrumsplan

I 2020 er det budsjettert med kr 3,7 millioner i inntekter fra justeringsavtaler. Som følge av at det ikke er budsjettert med utgifter til rekkefølgekrav i 2020 og 2021, anbefaler rådmannen å disponere inntekten (linje 67) til ekstraordinær nedbetaling på lån knyttet til rekkefølgekravene for Sola sentrum. I 2022 og 2023 er det budsjettet med kr 3,2 millioner i inntekter per år fra justeringsavtaler for Sola sentrum, som også vil benyttes til å dekke utgifter til rekkefølgekrav.

69. Overføring fra drift

Det budsjetteres med kr 68 millioner i 2020 i overføring fra drift til investering som en del av egenfinansiering av investeringene.

70. Øremerkede investeringstilskudd

Sola kommune har fått tilsagn fra Husbanken investeringstilskudd for nytt sykehjem på kr 126,7 millioner. Beløpet utbetales i 2020.

71. Mva kompensasjon

Momskompensasjon for investeringsprosjekter føres direkte i investeringsregnskapet og er en del av finansieringen av brutto investeringsutgifter. Momskompensasjonen for 2020 utgjør kr 68,1 millioner.

72. Salg av eiendom

Inntekter fra salg av eiendom er en viktig kilde til egenfinansiering av kommunens investeringer. Det er i rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 lagt inn til dels betydelige inntekter gitt markedspris etter reguleringsstatus. Det er kjent at kommunen ønsker å avhende hus og grunn ved dagens Helsehus i Solakrossen, og at næringsområdet på Joa i fremtiden vil komme for salg. Det er videre lagt inn at kommunen vil selge sentrale sentrumstomter i forbindelse med realisering av områdeplan for Sola sentrum. Kommunen forvalter sine eiendommer aktivt, og selger og kjøper eiendom i henhold til fremtidige planer for tjenesteyting og for å legge til rette for ønsket utvikling av bl.a. sentrumsområdene. Det er totalt budsjettert med kr 180 millioner i salgsinntekter i planperioden.

73. Spillemidler

Det bygges mange anlegg som er berettiget spillemidler i kommunen. Rådmannen foreslår at det budsjetteres med spillemidler på kr 2,7 millioner per år i planperioden.

74. Avdrag fra Lyse

Avdrag på det ansvarlige lån i Lyse skal etter gjeldende regler føres i investeringsregnskapet. Det budsjetteres med kr 8,7 millioner årlig i planperioden.

75. Sola menighet, andel i ny kirke

Som følge av at det bygges ny kirke i Sola sentrum, har menigheten forpliktet seg til å overføre kr 4,0 millioner til Sola kommune som vil bli benyttet til kjøp av inventar, utsmykking og liturgiske møbler.

76. Tilbakebetaling Sola pistolklubb

I henhold til vedtak k-sak 19/18 Skytehall Forus bedriftsidrettsarena, punkt 2, forskutterte kommunen i 2018 kr 1,2 millioner i elektroniske skyteskiver. Det er inngått en avtale om tilbakebetaling i årlige rater. Avtalen sier at skyteklubben skal betale kommunen kr 59 000 årlig i 20 år, siste betaling i 2037.

77. Ekstraordinært avdrag på lån, Sola kommune

Kommunens totale investeringsinntekter er høyere enn utgiftene i 2022. Differansen benyttes til ekstraordinær avdragsbetaling på lån.

2.7.3.8 Finanstransaksjoner

78. Utlån startlån Husbanken

Dette er Sola kommune sitt utlån av startlån som gis i tråd med fastsatte og vedtatte kriterier. Rådmannen foreslår at rammen settes til kr 70 millioner per år i planperioden, og er i tråd med det kartlagte behovet.

79. Innlån Husbanken

Dette er Sola kommune sitt innlån fra Husbanken som benyttes for videre utlån av startlån. Rådmannen foreslår at rammen settes til kr 70 millioner per år i planperioden, og er i tråd med det kartlagte behovet.

80. Avdrag på Startlån, Husbanken

Dette er det Sola kommune betaler til Husbanken som nedbetaling på startlån

81. Mottatte avdrag på utlån Husbanken

Dette er det innbyggere (som har fått startlån) betaler Sola kommune som nedbetaling på startlån.

82. Utlån Sola tomteselskap KF

Dette er Sola kommune sitt utlån til Sola tomteselskap KF. Utlånet er i samsvar med styret i tomteselskapets forslag til HØP 2020-2023.

83. Innlån for Sola Tomteselskap KF

Dette er Sola kommune sitt innlån til videre utlån til Sola tomteselskap KF iht. linje over.

84. Nedbetaling lån Sola tomteselskap KF

Dette er nedbetaling av lån for Sola tomteselskap KF iht. mottatte avdrag fra foretaket iht. linje under.

85. Avdrag fra Sola Tomteselskap KF

Dette er avdrag mottatt av Sola tomteselskap KF. Avdraget er i samsvar med styret i tomteselskapets forslag til HØP 2020-2023.

2.7.4 Finansiering av investeringer

Tabellen under viser hvordan finansiering av investeringene fordeler seg på egenfinansiering og låneopptak i planperioden.

Finansieringstype	2020	2021	2022	2023
Lånefinansiering	15 %	6 %	0 %	19 %
Egenfinansiering	85 %	94 %	100 %	81 %

Andelen lånefinansiering er størst i 2022. I 2021 er det en liten andel lånefinansiering, mens det i 2022 er hele finansieringsbehovet egenfinansiert som følge av høyere investeringsinntekter enn utgifter. Frigjorte midler i 2022 kan benyttes til ekstraordinære avdrag i investeringsregnskapet. Tabellen under viser hvordan investeringene finansieres i planperioden.

Finansiering	2020	2021	2022	2023
Låneopptak	-96 577	-22 376	0	-43 994
Justeringsavtaler, kommunal andel- Sola sentrum	-3 726	-3 678	-3 292	-3 292
Ekstraordinært avdrag på lån investering, Sola sentrumsplan	3 726	3 678	0	0
Overføring fra drift	-68 000	-65 200	-65 100	-65 200
Øremerkede investeringstilskudd	-132 868	-13 080	-9 664	-3 030
Mva kompensasjon	-68 075	-34 157	-15 307	-16 081
Salg av eiendom	-102 879	-66 120	-11 900	0
Spillemidler	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700
Avdrag fra Lyse	-8 741	-8 741	-8 741	-8 741
Sola menighet, andel i ny kirke	-2 000	0	0	0
Tilbakebetaling Sola pistolklubb	-59	-59	-59	-59
Ekstraordinært avdrag på lån, Sola kommune			14 788	
Sum finansiering	-481 899	-212 433	-101 975	-143 09

2.7.5 Utvikling i lånegjeld

Per 31. desember 2018 var langsiktig lånegjeld eksklusiv pensjonsforpliktelse i Sola kommune på kr 1,91 mrd. Av dette utgjorde lån til kommunens egne investeringer kr 1,34 milliarder, startlån kr 299,7 millioner, lån til mellomfinansiering av selvfinansierte byggeprosjekt kr 95,8 millioner, samt lån til videre utlån av Sola tomteselskap KF kr 179,5 millioner.

Låneopptak til startlån, selvfinansierte byggeprosjekter og Sola tomteselskap KF inngår ikke i rådmannens beregning av gjeldsgrad. Ved beregning av gjeldsgrad tas kun kommunes egne investeringer.

I forbindelse med behandling av HØP 2019-2022 vedtok kommunestyret låneopptak for egne investeringer på kr 358,67 millioner. Ved behandling av årsrapport 2018 samt første og andre tertial 2019 ble vedtatt låneopptak endret

som følge av endringer i planlagt framdrift av investeringsprosjekter. Dette, kombinert sammen med nedbetaling av avdrag utover minimumsavdrag på kr 15,7 millioner i 2019, innebærer at beregnet lånegjeld (eksklusive startlån og lån for mellomfinansiering) per 31. desember 2019 er på kr 1,58 milliarder.

I 2020 budsjetteres det med et låneopptak på kr 96,6 millioner. Videre i planperioden tas det opp lån på kr 22,4 millioner i 2021, kr 0 millioner i 2022 og kr 43,9 millioner i 2023.

Startlån, lån til foretakene og mellomfinansiering av selvfinansierte byggeprosjekter kommer i tillegg. Rådmannen foreslår en låneramme på kr 70 millioner per år til startlån i perioden fra 2020 til 2023.

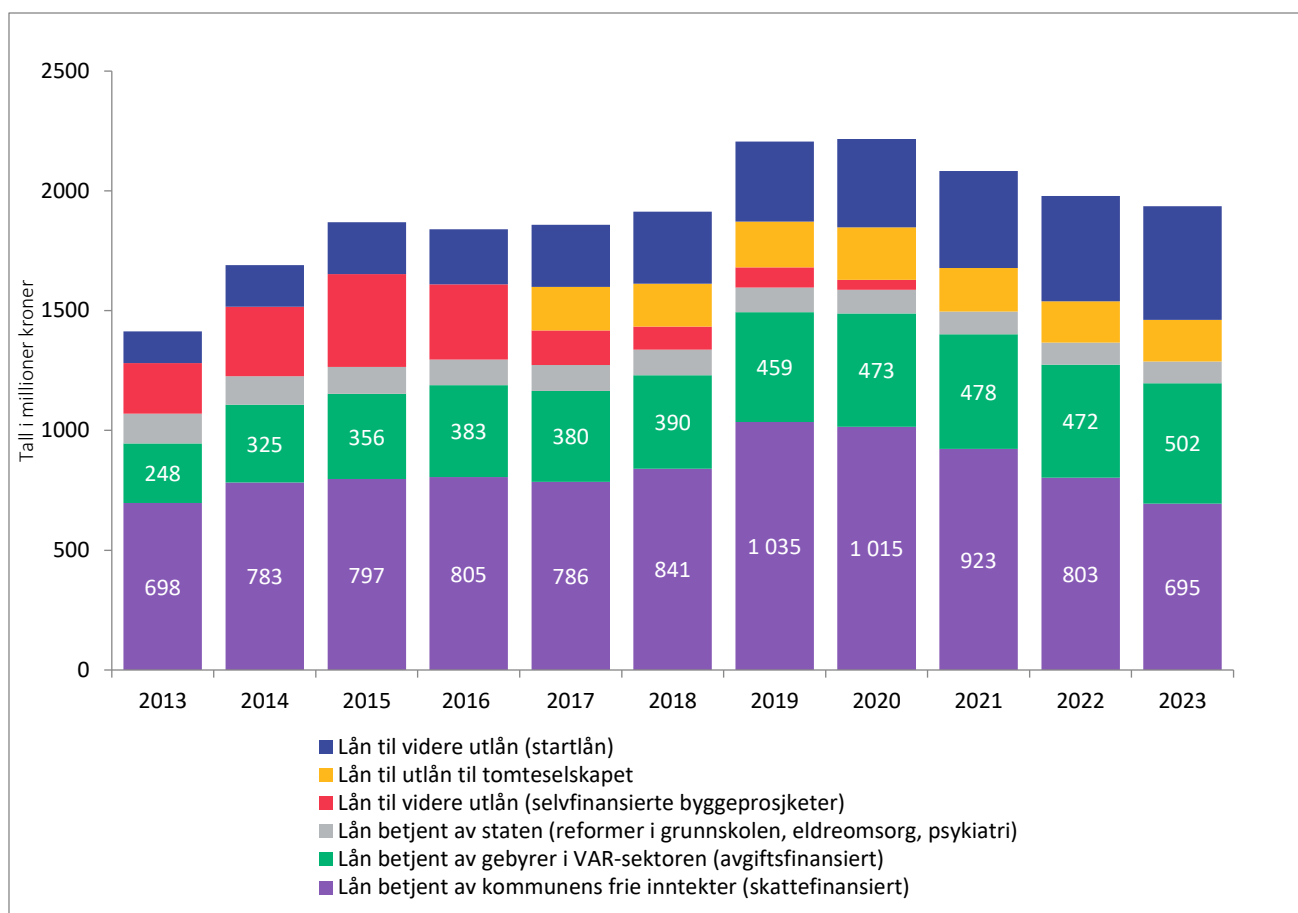
Det ansvarlige lånet som betjenes av tomteselskapet er per 31. desember 2018 på kr 179,5 millioner. Som følge av dette, kombinert med beregning av betaling av avdrag i 2019, blir beregnet lånegjeld i Sola tomteselskap KF på kr 190,9 millioner per 31. desember 2019. Låneopptak i 2020 er på kr 50,1 millioner. Se kapittel 5 Sola tomteselskap KF for flere detaljer. Selv om lånet betjenes av foretaket vil rådmannen presisere at det er kommunestyret i Sola kommune som er juridisk ansvarlig for lånegjelden.

Som et ledd for å redusere gjeldsbelastning legger rådmannen videre til grunn at det betales avdrag utover minimumsavdrag på kr 33,6 millioner i 2020, kr 45,4 millioner i 2021, kr 61,9 millioner i 2022 samt kr 86 millioner i 2023. I HØP 2020-2023 ble det lagt opp til avdrag utover minimum på til sammen kr 227 millioner.

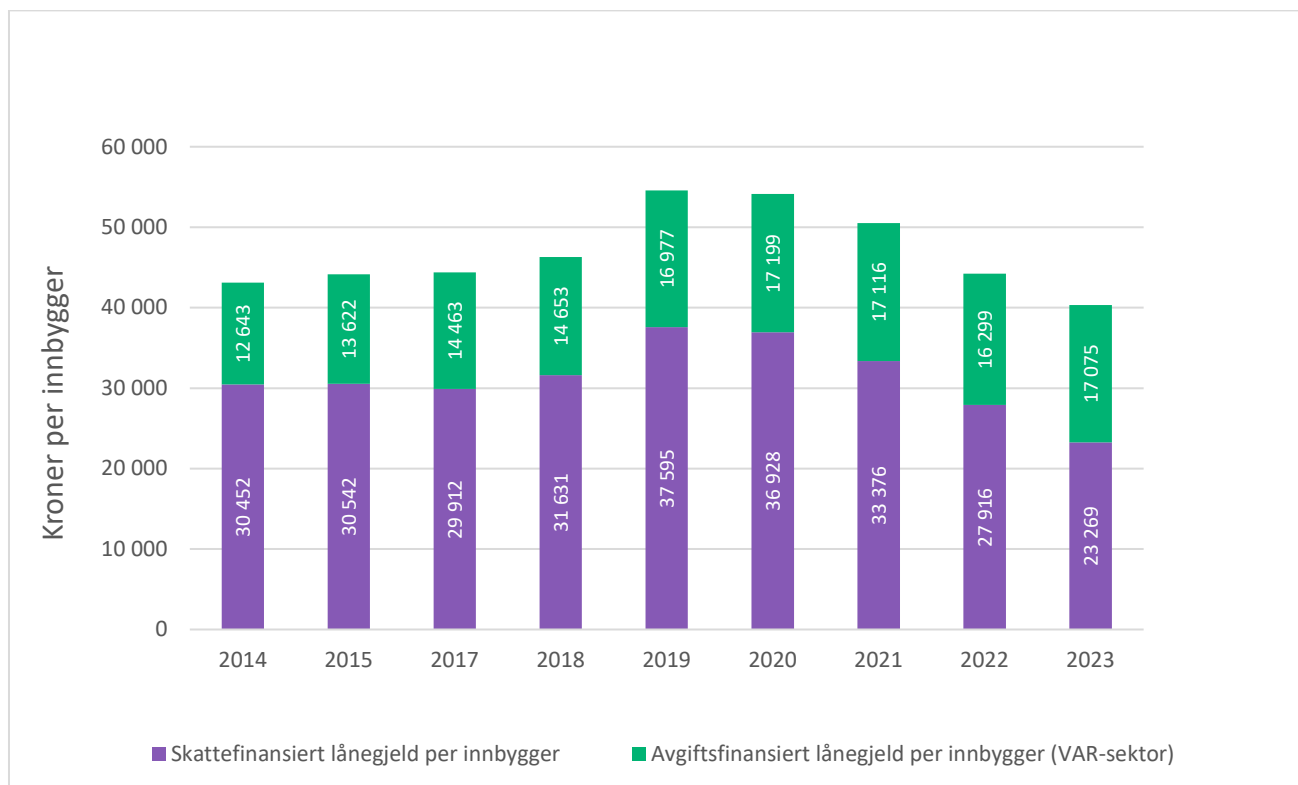
Som følge av dette blir beregnet brutto lånegjeld per 31. desember 2020 (eksklusive startlån, lån for mellomfinansiering av selvfinansierte byggeprosjekter og utlån til kommunale foretak) på kr 1 587,2 millioner med nedtrapping mot kr 1 275,8 millioner per 31. desember 2023.

Grafen under viser hvordan langsiktig lånegjeld fordeles mellom forskjellige typer finansiering. Beregnet lånegjeld per 31. desember 2020 betjent av kommunens frie inntekter, vil beløpe seg på kr 1 015 millioner, mens lån som finansieres av gebyrer i VAR sektor beløper seg på kr 473 millioner. En stor andel av lånegjeld henføres til VAR sektor. Kalkulatoriske avskrivninger og renter for disse lånene belastes brukerne i form av gebyrer.

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Hensyntatt den forventede veksten i innbyggertall kan utviklingen i kommunes lånegjeld per innbygger illustreres med grafen under.

2.7.6 Gjeldsgrad

Gjeldsgrad er en viktig indikator som viser forholdet mellom brutto lånegjeld og brutto driftsinntekter eksklusive finansinntekter, og er et nøkkeltall som uttrykker kommunens økonomiske handlefrihet. Lån for videre utlån (startlån og lån til kommunale foretak) samt lån for mellomfinansiering av selvfinansierte byggeprosjekter er ikke med i beregningen av gjeldsgrad.

Sola kommune har de siste årene hatt høy investeringsaktivitet som følge av høy befolkningsvekst over tid. Gjeldsgraden til Sola kommune har likevel holdt seg relativt stabil i perioden 2013 - 2018 (innenfor spennet mellom 73 - 67 prosent). Kommunen har i årene 2014-2019 betalt avdrag på lån utover minimumsavdraget etter kommuneloven, på til sammen 96,8 millioner. Det legges opp til avdrag utover minimum fra 2020 til 2023 på 225 millioner. Det er i ferd med å bli fullført store investeringer i sykehjem, skole, rådhus m.m., og dette har ført til en økning i gjeldsgraden i 2019.

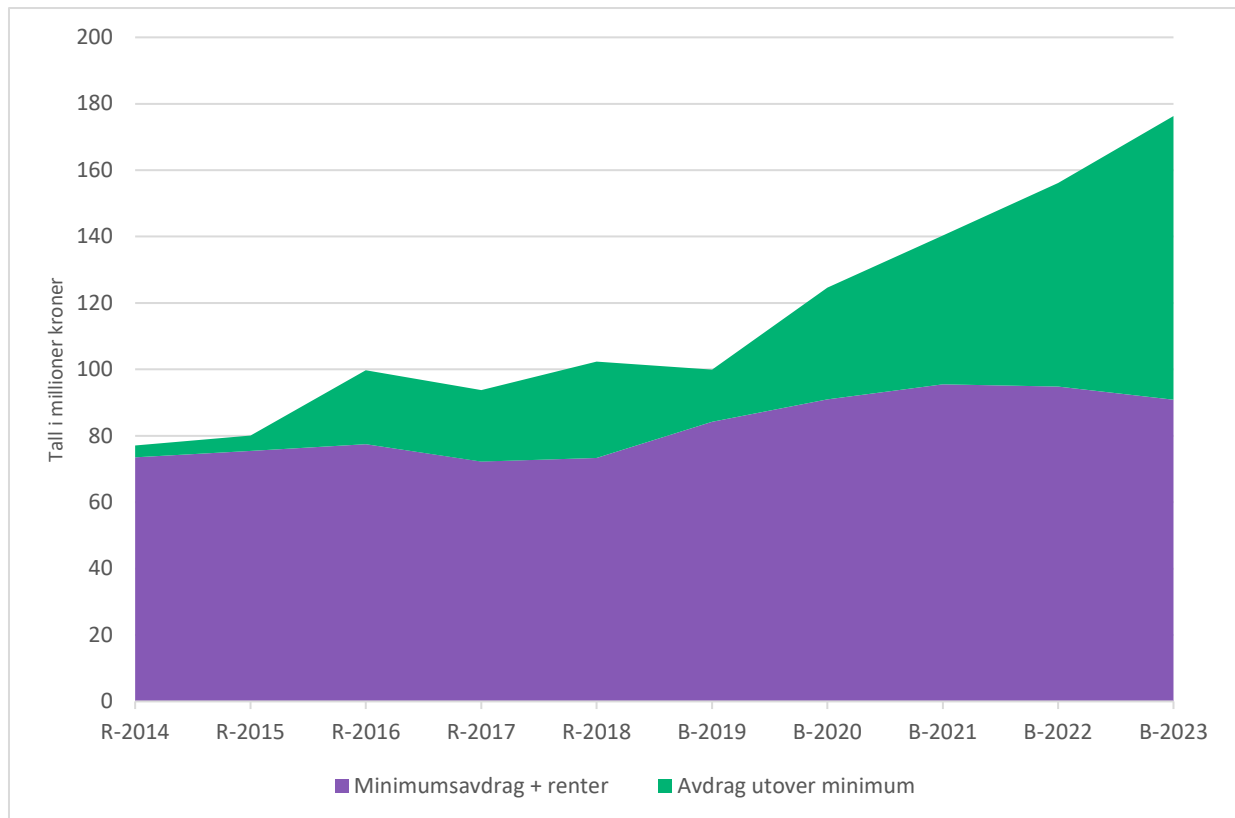
I forbindelse med behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret følgende:

"Handlings- og økonomiplaner innrettes med sikte på reell styring etter følgende økonomiske måltall:

- For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal balansen mellom inntekter og utgifter i driftsbudsjettet tilpasses et netto driftsresultat på minimum 3 prosent av kommunens brutto driftsinntekter.
- For å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi skal framtidige låneopptak tilpasses en gjeldsgrad – lånegjeld i prosent av brutto driftsinntekter – som på sikt ikke bør ligge over 60 prosent".

I rådmannens forslag til HØP 2020-2023 er målsetting om 3 prosent netto driftsresultat innarbeidet, mens målsetting om gjeldsgrad på maksimum 60 prosent ikke blir innfridd i planperioden. Dette er som følge av investeringer for å møte befolkningsveksten kommunen har hatt de siste 10 årene. I denne perioden slutføres store investeringsprosjekter som sykehjem, rådhus og infrastruktur i Sola sentrum. Høy gjeldsgrad innebærer at en større andel av driftsbudsjettet må avsettes til betaling av rente og avdrag, noe som svekker den økonomiske handlefriheten og reduserer handlingsrommet på sikt. Derfor er det viktig at kommunen er forsiktig med å legge inn nye, store investeringer.

Som nevnt ovenfor legger rådmannen til grunn at det betales avdrag utover minimum etter kommuneloven også i planperioden 2020-2023. Dette er gjort budsjettmessig og regnskapsmessig siden 2014 for å redusere gjeldsbelastningen til kommunen. I tillegg har vi i perioden fra og med 2011 til og med 2017 brukt kr 65,4 millioner fra regnskapsmessig mindreforbruk (overskudd i driftsregnskap ved regnskapsavslutning) til å betale ned gjelden. Dette kombinert med netto driftsresultat på 3 % har bidratt til å dempe gjeldsutvikling. Grafen under viser utvikling i kapitalkostnader (minimumsavdrag, renter og avdrag utover minimum etter kommuneloven) for perioden 2010-2023.

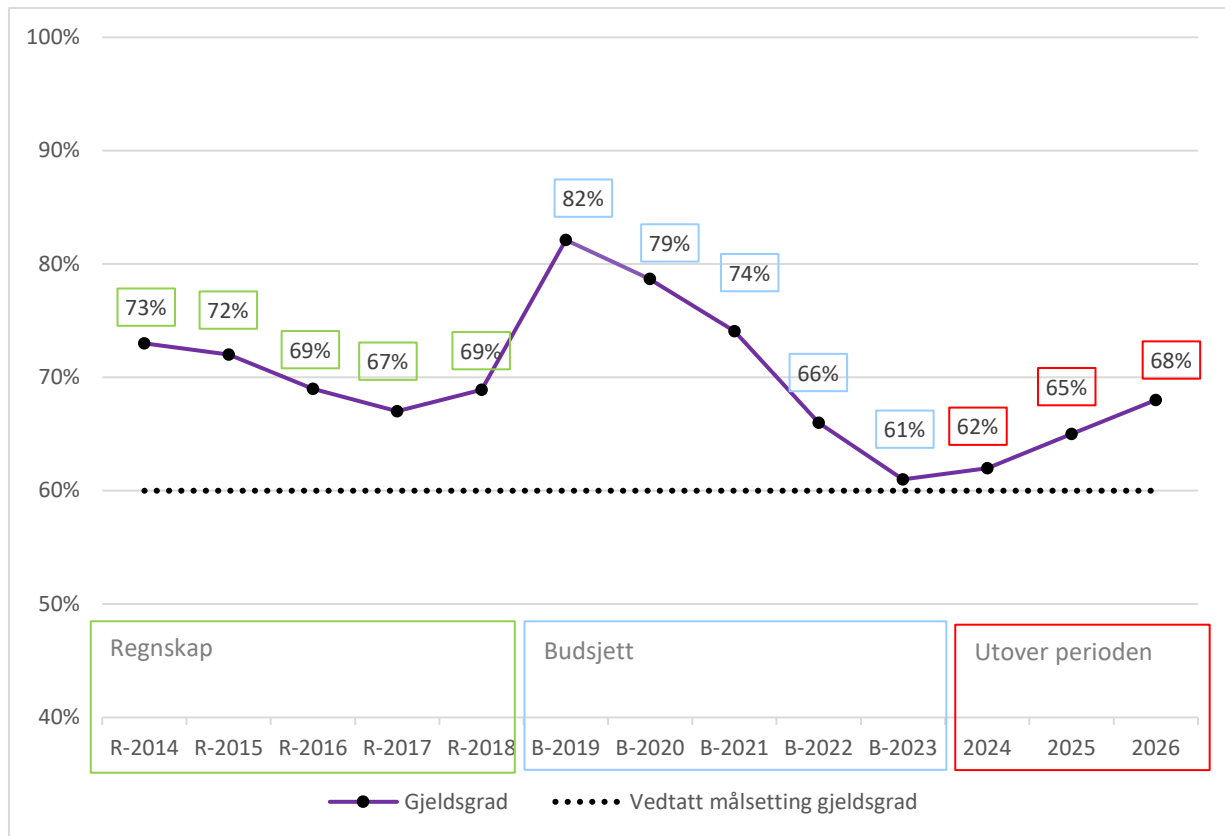
Samlet investeringsnivå i rådmannens forslag til HØP 2020-2023 er på kr 939,4 millioner. Av dette er kr 29,3 millioner i planperioden knyttet til gjennomføring av infrastrukturprosjekter i Sola sentrum. Per i dag er det kommunen som forskutterer store deler av dette beløpet, men på sikt vil andre private utbyggere bidra med sine refusjoner.

I forslag til HØP 2020-2023 legger rådmannen til grunn at gjeldsgrad eksklusive lån for videre utlån (startlån og lån til Sola tomteselskap KF) og lån for mellomfinansiering av selvfinansierte byggeprosjekter blir på 79 prosent i 2020; 74 prosent i 2021; 66 prosent i 2022 og 61 prosent i 2023.

Rådmannen gjør oppmerksom på at gjeldsgraden vil stige igjen i årene etter planperioden da en del investeringer vil ligge der, herunder ferdigstilling av Jåsund skole, ny svømmehall med varmtvannsbasseng og ny kommunal barnehage. Som følge av dette har rådmannen prøvd å simulere videre utvikling av gjeldsgrad. I denne simuleringen er det forutsatt årlig avdrag utover minimum på kr 50 millioner i periode 2024-2026.

Grafen under viser utviklingen i gjeldsgrad inkludert rådmannens forslag til HØP 2020-2023 samt en simulering videre i årene 2024-2026. Det er nødvendig å ha sterk fokus på nedbygging av lånegjelden i tiden framover.

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

A photograph of a man with blonde hair, wearing a yellow t-shirt, leaning over a table. He is smiling and looking down at a blue folder or book. Two children are also at the table; one is on the left, wearing a grey hoodie, and another is on the right, wearing a dark blue t-shirt. The background is a blurred indoor setting with a curved wall and windows.

Kapittel 3

Strategiske mål

3. Strategiske mål

I kommuneplanens samfunnsdel tas de strategiske valgene for utviklingen av solasamfunnet, kommunen som organisasjon og for å ivareta kommunens visjon: *Ansvar for hverandre*.

De strategiske valgene innebærer at kommune har vedtatt fire strategiske mål som skal gi retning til kommunens utvikling og styrke kommunenes arbeid innen fokusområdene samskaping, folkehelse, bærekraftig samfunnsutvikling, solid økonomi og innovasjon. Både målene og fokusområdene er tverrsektorielle og gjelder for alle tjenestekområder. Det betyr at vi må arbeide sammen på tvers av sektorer for å nå de målene vi har satt oss.

Målene er også en invitasjon til hele solasamfunnet om å bidra til utviklingen av kommunen, nettopp fordi vi må jobbe sammen for å løse fremtidens utfordringer.

Målene peker på de fokusområdene som skal ha ekstra oppmerksomhet og ressurser i planperioden:

Mål 1: I Sola skaper vi tilhørighet gjennom deltakelse

Kommunen skal, ved å legge til grunn samskaping og tenke «helse i alt vi gjør», arbeide for at alle innbyggere skal oppleve god livskvalitet, tilhørighet, trygghet og inkludering. Innbyggerne i Sola skal ha mulighet for og anledning til å medvirke og delta i kommunens tjenestetilbud, uavhengig av alder, funksjonsevne, etnisitet og kjønn.

Mål 2: I Sola bygger vi et bærekraftig samfunn

Kommunen skal tilrettelegge for et moderne og ressursmessig bærekraftig samfunn som også ivaretar kommende generasjoners behov. Dette betyr at all utvikling i kommunen skal være bærekraftig og at bærekraftbegrepet skal stå sentralt i alt arbeidet vi gjør og på alle nivå i kommunen.

Mål 3: I Sola gir en robust økonomi oss handlekraft

Kommunen skal, gjennom omstillingsprosesser og med fokus på solid og god økonomi, sørge for gode tjenester i framtiden. Det er nødvendig for å skape et godt lokalsamfunn og tilrettelegge for den samskapende kommunen.

Mål 4: I Sola er vi kreative og tar i bruk nye løsninger

Kommunen skal vise mot til å prøve nye løsninger og legge til grunn samskaping i tjeneste- og utviklingsutviklingen av velferdstilbud.

I på følgende kapitler vil rådmannen gjøre rede for hva de fire overordnede målene betyr for hvert tjenestekområde, og hvordan det vi jobber med å nå målene. Det gis også en omtale av de største utfordringene og mulighetene i kommende planperiode.

3.1 Rådmann med sentrale staber

Robust økonomi

Kommunens rammebetingelser har endret seg og inntekstgrunnlaget er svekket som følge av et lavere skattenivå enn kommunen er vant til. Det er avgjørende for videre økonomisk bærekraft at kommunen tilpasser sine aktiviteter i forhold til dette. Økonomiavdelingen vil jobbe aktivt med å gjennomføre den pågående omstillingsprosessen, og legge vekt på virksomhetsoppfølging og økonomistyring. Det er viktig å skape tilstrekkelig handlingsrom for å kunne betjene gjeld, fortsette å levere gode tjenester til innbyggerne våre og tåle konjunktursvingningene. Økonomiske måltall skal være førende for økonomiske prioriteringer i handlings- og økonomiplanen, og dermed bidra til å opprettholde en solid økonomi.

Digitalisering

Å møte morgendagens utfordringer krever et systematisk forbedrings- og omstillingsarbeid over tid. Det krever at vi bruker metoder og verktøy for å endre arbeidsformer, effektivisere og øke kvaliteten i de tjenestene vi leverer. Nye arbeidsformer, innovasjon og teknologi er verktøy som må brukes i forbedrings- og omstillingsarbeidet. Gevinstrealisering er et viktig satsingsområde i det videre innovasjonsarbeidet.

Raskt økende digitalisering og sammenkobling av hittil adskilte digitale prosesser, vil forandre måten vi jobber på. Digitalisering handler om å være kreativ. Det handler om å tenke lengre enn de store IT-investeringene, og lete etter nye, smarte måter å bruke teknologien på. Denne nysgjerrigheten vil avdekke områder hvor teknologi kan brukes til å forenkle og forbedre oppgaver eller tjenester.

Automatisering av arbeidsprosesser (RPA) vil bli vår førsteprioritet i perioden. Målet med RPA-teknologi er å automatisere rutinepregede arbeidsoppgaver, slik at mer tid frigjøres og overføres til andre oppgaver i kommunen. Det vil kreve ny og oppdatert kompetanse for å realisere mulighetene organisasjonen har.

Ledelsesutvikling er viktig i langsiktig omstillingsarbeid. Å videreutvikle organisasjonens lederutviklingsprogram er derfor en prioritet i perioden. Å klare å rekruttere riktig og tilstrekkelig kompetanse er et annet viktig suksesskriterie.

Kompetanse

Kommunen skal ha medarbeidere med rett kompetanse på rett sted og til rett tid. Det innebærer både rekruttering av nye medarbeidere, og å videreutvikle og å ta i bruk den kompetansen ansatte allerede har i dag.

Ansatte kan tilegne seg ny kompetanse gjennom intern opplæring eller ved hjelp av andre kompetansehevende tiltak. Gjennom en digital læringsplattform kan ansatte blant annet gjennomføre relevant opplæring via e-læringskurs.

Både digitalisering og omstilling gjør det nødvendig å finne gode metoder for læring i tråd med kommunens behov.

Deltagelse

Kontakten mellom innbyggeren og kommunen er «sannhetens øyeblikk». Disse møtene skal være gode for våre innbyggere. Uavhengig av hvor innbyggeren henvender seg skal innbyggerens behov ligge til grunn i all kommunikasjon, fra språkform og utforming av skjemaer, til valg av informasjonskanaler og «tone of voice». Det handler om å bruke kommunikasjonsverktøy for å gi innbyggerne mer. Arbeidet med klart språk er sentralt for å sikre medvirkning, tilgang til informasjon og skape tillit til kommunen.

3.2 Oppvekst og kultur

God oppvekst for alle

Kommunens tjenester skal bidra til god oppvekst for alle. Vi satser på tiltak som gir trygge og inkluderende oppvekstmiljøer. Samtidig er vi opptatt av forebyggende tiltak som retter seg mot alle barn og unge. Barn og unge som har behov for individuell hjelp og støtte, skal få rett hjelp til rett tid.

Bærekraft blir kompetansemål i skolen

Nytt læreplanverk i skolen legger til rette for læring innenfor tre tverrfaglige temaer:

- folkehelse og livsmestring
- demokrati og medborgerskap
- bærekraftig utvikling

Elevene skal få muligheten til å utvikle kompetanse og forståelse for problemstillinger knyttet til miljø og klima, fattigdom og fordeling av ressurser, konflikter, helse, likestilling, demografi og utdanning.

Barn og unge skal oppleve tilhørighet

Opplevelsen av tilhørighet – i familien, i nærmiljøet, i barnehagen, på skolen og på fritiden – er en av de viktigste faktorene for at barn skal få en sunn og trygg oppvekst.

Kommunen jobber derfor for gode oppvekstmiljøer, slik at barn og unge skal være trygge og inkluderte der de oppholder seg. Barnehager, skoler, kultur- og fritidstilbud jobber systematisk for å fremme inkluderende miljøer for barn og unge. Vi legger til rette for at barn og unge skal stimuleres til lek og læring, kreativitet, utfoldelse og mestring.

For å lykkes med å skape gode, inkluderende miljøer for barn og unge, både faglig, sosialt og kulturelt, må alle bidra; kommunen, foreldre, nærmiljøet, lag og organisasjoner.

Tjenestene skal være lette å finne

Det er viktig at de som har behov for hjelp opplever at tjenestene er tilgjengelige og at det er lav terskel inn.

For å gjøre tilbudene mer tilgjengelige vil vi være mer tilstede der barn og unge er. Skolehelsetjenesten skal være mer synlig i skolen. På enkelte skoler har helsesykepleier tatt i bruk digital booking slik at elever og foresatte selv kan bestille tid via nettet. Ungdomsteamet skal være mer til stede der ungdommer oppholder seg. I tillegg kommer de til skolene for å informere om og bevisstgjøre både elever og foresatte om alvorlige tema, som rus og mobbing. I den kommende perioden vil nettmobbing være et viktig og prioritert tema.

Alle som er i kontakt med barn og unge skal informere om hjelpetilbud og være hjelpelig med å opprette kontakt med de aktuelle tjenestene.

Barn og unges medvirkning

Vi skal gi barn og unge anledning til å medvirke. Dette er tatt inn i de ulike lovverkene som gjelder for oppvekstområdet. Vi skal sørge for at barns medvirkning er tilpasset deres alder og modenhet.

Vi jobber systematisk med å sikre at barn og unge blir hørt og får fremme sine synspunkter. Barn og unge kan medvirke på flere måter. Barna selv vet best hvordan de har det, og det gjennomføres samtaler med den enkelte for å få informasjon om hvordan de opplever sin situasjon og tilbudet de får. I noen tjenester brukes verktøyet Feedback-informerte tjenester (FIT), som gir umiddelbar tilbakemelding på den hjelpen som gis.

Barnevernet er pliktig å samarbeide med barn og foreldre, og alle i familien involveres gjennom utarbeidelse av tiltaksplan og evaluering av tiltak.

Barn og unge kan også ytre seg gjennom elevråd, elevundersøkelser og brukerundersøkelser. Disse gir også nyttig informasjon om deres situasjon og hvordan tjenestene våre oppleves.

Noen ganger vet faktisk ungdommen best. Derfor har vi et eget ungdomsråd i Sola. Ungdomsrådet er med å påvirke politikerne i kommunen og sier sin mening om alt som er viktig for unge. Det er ungdomsrådet selv som bestemmer hvilke saker de vil fokusere på.

For at barn og unge skal engasjere seg og benytte tilbudene, er det viktig at de har innflytelse på innholdet. Fritid og kulturskolen inviterer barn og unge til workshops hvor deltakerne kan gi innspill til hvordan de ønsker at tilbudene skal være.

Foresattes medvirkning

Barn og foresattes medvirkning i barnehage og skole er lovfestet. Foresattes medvirkning ivaretas gjennom samtaler, foreldresamarbeid, foreldrerådets arbeidsutvalg (FAU) og foreldrerepresentasjon i samarbeidsutvalgene (SU). I barnehagene er den daglige kontakten mellom foresatte og barnehagen svært

viktig. Den digitale plattformen IST Direkte gir også mulighet for jevnlig foreldresamarbeid. Foresatte medvirker også gjennom å svare på brukerundersøkelser.

Når barn og unge strever og har behov for hjelp og støtte, skal foresatte straks involveres, og det skal være et tett samarbeid mellom kommunens tjenester og de foresatte.

Rett hjelp til rett tid

Barn og unge som har behov for individuell hjelp og oppfølging skal få rett hjelp til rett tid. For å finne fram til hva som er rett hjelp, skal vi samarbeide tett med barn og foreldre. Vi vet at hjelp som gis tidlig oftest har best effekt. For å avklare hva som er barnets behov, og hvilken tjeneste som best kan hjelpe, er det ofte nødvendig å se på hele situasjonen til barnet. Da er det nyttig at flere faggrupper sammen med foreldrene kan vurdere situasjonen.

Vi vil systematisk tilby tverrfaglig møte når barn og unge kan ha behov for hjelp. Dette vil ofte være den beste måten å avklare hjelpebehov og hva som er rett hjelp for den enkelte.

Helse og livsmestring

Kropp, bevegelse, mat og helse er et eget fagområde i barnehagen. Det skal legges til rette for at barn kan tilegne seg gode vaner som kan vare livet ut. Barnehagene har et bevisst forhold til sunn mat, variasjon mellom aktivitet og hvile, og å utfordre ulike værtyper. Det legges vekt på trivsel, medvirkning og glede for å danne grunnlag for god mental helse.

Alle elever har rett på et trygt og godt skolemiljø. Folkehelse og livsmestring er tatt inn som tverrfaglige tema i en overordnet del av læreplanverket fra høsten 2020.

Helsetjenesten vil satse på forebyggende innsats som retter seg mot større grupper av barn og unge. Tiltakene skal styrke barn og unges psykiske helse og robusthet til å møte små og store utfordringer i livet.

Fritidssektoren og kulturskolen tilpasser flere av tilbudene slik at de skal bidra til fellesskap og inkludering, fysisk aktivitet for ungdom som står utenfor idrettslagene, og gi barn og unge fra lavinntektsfamilier tilgang til kulturelle opplevelser og aktivitet.

Ungdomsteamet har programmer rettet mot alle ungdommer og deres foresatte for å forebygge rusmisbruk og kriminalitet. De gir også oppfølging til ungdom som vurderes å være i fare for å utvikle problemer.

Barn som er utsatt for vold i nære relasjoner er en folkehelseutfordring. Barneverntjenesten har styrket sin kompetanse på vold, overgrep og selvmordsforebygging gjennom et toårig kompetanseløft i regi av RVTS (Ressurssenter for vold, traumer og selvmordsforebygging).

Kreativitet og nye løsninger

Virksomhetene i oppvekst og kultur jobber aktivt med å forenkle arbeidsoppgavene. Dette kan være digitale løsninger, arbeidsrutiner eller samarbeidsformer, som enten er ressursbesparende eller fører til bedre resultat i form av bedre tilbud til innbyggerne.

Eksempler på nye digitale løsninger som forenkler arbeidsprosessene er nye fagsystemer i PPT og barneverntjenesten, med «svarUT»-funksjon som gjøre kommunikasjonen med foresatte enklere. Barnehage og skole har innført administrasjonssystemet IST, som forenkler flere oppgaver. Skolenes kvalitetssystem (1310) kvalitetssikrer arbeidet med å følge opp ulike lovkrav. Fritid har tatt i bruk digitale timelister for fritidskontakter.

Helsestasjonen sender ut digitale nyhetsbrev med generell informasjon som er viktig å formidle til foreldre. Dette frigjør tid i konsultasjoner til å ta opp det som er relevant for den enkelte.

En ny digital løsning der innbyggerne selv, via kommunens nettsider, kan bestille tid med saksbehandler eller bestille et lokale, er også et eksempel på bedre tilbud til innbyggerne.

Det er allerede innført digitale løsninger som muliggjør et åpent bibliotek i kulturhusets åpningstider. I 2020 innføres et nytt digitalt biblioteksystem med større grad av selvbetjening for transaksjoner og arbeidsprosesser, og som gir økt mulighet for tilpasset formidling. Nye tjenester for e-bøker og digitale lydbøker (NLB og Bookbytes) testes ut.

Nye arbeidsformer

Mange av virksomhetene våre prøver ut nye tilbud og arbeidsformer.

Oppvekstområdet innfører tverrfaglige team, som sammen med foresatte skal finne fram til hva som er rett hjelp. Barnets behov er i sentrum.

Vi prøver ut nye undervisningstilbud og undervisningsformer i kulturskolen.

Det finnes flere eksempler på samarbeid på tvers av virksomheter, for å gi tilbud til enkelte målgrupper. Etablerte tilbud i kultursektor retter seg mot nye grupper og utvider formålet ved å legge til rette for fellesskap, inkludering og deltakelse.

Chromebooks

Digitalisering er en av de fem grunnleggende ferdighetene i læreplanene. Alle elever fra 5. - 10. trinn har egne Chromebooks.

Dette gjør vi for å sikre en solid, stabil og god økonomi på lang sikt

Vi fortsetter det viktige arbeidet med å omstille og tilpasse oss strammere økonomiske rammer. Disse tiltakene vil vi prioritere:

- Vi skal gjennomføre hyppig budsjettoppfølging med statusgjennomgang, analyse og prognoser i samarbeid med støtteressursene i kommunen.
- Vi skal ha verktøy og rutiner som gir god oversikt.
- Vi skal sikre best mulig utbytte av de ressursene som brukes. Deriblant evaluere tiltak i tett samarbeid med barn og foreldre, for å se om tiltakene faktisk har ønsket resultat, møter behovet, eller om det er behov for justeringer.
- Vi skal se på den totale ressursituasjonen for tjenesteområdet.
- Arbeidsprosessene skal analyseres jevnlig med tanke på forenkling, fornying og forbedring.
- Vi må vurdere muligheter for endringer i organisasjonen. På barnehageområdet starter vi i 2020 et pilotprosjekt med én virksomhetsleder for flere barnehagebygg.
- Vi skal se på ressursutnyttelse og organisering av spesialundervisning/tilpasset opplæring som et felles oppdrag for barnehage, skole og PPT.
- Vi skal finne flere områder for samskaping med andre aktører i kommunen, frivillige og innbyggere. Da får vi mer ut av de ressursene vi bruker.
- Vi legger vekt på arbeid med nærvær og å redusere sykefravær.

Utfordringer

For barn og unge er det særlig psykisk helse og manglende opplevelse av mestring som utpeker seg som en utfordring. Mange opplever press, og føler at de ikke klarer å leve godt nok opp til forventningene. Dette ser vi gjennom ungdomsundersøkelsen Ungdata, og det stemmer overens med det vi erfarer at unge søker hjelp for.

Vi ser også en økning i antall barn med behov for spesialundervisning.

Når 2/3 av barna har plass i private barnehager, er det en utfordring at det kun er i de kommunale barnehagene at kommunen har handlingsrom til å justere antall plasser.

Kvalitet på tjenestene

Innføring av pedagognorm og lærernorm utfordrer kommunen økonomisk og kan få negative konsekvenser for sektorene.

Ny barnevernslov vil kunne gi kommunen nye oppgaver overført fra staten. Dette kan gi både ressursmessige og kompetansemessige utfordringer.

Hvis den kommunale barneverntjenesten skal utvikles i tråd med oppdatert forskning, vil barnevernsarbeiderne trenge mer tid enn de har i dag til å utøve faget sitt.

Bemanning og kvalifiserte ansatte

- Rekruttering av ansatte i barnehager, skoler og helsetjenester
- Høyt sykefravær blant de ansatte i barnehagene
- Rekruttering av pedagoger; styrere, barnehagelærere og spesialpedagoger

- Rekruttering av lærere: Det er behov for lærere med norsk, matematikk og engelsk på 1-7. trinn

Bygg og uteområder

- Det er behov for oppgradering av skolenes uteområder.
- Gamle og lite tilpassede kommunale bygg utfordrer moderne barnehagedrift.

Muligheter

Tilrettelegge det ordinære opplæringstilbudet slik at dette rommer flere enn i dag. Gjennom systemrettet arbeid i barnehager og skoler skal vi jobbe med det pedagogiske personalets profesjonsutøvelse, tidlig innsats og inkluderende læringsmiljø.

Barnehagesektoren skal prøve ut nye måter å drifte barnehagen på. Sykefraværet skal reduseres med godt nærværarbeid.

Vanskeligstilte barn og familier må få god hjelp. Tverrfaglig innsats for å gi barn og unge rett hjelp tidlig gjør det mer sannsynlig at hjelpen virker. Tjenestene må være godt koordinert.

Vi har mye kunnskap om hva som fremmer god psykisk helse og mestring. Trivsel, inkludering og deltakelse skal være et mål for alle virksomhetsområdene. Ny bibliotekstrategi for 2020 – 2023 vektlegger utviklingen av biblioteket som demokratibygger og kunnskapsressurs. Lettere tilgang skal føre til at bibliotekene skal nå fram til flere, også de som selv ikke oppsøker biblioteket.

Det ligger muligheter i mer tverrfaglighet og samarbeid med andre instanser.

Samarbeid og samskaping med andre aktører og innbyggere kan føre til et bedre tilbud til innbyggerne. Vi vil finne nye områder for samarbeid på tvers av virksomheter, for eksempel samarbeid mellom kultursektoren, helsestasjonene og familier. Vi skal også se på mulighetene for mer samarbeid med frivillige og idrettsmiljøet i kommunen.

3.3 Levekår

Tidlig innsats

Sola kommune vil sammen med innbyggerne arbeide for god livskvalitet og redusert hjelpebehov. Vi vil utvikle tjenestene våre ved å legge vekt på et best mulig liv, ikke en diagnose. Vi vil styrke innbyggerne til å møte egen fremtid. Der det er mulig vil vi gå fra individuell oppfølging til gruppeoppfølging. Når vi møter innbyggerne i grupper, i stedet for å lage individuelt tilpasset oppfølging, ser vi at det ofte fører til at også innbyggerne kan bidra til å styrke hverandre. I tillegg frigjør vi på denne måten ressurser, som gjør oss i stand til å gi gode individuelt tilpassede tjenester til dem som må ha det.

Vi tar i bruk nye teknologiske løsninger som bidrar til økt mestring blant innbyggerne og forenkler arbeidsprosesser for ansatte. I Sola har vi gode erfaringer med bruk av elektroniske medisindispensere. Medisindispenserne sikrer at innbyggerne får medisin til riktig tid, og frigjør samtidig ressurser i kommunen, som da kan brukes til andre oppgaver. Det er et godt eksempel på bruk av velferdsteknologi som gir innbyggerne mulighet til å være selvstendige, samtidig som ansattressurser frigjøres.

Vi prøver ut nye tilbud som tiltak for tidlig innsats på ulike områder, for eksempel Rask psykisk helsehjelp og treningstimer i regi av Frisklivssentralen. Målet med Rask psykisk helsehjelp er å gi innbyggerne mestringsverktøy og teknikker de kan bruke for å håndtere utfordringer knyttet til angst eller depresjon, stress, belastninger, begynnende rusproblemer eller søvnvansker. Her skal det være enkelt å komme til uten henvisning, og man skal som navnet sier få hjelpen raskt, uten å stå på venteliste i flere uker. Frisklivssentralen tilbyr ulike former for trening hvor en del av disse er gratis for innbyggerne. Her kan man trene både styrke og utholdenhet i grupper, i tillegg er det tilbud om bassengtrening mot en avgift.

Innbyggerne skal bidra til å utforme tjenestene

Innbyggere som har behov for hjelp skal bli møtt av helsepersonell som legger vekt på et best mulig liv. Vi arbeider for at innbyggerne skal medvirke i utformingen av tjenestene de benytter. Sammen med innbyggerne skal vi planlegge hva som er viktig å gi støtte til for at den enkelte skal kunne være mest mulig selvstendig. Innbyggerne bidrar når vi utarbeide planer som legger vekt på innbyggernes ressurser, muligheter og mestring. Vi utvikler tjenestene sammen med innbyggerne, og prøver ut nye arbeidsformer.

Vi oppfordrer pårørende til å være en støttespiller og ressurs for sine nære som har behov for helse- og omsorgstjenester.

Bedre samhandling

Vi styrker samhandling gjennom tverrfaglige møter på tvers av yrkesgrupper. Dette gir samkjørte tjenester med riktig kompetanse til rett tid og på rett plass. Digitale verktøy gjør det mulig å koordinere mer helhetlige tjenester, for eksempel DigiSos, som fjerner manuelle prosesser for innbyggere og ansatte.

Hospitering hos SUS og eksterne samarbeidspartnere bidrar til god samhandling, og dette vil vi fortsette med i planperioden. Vi oppfordrer ansatte til å utveksle erfaring gjennom hospitering, og vi vil legge til rette for at eksterne samarbeidspartnere også hospiterer i våre virksomheter.

Nye arbeidsmetoder – nye muligheter

I kontakt med innbyggerne ønsker vi å fokusere på muligheter, ikke begrensninger. Vi skal gi ansatte rom til å utforske og utfordre etablerte arbeidsmetoder og tjenester. Vi jobber kontinuerlig for at innbyggeren inkluderer sine nære og pårørende som ressurser.

Lokalsamfunn og kontakt med lag og organisasjoner er viktig for å sikre at Sola er et godt sted å være for eldre som bor hjemme. Vi vil i planperioden fortsette å arbeide for et godt og aktivt lokalsamfunn for alle våre innbyggere. Frivillige lag og organisasjoner bidrar til å gi innbyggerne meningsfulle aktiviteter. Besøkshund, bingo og livsglede-barnehage er eksempler på aktiviteter på sykehjemmene.

Frivillighetskoordinatoren i kommunen bidrar med å finne muligheter for samarbeid mellom kommunen, næringslivet og lokalsamfunnet. Målet er å skape engasjement og tilhørighet gjennom aktiviteter og ulike arrangementer. Bymisjonen i Sola bidrar med arbeidstrening og skaper en sosial arena. Fremover bygger vi videre på mulighetene som er på Stangelandsenteret.

Fremtidige behov

Vi har utarbeidet en plan som gir oversikt over fremtidige kompetansebehov.

Fylkesmannen gir årlig økonomisk støtte som stimulerer til kompetanseheving, og vi skal søke om slike midler i planperioden.

Vi skal gjøre en gevinstvurdering før nye løsninger tas i bruk. Et eksempel er elektronisk, personlig journalsystem (E-rom) på sykehjemmene.

I perioden vil vi arbeide med å definere arbeidsoppgaver for de ulike yrkesgruppene for å sikre riktig kompetanse til riktig tid. Dette vil gjøre oss i stand til å møte fremtidens varslede mangel på helsepersonell.

De største utfordringene i levekårrområde

- knapphet på arbeidskraft
- endret befolkningssammensetning, som gir flere eldre
- at innbyggerne i større grad har sammensatte behov og lever lengre med kroniske lidelser og sammensatte sykdommer
- at stadig mer ansvar og flere oppgaver legges til kommunen som følge av samhandlingsreformen
- å sikre oppbygging av kompetanse i takt med nedbygging i spesialisthelsetjenesten
- strammere økonomiske rammer samtidig som tjenesten er i vekst

Mulighetene levekår i levekårsområde

- å jobbe mer på tvers, gjøre hverandre gode og lære av erfaringer
- å samskape med innbyggerne, næringslivet og lag og organisasjoner
- å skape nye arenaer for samhandling med innbyggere som har behov for fremtidige tjenester (eksempler er Kull-54 og Fra leie til eie)
- samarbeid mellom lag og organisasjoner og kommunale virksomheter (et eksempel er at dagligstuene på sykehjemmene brukes på ettermiddag/kveld som lokale for speider, kor og barseltreff)
- å ta i bruk teknologiske løsninger som avlaster personalressurser med tilsvarende kvalitet eller bedre

3.4 Samfunnsutvikling

Mer samhandling

Samfunnsutvikling skal arbeide for at innbyggerne opplever en kommune som er samordnet og koordinert. Innbyggerne skal oppleve tjenester som er mest mulig sammenhengende og sømløse, og som gjør det enklere å motta eller å benytte seg av kommunens tjenester. For å få til dette skal vi arbeide for økt samhandling. Samhandling skal skje på tvers av virksomhetsområder og seksjoner i samfunnsutvikling, men også på tvers av tjenesteområder i kommunen og i eksterne samarbeid. Den digitale løsningen som gjør det mulig for en innbygger å booke en saksbehandler hos arealbruk via kommunens nettside er et eksempel på samhandling.

Mer samhandling er en nødvendighet for å styrke kommuneplanen som styringsdokument og sikre at alle beveger seg i retning av kommunens strategiske mål. I kommende planperiode vil samfunnsutvikling arbeide videre med dette.

Utfordre oss selv på samskaping

Nye former for medvirkning og samskaping kan bidra til både utvikling av kommunens rolle, og at roller endres. For samfunnsutvikling er samskaping en viktig forutsetning for at solasamfunnet skal utvikle seg i tråd med innbyggernes behov og kommunens målsetninger. Det er lite bærekraftig at kommunen er en ensidig servicekommune, og lokalsamfunnet må engasjeres i større grad i den framtidige samskapingskommunen. Dette innebærer at kommunen må være modige og tørre å prøve nye ting.

Sammen med innbyggerne må vi finne nye måter å utvikle faglige, økonomiske og bærekraftige løsninger. I langt større grad skal vi invitere til, og bygge opp under, initiativ som kommer fra innbyggerne; både med tanke på å identifisere utfordringer, behov, utvikle tjenester og løsninger. Noen ganger vil kommunen være ansvarlig for både utfordringen og løsningen, mens innbyggere deltar i utføringen. Andre ganger definerer kommunen utfordringen, mens lokalsamfunnet finner løsningen i tillegg til at de er sentrale i utførelsen.

Bærekraftig samfunnsutvikling

Høsten 2015 vedtok FNs medlemsland 17 mål for bærekraftig utvikling frem mot 2030. Bærekraftsmålene er miljø, økonomi og sosial utvikling i sammenheng. Norge har sluttet seg til FNs bærekraftsmål, og samfunnsutvikling skal legge bærekraftsmålene til grunn for alt sitt arbeid.

Global oppvarming er en av de største miljøutfordringene verden står overfor. Mange land vil bli hardt rammet av klimaendringer. Parisavtalen fastsetter et globalt mål om å styrke klimarobusthet i tillegg til å redusere sårbarhet for klimaendringer. Klimaendringer kan bli svært omfattende med store konsekvenser – både for den enkelte kommune og samfunnet for øvrig. Norge har gjennom Parisavtalen forpliktet seg til å kutte klimautslipp. Formålet med avtalen er å styrke det globale samarbeidet mot trusselen klimautfordringene utgjør.

Nullutslippssamfunnet

Sola må ta sin del av de nasjonale forpliktelsene. Vi må forberede oss på en mer offensiv nasjonal klimapolitikk for å hindre alvorlige klimaendringer, og for å omstille oss til et nullutslippssamfunn. Kommunen arbeider nå med en kommunedelplan for klima og miljø som skal beskrive utfordringer, mål og virkemidler innen en rekke tema.

I arbeidet mot et nullutslippssamfunn må areal- og transportplanleggingen legge til rette for et redusert transportbehov, og at reiser skjer på en miljøvennlig måte.

Bymiljøpakken skal bidra til bedre fremkommelighet og bymiljø på Nord-Jæren. Målet er nullvekst i persontransport med bil. Sola kommune forhandler, sammen med de andre tre kommunene på Nord-Jæren og Fylkeskommunen, med staten om en ny byvekstavtale innenfor rammen av Bymiljøpakken.

Helse i alt vi gjør

Folkehelse er identifisert som en av fire bærebjelker i Kommuneplan 2019–2035. God helse er en viktig forutsetning for å kunne leve det livet man ønsker. Folkehelse handler om befolkningens helsetilstand og det som direkte eller indirekte påvirker folks helse. Det viktigste folkehelsearbeidet skjer utenfor helsesektoren. Alle som jobber i kommunen må derfor tenke «helse i alt vi gjør».

Samfunnsutvikling har ansvaret for det strategiske folkehelsearbeidet i Sola kommune. Det betyr at vi skal

- sikre folkehelseperspektivet i kommunens plan- og utredningsarbeid
- holde løpende oversikt over helsetilstanden i befolkningen
- utarbeide en folkehelseprofil for Sola kommune hvert 4. år
- sørge for at prioriterte områder blir løftet videre inn i kommunens planverk, innenfor alle sektorer og på alle nivåer

Nye trusler i en ny tid

Samfunnssikkerhet påvirkes av utviklingen i vår egen kommune og region, men i stor grad også av globale utviklingstrekk. Det er betydelige endringer på samfunnssikkerhets- og beredskapsområdet, og disse skjer raskt. Klimaendringer, sårbarhet knyttet til teknologi, cyberkriminalitet, helseutfordringer, migrasjon, terror, sikkerhetspolitiske utfordringer og hybride hendelser er eksempler på områder som utfordrer lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. I de nærmeste årene skal vi arbeide systematisk og målrettet med å følge opp funn i Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse for Sola kommune 2018, og andre dokumenter som beskriver risikobildet. I tillegg må vi rette oppmerksomhet mot utfordringene som ligger foran oss. For kommunen er det krevende å ha både tilstrekkelige personell og riktig kompetanse på dette området.

Nye utfordringer gir nye løsninger

For å styrke vår evne til å håndtere de store samfunnsutfordringene er det nødvendig å jobbe systematisk med innovasjon, Smartby og digitalisering. Vi arbeider blant annet med å koble disse sammen i en felles strategi. Denne strategien skal ta utgangspunkt i innbyggernes behov, hvor vi ser på mulighetene for å ta i bruk ny teknologi for å gjøre Sola kommune til et bedre sted å leve, bo og arbeide.

Samfunnsutvikling ønsker å bruke nye digitale løsninger der vi ser at det kan bidra til bedre og mer effektive tjenester for innbyggerne.

Vekst i innbyggertallet og nedgang i arbeidsledigheten

Sola er igjen en kommune i vekst. Innbyggertallet forventes å øke gjennomsnittlig med 1,5 prosent per år i løpet av perioden 2020–2040. Nedgangen i arbeidsledigheten kombinert med en generell optimisme i næringslivet er forutsetningene som er lagt til grunn for den forventede befolkningsveksten.

Vår økonomi er avhengig av at folk ønsker å bo i Sola

Bedre arbeidsmuligheter bidrar til positiv netto innflytting som har effekt på økte skatteinntekter til kommunen. Likevel er det viktig at det påbegynte arbeidet med omstilling og tilpassing til strammere økonomiske rammer fortsetter. Det er nå, og i løpet av de nærmeste årene, kommunen har et handlingsrom for å forberede seg på fremtidens utfordringer. Dette vil kreve vilje til prioritering, økonomisk nøkternhet, innovasjon og omstilling.

For samfunnsutvikling betyr det at vi skal legge til rette for at folk ønsker å bo i Sola. Dette gjør vi ved å bygge kvalitet og identitet inn i områdene, samtidig som vi tar hensyn til at vi skal bygge tettere og nært opp til kollektivaksen. Grøntområder skal sikres og tilgangen til friområder skal være lett tilgjengelig.

Legge til rette for næring

De 24 572 arbeidsplassene i Sola er også en viktig grunn til at folk ønsker å bosette seg i Sola. En svært stor andel av arbeidsplassene er knyttet til olje- og

gassektoren. Dette gjør Sola sårbar overfor konjunktursvingninger i langt større grad enn andre kommuner som har et mer differensiert arbeidsmarked. Fremover vil kommunen arbeide med å legge til rette for nye næringer, unngå nedbygging av landbruksjord, bruksrasjonalisere landbruket, og legge til rette for fornying av Sola og Tananger sentrum. Dette er nødvendig for å sikre et mer bærekraftig næringsgrunnlag i fremtiden.

Nytt handlingsrom, nye muligheter

Samfunnsutvikling må, som resten av kommunen, tilpasse seg nye økonomiske rammer de kommende årene. Dette, sammen med nye ytre forventninger, som for eksempel FNs bærekraftsmål og nullutslippsmålet, gjør at vi må finne nye måter å løse samfunnsoppdraget vårt på. Vi skal bo tettere, bruke bilen mindre og bygge ned så lite matjord som mulig, samtidig som vi skal bygge attraktive, gode og trygge bo- og oppvekstmiljø.

Det blir derfor viktig å kommunisere tydelige og realistiske forventninger til kommunens innbyggere om hva som er mulig å løse innenfor de gitte rammene.

Kapittel 4 Tjenesteområdene

4. Tjenesteområdene

4.1 Rådmann med sentrale staber

Samarbeid internt, både mellom kommunen og innbyggerne og innbyggerne imellom, er sentralt for å skape et godt lokalsamfunn for alle. Stabene har en viktig rolle i å støtte virksomhetene i dette arbeidet, og samtidig finne nye måter å utvikle faglig, økonomisk og sosialt bærekraftige løsninger i fellesskap. Rådmannens stab består av kommuneadvokat, næring og eierskap, organisasjonsavdelingen, politisk sekretariat, SLT (samordning av det lokale kriminalforebyggende arbeidet) og økonomiavdelingen. Organisasjonsavdelingen er satt sammen av personal og lønn, kommunikasjon, HMS, IKT, beredskap, dokumentcenter og utvikling.

4.1.1 Dette jobber vi med

- Legge til rette for god økonomistyring og en godt forankret budsjettprosess både internt i organisasjonen og hos folkevalgte.
- Legge vekt på innovasjon, nyskaping og nytenking.
- Digitalisere og automatisere rutinebaserte arbeidsprosesser for å frigjøre tid til andre oppgaver og skape en mer effektiv og framtidsrettet organisasjon.
- Ivareta informasjonssikkerhets- og personvernsaspektet i digitaliseringen.
- Gi lederstøtte i endrings- og omstillingsprosesser.
- Gi lederstøtte i mediasaker og overvåke omtale av kommunen i ulike medier, deriblant sosiale medier.
- Jobbe for at ansatte har en helsefremmende og forutsigbar arbeidshverdag.
- Tilby ansatte lederutvikling, kurs og kompetanseheving.
- Bidra til at organisasjonen rekrutterer og beholder ansatte som har riktig kompetanse, og som er med på å videreutvikle en innovativ organisasjonskultur.
- Stimulere til samhandling internt i stabene og på tvers av tjenesteområdene i tråd med kommunens nye strategiske, overordnende mål.
- Sikre smarte innkjøp gjennom effektive og profesjonelle anskaffelser og gunstige innkjøpsavtaler – både for kommunen og næringslivet.
- Overvåke endringer og utvikling i trusselbildet som kan få betydning for kommunen som tjenesteleverandør, eller som kan true innbyggernes sikkerhet og trygghet.
- Jobbe for at kommunen skal ha et godt omdømme og nyte tillit i befolkningen.
- Legge til rette for og ta initiativ til dialog med innbyggerne i de kanalene de foretrekker og er tilstede i.

4.1.2 Våre mål

1. I Sola skaper vi tilhørighet gjennom deltakelse

Delmålene er:

Vi skal bidra til effektiv samhandling og samskaping gjennom å kommunisere tydelig med andre i organisasjonen, kommunens innbyggere og næringslivet.

Vi skal bruke teknologi og språk til å forenkle og forbedre dialogen med innbyggerne og næringslivet.

Vi skal bygge tillit og skape engasjement hos innbyggerne ved å gi relevant og korrekt informasjon, vise mulighetene til å påvirke løsningene og bruke et godt og klart språk.

Vi skal øke andelen som mener at Sola er en åpen kommune som deler informasjon med offentligheten.

Vi skal være nysgjerrige på hva innbyggerne mener om oss og gjennomføre jevnlig innbyggerundersøkelser.

2. I Sola bygger vi et bærekraftig samfunn

Delmålene er:

Vi skal ha høy kompetanse på våre fagområder ved å legge til rette for og søke kompetanseheving.

Vi skal sikre integrasjon av systemer som går på tvers av fagområder for å effektivisere arbeidsprosesser og utvikle flyt mellom fagsystemer og e-arkiv.

Vi skal sørge for at medarbeidere og ledere skal ha kompetanse til å gjennomføre endrings- og omstillingsprosesser.

Vi skal utfordre måten vi jobber på i kommunen, blant annet gjennom å finne nye arbeidsmåter, digitalisere og tilby virksomhetene gode løsninger som gir store gevinster.

Vi skal arbeide for å utvikle en heltidskultur for medarbeidere i organisasjonen.

Vi skal arbeide systematisk for å redusere sykefravær, og styrke organisasjonens evne til å arbeide forebyggende.

Vi skal sikre at Sola kommune har en forberedt og øvet beredskapsorganisasjon som bidrar til å redusere konsekvensene ved store påkjenninger.

Vi skal støtte andre avdelinger og bidra til å nå ut med gode historier som bygger opp under budskapet og målet om å bygge et bærekraftig samfunn.

3. I Sola gir en solid økonomi oss handlekraft

Delmålene

Vi skal bidra til god økonomistyring.

Vi skal hente ut gevinstene av endringsarbeidet og de nye løsningene kommunen tar i bruk.

Vi skal øke andelen som mener at Sola kommune er profesjonelt drevet, og som mener at kommunen forvalter budsjettet på en god måte.

4. I Sola er vi kreative og tar i bruk nye løsninger

Delmålene er:

Vi skal arbeide målrettet for å utvikle og digitalisere løsninger som muliggjør en effektiv og fremtidsrettet organisasjon.

Vi skal ha en digital dialog med innbyggerne der det er mulig.

Vi skal bruke mindre tid på rutineoppgaver og frigjøre mer tid til viktige kjerneoppgaver gjennom å bruke digitale verktøy og prosesser.

Vi skal ha kompetanse til å ta i bruk digitale verktøy i utvikling av arbeidsprosesser og tjenester.

Vi skal videreutvikle en god kultur for varsling og avvik, og jobbe systematisk med oppfølgings- og forbedringsarbeid.

Vi skal tilrettelegge for at ansatte får nødvendig kompetanseheving, enten gjennom intern opplæring eller ved hjelp av andre kompetansehevende tiltak.

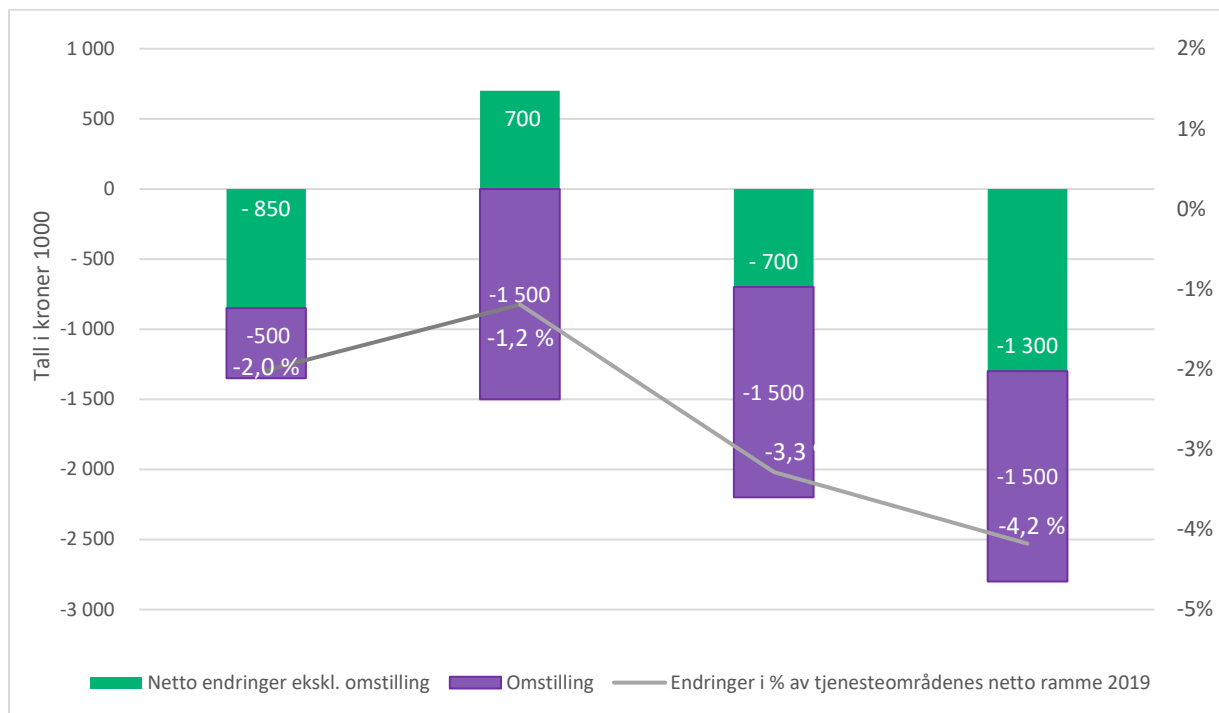
Vi skal gi ledere støtte og veiledning i endringsprosesser og i personal- og rekrutteringssaker.

4.1.3 Netto endringer i driftsbudsjettet

Vedtatt budsjett 2019 for rådmann med sentrale staber utgjør kr 67 millioner. Endringene som foreslås i dette budsjettforslaget medfører at nettorammen reduseres med kr 1,3 millioner til kr 65,7 millioner i 2020. Tabellen under viser netto endring i perioden i kroner og i prosent av tjenesteområdets nettobudsjett.

Rådmann med sentrale staber	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019	67 027	67 027	67 027	67 027
Netto endringer	-1 350	-800	-2 200	-2 800
Netto budsjett 2020	65 677	66 227	64 827	64 227
Endring i prosent av budsjettrammen	-2,0 %	-1,2 %	-3,3 %	-4,2 %

Figuren under viser endring i netto driftsramme for rådmann med sentrale staber fordelt på omstilling og andre endringer, samt prosentvis endring i rammen i perioden.

Rådmannens forslag til endringer i budsjettrammen til rådmann med sentrale staber fremkommer i tabellen under etterfulgt av beskrivelse av prioriteringene.

Rådmann med sentrale staber	2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjettramme 2019- rådmann med sentralestaber	67 027	67 027	67 027	67 027
30 Reduksjon som følge av effektivisering av administrative arbeidsoppgaver	-500	-500	-500	-500
31 Ukonkretisert omstilling rådmann med sentrale staber fra år 2021	0	-1 000	-1 000	-1 000

32 Overføring av skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten	-1750	-3000	-3000	-3000
33 Valg	-1400	0	-1 400	0
34 Innføring Office 365	900	1700	1700	1700
35 Redusert ressursbruk som følge av digitalisering	0	0	0	-2 000
36 Ressurser til digitaliseringsarbeidet	1400	2000	2000	2000
Sum netto endringer ift 2019-budsjett- rådmann med sentrale staber	-1 350	-800	-2 200	-2 800
Ny netto budsjetttramme fra 2020- rådmann med sentrale staber	65 677	66 227	64 827	64 227

30. Reduksjon som følge av effektivisering av administrative arbeidsoppgaver

Rådmannen foreslår å redusere budsjettrammen for rådmann med sentrale staber med kr 0,5 millioner fra 2020 som følge av omlegging av rutiner for internpostkjøring samt bortgang av papirfaktura.

31. Ukonkretisert omstilling rådmann med sentrale staber fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde rådmann med sentrale staber utgjør kr 1,4 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 0,5 millioner (linje 30). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

32. Overføring av skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten

Regjeringen foreslår i statsbudsjettet å overføre skatteoppkrevingen fra kommunene til Skatteetaten fra 1. juni 2020. Kommunenes utgifter til skatteoppkreving anslås til 1 104,7 millioner kroner årlig, og rammetilskuddet for 2020 foreslås på denne bakgrunn redusert med 644 millioner kroner i 2020 (7/12 effekt). Som følge av dette reduseres rammetilskuddet til Sola kommune med kr 3 millioner. Det tas sikte til å gjennomføre denne endringen som virksomhetsoverdragelse. Som følge av dette foreslår rådmannen å redusere budsjett til økonomiavdelingen ved team skatt med kr 1,75 millioner i 2020 som delårseffekt, og med kr 3 millioner fra 2021 som helårseffekt.

33. Valg

Rådmannen har i HØP 2020-2023 innarbeidet budsjettmidler til gjennomføring av valg i 2021 og 2023.

34. Innføring Office 365

Office-produktene er kommunens mest sentrale verktøy og brukes av omtrent alle ansatte i kommunen. Det har i det senere årene vært betydelige utvikling i produktene som ligger i Office-pakken. De alle fleste kommuner i Norge har gått

over til Office 365 som er en skybasert løsning som legger til rette for samarbeid og samhandling på nye og effektive måter. Dagens løsning i Sola kommune er utdatert og lite effektivt. Rådmannen foreslår å innarbeide halvårseffekt på kr 0,9 millioner fra 2020 til lisenskostnader tilknyttet Office 365.

35. Redusert ressursbruk som følge av digitalisering

Linjen må ses i sammenheng med linje 36. Rådmannen har i linje 36 foreslått å opprette to årsverk i 2020-2022 til videre utvikling av digitaliseringsarbeidet i kommunen. Fra 2023 vil disse finansieres med midler som allerede finnes i rammen.

36. Ressurser til digitaliseringsarbeidet

Digitaliseringsarbeidet i kommunen er full i gang, og er en viktig del av omstillingsarbeidet. Gjennom digitalisering skal kommunen øke både omfang og kvalitet på tjenestene som ytes til Solas innbyggere. Kommunen har allerede i 2019 høstet erfaringer med kommunens første robotiserte prosess. Med bakgrunn i erfaringer fra de første prosjektene har kommunen et kartlagt flere titalls prosesser som er egnet for robotisering. Robotiseringen gjør at vi får gjort oppgavene på en effektiv og optimal måte slik at det frigjøres tid til oppgaver der menneskelig ressurs er helt essensielt. Med bakgrunn i omfanget av prosesser som egner seg for robotisering foreslår rådmannen at det investeres i flere ressurser som kan jobbe med dette på heltid i kommunen. Rådmannens vurdering er at tiltaket vil gi gevinster på sikt, og at man kan foreta varige bemanningsreduksjoner som følge av denne innsatsen fra 2023. Det foreslås derfor at det etableres to årsverk under rådmann med sentrale staber fra 2020 til formålet.

4.1.4 Investeringene

Felles (inkl.adm.bygg)	Totalramme	2020	2021	2022	2023
1 19016-Nytt rådhus	305 456	15 000	0	0	0
2 19601-IKT-investering strategisk (årsbev.)	0	1 500	1 500	1 500	1 500
3 19606-Egnkapitalinnskudd KLP (årsbev.)	0	4 160	4 660	5 160	5 660
4 19639-IKT-løsninger folkevalgte (årsbev.)	0	0	0	0	550
Sum felles (inkl.adm.bygg)		20 660	6 160	6 660	7 710

1. 19016-Nytt rådhus

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Nytt rådhus holder forventet fremdrift med overtakelse i november 2019 og innflytting i årsskiftet 2019/2020. Sluttoppgjør er forventet ferdig i 2020. Kalkyle: fase 4.

2. 19601-IKT-investering strategisk (årsbev.)

Prosjektet dekker investeringer i datamaskiner ved utvidelse av maskinparken, mindre oppgraderinger av programvare og nettverksutstyr i hele organisasjonen,

kjøp av nye servere, samt fornyelse av datamaskiner. Dette er en løpende årlig bevilgning.

3. 19606-Egenkapitalinnskudd KLP (årsbev.)

Sola kommune må i henhold til forsikringsvirksomhetsloven betale inn årlig egenkapitalinnskudd til KLP for fellesordningen og sykepleierordningen. For fellesordningen skal det innbetales 0,35 prosent av pensjonsfondet, mens for sykepleierordningen skal det innbetales 0,80 prosent av pensjonsgrunnlaget. Egenkapitalinnskuddet er estimert av KLP til kr 4,2 millioner for 2020. Dette er en løpende årlig bevilgning som oppdateres hvert år iht. prognoser fra KLP.

4. 19639-IKT-løsninger folkevalgte (årsbev.)

Det er planlagt midler til IKT-løsninger til folkevalgte i forbindelse med lokalvalg i 2023.

4.2 Oppvekst og kultur

Tjenesteområdet oppvekst og kultur består av fagstab oppvekst og fagstab kultur, barnehager, grunnskoler, skolefritidsordning (SFO), voksenopplæring og kultur- og fritidstilbud (deriblant bibliotek og kulturskole). I tillegg inkluderer oppvekst og kultur området barn, ungdom og familie, med tjenestene barnevern, familietjenesten, ungdomsteam, helsestasjoner og pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT). Kommunen har i alt 12 kommunale barnehager, 15 private barnehager og 11 barne- og ungdomsskoler. Det er ca. 6 544 barn og unge i alderen 0-17 år i Sola kommune

4.2.1 Dette jobber vi med

4.2.1.1 Barnehage

- driver profesjonsarbeid for alle ansatte i tråd med strategiplanen Kompetanse for fremtidens barnehage KD 2018-22
- følger regional kompetanseordning (barnehagebasert metodikk), hvor hovedmålet er at oppdraget gitt i Rammeplan :17 skal omsettes til praktisk handling rettet mot målgruppen, som er barna.
- viktige faglige satsingsområder er pedagogisk ledelse og inkluderende lærings- og lekemiljø
- skal forenkle og effektivisere det spesialpedagogiske området
- har mål om 50 prosent pedagoger og 50 prosent barne- og ungdomsarbeidere, i tråd med Kompetanse mot 2020.
- skal redusere sykefraværet
- skal rekruttere og beholde gode ansatte i de ulike stillingskategoriene
- skal gjennomføre en pilot av endringer i barnehagestrukturen
- myndighetsrollen utøves og skal også understøtte de faglige fokusområdene
- tilpasser antall barnehageplasser til de med rett til plass (§12a Bhl) i forkant av hovedopptaket, som innebærer evt. omorganisering/oppsigelse av ansatte
- planlegger nye Røyneberg barnehage som skal stå ferdig i 2024

4.2.1.2 Skole, SFO og voksenopplæring

- sørger for fagfornyelse gjennom innføring av ny læreplan
- gjennomfører regional kompetanseutvikling i samarbeid mellom kommuner og fylkesmannen
- er med i et samarbeid mellom alle kommunene i region-midt og UiS (sju av elleve skoler er nå med i partnerskapet)
- er med i prosjektet Inkluderende barnehage- og skolemiljø t i regi av Utdanningsdirektoratet (fire av våre skoler deltar)
- skal gi koordinert hjelp tidlig, og samarbeide med PPT for å redusere spesialundervisning
- skal følge opp kvalitetsutvikling i skolene, være «tett på» og legge vekt på gode relasjoner, god klasseledelse og vurdering underveis
- skal ivareta elevenes rett til et trygt og godt skolemiljø. Aktivitetsplikt og aktivitetsplaner.
- skal forberede at ny ungdomsskole, Kjerrberget skole, skal åpne høsten 2021
- skal drive omstillingsarbeid blant de ansatte

4.2.1.3 Barnevern

- jobber med barns medvirkning og gode barnesamtaler (blant annet gjennom prosjektet Mitt Liv).
- skal tilpasse oss ny barnevernlov som ventes til neste år
- driver med lsekt- og nettverksarbeid, både ved kartlegging av behov, oppfølging av hjelpetiltak og ved plassering av barn utenfor hjemmet
- driver med kompetanseheving som lederutvikling, felles opplæring gjennom RVTS, Kvello nettverk, enkeltansatte sin deltakelse på Bufdir sine videreutdanninger og sertifisering av miljøterapeuter i nye verktøy og metoder.
- skal ivareta ansatte i en krevende jobb (stå i kritikk, hets og trusler).
- samarbeider med andre tjenester og legger vekt på å gi rett hjelp til rett tid.
- vektlegge dokumentasjon, tydelighet og klarspråk

4.2.1.4 Barn, ungdom og familietjenesten

- Skal sørge for lett tilgjengelig, relevant, tilstrekkelig og brukervennlig informasjon om tilbudet
- skal utvikle et godt samarbeid med barn, ungdom og foresatte helt fra starten.
- skal ha en systematisk tilnærming i all hjelp som gis, og involvere viktige voksne i barnets liv
- skal sørge for at familien får rett hjelp tidlig
- skal sørge for solid og oppdatert fagkunnskap hos alle ansatte, og utvikle en felles kunnskapsplattform

4.2.1.5 Familiesenteret

- skal effektivisere «inngangen» til hjelp for familier ytterligere
- skal fortsette implementeringen og hente ut ytterligere gevinst av FIT (Feedback-informerte tjenester)
- skal ha god gjennomstrømning – redusere avvik (nå 30 prosent) på aktive saker og avslutta saker

- skal inkludere far mer i hjelpen som gis.

4.2.1.6 Helsestasjon

- fortsetter implementeringen av NBO (Newborn Behavioral Observation), og ser på hvordan denne tilnærmingen kan bidra til gode og slitesterke bånd mellom foresatte og barn, og til god dokumentasjon av samspill i journalen
- skal ha et sikkerhetsnett som fungerer; oversikt over barn som bor i kommunen, og at barn får oppfølging til rett tid
- skal utvikle et kunnskapsbasert og brukervennlig gruppetilbud ved 4 uker, 4 måneder, 10 måneder og 17-18 måneder, og oppmuntre til videre sosiale treff, for eksempel trillegrupper.

Svangerskapsomsorgen

- skal revidere programmet for tilbudet ut fra nasjonale faglig retningslinjer
- opprettholder tilbudet om tidlig hjemmebesøk til alle nybakte familier
- skal i større grad inkludere far i forberedelsene til å bli foreldre

Skolehelsetjeneste

- skal sørge for å være mest mulig til stede på skolene
- skal ha bookingløsning for alle elever og foresatte i grunnskolen
- skal sende ut elektroniske informasjonsbrev til foresatte
- skal sørge for at alle ansatte har nok kompetanse i 4 fot modellen til å arbeide og samarbeide med skolen med denne modellen som struktur
- skal tilby tverrfaglig og individuelt tilpasset hjelp ved overvekt og fedme
- skal ha rutinemessig, forebyggende undervisning på bestemte klassetrinn i temaene psykisk helse, pubertet og seksuell helse, og vold og overgrep

Helsestasjon for ungdom

- skal utvide tilbudet «medfilial» på Tananger. Om mulig utvide åpningstidene i Sola sentrum
- skal invitere ungdomsskolene til omvisning, undervisning og informasjon om tilbudet
- flytter HFU fra Salus legesenter til egne lokaler i nytt rådhus

Ungdomsteamet

- skal være mest mulig der ungdom er; på skole og fritid.
- skal bruke tiltakene LOS og Glidelåsen til å støtte opp om ungdom og deres heiagjeng, slik at ungdom klarer å fullføre videregående skole.
- driver systematisk, forebyggende arbeid i ungdomsskolene med temaene nettvett, rus og kriminalitet
- driver rus- og kriminalitetsforebyggende arbeid sammen med de videregående skolene, for øyeblikket legger vi vekt på å endre holdninger til bruk av cannabis

4.2.1.7 Pedagogisk psykologisk tjeneste (PPT)

- er en sakkyndig instans for kommunen når det gjelder barn, unge og voksne med særlige behov
- styrker kompetanse- og organisasjonsutvikling i barnehage og skole
- kartlegger enkeltindivid, utviklings- og opplæringsmiljø
- gir råd og veiledning til foreldre, barnehage og skole
- deltar aktivt i kommunens tverrfaglige arbeid
- gir råd om henvisning til andre hjelpetjenester
- utvikler egen kompetanse

4.2.1.8 Sola kulturskole

- er en inkluderende kulturskole med over 50 kulturarrangementer i året
- er en kulturskole for alle med kvalitet i alle ledd: Implementering av nasjonal rammeplan og lokal tilpasning til kommuneplanens mål.
- prioriterer deltakelse i Norsk kulturskoleråds veiledningsprogram
- bidrar i et flerfaglig inkluderingsprosjekt i regi av fritid, kulturskolen og Sola ungdomsskole med pop-up-møteplasser med kulturaktiviteter, sosiale aktiviteter og andre felleskapsbyggende aktiviteter
- skal legge til rette for samskaping med barn og unge gjennom tettere samhandling og flerfaglig samarbeid på tvers av virksomhetene i kulturhuset. Vi ønsker å utvikle hele kulturhuset til å bli en «kulturell hotspot» med et bredt tilbud for barn og unge i Sola.
- skal ha lærerhospitering i kulturskoler der inkludering og lav terskel står sentralt
- skal utvikle flere tilrettelagte lavterskeltilbud i samarbeid med tilrettelagt fritid, f.eks. band med deltakerne i Onsdagsklubben
- skal utvikle nye arbeidsmodeller på bakgrunn av behov og etterspørsel i barnehage, grunnskole og helsesektor
- drifter Studio S, et nytt undervisningssted for dans, visuell kunst og teater i tidligere Skjalgstova barnehage
- utforsker flerfaglig samarbeid innenfor gruppebasert musikkterapi i samarbeid med Sola DPS
- skal være synlige og promotere oss til nye brukere gjennom skolekonserter (barn-til-barn- formidling), åpen dag (prøvetimer) og ny hjemmeside
- skal innføre en organisasjonsmodell som er fleksibel nok til at ressurser blir brukt der det er behov og etterspørsel er størst til enhver tid.
- skal samordne administrative/merkantile oppgaver gjennom bedre utnyttelse av administrative ressurser på tvers av virksomhetene i kultursektor, for å friggi tid til strategisk ledelse
- sørger for kontinuitet i kulturskolens ledergruppe for å sikre effektiv drift og langsiktighet i utviklingsarbeidet

4.2.1.9 Sola bibliotek

- stimulerer til lesing og videreutvikler rollen som kunnskapsformidler, uformell møteplass og sosial læringsarena. Vi skal samskape med innbyggerne, og utvide samarbeidet med spesielt helsestasjon, skole og barnehager.
- skal være innbyggernes kunnskapsoase; et moderne bibliotektilbud stiller andre krav enn det tradisjonelle utlånsbiblioteket, til bibliotekrommets fysiske utforming og funksjoner, og til utvikling av tilbud i og utenfor biblioteket. Forbedringer av bibliotekrommet og -tilbudene i samskaping med innbyggerne er en prioritert oppgave.

- er et viktig bidrag til god folkehelse og utjevning av sosiale forskjeller, og biblioteket jobber målrettet med nye lavterskeltilbud på tvers av sosiale lag. Eksempler er drop in-lesegrupper, leksehjelp, utvidet folkeverksted/makerspace og eget lesestimuleringsprosjekt for barn under skolealder.
- skal være tilgjengelig for alle. Biblioteket trenger moderne IKT-verktøy for å kunne levere gode bibliotektsjenester til innbyggerne, og innfører nytt biblioteksystem fra 2020 som gjør det lettere å finne fram i og låne fra samlingene.

4.2.1.10 Fritid

- forvalter tilskuddsordninger for frivillige lag og foreninger
- skal heve kompetansen på frivillighetsarbeid for frivillige lag og organisasjoner.
- gir økonomisk støtte til lag og organisasjoner for å inkludere barn og unge fra lavinntektsfamilier
- driver FeelGood ungdomshus
- driver fritidskontakttjenesten
- tilbyr fritidsveiledning for barn og unge.
- driver fritidsklubb for mennesker med utviklingshemming
- er med i tverrfaglige prosjekter i oppvekst- og inkluderingsarbeidet

4.2.1.11 Fagstab oppvekst

- dekker et område som inkluderer ulike tjenester for barn og unge. Noen retter seg mot alle barn og unge, andre tilbys etter vurdering av behovet til den enkelte. Området reguleres av ulike lovverk, og det gis føringer fra flere departementer.
- koordinerer tjenesteområdets ulike ansvarsområder og oppgaver, for å sikre god helhet på tilbudene og godt samarbeid på tvers
- koordinerer implementering av nye tiltak og samarbeidsstrukturer
- utfører administrative oppgaver som støtte- og samordningsfunksjoner, herunder rapportering, kompetanseheving, veiledning og lederstøtte
- fordeler oppgaver som fremmer tjenesteområdets mål om å styrke det tverrfaglige samarbeidet og større grad av brukermedvirkning

4.2.1.12 Fagstab kultur

- drifter og videreutvikler Sola frivilligsentral
- drifter og videreutvikler Sola kulturhus, det kulturelle hjertet i Sola
- jobber med kulturminneforvaltning
- jobber med administrative og koordinerende tjenester for kulturlivet
- veileder og følger opp lokale lag og foreninger
- jobber med kulturtilbud for barn og unge
- jobber med den kulturelle spaserstokken og andre kulturtilbud for eldre
- jobber med arrangementer og festivaler

4.2.2 Våre mål

1. I Sola skaper vi tilhørighet gjennom deltakelse

Delmålene er:

Vi skal bidra til at alle barn og unge kjenner tilhørighet, trygghet og inkludering i barnehager, skoler og SFO ved å:

Heve kompetansen hos skole- og barnehageansatte, barn, unge og foreldre, slik at alle kan jobbe sammen om å skape et inkluderende miljø

Delta i inkluderende lærings- og lekemiljøsatsing i regionen

Vi skal hjelpe barn og unge inn i fritidsaktiviteter ved å:

Gi fritidsveiledning til barn og unge

Vi skal samarbeide med lag og foreninger om inkluderingsarbeid ved å:

Heve kompetansen på inkluderingsarbeid blant frivillige lag og foreninger

Vi skal gjøre tilbudene tilgjengelige for alle gjennom:

Lavterskeltilbud på tvers av sosiale lag

Økonomisk støtte til lag og foreninger til inkludering av barn og unge fra lavinntektsfamilier

Flere tilrettelagte lavterskeltilbud i samarbeid mellom kulturskolen og tilrettelagt fritid, f.eks. band for deltakerne i Onsdagsklubben

Aktivitetskort for lavinntektsfamilier

Vi skal skape gode møteplasser ved å:

Videreutvikle bibliotekets rolle som kunnskapsformidler, uformell møteplass og sosial læringsarena

Samarbeide med innbyggerne, helsestasjon, skoler og barnehager

Vi skal legge til rette for aktiviteter som bygger fellesskap:

Inkluderingsprosjekt i samarbeid mellom fritid, kulturskolen og Sola ungdomsskole

Pop-up-møteplasser med kulturaktiviteter og sosiale aktiviteter

2. I Sola bygger vi et bærekraftig samfunn

Delmålene er:

Vi skal gjøre forebyggende tiltak som gjør barn og unge trygge og robuste:

Forebygge rus og kriminalitet blant ungdom

Gjøre barn og unge bedre rustet til å håndtere utfordringer i hverdagen

Sørge for lav terskel for å ta kontakt, og være tilgjengelig på de arenaene hvor vi møter barn og unge og deres foresatte

Vi skal følge opp nasjonal strategi, som sier at barnehagen skal være en lærende organisasjon.

Vi skal sikre god tilgang på ansatte i skolen med godkjent og relevant kompetanse, slik at vi møter behovene i framtiden.

Vi skal ha 50 prosent pedagoger og 50 prosent barne- og ungdomsarbeidere i barnehagene, i tråd med «Kompetanse mot 2020».

Vi skal redusere sykefravær.

Vi skal utvide helsestasjonstilbudet for ungdom med filial i Tananger og utvidet åpningstid i sentrum.

Vi skal finne flere områder der samskaping med innbyggere og lag og organisasjoner kan føre til bedre tilbud og bedre bruk av ressurser.

3. I Sola gir en solid økonomi oss handlekraft

Delmålene er:

Vi skal vurdere muligheter for endringer i organisasjonen. På barnehageområdet starter vi i 2020 et pilotprosjekt med én virksomhetsleder for flere barnehagebygg.

Vi skal utrede muligheter for bedre ressursutnyttelse og organisering av spesialundervisning/tilpasset opplæring på tvers av barnehage, skole og PPT.

Vi skal vurdere den totale ressursituasjonen for tjenesteområdet for å utnytte ressursene mest mulig effektivt.

Vi skal analysere arbeidsprosesser jevnlig med tanke på forenkling, fornying og forbedring.

4. I Sola er vi kreative og tar i bruk nye løsninger

Delmålene er:

Vi skal gjennomføre tverrfaglige prosjekter i oppvekst- og inkluderingsarbeidet.

Vi skal gjennomføre et pilotprosjekt i 2020 med én virksomhetsleder for flere barnehagebygg.

Vi skal sørge for økt tilgjengelighet i skolehelsetjenesten:

Innføre selvbetjent bookingløsning i skolehelsetjenesten for alle elever og foresatte i grunnskolen

Vi skal innføre elektronisk informasjonsbrev til foresatte i skolehelsetjenesten.

Vi skal innføre nytt biblioteksystem som gjør det lettere å finne fram i og låne fra samlingene.

Vi skal være en fleksibel organisasjon hvor ressurser blir brukt der det er behov, og etterspørsel er størst til enhver tid:

Samskape med innbyggerne, og utvide samarbeidet med helsestasjon, skole og barnehager

Utvikle nye arbeidsmodeller på bakgrunn av behov

Vi skal ha lærerhospitering i kulturskoler der inkludering og lave terskler står sentralt.

Vi skal sørge for at kulturhuset har relevans for mangfoldet av barn og unge:

Virksomhetene i kulturhuset skal i samarbeid med barn og unge utvikle kulturhuset til å bli en «kulturell hotspot» som kjennetegnes av sterke fellesskap

Vi skal omdisponere ressurser i kulturskolen for å prøve ut nye undervisningstilbud, nye arbeidsformer og bruk av andre lokaler. Fellesskap, tilhørighet og det sosiale aspektet forsterkes gjennom mer gruppe- og prosjektbasert undervisning.

4.2.3 KOSTRA

4.2.3.1 Grunnskole

Skole	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter til grunnskolesektor (202, 215, 222, 223), per innbygger 6-15 år	100 416	103 095	97 059	105 032	102 525	102 840
Gjennomsnittlig grunnskolepoeng (antall)	43,3	42,7	41,7	40,6	42,5	41,9
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 1.-10.årstrinn	13,7	12,4	14	13,1	14,2	14
Gjennomsnittlig gruppestørrelse, 8.-10.årstrinn	16,3	15	15,3	14,8	15,7	15,2

Når det gjelder netto driftsutgifter til grunnskolesektor per innbygger mellom 6-15 år, justert for utgiftsbehov, bruker Sola mer enn Sandnes, Stavanger og Kostargruppe 13 men mindre enn Klepp.

Gjennomsnittlige grunnskolepoeng i Sola (avgangskarakterer) hadde en topp i 2017, men gikk noe ned i 2018. Sola har fortsatt best resultat av de fire kommunene som sammenlignes, selv om Stavanger ligger tett etter nå.

Sola har mindre gruppestørrelser i 1-10 årstrinn enn sammenligningskommunene og Kostragruppe 13, noe som er kostnadsdrivende. Skolene må imidlertid holde seg innenfor lovverket når det gjelder lærernorm og språkdeling.

Sola hadde i 2017 den høyeste gjennomsnittlige gruppestørrelsen på ungdomstrinnet 8.-10. årstrinn av sammenligningskommunene og Kostragruppe 13. I 2018 er det kun Klepp som ligger lavere, mens Stavanger, Sandnes og kostragruppe 13 ligger høyere. Gruppestørrelsene i Sola har gått ned fra 2017 til 2018 blant annet som en følge av økninger i vedtak om spesialundervisning for 1.-10. årstrinn og 8.-10. årstrinn. Jo lavere gruppestørrelse jo bedre voksentetthet.

4.2.3.2 Barnehage

Barnehage	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år i kroner, barnehager	145 736	154 477	135 668	148 261	159 740	151 146
Antall barn korrigert for alder per årsverk til basisvirksomhet i kommunale barnehager	5,9	5,9	5,9	5,9	5,8	5,9
0 år andel barn i barnehage i forhold til innbyggere	6,1 %	1,5 %	4,8 %	6,2 %	1,0 %	5,1 %
1-5 år andel barn i barnehage i forhold til innbyggere (prosent)	97,0 %	96,6 %	87,9 %	92,0 %	90,3 %	92,2 %
Andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage	37,6	37,7	45,8	64,8	60,9	40,1

Sola kommune sine netto driftsutgifter per innbygger 1-5 år økte med 6 prosent fra 2017 til 2018, Kostra tallene viser at det var tilsvarende økning i nabokommunene (bortsett fra Sandnes) og Kostra gruppe 13. Denne indikatoren inkluderer alle utgifter innenfor barnehageområdet, det vil si ordinær barnehagedrift (inkludert tilskudd til private barnehager), senter for styrket barnehagetilbud og drift/vedlikehold av barnehagelokaler. Store deler av økningen i netto driftsutgifter i 2018 er relatert til økt tilskudd til de private barnehagene, økt lønnskostnader i de kommunale barnehagene og økt driftsutgifter på barnehagelokaler.

Det har vært stor aktivitetsendring innenfor barnehageområdet i Sola kommune i perioden 2015-2018, noe som skyldes at innbyggertallet på de i alderen 1-5 år er redusert med fem prosent. Etterspørselen etter barnehageplass har vært nær korrelert med nedgangen i innbyggere i alder 1-5 år. Selv om det har vært stor aktivitetsendring, så har dekningsgraden på barn med plass i barnehage holdt seg stabilt i perioden 2015-2018. Sola kommune hadde i 2018 en dekningsgrad på 96,6 % og ligger på topp sammenlignet med sine nabokommuner og Kostra gruppe 13. Sola kommune har flere private barnehager som i henhold til sine vedtekter kan ta inn barn fra andre kommuner, og i 2018 hadde 11 prosent av barn med barnehageplass i Sola kommune annen bostedskommune enn Sola. Dette er en

reduksjon i forhold til 2017 og det har de siste årene vært en nedgang i antall barn fra andre kommuner i Sola kommune sine barnehager. Samtidig hadde 3 prosent av Sola barna barnehageplass i en annen kommune. Det er en refusjonsordning mellom kommunene på barn som har barnehageplass i annen kommune enn bostedskommune, og i utgangspunktet være et nullsumspill i regnskapet. Men i 2018 hadde Sola kommune en høyere tilskuddssats enn nasjonal tilskuddssatsen, og dette førte dermed til økte kostnader til de private barnehagene.

Sola kommune sine barnehager har siden 2015 hatt en reduksjon i antall barn på 17 prosent, mens de private barnehagene har i samme periode økt antall barn med 3,4 prosent. Dette vises igjen i tabellen *andel barn i kommunale barnehager i forhold til alle barn i barnehage*.

Andel barn under ett år har gått betraktelig ned fra 6,1% i 2017 til 1,5% i 2018, noe som vil si at barnehageplassene har blitt fylt opp av barn som aldersmessig har rett på barnehageplass og som inngår i beregningsgrunnlaget til rammetilskuddet.

Videre ser vi at de kommunale barnehagene de tre siste årene har hatt 5,9 barn per ansatt og det var dermed ikke behov for store justeringer i de kommunale barnehagen når bemanningsnormen (3 små barn per voksen og 6 store barn per voksen) trådte i kraft august 2018.

Kostnadsutviklingen og innvirkning på tilskuddssatsen er nærmere omtalt i beskrivelse av tiltak i driftsrammebudsjettet.

4.2.3.3 Barnevern

Barnevern	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter (funksjon 244, 251, 252) per barn i barnevernet	105 272	108 183	89 041	92 094	138 710	131 577
Barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk (funksjon 244)	17,3	19,4	21,1	22,1	21,6	18,9
Andel barn med barnevernstiltak pr 31.12 ift. innbyggere 0-17 år	1,5 %	1,8 %	1,9 %	3,0 %	2,7 %	2,8 %

Netto driftsutgifter per barn i barnevernet viste en relativt sterk økning i 2016, men har etter dette vært ganske stabilt. Sola har høyere utgifter per barn i barnevernet sammenlignet med Sandnes og Klepp, men lavere enn Stavanger og kostragruppe 13.

Sola kommune har de siste fire år lavest andel barn med tiltak sett i forhold til aldersgruppen 0-17 år. Dette kan henge sammen med satsing på tidlig innsats og tilbudene som gis av familiesenteret og ungdomsteamet. Andel barn med barnevernstiltak i aldersgruppen 0-17 år økte noe i Sola og Klepp fra 2017 til 2018, mens andelen var mer stabil i øvrige sammenligningskommuner og kostragruppe 13.

Antall barn med undersøkelse eller tiltak per årsverk er mindre i Sola enn i sammenligningskommunene, men litt høyere enn i kostragruppen.

4.2.3.4 Barn, ungdom og familietjenesten

Barn, ungdom og familietjenesten	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-20 år	2 729	3 445	2 809	2 669	2 777	2 617
Netto driftsutg til forebygging, helsestasjons- og skolehelsetj. pr. innb 0-5 år	9 177	11 688	9 563	9 813	9 825	10 001
Årsverk av helsesøstre pr. 10 000 innbyggere 0-5 år. Funksjon 232	73,2	70,3	68,3	62,9	60,5	77,3

Sola kommune har høyest netto driftsutgifter til forebygging per innbygger 0-20 år sett i forhold til kommunene vi sammenligner oss med og kostragruppe 13. Det har ikke vært anledning å korrigere disse tallene for utgiftsbehovet, som er 90,7 % av landsgjennomsnittet for kommunehelse i Sola.

Sola kommune har også høyest netto driftsutgifter til forebygging per innbygger 0-5 år sett i forhold til kommunene vi sammenligner oss med og kostragruppe 13. Dette kan skyldes at Sola kommune har fokus på tidlig innsats. Det har ikke vært anledning å korrigere disse tallene for utgiftsbehovet, som er 90,7 % av landsgjennomsnittet for kommunehelse i Sola.

Antall årsverk helsesøster per 10.000 innbyggere 0-5 år er høyere i Sola enn i nabokommuner, men er nå en del lavere enn kostragruppe 13.

4.2.3.5 Kultur

Kultur	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Netto driftsutgifter for kultursektoren per innbygger i kroner	2 505	2 893	2 232	1 594	3 942	2 260
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger 6-18 år	1 811	1 826	943	787	1 567	1 122
Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger	247	252	218	241	349	274
Korrigerte brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler, per bruker	19 607	19 304	20 937	18 082	20 332	21 188
Andel elever i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole, av antall barn i alder 6-15 år	16,5 %	17,0 %	15,7 %	13,0 %	16,8 %	12,7 %

Sola bruker fortsatt mer på kultur enn Klepp, Sandnes og Kostragruppe 13, men likevel en del mindre enn Stavanger, målt i kroner pr, innbygger. Høyt aktivitetsnivå på kulturskolen er med på å øke den totale kostnaden til kultur per innbygger. Sola har også et høyt aktivitetsnivå på kulturhuset som også kommer andre instanser i kommunen til gode.

Sola har lavere brutto driftsutgifter til kommunale musikk- og kulturskoler per bruker, sammenlignet med Stavanger, Sandnes og kostragruppe 13, men fortsatt høyere enn Klepp.

Sola kommune har fremdeles høyest andel elever i grunnskolealder i kommunens musikk- og kulturskole sammenliknet med Sandnes, Stavanger, Klepp og Kostragruppe 13. Kulturskolen har også et betydelig antall brukere som ikke er i grunnskolealder. Dette indikerer at kulturskolen i Sola har en effektiv drift.

Netto driftsutgifter til folkebibliotek per innbygger er lavere i Sola enn Stavanger og Kostragruppe 13, men noe høyere enn Sandnes og Klepp.

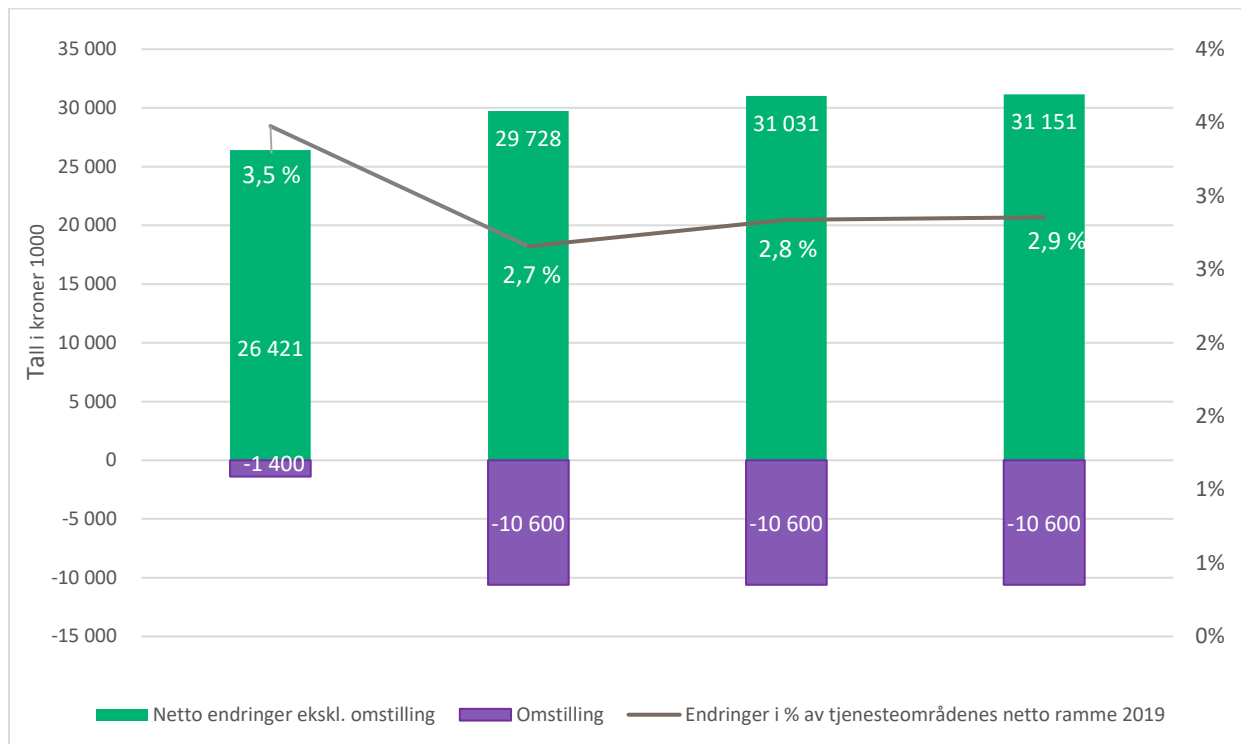
Sola kommune bruker mest på aldersgruppen 6-18 år. Sola reduserte antall fritidssenter fra 3 til 1 i 2015. Dette har ikke medført lavere utgifter, men er snarere en omorganisering. Antall besøk har økt tilsvarende 181 prosent etter omorganiseringen i 2015.

4.2.4 Netto endringer i driftsbudsjettet

Vedtatt budsjett 2019 for oppvekst og kultur utgjør kr 719,8 millioner. Endringene som foreslås i dette budsjettforslaget medfører at nettorammen økes med kr 25 millioner til kr 744,8 millioner i 2020. Tabellen under viser netto endring i perioden i kroner og i prosent av tjenesteområdets nettobudsjett.

Oppvekst og kultur	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019	719 835	719 835	719 835	719 835
Netto endringer	25 021	19 128	20 431	20 551
Netto budsjett 2020	744 856	738 963	740 266	740 386
Endring i prosent av budsjettrammen	3,5 %	2,7 %	2,8 %	2,9 %

Figuren under viser endring i netto driftsramme for oppvekst og kultur fordelt på omstilling og andre endringer, samt prosentvis endring i rammen i perioden.

Rådmannens forslag til endringer i budsjetttrammen til oppvekst og kultur fremkommer i tabellen under etterfulgt av beskrivelse av prioriteringene.

Oppvekst og kultur		2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjetttramme 2019-oppvekst og kultur		719 835	719 835	719 835	719 835
Fagstab oppvekst og kultur					
37	Reduksjon av sentrale felles midler oppvekst og kultur	-1 400	-1 400	-1 400	-1 400
38	Ukonkretisert omstilling oppvekst og kultur fra år 2021	0	-9 200	-9 200	-9 200
39	Psykologer tilskuddsordningen endres fra 2020	820	820	820	820
40	Utskiftning av inventar og utstyr i virksomheter i oppvekst og kultur	200	200	200	200
Sum fagstab oppvekst og kultur		-380	-9 580	-9 580	-9 580
Grunnskoler og SFO					
41	Driftsutgifter Kjerrberget ungdomsskole	0	4 257	6 670	6 670
42	Elevtallsvekst	4400	4 400	4 400	4 400
43	IST-anskaffelse moduler	200	200	200	200
44	Krav om lektorkompetanse	1000	2 000	3 000	4 000
45	Lærernorm midler inn i rammetilskuddet.	6 000	3 000	0	0
46	Oppstart drift av Makerspace	450	450	450	450
47	Tilskudd fra staten til IT-satsing makerspace	-450	-450	-450	-450
48	Styrking av særskilt norsk tilsvarende tospråklig fagopplæring	1100	2 200	2 200	2 200
Sum grunnskole og SFO		12 700	16 057	16 470	17 470
Barnehage					
49	Kompensasjon redusert foreldrebetaling	1 750	1 750	1 750	1 750
50	Kompetanseheving mot 2020	800	1 130	1 600	1 600
51	Redusert sykefravær kommunale barnehager	-377	-377	-377	-377
52	Tilskudd til de private barnehagene	9210	9 210	9 210	9 210
53	Ubunden tid til pedagoger kommunale barnehager	377	377	377	377
54	Spesialpedagogisk hjelp barnehager	0	-1 000	-1 000	-1 000
Sum barnehage		11 760	11 090	11 560	11 560
Barn, ungdom og familietjenesten					
55	Skolelege 20 % stilling	260	260	260	260
Sum barn, ungdom og familietjenesten		260	260	260	260
Kultur og fritid					
56	Hafrsfjord 2022	500	500	1 000	0
57	Justering driftstilskudd til museer	20	40	60	80
58	Økning av billettinntekter kulturhuset	-400	-400	-400	-400
59	Årbevilgning for vedlikehold og skjøtsel av kulturminner	0	500	500	500
60	Prosjekt - samhandling bibliotek/skolebibliotek	140	140	140	140
61	20 friplasser kulturskolen	71	71	71	71

62	Instrumenter	0	100	0	100
63	Tilrettelagt fritid	350	350	350	350
	Sum kultur og fritid	681	1 301	1 721	841
	Sum netto endringer ift. 2019-budsjett- oppvekst og kultur	25 021	19 128	20 431	20 551
	Ny netto budsjetttramme fra 2020-2023 oppvekst og kultur	744 856	738 963	740 266	740 386

37. Reduksjon av sentrale felles midler oppvekst og kultur

Rådmannen har kartlagt mulighet for å redusere enkelte budsjettposter på totalt kr 1,4 millioner innen sentrale midler i oppvekst og kultur. Dette gjelder blant annet midler til kurs, kontormateriale, kopiering osv.

38. Ukonkretisert omstilling oppvekst og kultur fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde oppvekst og kultur utgjør kr 10,6 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 1,4 millioner (linje 37). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

39. Psykologer tilskuddsordningen endres fra 2020

Den øremerkede tilskuddsordningen for psykologer avvikles og innlemmes i rammetilskuddet fra og med år 2020. Dette sees også i sammenheng med innføring av lovkrav om psykologkompetanse i kommunene som trer i kraft 01.01.2020. På landsbasis var det øremerkede tilskuddet på kr 205 millioner. Det øremerkede tilskuddet for de to psykologene på oppvekst er på kr 0,82 millioner. Dette faller bort og erstattes med nevnte midler i rammetilskuddet. Rådmannen foreslår å avsette kr 0,82 millioner til formålet.

40. Utskiftning av inventar og utstyr i virksomheter i oppvekst og kultur

Område oppvekst og kultur har hatt en bevilgning på kr 0,2 millioner i investeringsbudsjettet som har blitt disponert til blant annet utskiftning av inventar og utstyr. Grunnet tydeliggjøring av regnskapsforskrifter er det nødvendig å flytte bevilgningen til drift. Rådmannen foreslår nå at bevilgningen på kr 0,2 millioner årlig fra 2021.

41. Driftsutgifter Kjerrberget ungdomsskole

Skolen tas i bruk fra høst 2021. Det må påregnes oppstartskostnader, økte utgifter til administrasjon, herunder rektor, inspektør og skolekonsulent. Rådmannen har budsjettert med delårseffekt kr 4,2 millioner i 2021, og helårseffekt kr 6,67 millioner i 2022 og 2023.

42. Elevtallsvekst

Elevtallsøkning for skoleåret 2019-2020 er på 64 elever. Rådmannen foreslår derfor å øke skolebudsjettet med kr 4,4 millioner for årene 2020-2023 for å kompensere for elevtallsveksten.

43. IST-anskaffelse moduler

Tiltaket gjelder anskaffelse, innføring av diverse moduler for rapportering og individuelle opplæringsplaner. Utgiftene til dette er beregnet til kr 0,2 millioner per år.

44. Krav om lektorkompetanse

Økningen ses i sammenheng med lovpålagte krav om nivå på fagkompetansen og minimum lektorutdanning for nyutdannede. Gjennomsnittlig differanse med sosiale utgifter utgjør ca. kr 0,1 million per stilling. Det er beregnet at ca. 10 nye stillinger per år er aktuelle for dette kravet. Fra august 2022 er master og lektorkompetanse obligatorisk i lærerutdanningen. Rådmannen foreslår at det settes av kr 1 millioner til formålet i 2020 med en økning på kr 1 millioner per år frem til 2023.

45. Lærenorm midler inn i rammetilskuddet

Høsten 2018 ble det innført lærenorm i grunnskole som gir høyere lærertetthet.

Fra høsten 2019 ble lærenormen justert til 15 elever per lærer fra 1.-4. trinn og 20 elever per lærer fra 5.-10. trinn. Finansieringen for ordningen endres fra øremerket tilskudd til frie midler i rammetilskuddet. Kravet er at normen skal oppfylles per skole per trinn (1-4, 5-7 og 8-10). På kommunenivå oppfyller Sola kommune lærernormen, mens det på skolenivå er skoler som oppfyller normen og andre som ikke oppfyller normen. Både språkdeling, særskilt norsk og kompetansekrav er forhold som skal ivaretas på den enkelte skole, og som virker inn på muligheten for å flytte lærerressurser mellom skolene. Rådmannen vurderer at det ikke er realistisk å oppfylle lærernormen for alle skolene allerede i 2020 uten å bruke kompensasjonen til lærernorm gitt i rammetilskuddet. Som følge av dette foreslår rådmannen at skolerammen økes med kr 6 millioner, som trappes ned i planperioden.

46. Oppstart drift av Makerspace

Makerspace gjelder for eksempel utstyr til filmproduksjon og reportasjer, IT-verktøy m.m. Det settes av kr 0,45 millioner til tiltaket, som forutsettes dekket inn av statlige tilskudd på samme beløp. Linjene må sees i sammenheng med linje 25 i investeringsbudsjettet.

47. Tilskudd fra staten til IT-satsing Makerspace

Se linjen over.

48. Styrking av særskilt norsk tilsvarende tospråklig fagopplæring

Det er behov for på sikt å styrke særskilt norsk til samme nivå som brukes på tospråklig fagopplæring. Rådmannen foreslår nå at dette legges inn med halvårsvirkning i 2020 med kr 1,1 millioner og helårsvirkning med kr 2,2 millioner i resten av planperioden.

49. Kompensasjon redusert foreldrebetaling

Det har vært en stor økning i antall søkere for redusert foreldrebetaling og gratis kjernetid det siste året grunnet økning i inntektsgrensen og utvidelse av ordning for gratis kjernetid. I tillegg har ordningen blitt kjent for flere innbyggere. Dette medfører økte utgifter for kommunen som har ansvar for å kompensere både de private og kommunale barnehagene for redusert foreldrebetaling. Med utgangspunkt i de foreløpige tallene vi har for barnehageåret 2019/2020 utgjør økningen i kompensasjon til barnehagene for redusert foreldrebetaling på kr 1,75 millioner i 2020.

50. Kompetanseheving mot 2020

Det er behov for lønnsmidler som følge av økning i andel pedagoger og barne- og ungdomsarbeidere i de kommunale barnehagene. Denne økningen er i tråd med vedtatt mål om å ha en 50/50 fordeling av pedagoger og barneungdomsarbeider i de kommunale barnehagene, jamfør sak 54/16 Kompetanse mot 2020 i Sola barnehagene i utvalg for oppvekst og kultur (20.10.16). Rådmannen foreslår en økning på kr 0,8 millioner i 2020, kr 1,13 millioner i 2021 og kr 1,6 millioner i 2022 og 2023.

51. Redusert sykefravær kommunale barnehager

Det arbeides videre med å redusere sykefraværet i de kommunale barnehagene via et konkret prosjekt i samarbeid med HMS teamet. Det er forventet at arbeidet vil ha økt effekt i 2020 og rådmannen foreslår å redusere budsjettene til de kommunale barnehagene med kr 0,38 millioner fra 2020 og ut planperioden.

52. Tilskudd til de private barnehagene

I tråd med forskrift «Tildeling av tilskudd til private barnehager» vedtatt 09. oktober 2015, er det regnskapet og barnetallet i kommunale barnehager to år før tilskuddsåret som er grunnlaget for beregning av tilskuddssatsen til de private barnehagene. Regnskapstallene skal i henhold til forskrift justeres for lønns- og prisvekst, og derfor blir regnskapstallene justert med kommunal deflator for 2019 og 2020. Det beregnes en tilskuddssats for små barn 0-2 år og store barn 3-6 år. Foreløpig beregning av tilskuddssatsen for 2020 viser om lag åtte prosent økning i satsen i forhold til 2019 satsen.

Regnskapstallene til de kommunale barnehagene i 2018 viser en liten økning i lønnskostnadene, dette henger sammen med implementering av den nye bemannings- og pedagognormen. De aller fleste barnehagene hadde bemanning i henhold til den nye bemanningsnormen per 01.01.18, bortsett fra 3 barnehager som måtte foreta justeringer i bemanningen. Samtidig måtte de aller fleste

barnehagene justere bemanningen til å tilpasse pedagognormen, noe som medførte økte lønnskostnader. I tillegg har Sola kommune et vedtak fra sak 54/16 i utvalg fra oppvekst og kultur Kompetanse mot 2020 i Sola barnehagene, som har mål om å ha 50/50 fordeling mellom pedagoger og barne- og ungdomsarbeider. Det var flere ansatte som i 2018 fullførte studier, noe som også medførte høyere lønnskostnader. Barnehagene fikk i 2018 et omstillingskrav, men dette fikk liten effekt på tilskuddssatsen på grunn av de økonomiske konsekvensene av normendringene i 2018. Samtidig som lønnskostnadene har økt, så har barnetallet i de kommunale barnehagene fortsatt å reduseres. Dette betyr at kostnad per barn har økt. Sola kommune har siden 2015 hatt en reduksjon i antall barn på 17 prosent, samtidig som de private barnehagene har økt med 3,4 prosent. Finansieringsmodellen til tilskuddssatsen øker i sensitivitet jo lavere andel barn i kommunale barnehager. Det vil si at endringer i kommunale barnetall eller regnskapstall vil få større utslag i tilskuddssatsen jo større andel barn i private barnehager.

Det kommunale regnskapet for barnehagelokalene inngår også som en del av beregningsgrunnlaget til tilskuddssatsen. De siste årene har kommunen tilpasset aktiviteten i de kommunale barnehagene i forhold til etterspørsel etter plass. Det har blant annet blitt lagt ned to kommunale barnehager og noen avdelinger. Men i flere barnehager har det gjerne blitt tatt inn færre barn uten at det har vært mulig å gjøre noe med lokalene – arealutnyttelsen har vært den samme og dermed har kostnadene på bygget vært lik, men fordelt på færre barn. Dette bidrar til å øke tilskuddssatsen. I tillegg vil for eksempel vedlikehold og energipriser variere fra år til år, noe som også vil gi utslag i tilskuddssatsen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,2 millioner i økt tilskudd til de private barnehagene i 2020 og ut resten av planperioden.

53. Ubunden tid til pedagoger kommunale barnehager

Krav om skjerpet pedagogisk bemanning, som innebærer sju små eller fjorten store barn per pedagog (44 prosent pedagoger), trådte i kraft 01.08.2018. I de kommunale barnehagene er det planlagt at assistentstillinger skal bli erstattet med pedagogstillinger for å innfri den skjerpede pedagogiske bemanningsnormen. I tillegg ble det vedtatt i sak 54/16 kompetanse mot 2020 i Sola barnehagene i utvalg for oppvekst og kultur, at Sola kommune skal øke pedagognormen til 50 prosent frem mot 2020. En pedagog har jf. SFS 2201 – særavtale for barnehager, rett til minimum fire timer i uken for planlegging. Det er behov å ha ressurser i barnehagen når pedagogen har planleggingstid og er borte fra avdelingen grunnet stort belegg av barn i hele åpningstiden. Rådmannen foreslår en økning i bevilgningen på kr 0,38 millioner i 2020 og resten av planperioden for å dekke ressursbehovet.

54. Spesialpedagogisk hjelp barnehager

Det har i 2019 blitt gjort flere grep hos senter for styrket barnehagetilbud for å få god oversikt og kontroll over ressursbruken. Senteret opplever fortsatt en økning i omfanget av vedtakene om spesialpedagogisk hjelp til barn i barnehager, og dette setter press på de eksisterende ressursene og budsjetttrammene som senteret har. I 2020 vil det jobbes videre med å utbedre den spesialpedagogiske tjenesten, blant annet ved å se på organiseringen av tjenesten, effekten av tiltakene/vedtakene og heving av den allmenne pedagogiske kompetansen. Det er forventet at dette

arbeidet vil gi økonomisk utslag fra og med 2021. Rådmannen foreslår en reduksjon i budsjetttrammen på kr 1,0 millioner fra og med 2021 og ut resten av planperioden.

55. Skolelege 20 % stilling

Ifølge ny retningslinje for skolehelsetjenesten, skal alle elever på 1.trinn ha legeundersøkelse. Dette gjelder ca. 360 barn. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,26 millioner til formålet.

56. Hafrsfjord 2022

Sola kommune skal i lag med Stavanger kommune og Rogaland fylkeskommune ha ansvar for jubileumsmarkeringer gjennom 2022 i tilknytning til jubileet for slaget i Hafrsfjord 872. Det vil bli nødvendig å lage en driftsmodell for gjennomføringen av de ulike markeringene. Det er foreløpig beregnet kr 3 millioner til dette prosjektet. Rådmannen foreslår nå at det settes av totalt kr 2 millioner i perioden til formålet, kr 0,5 millioner i 2020, kr 0,5 millioner i 2021 og kr 1 million i 2022. Det vil bli fremmet en egen sak om dette.

57. Justering driftstilskudd til museer

Det er behov for å indeksregulere tilskudd til museer som Flyhistorisk museum, Krigshistorisk museum og Jærmuseet. Rådmannen foreslår derfor at driftstilskudd til museer økes gradvis. Beregninger viser at det bør avsettes årlig økning tilsvarende kr 20 000 per år.

58. Økning av billettinntekter kulturhuset

Regnskapstallene de siste årene tilsier at det kan forventes en økning i billettinntektene fra kulturhuset. Rådmannen foreslår derfor at det innarbeides at en inntektsøkning på kr 0,4 millioner som budsjetteres fra 2020.

59. Årsbevilgning for vedlikehold og skjøtsel av kulturminner

Sola kommune har ansvar for et stort antall kulturminner som har behov for vedlikehold og skjøtsel. Oppfølging av tiltak i kulturminneplanen og kommunal ROS. Rådmannen foreslår at det settes av kr 0,5 millioner til formålet fra 2021.

60. Prosjekt - samhandling bibliotek / skolebibliotek

Kommunestyret vedtok i møte februar 2019, k-sak 18/34658 Tilstandsrapport for grunnopplæringen i Sola 2017-18 om at det ble gjort en satsing på skolebibliotek og et styrket samarbeid med folkebiblioteket. For å samordne og styrke satsningen av dette, samt tilpassing til nye læreplaner fra høsten 2020 er det behov for å styrke bemanningen på biblioteket med en prosjektstilling på 20 % for de neste fire årene.

61. 20 friplasser kulturskolen

Et viktig grep på veien mot målet *en inkluderende kulturskole for alle barn og unge* er lave terskler inn og at vi beholder elever over tid. Det finnes ingen klare tall for hvor mange barn og unge som ikke søkes inn eller slutter grunnet pris. Samtidig vet vi på generell basis at forskjellene øker, og at mange familier må prioritere hardt. Friplasser er derfor et viktig, konkret virkemiddel for å senke tersklene inn og for å beholde enkeltelever. Våre nabokommuner har eller holder på å innføre dette. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 71 000 til formålet årlig i planperioden.

62. Instrumenter

Det er et stadig behov for utskifting av instrumenter brukt i undervisningen - det er et sterkt behov for et nytt piano og et nytt trommesett, og behovet for utskifting ligger på om lag kr 0,1 millioner per år. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,1 millioner annet hvert år til formålet.

63. Tilrettelagt fritid

Tilrettelagt fritid er en lovregulert tjeneste. Vedtak fattes av tjeneste- og koordineringskontoret (TKK), mens budsjettansvaret ligger til fritidskontakttjenesten i virksomhet Fritid. I forbindelse med behandling av HØP 19-22 vedtok kommunestyret å bevilge kr 0,5 millioner til dette formålet i 2019 med ytterligere økning med kr 0,1 millioner i år 2020. Den lovregulerte tjenesten er fremdeles underfinansiert og antall vedtak fra TKK stadig økende. Antall vedtak har økt fra 110 i 2018 til 140 per mai 2019. Det er behov for å styrke tjenesten med kr 0,7 millioner utover det som ble budsjettet i 2019. Rådmannen foreslår en økning på kr 0,35 millioner til formålet i årene 2020 – 2023, og at kr 0,35 millioner vil tas innenfor gjeldende rammen.

4.2.5 Investeringene

Oppvekst og kultur	Totalramme	2020	2021	2022	2023
14 19104-Samlebevilgning formål oppvekst og kultur		420	0	0	1 000
15 29076-Skolebruksplan, Grannes skole, tilbakeføring av klasserom og utearealer	10 711	0	0	7 000	0
16 29080-Skolebruksplan, Kjerrberget ungdomsskole (trinn 1)	346 000	180 174	125 323	0	0
17 29082-Rehab. Havnealleen barnehage	8 500	8 035	0	0	0
18 29083-Skolebruksplan, Storevarden skole, to klasserom, og uteareal	16 700	15 130	0	0	0
19 29084-Ny kommunal barnehage	115 000	0	500	4 500	55 000
20 29085-Dysjaland skule, arbeidsrom	3 000	3 000	0	0	0
21 29090-En skole, rehabilitering av uteområdet	5 500	5 500	0	0	0
22 29091-Sikker informasjonsbehandling	5 000	5 000	0	0	0
23 29092-Røyneberg skole, rehabilitering garderobe	625	625	0	0	0
24 29602-Datamaskiner/fornyng skoler (årsbev.)	0	3 450	2 750	4 700	2 850

25	29626-Makerspace (skoler og SFO)	500	250	0	0	0
26	49050-Sola kulturhus, oppgradering foajé og bibliotek	12 500	0	0	11 500	1 000
Sum oppvekst og kultur			221 584	128 573	27 700	59 850

14. 19104-Samlebevilgning formål oppvekst og kultur

Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,4 millioner i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til utskifting av snortrekk for sceneteppet i Sola kulturhus, teleslynger i Sola kulturhus, samt rehabilitering av Lensmannsgården (Sandetun).

15. 29076-Skolebruksplan, Grannes skole, tilbakeføring av klasserom og utearealer

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022.

I henhold til Skolebruksplan 2019-2029 skal areal som tidligere ble disponert av Grannes ressurscenter bygges om til tre klasserom og garderober til skolestart i 2022. Dette skal dekke behovet for økt elevkapasitet. Utearealene vil bli ferdigstilt innen utgangen av 2019. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektet med sikte på ferdigstilling i 2022. Kalkyle: fase 1

16. 29080-Skolebruksplan, Kjerrberget ungdomsskole (trinn 1)

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022.

I henhold til vedtatt Skolebruksplan 2019-2029 er det behov for å øke skolekapasiteten i sentrum. Skolen skal bygges i to trinn, der første trinn skal bygges som U14-skole. Det er inngått kontrakt med entreprenør og detaljprosjektering er satt i gang. Det er forventet oppstart av byggeplass i slutten av 2019. Prosjektet har en opsjon på å bygge et råbygg i 3 etg. (byggetrinn 2), og det ble vedtatt i f-sak 65/2019 Prosjekt Kjerrberget ungdomsskole – Opsjoner, å innløse opsjonen i byggetrinn 1. Opsjonen løses innenfor vedtatt ramme. Prosjektet er planlagt å ferdigstilles til skolestart 2021. Kalkyle: fase 4

17. 29082-Rehab. Havnealleen barnehage

Havnealleen barnehage, avdeling Storevarden ble bygd i 1982, og er ved flere anledninger blitt delvis rehabilitert. Det er nå behov for en større rehabilitering av barnehagen for å kunne oppfylle krav til pedagogisk innhold gitt i barnehagelovens §§1 og 2, i tillegg til rammeplanen. Tilstandsrapport fra 2017 bekrefter behovet. I 2019 er forprosjekt gjennomført og det viser at det er behov for å øke prosjektets ramme ettersom omfanget av prosjektet har økt. For å oppnå størst mulig funksjonalitet av bygget har det vist seg at det er behov for å bygge om en større del av bygget enn det som var lagt til grunn i vedtatt budsjett. Prosjektet er omtalt i rådmannens forslag til 2. tertial budsjettrapport investeringer 2019. Rådmannen foreslår å øke rammen med kr 2,53 millioner, slik at samlet budsjettramme blir kr 8,5 millioner. I tillegg har det vært en teknisk flytting av midler fra 2019 til 2020 på

grunn av forsinkelse i prosjektet. Her vises det til 1. og 2. tertial. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2020. Kalkyle: fase 3

18. 29083-Skolebruksplan, Storevarden skole, to klasserom, og uteareal

I vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022 er det avsatt midler til å utvide Storevarden skole for imøtekomme behovet for økt kapasitet. Det er i 2019 sett på mulige løsninger for etablering av to nye klasserom, og det er landet på et alternativ som prosjektet nå jobber videre med. Videre fremkom det høsten 2018 et ønske fra skolen om en storstue som kan samle alle elevene på et sted. Det er i 2019 utredet alternativer for etablering av storstue, og det er vurdert at det ikke lar seg løse innenfor eksisterende bygningsmasse og dermed heller ikke innenfor bevilget budsjetttramme. Prosjektet sikrer at etablering av nye klasserom ikke er til hinder for et eventuelt nybygg til en fremtidig storstue. Det ble også avsatt midler til oppgradering av utearealene på skolen, her inkludert lekeområder og utbedring av drenering på baksiden av skolen for å hindre vanninntrenging. Rådmannen foreslår å videreføre prosjekt med sikte på ferdigstillelse til skolestart 2020. Kalkyle: fase 1

19. 29084-Ny kommunal barnehage

Rådmannen viser til k-sak 33/19 Ny Røyneberg barnehage hvor det ble vedtatt at det skal bygges og driftes ny barnehage i kommunal regi. Den nye barnehagen skal erstatte Røyneberg og Dravhaug (del av Solstrålen barnehage) barnehager. Barnehagen skal dimensjoneres for inntil 150 barn. Lokalisering av den nye barnehagen vil bli behandlet i en egen sak i løpet av høsten 2019, og det utredes to alternativer, Røyneberg og Kornberget. Særlig for alternativ Røyneberg har det vært vanskelig å kostnadsberegne en ny barnehage gitt de tomtetekniske utfordringer og arronderinger. Eksisterende reguleringsplan er lagt til grunn i kostnadskalkylen, men det kreves ny regulering, og de økonomiske konsekvensene av en ny regulering er ukjent og anses dermed som en usikkerhet. Det vil også påvirke størrelse på gjenværende tomt, og dermed rommet for realisering. Det arbeides for å få fram et så godt og korrekt kostnadsbilde som mulig på dette tidspunkt i prosessen. Kostnadskalkylen inkluderer en sikkerhetsmargin som skal dekke noe av usikkerhetene ved at prosjektet er i en tidlig fase. Rådmannen gjør oppmerksom på at kalkylene er på et tidlig stadium og at plassering, utforming mm, vil kunne ha betydning for kostnadene. Rådmannen foreslår derfor å bevilge kr 115 millioner til prosjektet med planlagt ferdigstillelse i august 2024. Kalkyle: fase 1.

20. 29085-Dysjaland skule, arbeidsrom

Eksisterende arbeidsplasser i det gamle skolebygget holder ikke dagens krav med tanke på lys- og lydforhold. Det planlegges derfor å bygge om et eksisterende datarom som ikke lenger er i bruk og et tilgrensende klasserom som delvis er i bruk, til arbeidsplasser for lærerne. Det er planlagt å bygge til en kapasitet på 20 arbeidsplasser, i tillegg skal kapasiteten på garderobe og toalett utvides. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3,0 millioner til tiltaket i 2020.

21. 29090-Én skole, rehabilitering av uteområdet

Det er foretatt en systematisk kartlegging av uteområder på skolene i kommunen. Med bakgrunn i denne kartleggingen er det valgt å prioritere Dysjaland skule i 2020. Rådmannen foreslår å bevilge kr 5,5 millioner til prosjektet i 2020.

22. 29091-Sikker informasjonsbehandling

For å oppfylle lovpålagt krav om sikker informasjonsbehandling er det behov for å gjøre tiltak på flere skolebygg. Fysisk sikring er en del av arbeidet med å sikre at sensitiv informasjon ikke kommer på avveier. Rådmannen foreslår å bevilge kr 5,0 millioner til formålet slik at skolene som i dag ikke tilfredsstiller kravene til sikker informasjonsbehandling, utbedres slik at de oppfyller kravene innen utgangen av 2020. Tiltaket er del av vedtatt *Skolebruksplan 2019-2029*.

Arbeidet har pågått over flere år og har tidligere vært finansiert fra Samlebevilgning formål skole og SFO. I vedtatt skolebruksplan er tiltaket vedtatt som pkt. 3 i vedtaket, og omtalt i *pkt. 6 Krav til skolebygg*. Da skolebruksplanen ble vedtatt var det seks skoler som ennå ikke møtte kravene til sikker informasjonsbehandling.

23. 29092-Røyneberg skole, rehabilitering garderobe

Det er behov for å rehabilitere jentegarderoben på Røyneberg skole. Det vil blant annet bli satt inn nye dusjer, nye fliser og varme i gulv. Guttegarderoben ble rehabilitert i 2019. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,62 millioner i 2020.

24. 29602-Datamaskiner /fornyng skoler (årsbev.)

Digital kompetanse er en av fem grunnleggende ferdigheter som Kunnskapsløftet legger opp til, og som skal gjelde i alle fag. For å møte sentrale føringer og forventninger, og målsettingene i kommunens egen IKT-plan for skolen, er det avgjørende at det investeres i både trådløs infrastruktur og digitale enheter. Våren 2015 innførte Utdanningsdirektoratet krav til obligatorisk bruk av digitale verktøy for matematikk i grunnskolen og videregående. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3,45 millioner til formålet i 2020.

25. 29626-Makerspace (skoler og SFO)

I vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022 er det avsatt midler til prosjekt Makerspace. Det ble i IKT-strategien for Solaskolene, vedtatt i Utvalg for oppvekst og kultur 1. juni 2017 i sak 25/17, anbefalt å opprette én eller flere Makerspaces hvor elevene gis mulighet til å arbeide med og utvikle egen kompetanse ansett som viktig i fremtiden. Dette for å gi Sola elevene muligheten til å være i forkant av og møte fremtidens kompetansekrav. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektet med sikte på ferdigstilling i 2020. Dette prosjektet må sees i sammenheng med linje 46 og 47 i driftsrammetabellen.

26. 49050-Sola kulturhus, oppgradering foajé og bibliotek

Sola kulturhus er 32 år gammelt og det er behov for innvendige oppgraderinger, både på grunn av slitasje, endrede behov og bruksmønstre. Foajeen er inngangen

til alle aktivitetene i bygget og den fremstår i dag som slitt og utdatert. Det er ønsket om å revitalisere bibliotek- og kafeområdet, og samtidig integrere området med de øvrige foajéflater. Dette vil øke fleksibiliteten i bygget. Det er tenkt at ved å åpne opp biblioteket mot foajéområdet vil det bli mulig å få til et moderne bibliotek med flere funksjoner. Det er også behov for å etablere flere arbeidsplasser for de ansatte i biblioteket ettersom dagens arbeidsforhold ikke er tilfredsstillende. Prosjektet er planlagt å starte opp i 2022 og tar sikte på ferdigstilling i 2023. Rådmannen foreslår å bevilge en totalramme på kr 12,5 millioner. Kalkyle: fase 1

4.3 Levekår

Tjenesteområdet levekår består av fagstab, tjeneste- og koordineringskontoret (TKK), sykehjem, hjemmebaserte tjenester, miljøtjenesten, psykisk helse og rus, fysio- og ergoterapitjenesten og NAV.

4.3.1 Dette jobber vi med

4.3.1.1 Fagstab levekår

- bistår både på strategisk nivå og tjenestenivå
- arbeider med plan, utviklingsarbeid og prosjektarbeid, i tillegg til saksutredning til politiske utvalg
- har oversikt og koordinering av overordnede planer, styringsdata og øremerkede tilskudd
- administrerer interkommunalt samarbeid om legevakt, krisesenter, miljørettet helsevern og søknader om tilskudd
- gir råd i faglige spørsmål og følger opp virksomhetene
- sikrer primærhelsetjeneste til innbyggerne

4.3.1.2 Tjeneste- og koordineringskontoret

- saksbehandler søknader om institusjonsplasser, ulike hjemmetjenester, omsorgslønn, omsorgsboliger, parkeringsplasser, avlastning m.m.
- kartlegger behov og fatter vedtak om tjenester
- regulerer og fatter vedtak om tilrettelegging av bolig, kommunale boliger og startlån til egen bolig

4.3.1.3 Sola sjukeheim

- har 46 plasser for langtidsopphold
- har 24 korttidsplasser for avlastning og opptreningsopphold
- driver dagsenter for eldre

4.3.1.4 Sola bo- og hjemmetjenester

- har 32 plasser for langtidsopphold på Soltun alderspensjonat.
- yter praktisk bistand i hjemmet, tilbyr hjemmesykepleie og bruker velferdsteknologiske løsninger

4.3.1.5 Tananger bo- og hjemmetjenester

- har 40 plasser for langtidsopphold
- har 2 korttidsplasser for avlastning og opptreningsopphold
- har 11 omsorgsboliger for eldre og yngre funksjonshemmede
- yter praktisk bistand i hjemmet, tilbyr hjemmesykepleie og bruker velferdsteknologiske løsninger
- har et eget dagsenter for demente, og et aktivitetssenter

4.3.1.6 Miljøtjenesten

- har boliger for personer med psykisk og fysisk funksjonsnedsettelse
- Har et dagtilbud som består av dagsenter og arbeidstrening ved tilrettelagt arbeid
- gir tilbud om avlastning til foreldre og omsorgspersoner med barn som har psykisk og fysisk funksjonsnedsettelse
- har heldøgnsinstitusjon for barn i barnebolig

4.3.1.7 Psykisk helsearbeid og rus

- har botilbud i kommunale boliger
- yter hjemmetjenester
- har dagtilbud for mennesker med psykiske lidelser og rusmiddelavhengighet
- yter tjenester gjennom Frisklivssentralen, rask psykisk helsehjelp og livskrisehjelpen

4.3.1.8 Fysio- og ergoterapitjenesten

- tilbyr rehabilitering, behandling, forebyggende tiltak og praktisk tilrettelegging
- yter tjenester til alle aldersgrupper i og utenfor institusjon
- tilbyr dagsrehabilitering for yngre personer med funksjonsnedsettelser

4.3.1.9 NAV (Sosiale tjenester)

- yter økonomisk rådgivning og stønad
- bistår integrering og sysselsetting for flyktninger
- bistår i sysselsetting og tilrettelegging for innbyggere utenfor arbeidslivet

4.3.2 Våre mål

1. I Sola skaper vi tilhørighet gjennom deltakelse

Delmålene er:

Vi legger til rette for at innbyggerne deltar aktivt i utformingen av tjenestene.

Vi videreutvikler samarbeidet med innbyggere og pårørende.

Vi vil sammen med frivillige lag og organisasjoner styrke tilbudet til innbyggerne.

2. I Sola bygger vi et bærekraftig samfunn

Delmålene er:

Vi vil sammen med innbyggerne og behandlingsinstans sikre tjenester til rett tid og sted.

Vi vil hjelpe innbyggere med å mestre egne utfordringer i større grad.

3. I Sola gir en solid økonomi oss handlekraft

Delmålene er:

Vi utvikler tjenestene til å bli ressurseffektive.

Vi starter tjenester på laveste omsorgsnivå.

Vi styrker hjemmebaserte tjenester så innbyggerne kan bo i egen bolig.

4. I Sola er vi kreative og tar i bruk nye løsninger

Delmålene er:

Kompetanseløft skal bidra til tjenesteutvikling.

Vi skal involvere innbyggerne for å sikre eierskap til egne utfordringer.

Innbyggerne bidrar igjen til at tjenesteutformingen utvikles gjennom individuelle og nye løsninger.

Velferdsteknologi skal bidra til at innbyggerne selv mestrer oppgaver.

4.3.3. KOSTRA

4.3.3.1 Pleie og omsorg

Pleie og omsorg	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Netto driftsutgift per bruker av hjemmebaserte tjenester (254)	250 254	248 284	299 470	249 754	273 674	244 404
Netto utgift per plass i institusjon, korrigert for utleie	997 497	1 059 383	717 873	1 011 861	1 012 179	1 048 689
Andel brukere i institusjon som har omfattende bistandsbehov: Langtidsopphold	85,7 %	88,6 %	82,2 %	89,4 %	75,0 %	86,9 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 67-79 år	16,1 %	9,1 %	13,5 %	14,7 %	9,8 %	14,8 %
Andel hjemmetj.mottakere med omfattende bistandsbehov, 80 år og over	11,8 %	13,1 %	7,0 %	16,1 %	6,6 %	14,3 %
Andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenester (prosent)	21,10 %	24,20 %	24,60 %	26,60 %	26,00 %	29,50 %
Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon	13,7 %	12,4 %	14,1 %	9,7 %	15,8 %	11,3 %
Plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over	20,2 %	19,7 %	21,8 %	19,8 %	24,0 %	17,0 %
Årsverk per bruker av omsorgstjenester (årsverk)	0,72	0,69	0,6	0,61	0,63	0,58

Netto driftsutgifter per plass per institusjon er fortsatt høyest i Sola sammenlignet med Sandnes, Stavanger, Klepp og Kostragruppe 13. Barneboligen inngår i disse tallene, men det gjelder alle kommuner. På den andre siden har netto driftsutgifter per bruker av hjemmebaserte tjenester gått litt ned sammenlignet med både 2017 og 2016 og de ligger på et lavere nivå enn i Sandnes, Stavanger og Klepp men høyere enn Kostargruppe 13. Det forventes at prisen per vedtakstime skal fortsette å reduseres.

Rundt én av tre brukere har omfattende bistandsbehov i Sola. Det er et høyt og økende bistandsbehov på langtidsopphold (nesten ni av ti brukere). Dette viser at de som kommer inn på institusjon har større behov enn tidligere. KOSTRA tallene viser også at de er eldre enn tidligere når de kommer inn. Av hjemmeboende er det en nedgang i omfattende bistandsbehov hos brukere mellom 67 – 79 år, men dette øker når de blir 80 år og over.

Andel innbyggere 80 år og over som er beboere på institusjon har gått ned fra 13,7 prosent i 2017 til 12,4 prosent i 2018. På andre siden er andel innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenesten har gått opp fra 21,1 prosent til 24,2 prosent. Dette er en ønskelig utvikling. Selv om andel av innbyggere 80 år og over som bruker hjemmetjenesten har gått opp, er den fortsatt lavere enn Sandnes, Klepp, Stavanger og Kostargruppe 13.

Antall plasser i institusjon i prosent av innbyggere 80 år og over utgjør 19,7 prosent. Dette er reduksjon på 0,5 prosentpoeng sammenlignet med 2017. Målet er på 18 % og det vil vi oppnå i 2019.

Årsverk per bruker av omsorgstjenester var på 0,69 i 2018 mens i 2017 i 2016 var det henholdsvis på 0,72 og 0,76.

4.3.3.2 Nav sosiale tjenester

Mottakere og stønad	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Brutto driftsutgifter til økonomisk sosialhjelp pr. mottaker	55 309	56 533	53 407	36 607	50 145	53 967
Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde	39,7 %	40,5 %	40,8 %	43,6 %	39,9 %	45,2 %
Andelen sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år	3,8 %	3,6 %	3,7 %	3,3 %	3,8 %	4,2 %
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 18-24 år	4,8	4,7	5	4,4	5,3	-
Gjennomsnittlig stønadslengde mottakere 25-66 år	5,9	6,4	5,9	4,3	5,6	-
Gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned (kr)	9 381	9 066	9 144	8 431	9 043	-

Sosialtjenestens utgifter har de siste fire årene i Sola blitt sterkt preget av oljekrisen, men vi ser en gradvis bedring som reflekteres i KOSTRA tallene. Sola har de fortsatt høyeste brutto driftsutgiftene per mottaker.

Andel mottakere med sosialhjelp som hovedinntektskilde har gått litt opp i 2018 sammenlignet med 2017 men likevel en god del lavere enn i 2015 og 2016. Andelen er litt lavere enn i Sandnes, men høyere enn i Stavanger men forskjellene er marginale.

Andel sosialhjelpsmottakere i forhold til innbyggere i alderen 20-66 år justert for utgiftsbehov er på 3,6 prosent noe som er 0,2 prosentpoeng lavere enn i 2017. Indikatoren er også lavere sammenlignet med Sandnes, Stavanger og Kostargruppe 13, men høyere enn i Klepp.

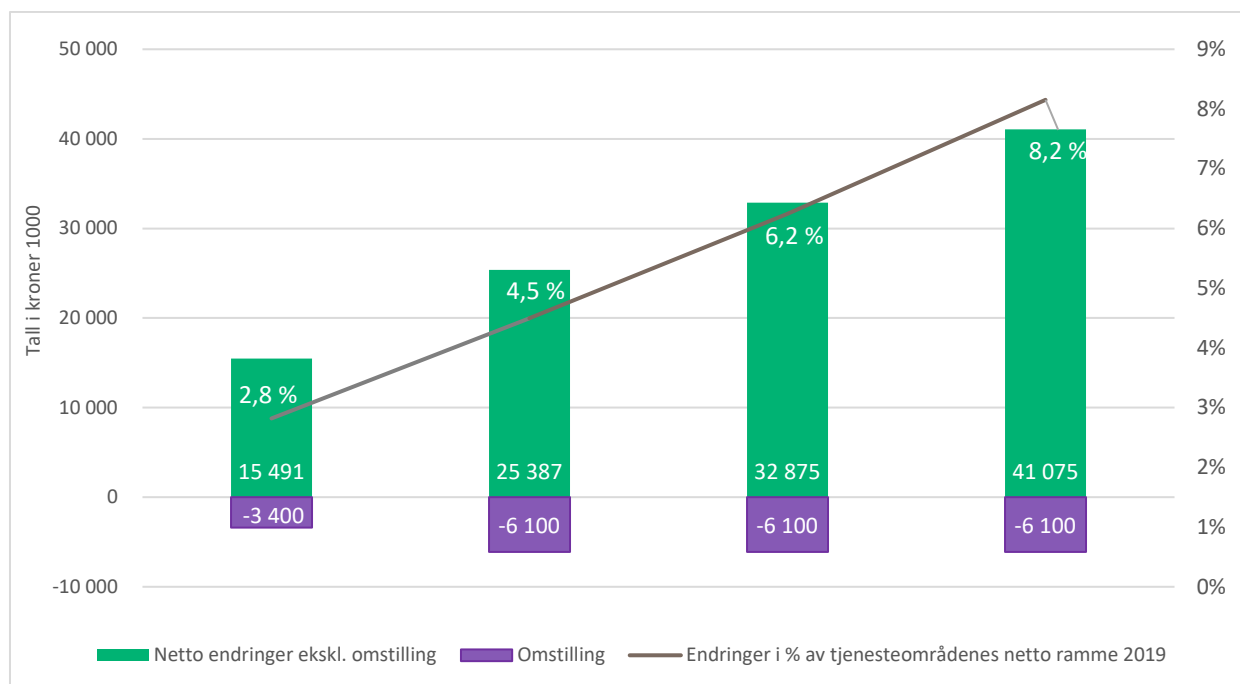
Gjennomsnittlig stønadslengden mottakere 18-24 år har gått litt ned og er lavere enn i Stavanger og Sandnes. Når det gjelder stønadslengden mottakere 25-66 år har dette gått opp fra 5,9 måned i 2017 til 6,4 måned i 2018, noe som er høyest sammenlignet med Sandnes, Stavanger og Klepp. På andre siden har gjennomsnittlig utbetaling per stønadsmåned gått gradvis ned og er lavere enn i Sandnes, en del høyere enn i Klepp men omtrent på Stavanger nivå.

4.3.4 Netto endringer i driftsbudsjettet

Vedtatt budsjett 2019 for levekår utgjør kr 428,9 millioner. Endringene som foreslås i dette budsjettforslaget medfører at nettorammen økes med kr 12 millioner til kr 441 millioner i 2020. Tabellen under viser netto endring i perioden i kroner og i prosent av tjenesteområdets nettbudsjett.

Levekår	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019	428 971	428 971	428 971	428 971
Netto endringer	12 091	19 287	26 775	34 975
Netto budsjett 2020	441 062	448 258	455 746	463 946
Endring i prosent av budsjettrammen	2,8 %	4,5 %	6,2 %	8,2 %

Figuren under viser endring i netto driftsramme for levekår fordelt på omstilling og andre endringer, samt prosentvis endring i rammen i perioden.

Rådmannens forslag til endringer i budsjettrammen til levekår fremkommer i tabellen under etterfulgt av beskrivelse av prioriteringene.

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Levekår	2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjetttramme 2019- levekår	428 971	428 971	428 971	428 971
Fagstab levekår				
64 Reduksjon som følge av bedre medisinkontrakt	-100	-100	-100	-100
65 Reduksjon som følge av mindre bruk av privat omsorgsinstitusjon og privat pensjonatplass	-600	-600	-600	-600
66 Reduksjon som følge av optimalisering av turnus	-1 150	-1 000	-1 000	-1 000
67 Redusere vakant avdelingsleder - Sola hjemmetjenester	-800	-800	-800	-800
68 Reduksjon omsorgsstønad - TTK	-200	-200	-200	-200
69 Reduksjon som følge av at avtale med Stavanger kommune knyttet til K46 sies opp	-150	-300	-300	-300
70 Ukonkretisert omstilling levekår fra år 2021	0	-2 700	-2 700	-2 700
71 BPA private leverandører	1 300	1 300	1 300	1 300
72 Fastlegetilskudd	400	800	1 200	1 200
73 Overføring av brukere til miljøtjeneste og avlastning fra private pga avviking av frittbekrvalg	-9 601	-9 601	-9 601	-9 601
74 Pålagt spesialisering legetjeneste	200	200	200	200
75 Tilskuddsmidler til etablering, tilpasning, utredning og prosjektering	2 400	2 400	2 400	2 400
76 TPO - Kjøp av tjenester der helsetjenester inngår	0	-438	-438	-438
77 Utskiftning av leasing biler	570	-30	0	0
78 Utskiftning inventar og utstyr virksomheter i Levekår	350	350	350	350
79 Økt driftsmidler velferdsteknologi og digitalisering	400	400	400	400
80 Økt refusjon særlig ressurskrevende brukere	-1 623	-1 623	-1 623	-1 623
81 Økte bidrag, Krisesenter, Funkishuset, og pasientskadeerstatning	60	120	180	180
82 Økte bidrag legevakt	2 000	2 000	2 000	2 000
83 Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud (ØHD-seng)	0	0	1 050	1 050
84 Institusjonskjøkken og mat	4 839	9 625	9 625	9 625
85 1 årsverk ergoterapeut	600	600	600	600
Sum fagstab levekår	-1 105	403	1 943	1 943
Fysio-/ergoterapi				
86 Indeksregulering, driftstilskudd fysioterapeuter	100	100	100	100
Sum fysio- /ergoterapi	100	100	100	100
Miljøtjenesten				
87 Reduksjon som følge av reduserte transportutgifter i miljøtjenesten	-400	-400	-400	-400
88 1 årsverk Sande aktivitetssenter	700	700	700	700
89 3,8 årsverk til bolig i miljøtjenesten	2 850	2 850	2 850	2 850
90 Nye tiltak kommunal avlastningsbolig	1 400	1 400	1 400	1 400
91 Overføring av brukere til miljøtjeneste og avlastning fra private pga avviking av fritt brukervalg	9 601	9 601	9 601	9 601
92 Tilbud etter skoletid	158	158	158	158
Sum miljøtjenesten	14 309	14 309	14 309	14 309
NAV Sola (sosiale tjenester)				

93	Introduksjonsstønad	-4 020	-4 020	-4 020	-4 020
Sum NAV Sola (sosiale tjenester)		-4 020	-4 020	-4 020	-4 020
Psykisk helsearbeid og rus					
94	Pilotprosjekt Rask psykisk helsehjelp, redusert tilskudd	1 000	1 000	1 000	1 000
95	Redusert tilskudd til prosjektstillinger	330	330	530	530
Sum psykisk helsearbeid og rus		1 330	1 330	1 530	1 530
Nye Soltun sykehjem					
96	Vederlagsbetaling institusjoner	343	-3 010	-6 304	-7 147
97	Brutto utgift- nye Soltun sykehjem inkl. netto nye plasser	30 476	39 517	48 559	57 602
Sum Ny Soltun sykehjem		30 819	36 507	42 255	50 455
Sola bo- og hjemmetjenester					
98	Brutto utgift- avvikling av Soltun alderspensjonat (31 plasser)	-29 342	-29 342	-29 342	-29 342
99	Kommunal BPA - flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste	-950	-950	-950	-950
Sum Sola bo- og hjemmetjenester		-30 292	-30 292	-30 292	-30 292
Tananger bo- og hjemmetjenester					
100	Kommunal BPA - flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste	950	950	950	950
Sum Tananger bo- og hjemmetjenester		950	950	950	950
Sum netto endringer ift. 2019-budsjett-levekår		12 091	19 287	26 775	34 975
Ny netto budsjettramme fra 2020-2023 levekår		441 062	448 258	455 746	463 946

64. Reduksjon som følge av bedre medisinkontrakt

Kommunen har inngått en ny interkommunal kontrakt for levering av legemidler. Dette gir en innsparingsmulighet på kr 0,1 millioner.

65. Reduksjon som følge av mindre bruk av privat omsorgsinstitusjon og pensjonatplass

Det har vært en gjennomgang av hva som utløser privat omsorgsinstitusjonsplass. Som følge av dette får flere innbyggere et nytt, men godt tilbud i kommunen. Kommunen håndterer dette innenfor rammene og det fører derfor til en reduksjon av kjøp av privat omsorgsplass på kr 0,3 millioner. Siste del av investeringsprosjektet «Småhus, midlertidig/permanente» vil bli tatt i bruk i 2020. Som følge av dette og et godt samarbeid mellom Nav og boligkontoret vil behovet for private pensjonatplasser reduseres med kr 0,3 millioner. Totalt gir dette en innsparing på kr 0,6 millioner per år.

66. Reduksjon som følge av optimalisering av turnus

Som et resultat av god planlegging og gjennomgang av arbeidsoppgaver vil nye turnusordninger for TABO, Sola bo- og hjemmetjenester og Psykisk helse- og rus redusere grunnbemanningen med total kr 1,1 millioner i 2020. Konsekvensen av endringen kan være økt sårbarhet ved sykefravær, som ved enkelttilfeller vil føre til innleie.

67. Redusere vakant avdelingsleder, Sola hjemmetjenester

Per i dag er det en vakant stilling som avdelingsleder ved Sola hjemmetjenester. Som følge av dette er det gjort en gjennomgang av arbeidsoppgaver, og noen arbeidsoppgaver er blitt overført til andre ansatte. Arbeidsmengden for to avdelingsledere har økt noe, men oppgavene blir løst innenfor avtalt arbeidstid. Dette vil gi en reduksjon på kr 0,8 millioner i 2020.

68. Reduksjon omsorgsstønad – TKK

Det er vedtatt i utvalget for levekår 25.september 2019 sak 21/2019 en endring i utregning og utdeling av omsorgsstønad og tjenestene som gis til innbyggerne. Endringen vil føre til en permanent reduksjon på kr 0,2 millioner i utbetaling av omsorgslønn.

69. Reduksjon som følge av at avtale med Stavanger kommune knyttet til K46 sies opp

Etter en tverrfaglig gjennomgang og vurdering av bruk av tilbudet på K46 er det blitt besluttet å si opp avtalen. Dette vil gi en delårseffekt i 2020 på kr 0,15 millioner og helårseffekt fra 2021 på kr 0,3 mill. Budsjettet pr i dag er kr 0,4 millioner. Resterende midler kr 0,1 i helårseffekt fra 2021 blir satt av til kjøp av rusfritt døgnopphold ved behov.

70. Ukonkretisert omstilling levekår fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde levekår utgjør kr 6,1 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 3,4 millioner (linjene 64-69 og 87). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

71. BPA private leverandører

Det har vært en økning i bruken av BPA (brukerstyrt personlig assistent). Fra januar 2018 til august 2019 ser vi en økning på 116 timer eller 38 % på private leverandører. Kommunene er forskriftsmessig pålagt å ha valgmuligheter på denne tjenesten. For å dekke økningen foreslår rådmannen å øke bevilgningen til privat BPA med kr 1,3 millioner fra 2020.

72. Fastlegetilskudd

Basistilskuddet til fastleger reguleres hvert år per 1. juli, i henhold til rammeavtalen mellom KS og Den norske legeforening. I fastlegeoppgjøret 2019 ble det gitt en økning på 4,2 prosent per pasient noe som utgjør en økt kostnad på kr 0,4 millioner som helårseffekt i 2020 for Sola. Rådmannen foreslår derfor å øke fastlegetilskuddet med kr 0,4 millioner. Videre legges det opp til en økning på kr 0,8 millioner i 2021 og kr 1,2 millioner fra 2022.

73. Overføring av brukere til miljøtjeneste fra private grunnet avvikling av fritt brukervalg

Ved behandling av HØP 2019-2022 vedtok kommunestyret å avslutte prøveordningen med fritt brukervalg. Tjenestene vil gis i kommunal miljøtjeneste og avlastning der innbyggerne har en gradvis innflytting i løpet av 2019 og første del av 2020. På bakgrunn av avviklingen foreslår rådmannen en intern budsjettjustering av kr 9,6 millioner fra TKK til kommunal miljøtjeneste og avlastning for avvikling av privat miljøtjeneste og avlastning. Dette er teknisk justering og må ses i sammenheng med linje 91. Rådmannen vil ved 1. tertial 2020 komme tilbake til den interne justeringen for de resterende brukerne på privat avlastning som vil overføres til kommunal avlastning.

74. Pålagt spesialisering legetjeneste

Helsedirektoratet stiller krav i IS-2079-3 fremtidens legespesialister; spesialisetsstruktur og innhold i samfunns- og allmennmedisin om at fastleger skal gjennom en spesialisering. Rådmannen foreslår å dekke kr 0,2 millioner i perioden fra 2020 til 2023 for at kommunens fastleger skal samsvare med kravene fra Helsedirektoratet.

75. Tilskuddsmidler til etablering, tilpasning, utredning og prosjektering

Som en del av kommunereformen vedtok Stortinget ved behandling av Prop. 91 L. (2016-2017) at utførelsen av etablering, tilpasning, utredning og prosjektering for innbyggere som trenger tilpasset bolig skal gjøres av kommunen og ikke Husbanken. Denne endringen trer i kraft 1. januar 2020 og da innlemmes tilskuddet i rammen til kommunen. For Sola kommune utgjør dette kr 2,4 millioner. Dette er halvparten av kommunens behov. Staten har en forventet innsparing ved å innlemme tilskuddet i kommunens ramme. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,4 millioner til dette formålet i 2020-2023.

76. TPO - Kjøp av tjenester der helsetjenester inngår

Siden våren 2018 har kommunen hatt behov for å kjøpe tjenester for tilpasset opplæring. Dette er skoletilbud hvor det er behov for å ha helsepersonell tilstede for at læringen skal kunne skje. Tjeneste- og koordineringskontoret må dekke kostnadene for helsetjenester. Fra 2021 vil denne tjenesten utløpe grunnet endrede behov. Rådmannen foreslår derfor å avslutte bevilgningen fra 2021.

77. Utskiftning av leasingbiler, sykehjemmene og hjemmetjenestene

Det er behov for å skifte ut 29 leasingbiler i 2020 etter avtale. Dette gjelder sykehjemmene, hjemmetjenestene, miljøtjenesten, psykisk helse- og rus og fysio- og ergoterapi. Det koster om lag kr 15 000 per bil i reparasjon og andre kostnader. Det legges opp til en treårig rotasjon av leasingbiler. Rådmannen videreføre vedtak i HØP 19-22 om å øke bevilgningen til utskifting av leasingbiler med kr 0,6 millioner i 2020.

78. Utskiftning inventar og utstyr virksomheter i Levekår

Etter en tydeliggjøring av regnskapsforskriftene er det nødvendig å splitte en eksisterende bevilgning som både investering og drift. Kr 0,4 millioner forblir i investeringsbudsjettet. Rådmannen foreslår at det settes av kr 0,35 millioner i driftsbudsjettet til utskiftning av inventar og utstyr fra 2020.

79. Økt driftsmidler velferdsteknologi og digitalisering

Det er behov for driftsmidler til innføring av velferds- og teknologiske løsninger der økonomiske effekter vil påløpe etter en kort tilpasningsperiode. Dette vil fremme gevinster og øke gjennomslagskraften til velferds- og teknologiske løsninger. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,4 millioner fra 2020 til dette formålet.

80. Økt refusjon særlig ressurskrevende brukere

Alle kommuner som yter særlig ressurskrevende helse- og omsorgstjenester til enkeltmottakere kan søke staten om delvis refusjon av direkte lønnsutgifter knyttet til disse tjenestene. Kommunene får kompensert 80 prosent av netto lønnsutgifter over innslagspunktet som for 2019 er kr 1,27 millioner. Som følge av dette og på bakgrunn av antall brukere som oppfyller krav er det forventet at refusjon for ressurskrevende helse- og omsorgstjenester vil øke med kr 1,6 millioner sammenlignet med 2018. Dette er basert på økning i ny og eksisterende brukergruppe og omfang av helse- og omsorgstjenester. Rådmannen foreslår å øke refusjon for ressurskrevende med kr 1,6 millioner fra 2020.

81. Økte bidrag Krisesenter, Funkishuset, og pasientskadeerstatning

Sola kommune samarbeider med flere instanser for å gi tilbud knyttet til rus, psykisk helse i tillegg til å gi pasientskadeerstatning. Det er økte kostnader for dette fra 2020 og rådmannen foreslår å videreføre vedtatt HØP 2019-2022 linje 77 å øke bevilgningen med kr 0,1 millioner i 2020 og 2021 og kr 0,2 millioner fra 2022.

82. Økte bidrag legevakt

Sola kommune har fra 1.juni 2014 inngått administrativt vertskommunesamarbeid med Stavanger kommune om legevakt og psykososialt kriseteam, se k-sak 56/14. Det er nå varslet en utgiftsøkning grunnet økte utgifter til drift og økt behov for bemanning og utstyr. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2 millioner i 2020. Bidraget vil prisjusteres årlig.

83. Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud (ØHD- seng)

Øyeblikkelig-hjelp-døgntilbud (ØHD) er et tilbud alle kommuner er forpliktet å ha, og i dag er Sola kommunes tilbud en seng ved Sola sykehjem. Ut fra innbyggertallet skal kommunen ha to senger. I k-sak 35/17 Forvaltningsrevisjon – Samhandlingsreformen anbefales Sola kommune å se på hva som kan gjøres for å øke kapasitetsutnyttelsen ved ØHD-sengene, og i Utvalg for levekår sak 10/18 Orienteringssak øyeblikkelig hjelp døgnopphold, bes rådmann ta kontakt med nærliggende kommuner for å vurdere ulike alternativer for videre drift av ØHD-

tilbudet. Stavanger Legevakt er i gang med å planlegge ny legevakt med tilhørende ØHD tilbud. Sola Kommune har varslet ønske om å kjøpe et ØHD-tilbud når ny legevakt er klar. Rådmannen foreslår å bevilge kr 1,1 millioner fra 2022.

84. Institusjonskjøkken og mat

Det ble vedtatt i formannskapetets sak 41/18 «Kjøp av middagsmat til institusjon og hjemmeboende», møte 15. mai, 2018 at det skal etableres institusjonskjøkken ved hver av de tre institusjonene. Det ble vedtatt å avvente til tilskuddet fra St.meld 15 «Leve hele livet» innføres i 2020.

Det ble vedtatt å starte rehabiliteringen av institusjonskjøkken i f-sak 26/2019 «Etablering av produksjonskjøkken» ved Sola sykehjem først. I vedtaket står det at «dersom midler ikke blir avsatt i høstens statsbudsjett, skal finansieringen av produksjonskjøkken på Sola sykehjem fullfinansieres av kommunen». I RNB 2019 ble det etablert et investeringstilskudd til renovering, bygging eller etablering av kjøkken ved eksisterende sykehjem. Retningslinjer for tildeling av tilskuddet utarbeides av Husbanken og de er per tiden til godkjenning i departementet. Det er planlagt at rehabilitering av kjøkkenet er ferdig sommeren 2020.

Kjøkkenet koster kr 12,4 millioner å drifte per år. I 2020 vil vi ha halvårseffekt av kjøkkenet. Institusjonenes middagsbudsjett kommer i fratrekk, slik at behovet for friske midler er kr 9,62 millioner per år, med et halvårseffekt på kr 4,8 millioner i 2020.

85. 1 årsverk ergoterapeut

Det har vært en halvering i antall betalte overtidsdøgn på sykehuset i 2019 fordi innbyggere kan flytte inn på korttidsavdeling raskere. Saksbehandling og økt behov for tilpasning i hjemmet for å få innbyggerne hjem har økt. Som en del av stortingsmelding S.26 Fremtidens primærhelsetjeneste - nærhet og helhet der "kommunene må gjøres i stand til å oppfylle samhandlingsreformens intensjoner om koordinerte og helhetlige pasientforløp, mer forebygging og tidlig innsats." og kommunedelplanen 2017-2029 foreslår rådmannen å innvilge kr 0,6 millioner kroner tilsvarende ett årsverk ergoterapeut for å bedre et helhetlig pasientforløp. Dette vil redusere både saksbehandlingstid og ventetid på ergonomiske tjenester i hjemmet og kunne gi mer helhetlige tjenester.

86. Indeksregulering, driftstilskudd fysioterapeuter

Driftstilskudd utbetales til fysioterapeuter som har driftsavtale med kommunen. Tilskuddet justeres årlig den 1. juli etter forhandlinger mellom KS og fysioterapiforbundene. Rådmannen foreslår å øke bevilgningen til driftstilskudd med kr 0,1 millioner fra 2020.

87. Reduksjon som følge av reduserte transportutgifter i miljøtjenesten

Aktivitetssenteret fikk i 2019 ny bil. Bilen blir blant annet brukt til transport fra og til aktivitetssenteret. Dette har ført til at brukerne forholder seg til færre personer samtidig som taxiutgiftene blir redusert med kr 0,4 millioner.

88. 1 årsverk Sande aktivitetssenter

Fra høsten 2019 vil det være behov for å opprette et nytt enetiltak på Sande aktivitetssenter som krever ett årsverk. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,7 millioner til dette formålet fra 2020.

89. 3,8 årsverk i bolig i miljøtjenesten

Det har vært behov for å opprette utvidet tiltak i bolig for å gi tjenester etter helse- og omsorgstjenesteloven. For å dekke brukeres behov trengs det 3,8 nye årsverk i turnus. Dette er eksisterende tiltak som delvis ble dekket inn i forbindelse med behandling av 1. tertial, k-sak 38/19, møte 20. juni. Behovet for denne tjenesten fortsetter og som følge av dette foreslår rådmannen å bevilge kr 2,85 millioner fra 2020 for dette formålet.

90. Nye tiltak kommunal avlastningsbolig

Det har i 2019 kommet flere nye brukere til kommunal avlastning og vedtaksmengden har økt betraktelig. Dette er tjenester gitt etter helse- og omsorgsloven. Rådmannen viser også til omtale i 1. tertial 2019 der dette økte behovet er varslet. Det ble vedtatt at deler av merinntekten på refusjon av særlig ressurskrevende brukere skulle dekkes inn av denne merinntekten. På grunn av denne økningen i nye brukere foreslår rådmannen å bevilge kr 1,4 millioner fra 2020 for å gi tjenester etter lovverk i helse- og omsorgsloven.

91. Overføring av brukere til miljøtjeneste fra private grunnet avvikling av fritt brukervalg

Se linje 73. Rådmannen foreslår en intern budsjettjustering på kr 9,6 millioner fra privat miljøtjeneste og avlastning til kommunal avlastning og miljøtjeneste i 2020.

92. Tilbud etter skoletid

Høsten 2018 ble det opprettet et nytt tilbud knyttet til behov for tilsyn for etter skoletid. Dette er et tilbud til personer som tidligere har hatt SFO på Grannes ressurscenter. Tilbudet gis til innbyggere som nå er for gamle til å være på SFO, og av den grunn står uten tilbud. For å opprettholde innbyggernes behov for tilsyn ble tilbudet Etter skoletid opprettet. Det er behov for å tilføre 0,35 årsverk for å opprettholde dette tilbudet. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,2 millioner kroner til dette for målet.

93. Introduksjonsstønad

Introduksjonsstønad gis til flyktninger som kommer til Norge. De blir da med i introduksjonsprogrammet der de blant annet lærer norsk. Det forventes at flyktningene som kommer til Norge fremover vil ha lav til ingen lese- og skriveferdigheter og det vil da være nødvendig med et tredje år i programmet for å deretter kunne få dem ut i arbeid. Så selv om det er en reduksjon i antall flyktninger vil de måtte være i programmet lengre. I HØP 2019-2022 ble det vedtatt en reduksjon på kr 4,0 millioner i stønaden og rådmannen foreslår derfor

ingen endring fra fjorårets handlings- og økonomiplan da beregninger som ble lagt til grunn i fjor gjelder fortsatt.

94. Pilotprosjekt Rask psykisk helsehjelp, redusert tilskudd

Sola kommune har deltatt i pilotprosjektet Rask psykisk helsehjelp, og har nå tre årsverk knyttet til dette. Statlig tilskudd har blitt redusert årlig frem til 2019. Arbeidet skal da fullfinansieres av kommunen. Rådmannen foreslår derfor å bevilge kr 1 millioner, i tråd med vedtatt HØP 2019-2022.

95. Redusert tilskudd til prosjektstillinger

Fra 2020 må kommunen dekke stillinger som tidligere har blitt finansiert av statlige midler. Dette gjelder erfaringskonsulent og psykologer. I HØP 2019-2022 ble det vedtatt å dekke kostnaden for redusert tilskudd på kr 0,3 millioner i 2020 og 2021 og kr 0,5 millioner fra 2022. Rådmannen foreslår at dette videreføres i tråd med vedtatt HØP 2019-2022.

96. Vederlagsbetaling institusjoner

Rådmannen foreslår å redusere inntektsbudsjettet for vederlagsbetaling på institusjon i 2020 med kr 0,3 millioner. Ettersom nye plasser åpner på det nye sykehjemmet vil det bli en økning på kr 3,0 millioner i 2021, en økning på kr 6,3 millioner i 2022, og en ytterligere økning på kr 7,1 millioner kroner i 2023 i tråd med økning av antall institusjonsplasser.

97. Brutto utgift- nye Soltun sykehjem inkl. netto nye plasser

På det nye sykehjemmet, Soltun sykehjem, er det lagt opp til fire etasjer med 16 rom per etasje og åtte rom per avdeling, til sammen 64 plasser. For å optimalisere bruken vil det i 2020 åpnes 32 plasser ved det nye sykehjemmet, som er en plass mer enn plassene som skal erstatte nåværende Soltun alderspensjonat. Befolkningsframskrivingene for antall innbyggere over 80 år per i dag viser at det vil være behov for å åpne åtte av disse plassene i 2021, ytterligere åtte plasser i 2022 i tillegg til åtte plasser i 2023, det vil si 24 nye plasser i planperioden. Rådmannen foreslår derfor å øke rammen med kr 1,1 millioner i 2020 fra kr 29,3 millioner (se linje 98) til kr 30,4 millioner. Videre økes budsjettet med kr 10,2 millioner i 2021, kr 19,2 millioner i 2022 og kr 28,3 millioner i 2023. Rådmannen vil ved neste rullering av handlings- og økonomiplan komme med eventuell justering ved oppdaterte prognoser for befolkningsframskriving.

98. Brutto utgift- avvikling av Soltun alderspensjonat (31 plasser)

Soltun alderspensjonat vil i 2020 avvikles ved åpningen av Nye Sola sykehjem. Budsjettet til Soltun på brutto kr 29,3 millioner vil i sin helhet flyttes til Nye Soltun sykehjem (se linje 97). Soltun alderspensjonat har trappet ned antall sengeplasser til 31 plasser, og Sola kommune har da 18 prosent dekningsgrad slik det ble vedtatt i K-sak 19/17. Brukerne som bor på Soltun vil bli flyttet til nye Soltun sykehjem ved avviklingen. Som en videreføring av HØP 2019-2022 foreslår rådmannen og overføre kr 29,3 millioner til Soltun sykehjem.

99. Kommunal BPA – flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste

Grunnet bedre utnyttelse av tjenesten vil tilbudet om brukerstyrt personlig assistanse flyttes fra Sola hjemmetjeneste til Tananger hjemmetjeneste. Budsjetjusteringen må sees i sammenheng med linje 100. Det vil være de samme ansatte, men under ny ledelse. Rådmannen foreslår å flytte kr 0,9 millioner som en teknisk justering av midlene fra Sola til Tananger hjemmetjeneste fra 2020.

100. Kommunal BPA - flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste

Fordi hjemmetjenesten i Sola har opplevd en kapasitetsendring foreslår rådmannen at tilbudet om brukerstyrt personlig assistanse flyttes fra Sola til Tananger hjemmetjeneste. Tilbudet forblir det samme, men under ny ledelse. Rådmannen foreslår en teknisk justering av midlene på kr 0,9 millioner fra Sola til Tananger hjemmetjeneste fra 2020. Linjen må sees i sammenheng med linje 99.

4.3.5 Investeringene

Levekår	Totalramme	2020	2021	2022	2023
5 19103-Samlebevilgning formål levekår		650	400	400	400
6 39052-Ny sjukeheim Sola sentrum	283 000	13 000	0	0	0
7 39093- Kjelsberg ring, rus og psykiatri	39 601	25 485	10 000	0	0
8 39094-Velferdsteknologi Levekår (årsbev.)	0	1 000	1 000	1 000	1 000
9 39098-8 boliger med base, pilotprosjekt	36 098	0	0	22 311	13 287
10 39103-Institusjonsskjøkken	16 005	9 701	0	5 504	0
11 39104-Storevardvegen/TABO, nytt fellesareal	2 000	2 000	0	0	0
12 39106-Sola sjukeheim, hovedombygging	15 000	6 000	9 000	0	0
13 39624-Nytt sykesignalanlegg eksisterende Sola sjukeheim	4 500	4 500	0	0	0
Sum levekår		62 336	20 400	29 215	14 687

5. 19103-Samlebevilgning formål levekår

Rådmannen foreslår å bevilge kr 1,8 millioner i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til blant annet til skjerming av inngangen i Sandestubben, samt hjelpemidler og inventar til kommunens helsebygg.

6. 39052-Ny sjukeheim Sola sentrum

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Sykehjemmet vil ha 64 plasser, og skal blant annet erstatte plassene ved Soltun. Det ble i 2017 inngått kontrakt med Backe Rogaland. Byggearbeidene pågår og gjennomføres etter planlagt fremdrift. Prosjektet er planlagt ferdigstilt med bygningsarbeid januar 2020, og overtakelse tidlig mars 2020. Kalkyle: fase 4.

7. 39093- Kjelsberg ring, rus og psykiatri

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet på Kjelsberg ring skal inneholde til fire omsorgsboliger og en akuttbolig med personalbase, samt kontorlokaler for ROP-team og psykisk helse. De eksisterende tre småhus på tomten vil bli integrert i nybygget og vil være en del av tilbudet med totalt åtte enheter. I løpet av våren 2019 har skisse- og forprosjekt blitt utarbeidet, parallelt med ferdigstilling og behandling av reguleringsplan og søknad til Husbanken. Prosjektet skal ut på anbud høsten 2019, og videre legges frem for formannskapet etter innkomne tilbud, i henhold til f-sak 63/18 fra møtet 4. september 2018. Det er budsjettert med investeringstilskudd som er i tråd med mottatt tilsagnsbrev i september 2019. Rådmannen foreslår å videreføre prosjektet med sikte på ferdigstilling i årsskiftet 2020/2021. Kalkyle: fase 2/3.

8. 39094-Velferdsteknologi Levekår (årsbev.)

Bruk av teknologi skal bidra til at flere kan mestre eget liv og helse, og bidra til at de kan bo lengre i eget hjem. Rett bruk av teknologi kan bidra til at institusjonsinnleggelse blir forebygget eller utsatt. Ulike typer teknologi vil bli utprøvd, og all utprøving vil være basert på en vurdering av hvilken gevinst teknologien kan gi. Gevinst kan i denne sammenheng være både økonomisk og kvalitetsmessig. Rådmannen foreslår å videreføre den årlige bevilgningen på kr 1,0 millioner i planperioden.

9. 39098-8 boliger med base, pilotprosjekt

I k-sak 84/15 Private botiltak for mennesker med psykisk utviklingshemming, behandlet i møte 17. desember 2015, ble det vedtatt å opprette et pilotprosjekt for etablering av boliger med heldøgns bemanning. Boligene skal ha kommunal tildelingsrett og kan bli solgt til beboer. Interessenthenvendelser viste at det var behov for prosjektet, og det ble planlagt 6 boliger. Det er budsjettert med investeringstilskudd fra Husbanken i tråd med satser i forslag til statsbudsjettet 2019. Prosjektet ble utsatt fra 2018 som følge av innføring av Fritt brukervalg. Etter at denne ordningen ble avvirket fra 2019, viser det seg at behovet for boliger har økt. En gjennomgang viser at det vil være hensiktsmessig å bygge åtte boliger, to mer enn først antatt. Boligene skal bygges med tanke på salg, men noen av boligene er også planlagt til å kunne leies av kommunen. En arbeidsgruppe arbeider med hvordan prosjektet skal utformes. For å kunne utnytte fellesareal og bidra til sosiale sammenkomster vil en forsøke å bygge boligen i nærhet til eksisterende bofellesskap. Samtidig vil det kunne gi noen samdriftsfordeler med personale, spesielt på natt. Som følge av økning i antall boliger foreslår rådmannen å øke den totale projektrammen med kr 9,05 millioner, slik at den totale brutto projektrammen blir kr 36,1 millioner. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2023. Kalkyle: fase 1

10. 39103-Institusjonsskjøkken

Det ble vedtatt i f-sak 26/2019 Etablering av produksjonsskjøkken at Sola kommune skal søke om tilskudd for å etablere produksjonsskjøkken på Sola sjukeheim og TABO. Produksjonsskjøkken på Sola sjukeheim settes i drift først, og betjener nytt sjukeheim og eksisterende Sola sjukeheim. Det er planlagt at forprosjekt blir utarbeidet innen utgangen av 2019. Rådmannen foreslår å bevilge kr 16,0 millioner

i planperioden til dette prosjektet, noe som er i henhold til kalkylen som ble presentert i f-sak 26/2019. Rådmannen anslår at Sola kan motta et totalt tilskudd på kr 8,3 millioner fra Husbanken. Kalkyle: fase 1

11. 39104-Storevardvegen / TABO, nytt fellesareal

Miljøtjenesten avdeling Storevardvegen har behov for et større fellesområde til møte- og fellesaktiviteter for ansatte og beboere. For å løse dette behovet er det planlagt et tilbygg til det eksisterende bygg. Dagens lokaler på TABO er lite egnet for denne avdelingen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,0 millioner til dette prosjektet i 2020.

12. 39106-Sola sjukeheim, hovedombygging

Flere ulike behov gjør at det er behov for en ombygging av Sola sjukeheim (bygget fra 2005). Bygget er i dag ikke funksjonelt og ivaretar ikke det behovet for å drifte sjukeheimen optimalt. I tillegg er kvaliteten på bygget dårlig. Det er derfor behov for å oppgradere bygget og samtidig rehabilitere innvendige flater og installere ny belysning. I tillegg vil ventilasjonsanlegget og SD-anlegget bli oppgradert som et nødvendig ENØK-tiltak. Rådmannen foreslår å bevilge totalt kr 15 millioner til prosjektet med sikte på ferdigstillelse i 2021.

13. 39624-Nytt sykesignalanlegg eksisterende Sola sjukeheim

Det er behov for en ny telefonsentral og nytt sykesignalanlegg på det eksisterende Sola sjukeheim i forbindelse med ferdigstillelsen av det nye sykehjemmet. Dette for å sikre at anleggene snakker sammen, og for å sikre det gamle sykehjemmet mot nedetid som følge av reparasjoner. Det gamle anlegget er også blitt såpass gammelt at det begynner å bli vanskelig å få tak i deler. I prosjekteringsarbeidet er det kommet frem at det er behov for å øke tidligere vedtatt ramme med kr 1,5 millioner. Nye undersøkelser viser at det er behov for ny software og kabling da eksisterende utstyr ikke er tilstrekkelig for å ivareta anlegget. Rådmannen foreslår å bevilge kr 4,5 millioner i 2020.

4.4 Samfunnsutvikling

Tjenesteområdet samfunnsutvikling består av fagstab, arealbruk, eiendom og kommunalteknikk. Fagstaben har ansvaret for å utarbeide kommuneplanen, og bidrar i arbeidet med kommunens andre økonomiske og strategiske styringsdokumenter. I tillegg tilrettelegger fagstaben for politisk behandling av saker som gjelder kjøp og salg av kommunens eiendom og utbyggingsavtaler med private utbyggere. Arealbruk er delt inn i 3 seksjoner: seksjon plan, seksjon kart og oppmåling og seksjon byggesak, landbruk og miljø. Eiendom har ansvaret for alle kommunens bygg, idrettsanlegg og parker. Kommunalteknikk har ansvaret for vei, vann, avløp og renovasjon i kommunen.

4.4.1 Dette jobber vi med

4.4.1.1 Fagstab samfunnsutvikling

- deltar i arbeidet med å operasjonalisere strategiene i vedtatt Regionalplan for Jæren 2050 – del 1. Resultatene av dette arbeidet vil bli en del av Regionalplan for Jæren 2050 – del 2.
- skal prioritere operasjonaliseringen av Bymiljøpakken og Byvekstavtalen
- skal være en pådriver for at nullvekstmålet holdes fast i alt av kommunens planarbeid, og at det legges til rette for økt mobilitet
- skal følge opp interkommunal kommunedelplan for Forus
- skal utarbeide og vedta kommunal planstrategi innen høsten 2020. Ny planstrategi vil legge føringer for hvilke planer som skal utarbeides i den kommende fireårsperioden.
- utarbeider en kommunedelplan for klima og miljø, og arbeidet vil pågå for fullt i kommende planperiode
- arbeider for å i langt større grad få integrert samfunnssikkerhets- og beredskapsmessige hensyn inn i kommunens ordinære planlegging, innenfor alle sektorer og på alle nivåer
- arbeider systematisk og målrettet med å følge opp funn fra kommunens helhetlige risiko- og sårbarhetsanalyse (2018) og andre dokumenter som beskriver risikobildet
- skal styrke folkehelseperspektivet i kommunens plan- og utredningsarbeid
- skal holde løpende oversikt over helsetilstanden i befolkningen, og de positive og negative faktorene som påvirker denne
- skal ferdigstille Folkehelseprofil 2019–2022, og sørge for at prioriterte områder blir løftet videre inn i kommunens planverk, innenfor alle sektorer og på alle nivåer
- skal arbeide for å koble Smartby og annet innovasjonsarbeid i en felles strategi
- skal følge opp gjennomføringsmodellen for Sola og Tananger sentrum

4.4.1.2 Arealbruk

Seksjon plan

- skal utarbeide områdeplaner for Bærheim, Sande og Stokkavik
- behandler private og kommunale detaljreguleringsplaner
- planlegger bussveier
- behandler transport- og trafiksikkerhetssaker
- skal være pådriver for god by- og tettstedsutvikling i Tananger sentrum og Sola sentrum
- skal styrke innbyggerinvolvering i plansaker

Seksjon kart og oppmåling

- behandler delingssaker
- arbeider med å oppdatere og vedlikeholde eiendomsregisteret

- arbeider med å digitalisere kartløsningen og formidle kartinformasjon på en enklere og mer forståelig måte for innbyggerne
- skal implementere nye løsninger som bidrar til bedre samhandling og automatisering av tjenester

Seksjon byggesak, landbruk og miljø

- behandler byggesøknader og landbrukssøknader
- gjennomfører tilsyn og følger opp ulovligheter
- følger opp kommunens miljøansvar innen forurensning og vann/avløp i spredt bebyggelse
- skal utarbeide en klima- og miljøplan
- forvalter vilt
- skal utarbeide tiltaksplan for Hafrsfjord

4.4.1.3 Eiendom

- bygger, drifter og vedlikeholder alle kommunens bygg, idrettsanlegg og parker
- skal samskape med innbyggere om parker, friluftsområder og idrettsanlegg som fremmer rekreasjon, opplevelser og aktivitet som i sum gir god folkehelse
- skal sørge for offentlige bygg som innbyggere og ansatte trives i
- skal gjennomføre korrekte anskaffelser i forbindelse med anbud
- skal bidra til et godt tilbud til kandidater i arbeidstrening (ATS), i tillegg til praksisplasser ved behov
- legger til rette for gode bruksflater for kommunens lag og foreninger
- skal følge opp kommunedelplan for energi og klima ved å intensivere arbeidet med ENØK-tiltak og kartlegge muligheter for å redusere energiforbruket
- skal gjennomføre sentrumsplanen, og skape et attraktivt sentrum
- drifter og vedlikeholder kommunens kirkegårder

4.4.1.4 Kommunalteknikk

- bygger ut og rehabiliterer vei, vann, avløp og renovasjon i forbindelse med utbygging og utvikling i kommunen
- godkjenner tekniske planer
- skal revidere hovedplan for VA, og sørge for utbygging av vann- og avløpsanlegg (VA-anlegg) som er i henhold til Hovedplan VA
- skal bygge nye veier og VA-anlegg i henhold til vedtatte planer
- skal prioritere lekkasjesøk på VA-ledningsnett og ta i bruk loggere for å kontrollere forbruk og lekkasjer
- skal ta i bruk nytt analyseverktøy for kartlegging av flom- og overvann
- skal øke gjenvinningsgraden av husholdningsavfall

4.4.2 Våre mål

1. I Sola skaper vi tilhørighet gjennom deltakelse

Delmålene er:

Vi skal jobbe målrettet for at samhandling og samskaping blir en naturlig arbeidsform.

Vi skal bidra til økt samarbeid om kommunens strategiske mål.

Vi skal legge til rette for samskaping.

Vi skal legge til rette for innbyggerdeltagelse via bruk av digitale løsninger.

Vi skal samskape med innbyggere, lag og foreninger.

Vi skal være åpen for ideer og innspill i prosjekter.

Vi skal inkludere innbyggerne i drift og skjøtsel av utvalgte friområder i kommunen.

Eiendom skal tilrettelegge for gode bruksflater for lag og foreninger.

2. I Sola bygger vi et bærekraftig samfunn

Delmålene er:

Vi skal fremme klima- og miljøhensyn i kommunens planer.

Vi skal sikre at samfunnssikkerhet er integrert i alt kommunen gjør for å løse samfunnsoppdraget.

Vi skal sikre god koordinering i plan- og utredningsarbeid innad i tjenesteområdet og mellom tjenesteområder.

Vi skal utarbeide sykkelstrategi og grønnstrategi.

Vi skal rullere trafikksikkerhetsplanen.

Vi skal bygge fleksible og miljøvennlige bygg for fremtiden.

Vi skal sørge for at kommunens infrastruktur er rustet for demografiske og klimatiske endringer.

3. I Sola gir en solid økonomi oss handlekraft

Delmålene er:

Vi skal være en aktiv eiendomsforvalter som ivaretar egne og næringslivets interesser i et langsiktig perspektiv.

Vi skal investere i programvare og arbeide frem løsninger som sikrer en mer effektiv og korrekt saksbehandling.

Vi skal sikre gebyrinntjening.

Vi skal ta riktige materialvalg og gode tekniske løsninger i kommunale bygg.

Vi skal gjennomføre igangsatte investeringsprosjekter i henhold til gjeldende budsjettramme i vedtatt HØP.

Vi skal gjennomføre planmessig vedlikehold for bygg og anlegg.

Vi skal sørge for en fremtidsrettet utbygging av vei, avløp og renovasjon for å opprettholde gode tjenester.

4. I Sola er vi kreative og tar i bruk nye løsninger

Delmålene er:

Vi skal lytte til innbyggernes behov og ta i bruk ny teknologi for å gjøre Sola kommune til et bedre sted å leve, bo og arbeide.

Vi skal være en drivkraft, bidra inn i hele organisasjonen og sette i gang arbeid som er nødvendig for tilstrekkelig kunnskap, beslutningsgrunnlag og gjennomføringskraft i planarbeid.

Vi skal opprette en møteplass i det nye rådhuset hvor innbyggerne kan se Sola gjennom 3D-verktøy (CityPlanner og Hollowlens).

Vi skal ta i bruk digitalisert oversikt på byggeplasser.

Vi skal stille fremtidsrettede krav i kommende konkurranser for byggeprosjekter.

Vi skal ta i bruk digitalteknikk for å sikre en trygg og effektiv drift av kommunens vei-, vann- og avløpssystemer.

4.4.3 KOSTRA

4.4.3.1 Eiendom

Eiendom	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Samlet areal på formålsbyggene i kvadratmeter per innbygger	5,7	5,5	4	4,3	4,3	4,3
Netto driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger	5 281	5 628	4 895	4 464	5 959	5 024
Utgifter til driftsaktiviteter Formålsbygg, kommune Utgifter per kvadratmeter bygg (kr)	474	499	711	544	764	521

Sola kommune har et høyt antall kvadratmeter formålsbygg per innbygger, og høyest blant kommunene som sammenlignes. Totalt var kommunens eiendomsmasse på omtrent 150 000 kvadratmeter i 2017, hvorav om lag 44 prosent var skolebygg, 17 prosent idrettsbygg, 14 prosent institusjonsbygg, 12 prosent kulturbygg, syv prosent førskolebygg og syv prosent administrasjonsbygg.

Sola kommune har de laveste utgiftene til driftsaktiviteter per kvadratmeter formålsbygg blant de vi sammenligner oss med. Samtidig viser tallene at dersom vi ser på driftsutgifter til kommunal eiendomsforvaltning per innbygger at vi ligger nest øverst, kun slått av Stavanger kommune. Dette kommer hovedsakelig som følge av den store eiendomsmassen kommunen besitter.

4.4.3.2 Kommunalteknikk

Kommunalteknikk	Sola 2017	Sola 2018	Sandnes	Klepp	Stavanger	Kostragruppe 13
Avløp - Årsgebyr for avløpstjenesten (gjelder rapporteringsåret+1)	1 814	1 814	2 604	3 641	2 506	3 874

Årsgebyr for vannforsyning - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1) (kr)	1 224	1 224	1 442	2 156	1 332	2 608
Årsgebyr for avfallstjenesten - ekskl. mva. (gjelder rapporteringsåret+1)	2 548	2 649	2 891	2 467	2 397	2 637
Antall kilometer kommunal vei og gate per 1000 innbygger	6,13	6,09	4,48	5,27	4,48	5,23

Sola kommune har et stort antall kommunale veier og gater, målt per tusen innbygger. Kommunen er høyest i alle årene blant kommunene vi sammenligner oss med. Årsaken til det høye antallet er trolig at Sola kommune er en forholdsvis langstrakt kommune, med både tettbebygde og mer spredt bebygde strøk. Dette skiller Sola kommune i stor grad fra de vi sammenligner oss med. Sola kommune har de lavest gebyrene på vann, avløp og renovasjon, ekskl. mva. blant de vi sammenligner oss med.

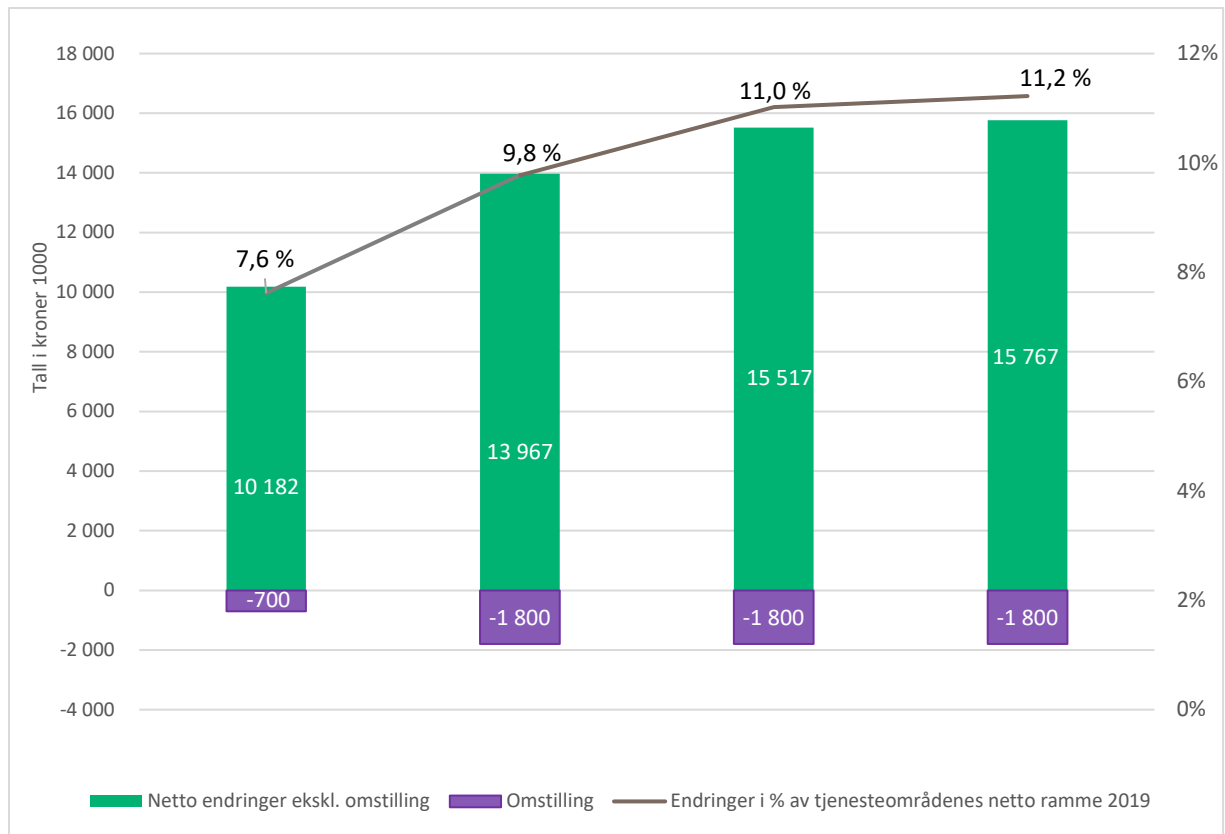
4.4.4 Netto endringer i driftsbudsjettet

Vedtatt budsjett 2019 for samfunnsutvikling utgjør kr 124,4 millioner. Endringene som foreslås i dette budsjettforslaget medfører at nettorammen økes med kr 9,5 millioner til kr 133,9 millioner i 2020. Tabellen under viser netto endring i perioden i kroner og i prosent av tjenesteområdets nettobudsjett.

Samfunnsutvikling	2020	2021	2022	2023
Vedtatt budsjett 2019	124 451	124 451	124 451	124 451
Netto endringer	9 482	12 167	13 717	13 967
Netto budsjett 2020	133 933	136 618	138 168	138 418
Endring i prosent av budsjettrammen	7,6 %	9,8 %	11,0 %	11,2 %

Figuren under viser endring i netto driftsramme for samfunnsutvikling fordelt på omstilling og andre endringer, samt prosentvis endring i rammen i perioden.

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Rådmannens forslag til endringer i budsjettrammen til samfunnsutvikling fremkommer i tabellen under etterfulgt av beskrivelse av prioriteringene.

Samfunnsutvikling	2020	2021	2022	2023
Vedtatt netto budsjettramme 2019- samfunnsutvikling	124 451	124 451	124 451	124 451
Fagstab samfunnsutvikling				
101 Ukonkretisert omstilling samfunnsutvikling fra år 2021	0	-1 100	-1 100	-1 100
102 Kommunedelplan Forus IKDP	-70	-70	-70	-70
103 Nordic Edge Smart City Innovation Cluster	50	50	50	50
104 Samskaping, Smartby og medvirkning i kommuneplanen	0	-235	-235	-235
Sum fagstab samfunnsutvikling	-20	-1 355	-1 355	-1 355
Areal				
105 Arkitektkonkurranse Tananger	-750	-750	-750	-750
106 Forurensningsforskriften, kommunalt samarbeid om arbeidsoppgaver	0	0	-100	-100
107 Kommunekart Proff	-138	-138	-138	-138
Sum areal	-888	-888	-988	-988
Eiendom				
Reduksjon som følge av samordning av funksjoner etter flytting til				
108 Joa	-700	-700	-700	-700
109 Bygg og anlegg som tas i bruk, FDV-kostnader	6 440	10 360	14 110	14 860
110 Beparelse energikostnader som følge av utførte ENØK-tiltak	-250	-500	-1 000	-1 500
111 Dysjaland SFO - nytt yttertak, maling og hovedtrapp	0	1 600	0	0
112 Innkledning av ventilasjonsrør tak Sola Ungdomsskole	1 250	0	0	0

113 Tilrettelegging universell utforming	500	500	500	500
114 Økt drifts- og vedlikeholdsbudsjett uteområder barnehager og skoler	1 300	1 300	1 300	1 300
Sum eiendom	8 540	12 560	14 210	14 460
Kommunalteknikk				
115 Kjøp av spillvannskapasitet mot "avløp vest", Sandnes	2 500	0	0	0
116 Opptrapping diverse driftskostnader, VAR, 100 % gebyrfinansiert	-5 644	-3 144	-3 144	-3 144
117 Opptrapping kjøp fra I.V.A.R. fast	829	829	829	829
118 Opptrapping kjøp fra I.V.A.R. variabel	2 315	2 315	2 315	2 315
Sum vann, avløp og renovasjon	0	0	0	0
119 Frafall refusjon fra SVV for vei-/gatelys	650	650	650	650
120 Reversering redusert asfaltering	200	200	200	200
121 Vintervedlikehold	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum kommunalteknikk	1 850	1 850	1 850	1 850
Sum netto endringer ift. 2019-budsjett-samfunnsutvikling	9 482	12 167	13 717	13 967
Ny netto budsjetttramme fra 2020-2023 samfunnsutvikling	133 933	136 618	138 168	138 418

101. Ukonkretisert omstilling samfunnsutvikling fra år 2021

Ved behandling av Handlings- og økonomiplan 2019-2022 vedtok kommunestyret et omstillingskrav på totalt kr 20 millioner i 2019 med en ytterligere opptrapping på kr 20 millioner fra 2020. Omstillingskravene ble i vedtatt budsjett fordelt etter budsjettstørrelsen til de ulike tjenesteområdene. Andelen av opptrappingen for tjenesteområde samfunnsutvikling utgjør kr 1,8 millioner. Rådmannen har i forbindelse med dette budsjettforslaget funnet konkrete innsparingstiltak på kr 0,7 millioner (linje 108). Rådmannen foreslår derfor at det resterende omstillingskravet utsettes til 2021 jf. omtalen i avsnitt 2.5.

102. Kommunedelplan Forus IKDP

IKDP Forus er sluttbehandlet av kommunestyret. Rådmannen foreslår at avsatte budsjett redusert med kr 70 000.

103. Nordic Edge Smart City Innovation Cluster

Nordic Edge Smart City Innovation Cluster er den offisielle norske innovasjonsklyngen for smartere byer og lokalsamfunn. Klyngen har som mål å være en pådriver for smart byutvikling og bli Nordens ledende aktør innen 2021. Nordic Edge Smart City Innovation Cluster tar sikte på å fremme og støtte forskning, innovasjon og utvikling av smarte byer og samfunn ved å bruke teknologi og data for å levere en bedre livskvalitet. Medlemskapet vil koste kr 50 000 per år.

104. Samskaping, Smartby og medvirkning i kommuneplanen

I arbeidet med kommuneplanen 2019-2035 er samskaping etablert som plattform for samfunnsdelen. I 2019 og 2020 skal planen iverksettes, og samskaping skal inn som plattform for arbeidet i hele kommunen. Fra 2021 er det antatt at samskaping vil håndteres innenfor gjeldende budsjetttrammer. Bevilgningen gitt i vedtatt HØP 2018-2021 til dette formålet kan derfor nulles ut fra 2021.

105. Arkitektkonkurranse Tananger

Midlene ble bevilget i fjor ved budsjettbehandling og finansiert fra næringsfondet. Arkitektkonkurransen er lyst ut, og juryering pågår. Offentliggjøring av vinner og utdeling av premier vil skje like etter 01. november 2019. Ettersom dette er engangskostnad kan midlene trekkes ut av Areal sin budsjetttramme.

106. Forurensningsforskriften, kommunalt samarbeid om arbeidsoppgaver

Tiltaket har bevilgning i vedtatt HØP 2019-2021 til og med år 2021. Tiltaket går ut fra 2022. Råmannen foreslår kostnadsreduksjon på kr 0,1 millioner fra 2022.

107. Kommunekart Proff

Kommunen kjøpte i 2019 inn Kommunekart Proff for å møte kommunens mål om digitalisering-, FFF- og samhandlingsstrategier. Kommunekart Proff er en web-basert løsning av kommunens kartoppgaver. Det er fra 2020 kun behov for midler knyttet til lisensavtaler, og bevilgningen kan derfor reduseres med kr 0,14 mill.

108. Reduksjon som følge av samordning av funksjoner etter flytting til Soma

I 2018 ble det gjennomført et arbeid for å se på synergiene ved en samordning mellom Teknisk drift hos virksomhet Kommunalteknikk og Park og Gravlund hos virksomhet Eiendom. I løpet av 2019 har flere modeller blitt vurdert, og det er besluttet å organisere teknisk drift hos seksjon Eiendom. Videre har prosjektet blitt utvidet, og fra 2020 vil også seksjon Idrett og bad inngå i den nye seksjonen. Ved å videreføre og utvide prosjektet er det identifisert et omstillingspotensiale på kr 0,7 millioner i 2020 ved blant annet å redusere seksjonen med en stilling som følge av effektivisering av drift, blant annet ved anskaffelse av robotklippere. Videre er det forventet at ressurser, herunder ansatte og maskinpark, kan utnyttes på en mer effektiv måte ved samlokalisering på Soma.

109. Bygg og anlegg som tas i bruk, FDV-kostnader

Nytt rådhus, nytt sykehjem, Kjerrberget ungdomsskole og nybygg på Storevarden skole er blant lokalene som skal tas i bruk i planperioden. I tillegg overtar kommunen driften av Myklebust sjøbad, bygger turstier og kommunale uteområder tilknyttet de nye kommunale bygningene. Enkelte bygg går også ut av porteføljen, for eksempel Soltun og Helsehuset. Totalt sett vil kommunens økte kostnader til forvaltning, drift og vedlikehold (FDV) i 2020 utgjøre 6,4 millioner, herav kr 1,3 millioner i energikostnader på nye rådhuset, kr 1,4 millioner til energikostnader på nye sykehjemmet. Resterende FDV kostnader består av forsikringer, driftsavtaler, vaktmestertjenester og renhold. FDV-kostnader for bygg som tas i bruk senere i planperioden vil oppdateres med utgangspunkt i oppdatert informasjon, blant annet energipriser osv. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 6,4 millioner til formålet i 2020.

110. Besparelse energikostnader som følge av utførte ENØK-tiltak

Det vises til ENØK-investeringer i investeringsbudsjettet. Tiltakene vil ha energibesparende effekter. Rådmannen foreslår derfor en besparelse på kr 0,25 millioner i 2020 med en økning til kr 1,5 millioner i 2023.

111. Dysjaland SFO - nytt yttertak, maling og hovedtrapp

Det er behov for nytt tak, pipebeslag, takrenner og nedløp, maling og hovedtrapp ved Dysjaland SFO basert på tilstandsanalyse. Skifer fra taket faller ned og lekkasjer oppstår, noe som kan gi store skader på inneklima. Tiltaket vurderes som tungt vedlikehold. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 1,6 millioner til formålet i 2021.

112. Innkledning av ventilasjonsrør tak Sola Ungdomsskole

Ventilasjonsrøret på taket av Sola ungdomsskole må kles inn. Dersom dette ikke gjøres kan det føre til skader på inneklima. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 1,25 millioner til formålet i 2020.

113. Tilrettelegging universell utforming

Tiltaket gjelder tilrettelegging av kommunens bygg- og anleggsmasse for universell utforming. Tiltaket var tidligere en del av kommunens investeringsbudsjett, men tiltakene som foreslås i kommende planperiode er av en driftsmessig art. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 0,5 millioner per år til formålet.

114. Økt drifts- og vedlikeholdsbudsjett uteområder barnehager og skoler

Det er et økt behov for drifts- og vedlikeholdsmidler til uteområder i kommunale barnehager og skoler. Bevilgningen var tidligere delvis inkludert i kommunens investeringsbudsjett. Vi ser at de tiltakene som nå må gjøres er av driftsmessig art, og budsjettet bør derfor være i kommunens driftsbudsjett. Rådmannen foreslår at det bevilges kr 1,3 millioner per år til formålet.

115. Kjøp av spillvannskapasitet mot "avløp vest", Sandnes

Linjene 115-118 samler driftskostnader for seksjonene vann, avløp og renovasjon. I.V.A.R. skal i løpet av de neste årene gjøre store investeringer innenfor alle tre sektorer, noe som medfører økte kostnader for medlemskommunene. I tillegg er det behov for å kjøpe spillvannskapasitet i Sandnes kommune sitt avløpssystem "avløp vest" i 2020. Dette for å kunne ha kapasitet på avløpssiden til utbyggingen i Solakrossen, samt det fremtidige boligområdet på Bærheim. Med bakgrunn i dette vil driftskostnadene for VAR-seksjonen øke. Alle VAR-kostnadene er 100 prosent gebyrfinansierte. Oversikt over alle gebyrer finnes i kapittel 6 Rådmannens forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger.

116. Opptrapping diverse driftskostnader, VAR, 100 % gebyrfinansiert

Se tekst i linjen 115.

117. Opptrapping kjøp fra I.V.A.R. fast

Se tekst i linje 115.

118. Opptrapping kjøp fra I.V.A.R. variabel

Se tekst i linje 115.

119. Frafall refusjon fra SVV for vei- / gatelys

I forbindelse med omorganisering i Statens Vegvesen (SVV) og overføring av oppgaver og ansvar fra SVV til Rogaland fylkeskommune (RFK), er det fra SVV foretatt en opprydding i de refusjoner de enkelte kommuner fikk for utgifter til belysning på de veier kommunene ikke eide selv. Slik det ser ut per i dag, har SVV ensidig kuttet refusjonen, mens eierskapet nå er overtatt av RFK. Sola kommune anser det som rimelig at refusjonsordningen opprettholdes, men at denne nå kommer fra RFK. Kommunen arbeider med å få klarhet i saken.

120. Reversering redusert asfaltering

Det ble i Handlings- og økonomiplan 2018-2021 vedtatt å redusere budsjettet for asfaltering på virksomhet Kommunalteknikk, seksjon vei i årene 2018 og 2019. Denne linjen reverserer dette tiltaket fra 2020 for å unngå for stort etterslep på asfalteringsprosjekter. Dette er i tråd med vedtatt HØP 18-21.

121. Vintervedlikehold

Budsjettet for vintervedlikehold har ikke vært tilstrekkelig til å dekke behovet i 2019. Det vises til 1. og 2. tertialrapportering hvor rådmannen har orientert om behovet. Rådmannen foreslår derfor å øke budsjettposten med kr 1 millioner fra 2020.

4.4.5 Investeringene

Samfunnsutvikling	Totalramme	2020	2021	2022	2023
27 19105-Samlebevilgning formål kirke, blant annet minnelund iht ny lov		822	500	2 000	400
28 19106-Samlebevilgning formål samfunnsutvikling		1 050	0	0	0
29 19107-ENØK-tiltak kommunale bygg	17 300	5 700	4 800	6 800	0
30 19029-Rehabilitering Soma driftsstasjon	14 500	4 500	10 000	0	0
31 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)		6 395	5 227	5 227	5 227
32 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)		-6 395	-5 227	-5 227	-5 227
33 19604-Erverv av areal	0	58 000	0	0	0
34 49041-Ny kirke Sola sentrum	87 250	37 175	0	0	0
35 49645-Superlekeplass Sola sentrum	6 000	100	2 700	2 700	0
36 59364-Infrastruktur regionalt sykkelanlegg	50 693	20 474	0	0	0
37 59369-VVA Påskhusvegen	1 500	0	250	1 250	0

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

38	59406-Utskiftning gatelys, standardheving (årsbev.)	0	1 500	1 500	1 500	1 500
39	59457-Ljosheimkroken	2 000	0	1 000	1 000	0
40	59462-Forskuttering Bymiljøpkken, trafikkisikringsmidler	17 901	6 148	7 750	750	0
41	59537-Ny Solahall med varmtvannsbasseng	200 000	300	0	0	0
42	59565-Trafikksikkerhet, kommunale veier	0	800	800	800	800
43	59673-Turveg Hafrsfjord- Joa	18 404	2 500			
44	59609-Oppgradering syv lekeplasser	2 500	2 500	0	0	0
Sum samfunnsutvikling			141 569	29 300	16 800	2 700

Vann, avløp og renovasjon		Totalramme	2020	2021	2022	2023
45	59037-Vann Vigdelsv./Ølberg havnev./Ølbergv.	19 100	9 500	9 600	0	0
46	59038-Kostn. IVARs nye hovedvannledning (fra 22)	9 500	0	0	2 500	7 000
47	59039-Vannledning Einargården - kryss Sentrumsvn./Rådhusvn.	9 000	0	0	4 500	4 500
48	59113-Overløpsmåling avløp	2 000	1 000	1 000	0	0
49	59119-PA002 Joa	10 000	5 000	5 000	0	0
50	59120-PA018 Austrheimsvegen	3 000	3 000	0	0	0
51	59121-PA043 Stangeland	6 300	2 000	4 300	0	0
52	59122-Sande terrasse, sanering av felles avløpsledning	6 900	3 500	3 400	0	0
53	59359-VA40 Grotnes nord	18 400	0	0	1 200	8 600
54	59360-VA42 Grotnes sør	13 900	0	0	450	6 750
55	59367-VA15 Moringvegen	6 400	6 000	0	0	0
56	59368-VA178 Ljosheimkroken	5 100	0	2 450	2 450	0
57	59369-VVA Påskhusvegen	2 500	250	2 250	0	0
58	59370-VA Sanering Myrvegen - Skoletunet, langs Tananger ring	7 000	0	0	0	3 500
59	59371-VA Tanangervegen	7 000	0	0	0	3 500
60	59372-VA Tornefjellv./Snøde (nedre del)	10 000	0	0	500	500
61	59375-VA Ølberg Havneveg - parkeringsplass Hellestø	9 000	0	0	0	4 500
62	59376-VVA Soma driftsstasjon	5 500	5 500	0	0	0
Sum vann, avløp og renovasjon			35 750	28 000	11 600	38 850

Sentrumsplaner		Totalramme	2020	2021	2022	2023
63	59040-VA Sola sentrum, etappe 5	9 300	0	0	4 650	4 650
64	59374-VA Etappe 3 (Sola sentrumsplan)	19 600	0	0	0	9 300
65	59566-V15, rundkjøring og deler av V14	10 700	0	0	5 350	5 350
Sum sentrumsplan			0	0	10 000	19 300

27. 19105-Samlebevilgning formål kirke, blant annet minnelund iht. ny lov

Rådmannen foreslår å bevilge kr 5 millioner i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til minnelund etter nye krav i loven, ny heis i Ræge kirke, fornyelse av kirkerom i Sørnes kirke, samt innredning av kontorer ved Sola menighet/kirkeverge.

28. 19106-Samlebevilgning formål samfunnsutvikling

Rådmannen foreslår å bevilge kr 1 million i planperioden i en samlebevilgning. Midlene vil benyttes til anskaffelse av robotgressklippere og klimatilpasninger som følge av økt frekvens av ekstremvær.

29. 19107-ENØK-tiltak i kommunale bygg

Rådmannen foreslår at det bevilges kr 17,3 millioner i planperioden til gjennomføring av tiltak i utvalgte kommunale bygg med høyt energiforbruk. Tiltakene kan blant annet være installasjon av nytt ventilasjonsaggregat og SD-anlegg, men i noen tilfeller mindre rehabiliteringer. Rådmannen foreslår at følgende bygg prioriteres i denne planperiode: Tanangerhallen, Sola sjø, Stangelandsentret, Håland skole, Sande skole, Storevarden skole, Tananger ungdomsskole og TABO. Det vises videre til linje 110 i driftsrammetabellen hvor rådmannen har innarbeidet besparelse som følge av reduksjon i energikostnader.

30. 19029- Rehabilitering Soma driftsstasjon

Det ble vedtatt i f-sak 77/2019 å kjøpe forsvarets eiendom på Soma. Det er behov for å rehabilitere byggene slik at kommunen kan benytte de til kontorer, garderober, kjøkken og i tillegg er det planlagt å etablere hjelpemiddellageret på Soma etter at Helsehuset blir solgt. Samtidig er det behov for å rehabilitere infrastrukturen, prosjekt 59376 VVA Soma driftsstasjon. Rådmannen foreslår å bevilge kr 14,5 millioner til rehabilitering av bygg på Soma. Prosjektet er planlagt å starte opp i medio 2020.

31. 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)

Prosjektet gjelder administrasjonskostnader for prosjektledelse i seksjon eiendom Utvikling. Administrasjonskostnadene fordeles videre på det enkelte investeringsprosjekt i forbindelse med regnskapsavslutning, jamfør linjen under. Det er foretatt en mindre justering av rammen som følge av lønnsoppgjøret 2019. Rådmannen foreslår å videreføre bevilgningen i planperioden.

32. 19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)

Fordeling av intern prosjektledelse, jamfør prosjekt 19600 linje 31, inngår i denne posten.

33. 19604-Erverv av areal

Rådmannen foreslår at kr 53 millioner av avsatte midler i 2019 overføres til 2020 på grunn av endring i tidspunkt for ervervene, jf. 2. tertial 2019. Rådmannen

forslår i tillegg en økning på bevilgningen på kr 5 millioner som vil benyttes til erverv av areal i Sola sentrum.

34. 49041-Ny kirke Sola sentrum

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022.

Prosjektet har en total kostnadsramme på kr 91,25 millioner. For kommunen har prosjektet en bruttoramme på kr 87,25 millioner, fratrukket menighetens bidrag i form av dugnad på kr 4,0 millioner. Videre skal menigheten overføre kr 4,0 millioner til Sola kommune som vil bli benyttet til kjøp av inventar, utsmykking og liturgiske møbler for å realisere kirken, jamfør linje 75. Nettokostnad for kommunen blir kr 83,25 millioner. Kontrakt er signert med SV-Betong AS og det førstespadestikk ble gjennomført i mars 2019. Økonomi og fremdrift går som planlagt. Overtakelse av bygget er forventet i august 2020. Kalkyle: fase 4.

35. 49645-Superlekeplass Sola sentrum

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet ble initiert gjennom vedtak av et verbalpunkt i k-sak 76/14 Handlings – og økonomiplan 2015, hvor det var ønskelig å bygge en superlekeplass som skulle vitalisere Sola sentrum. I sak 44/2017 (9. mai) vedtok formannskapet å utsette bygging av superlekeplass på den opprinnelig foreslåtte lokaliteten «Byhagen» pga mange uavklarte forhold knyttet til realisering av tilstøtende utbygginger. Formannskapet ba i samme vedtak rådmannen om komme tilbake med forslag til plassering som kunne la seg realisere raskere, og i november 2017 vedtok formannskapet følgende i sak 28/17: «Superlekeplassen plasseres permanent i rådhusparken. Opparbeidelsen skjer så snart dette er mulig etter utbygging av nytt rådhus.». Rådhuset er nå i ferd med å bli ferdigstilt, og det vil være mulig å starte utbygging av superlekeplassen. Det er planlagt oppstart av prosjektet med detaljprosjektering i 2020, og ferdigstilling i 2022. Kalkyle: fase 1/2.

36. 59364-Infrastruktur regionalt sykkelanlegg

Rådmannen viser til sak 83/2018 og til tertialrapport per 30.april 2019, kommunestyrets sak 51/19, linje 11, hvor rådmannen har varslet at det kunne tilkomme behov for økt budsjett ift krav om utvidelse av eksisterende fotgjengerundergang under Nesbuvegen. Forutsetningene for kalkylen var at fravikssøknaden til Statens vegvesen (SVV) ble godkjent, men det ble gitt signaler om at dette var høyst usikkert.

SVV har nå konkludert med at de ikke vil fravike fra kravet om høyde på kulverten, og denne må nå skiftes i sin helhet. Det er i høst foretatt en beregning av kostnadene ved ny kulvert og tilhørende veganlegg som tilsier en økning på kr 10 millioner, som er lagt inn i forslag til budsjett. Etter at talldelen av rådmannens forslag ble låst for endringer i medio oktober mottok Sola kommune prosjekteringstegninger som viser at anlegget kan bli større og mer omfattende enn antatt. Det er primært høyere kulvert og større overdekning av denne som generer følgeskostander ved heving av veilegеме i større lenger, høyere og bredere

kanter/murer, senkning av ramper for g/s-vei og rekkverksløsninger. Foreløpig kostnadsvurderinger estimerer disse til ytterligere ca. kroner 5 millioner.

Rådmannen signaliserte i sak 83/2018 at kommunen må forvente at vegeier bidrar økonomisk dersom en omfattende oppgradering av undergangen blir aktuelt. Kommunen har formidlet dette i flere møter med Statens vegvesen, og har i juni i 2019 fått bekreftet at de vil prioritere kulverten som tiltak i trafikksikkerhetsdelen av Bymiljøpakken. Det har imidlertid ikke vært revisjon av Handlingsprogrammet for Bymiljøpakken i 2019 grunnet de store usikkerhetsmomentene med tanke på inntektsgrunnlaget i bymiljøpakken og kostnadsestimatene i prosjektporteføljen. Det er ikke sannsynlig at man får på plass et nytt Handlingsprogram for Bymiljøpakken før i 2020. Rådmannen har bedt SVV om å høyde for økte utgifter til kulvert i tråd med prosjekttegninger ved neste revisjon av handlingsprogrammet i Bymiljøpakken. Rådmannen vil fortsette arbeidet for at merkostnader til ny kulvert dekkes av bymiljøpakken, men det budsjetteres ikke med inntekter/refusjon før handlingsprogrammet er revidert.

Prosjektet har ikke et detaljert beløp i skrivende stund, da det arbeides med prosjektering. Endelig kostnad får prosjektet etter avholdt konkurranse.

Rådmannen foreslår derfor at prosjektene foreløpig økes med kr 10 millioner og innarbeides i HØP 2020-2023. Prosjektet er planlagt ferdigstilt tidlig 2020. Kalkyle: fase 4.

37. 59369-VVA Påskhusvegen

Det er behov for å sanere og utvide eksisterende VA-anlegg i forbindelse med omlegging av Påskhusvegen. Prosjektet omfatter vei, vann og avløp. Budsjettet for vann og avløp ligger på linje 57. Det vil samtidig bli utført noe trafikksikringstiltak som dekkes av prosjekt 59462 (linje 40) – Forskuttering av bymiljøpakken, trafikksikringsmidler. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

38. 59406-Utskiftning gatelys, standardheving (årsbev.)

Midler avsatt til oppgradering og fornyelse av gatelysnettet i kommunen. Det vil i årene fremover være et hovedfokus på tiltak som på sikt vil redusere kommunens løpende driftskostnader, for eksempel utskiftning til LED-armaturer og nedgravde kabler mellom stolpene. Rådmannen foreslår å videreføre den årlige bevilgningen i planperioden.

39. 59457-Ljosheimkroken

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 59368 VA178 Ljosheimkroken på linje 56. Det må utarbeides en ny reguleringsplan for veitrasé, og veien må opparbeides i henhold til denne. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

40. 59462-Forskutteringer av Bymiljøpakken, trafikksikringsmidler

I forbindelse med Bymiljøpakken vedtas det årlig prosjekter i de forskjellige kommunene. I Sola er det de neste årene vedtatt flere prosjekter. Disse må forskutteres og prosjektstyres i kommunene før vi kan kreve refusjon av fylkeskommunen. Det legges opp til 100 prosent refusjon i de årene kostnadene inntreffer. I 2020 er det blant annet planlagt intensivbelysning av flere gangfelt og trafikksikringstiltak ved Sande skole.

41. 59537-Ny Solahall med varmtvannsbasseng

Rådmannen henviser til vedtak i f-sak 52/2019 hvor rådmannen ble bedt om å se på mulig ny Solahall med varmtvannsbasseng. I saken ble det presentert en kalkyle på kr 200 millioner for nytt basseng basert på erfaringstall. Det er behov for å påbegynne arbeid med konseptvalg som ser på faktor som økonomi, bærekraft, drift og brukervennlighet. Det er planlagt at rådmannen legger frem en sak om valg av konsept og økonomiske konsekvenser i løpet av 2020. Rådmannen foreslår å bevilge kr 0,3 millioner til utarbeidelse av konseptvalg i 2020.

42. 59565-Trafikksikkerhet, kommunale veier

Midler avsatt til trafikksikringsarbeider som oppstår i løpet av året, og som er en del av trafikksikkerhetsplanen. Dette kan være omlegging av mindre veikryss, sikring av gang- og sykkelveier og lignende. Rådmannen foreslår å videreføre den årlige bevilgningen på kr 0,8 millioner i planperioden.

43. 59673-Turveg Hafrsfjord- Joa

Etter siste budsjettøkning for turvei Hafrsfjord delstrekk Joa er det kommet kostnader man ikke har hatt forutsetninger for å innarbeide i prosjektet tidligere. En grunneier har utfordret den signerte avtalen. Kravene har gått på at vedkommende er aktiv bonde og omfatter avgrensning mot landbruksjord for å hindre avrenning ut i turveien, gjerde mot beiter og sikring av turvei mot sjø. Estimert kostnad kr 0,5 millioner. Videre har det oppstått problemer med fundamentering av et naust som skulle rehabiliteres/bygges opp, estimert til kr 0,5 millioner. Nye grunnundersøkelser for brua over Foruskanalen har påvist dårlige grunnforhold. Dette har ført til endring i brukonstruksjon og ramper. Estimert kostnad kr 0,564 millioner. I tillegg er det mottatt flere mindre fakturaer som blant annet gjelder manglende fakturering fra Lyse, manglende replanting hos grunneiere, sikring av kabel for framtidig lys for å hindre skader i tillegg til løsninger som ikke lar seg realisere innenfor prosjektert løsning. Totalt kr 0,5 millioner. Utover dette viser erfaringen etter to år med ferdsel på turvegen at behovet for gjerder er noe større enn først antatt, estimert kostnad kr 0,3 millioner. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,5 millioner i 2020 for å slutføre prosjektet.

44. 59609-Oppgradering syv lekeplasser

Mange av kommunens lekeplasser knyttet til friområder har behov for oppgraderinger og innebærer blant annet nye lekeapparater og nytt fallunderlag. I løpet av høsten 2019 vil det bli gjort en revisjon og ny systematisk kartlegging av

lekeplassene for å se hvilke som skal prioriteres i 2020. Rådmannen foreslår å bevilge kr 2,5 millioner til oppgradering av lekeplasser i 2020.

45. 59037-Vann Vigdelsvegen / Ølberg Havneveg / Ølbergvegen

I forbindelse med at Statens vegvesen skal bygge gang- og sykkelvei langs strekningen ønsker Kommunalteknikk å rehabilitere og legge nye ledningsanlegg samtidig. Dette for å utnytte den synergieffekten som er med hensyn til graving og legging i det samme veianlegget som Statens Vegvesen skal bygge. Prosjektet er et saneringsprosjekt da det vil bli byttet ut gamle eternittledninger, samtidig vil kapasiteten i anlegget øke. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2021.

46. 59038-Kostnader IVARs nye hovedledning

Når I.V.A.R. bygger ny hovedvannforsyning gjennom Sola kommune, kan det bli aktuelt å utføre arbeider i denne forbindelse. Planene til I.V.A.R. er ikke ferdige, og anslagene er med bakgrunn i dette usikre. Prosjektet er antatt ferdigstilt i 2022/2023.

47. 59039-Vannledning Einargården - kryss Sentrumsvegen / Rådhusvegen

I forbindelse med bygging av busstrasse mellom Sola sentrum og flyplassen ønsker kommunalteknikk å legge ny vannledning mellom Einargården og Skvadronvegen for å erstatte en hovedledning som gikk under Nord-Syd banen på flyplassen. Ledningen er sanert, og det er behov for ny ledning til erstatning for denne. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,0 millioner til formålet med planlagt ferdigstillelse i 2023.

48. 59113-Overløpsmåling avløp

I henhold til krav fra Miljøverndepartementet må det foretas målinger av overløp i avløpsledninger. Dette for å ha en oversikt over mengde av fortynnet spillvann som ledes over i overvannsystemet ved store nedbørsmengder. Ved inngangen til 2018 manglet kommunen fullverdig måling på nærmere 40 overløp på avløpsnettet. Det er i løpet av 2019 utført arbeid med å finne utstyr som kan gi nøyaktige målinger til en rimelig pris. Oppsetting av målere planlegges utført i 2020. Prosjektet er forventet ferdigstilt i 2021.

49. 59119-PA002 Joa

Pumpestasjonen er nærmere 40 år gammel og må oppgraderes for å kunne motta økte mengder med spillvann som kommer på grunn av økt utbygging i sentrum. Det må også gjøres tiltak for å forbedre HMS på bygget. Rådmannen foreslår å bevilge kr 10,0 millioner til prosjektet med sikte på ferdigstillelse i 2021.

50. 59120-PA018 Austerheimsvegen

Pumpestasjonen er over 40 år gammel og har lekkasjer, samtidig er driften problematisk grunnet gammelt utstyr. Det må bygges ny stasjon og ledningsnett inn til den nye stasjonen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 3,0 millioner til dette arbeidet i 2020.

51. 59121-PA043 Stangeland

For å kunne frigi kapasitet på spillvannsledning gjennom Sola sentrum er det behov for å bygge ny avløpsstasjon og pumpeledning mot «avløp Vest» i Sandnes. Dette vil avlaste ledningsnettet i sentrum og minimere risikoen for tilbakeslag i boliger. Rådmannen foreslår å bevilge kr 6,3 millioner til prosjektet med forventet ferdigstillelse i 2021.

42. 59122-Sande terrasse, sanering av felles avløpsledning

Området Sande terrasse har i dag felles avløpsledning. Området må saneres for å kunne frigi avløpskapasitet gjennom Sola sentrum til ny utbygging. Rådmannen foreslår å bevilge kr 6,9 millioner til prosjektet med forventet ferdigstillelse i 2021.

53. 59359-VA40 Grotnes nord

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 59360 VA42 Grotnes sør. Dette er to saneringsprosjekter for utskiftning av eldre vannledninger, separering av overflatevann/spillvann og legging av nytt avløpsanlegg i Grotnesområdet. Prosjektet har planlagt oppstart av prosjektering i 2022.

54. 59360-VA42 Grotnes sør

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med prosjekt 59359 VA40 Grotnes nord. Dette er to saneringsprosjekter for utskiftning av eldre vannledninger, separering av overflatevann/spillvann og legging av nytt avløpsanlegg i Grotnesområdet. Prosjektet har planlagt oppstart av prosjektering i 2022.

55. 59367-VA15 Moringvegen

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Området har de siste årene vært gjenstand for flere store reparasjoner. Avløpsnettet er i dårlig stand, og i tillegg bør vannforsyningen inn i området sikres/fornyas for brannvann. Videre er det flere lange private ledninger som gjør at anlegget i dag fremstår som uoversiktlig. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2020.

56. 59368-VA178 Ljosheimkroken

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektet må sees i sammenheng med veiprosjekt 59457 Ljosheimkroken. Vann- og avløpssystemet er slitt og det er nødvendig med rehabilitering av anlegget. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

57. 59369-VVA Påskhusvegen

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Det er behov for å sanere og utvide eksisterende VA-anlegg i forbindelse med omlegging av Påskhusvegen. Prosjektet omfatter vei, vann og avløp.

Budsjettet for veidelen ligger på linje 37. Det er planlagt å starte med prosjektering i 2021. Prosjektet er planlagt ferdigstilt i 2022.

58. 59370-VA Sanering Myrvegen - Skoletunet, langs Tananger ring

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Avløpsanlegget er i dårlig forfatning og det er behov for å sanere eksisterende VA-anlegg. Det er i tillegg nødvendig å foreta en separering av fellesledningen som tilfører mye overvann til renseanlegget. Det er planlagt at prosjektet skal ha oppstart i 2023.

59. 59371-VA Tanangervegen

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. I forbindelse med byggingen av Transportkorridor Vest (TKV) må det flyttes på kommunale ledninger. Arbeidet vil bli utført av Statens vegvesen, og vil bli satt i gang når TKV utvides mot Tananger. Oppstart av prosjektet vil være avhengig av fremdriften i TKV. Det er forventet at oppstart vil bli i 2023, mens det er usikkert når prosjektet vil ferdigstilles. Rådmannen forventer at prosjektet ikke vil ferdigstilles før etter kommende planperiode.

60. 59372-VA Tornefjellvegen / Snøde (nedre del)

Prosjektets totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Prosjektering og gjennomføring av sanering av eksisterende VA-anlegg i nedre del av Tornefjellvegen/Snøde i forbindelse med TKV. Oppstart av prosjektet vil være avhengig av fremdriften i TKV. Det er forventet oppstart av prosjektering i 2022, med ferdigstilling i 2024.

61. 59375-VA Ølberg Havneveg - parkeringsplass Hellestø

Det er igangsatt planlegging av gang- og sykkelvei fra kryss med Ølberg Havneveg til parkeringsplass på Hellestø. Kommunalteknikk vil da samtidig sanere gammel vannledning og tilrettelegge for trykkavløpsledning for spillvann langs deler av denne veien. Dette for å kunne få synergier med å gjøre det samtidig med at gang og sykkelveien bygges. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,0 millioner til formålet som har forventet oppstart i 2023.

62. 59376-VVA Soma driftsstasjon

Det ble vedtatt i f-sak 77/2019 å kjøpe forsvarets eiendom på Soma. Det er behov for å rehabilitere infrastrukturen på eiendommen. Prosjektet må ses i sammenheng med prosjekt 19029-rehabilitering Soma driftsstasjon. Rådmannen foreslår å bevilge kr 5,5 millioner til prosjektet som er planlagt utført i 2020.

63. 59040-VA Sola sentrum, etappe 5

Anlegget er et saneringsprosjekt og går fra Mostunvegen gjennom ny rundkjøring på Sandesletta og videre nordover langs Sandesletta. Etappen er en videreføring av etappe 1 forbi Sola sykehjem. Etappen må gjennomføres samtidig som prosjekt 59566 – V15, rundkjøring Sandesletta og deler av V14 fordi ledningene blir

liggende under V15 og rundkjøringen. Rådmannen foreslår å bevilge kr 9,3 millioner til prosjektet som har planlagt oppstart i 2022.

64. 59374-VA Etappe 3 (Sola sentrumsplan)

Totalramme er i henhold til vedtatt Handlings- og økonomiplan 2019-2022. Anlegget går mellom Vestre ringveg og Sola sykehjem. Anlegget er en videreføring av etappen forbi Sola sykehjem. Dette anlegget gjør at man kan utsette i tid en større utbygging av anlegg gjennom sørdelen av Sola sentrum. Om lag to tredjedeler av det totale anlegget vil dekkes av refusjoner fra utbyggere i Sola sentrum, mens den resterende tredjedelen dekkes av vann- og avløpsgebyrene. Prosjektet er skjøvet ut i tid grunnet utbyggingstakten i Sola sentrum. Prosjektet har planlagt oppstart i 2023.

65. 59566-V15, rundkjøring Sandesletta og deler av V14

Anlegget går mellom V14 østre ringveg og ny rundkjøring på Sandesletta. Gjennomføringen av bygging av V15 og deler av V14 er avhengig av at de deler av Soltun alderspensjonat som ligger i anleggsområdet fjernes. Rådmannen foreslår å bevilge kr 10,7 millioner til prosjektet som har planlagt oppstart i 2022.

Kapittel 5

Kommunale foretak og Sola kirkelige fellesråd

5. kommunale foretak og Sola kirkelige fellesråd

5.1 Sola tomteselskap KF

Nedenfor følger forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 og årsbudsjett 2020 fra Sola tomteselskap KF. Forslaget er godkjent og undertegnet av foretakets styre.

Sola tomteselskap KF- HØP 2020-2023

Rådmannens merknader

Sola tomteselskap KF ble vedtatt etablert av kommunestyret 4. februar 2016, jamfør k-sak 6/16 *Etablering av kommunalt tomteselskap*. Formålet til Sola tomteselskap er å organisere kommunens samlede ressurser og kompetanse i en hensiktsmessig organisasjonsstruktur, som skal sikre at Sola kommunes behov for areal til kommunens tjenesteproduksjon og boligpolitikk dekkes på en økonomisk rasjonell måte. Sola tomteselskap KF skal som hovedregel kun erverve, utvikle og selge tomter, ikke bygge på tomtene.

Sola tomteselskap KF hadde per 31. desember 2019 en samlet langsiktig gjeld på kr 179,5 millioner. Forventet låneopptak for 2019 etter 2. tertialrapport er på kr 47,1 mill. Foretaket legger til grunn å betale kr 35,6 millioner i avdrag i 2019. Som følge av dette blir beregnet lånegjeld i Sola tomteselskap KF på kr 190,9 millioner per 31. desember 2019. Kommunestyret vedtok i k-sak 40/16 *Tomteportefølje, åpningsbalanse og økonomiplan for Sola tomteselskap KF*, møte 09.06.2016, at rentebetingelser på innlån ble satt til gjennomsnitt av NIBOR gjennom året + 1 prosent.

Budsjettet til Sola tomteselskap KF er delt mellom driftsbudsjett og investeringsbudsjett. I driftsbudsjett føres løpende utgifter til drift av selskapet samt renteutgifter på tomter hvor det ikke er aktivitet. Driftsbudsjettet dekkes inn gjennom disponering av salgsinntekter i investering.

Styrets forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 og årsbudsjett 2020 for Sola tomteselskap KF har et forventet aktivitetsnivå i investering på kr 47 millioner i 2020. Videre planlegges det å betale avdrag til Sola kommune på kr 22,7 millioner. Det er i 2020 budsjettet med kr 25,2 millioner i salgsinntekter hvor deler av dette skal brukes til å finansiere foretakets driftsutgifter inkludert renter på tomter uten aktivitet. Foretaket budsjetterer med et låneopptak i 2020 på kr 50,1 millioner.

Rådmannens anbefaling til vedtak

Kommunestyret godkjenner Handlings- og økonomiplan 2020-2023 og årsbudsjett 2020 for Sola tomteselskap KF i samsvar med rådmannens anbefaling og i tråd med styrets vedtak. Det tas opp lån til finansiering av investeringer i 2020 på kr 50,1 mill. Lånet tas opp via Sola kommune.

5.2 Sola Parkeringsselskap KF

Nedenfor følger forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 for Sola Parkeringsselskap KF. Forslaget er godkjent av styret og undertegnet av styreleder og konstituert daglig leder.

Sola parkeringsselskap KF- HØP 2020-2023

Rådmannens kommentarer

Sola Parkeringsselskap KF ble opprettet etter vedtak i kommunestyret 15. juni 2017, jmfør k-sak 38/17 *Etablering av parkeringsselskap og valg av styre*. Eierstrategi og vedtekter ble vedtatt i samme sak. Formålet med foretaket er å organisere kommunens ressurser og kompetanse som skal ivareta parkeringsforholdene i Sola kommune på en forsvarlig og økonomisk rasjonell måte.

Parkeringsselskapet skal være hovedansvarlig for å realisere kommunens parkeringspolitikk, som er knyttet til sentrumsutvikling og realisering av transport- og miljøpolitikk.

I henhold til eierstrategien skal Sola Parkeringsselskap KF i utgangspunktet være ansvarlig for finansiering, oppføring og drift av parkeringsanlegg. Parkeringsanlegget ved Sola rådhus blir imidlertid oppført som en del av rådhusprosjektet, og skal etter ferdigstillelsen overføres til foretaket. Rådmannen vil fremme en egen sak om overføring av parkeringsanlegget mot at det gis et ansvarlig lån fra Sola kommune på samlet investeringskostnad for parkeringshuset. Dette er i dag budsjettet til kr 70,6 millioner. Rentebetingelser for lån fra Sola kommune vil bli satt til gjennomsnittlig 3 måneders NIBOR gjennom året + 1 prosent, i likhet med rentebetingelser for Sola tomteselskap KF. Sola Parkeringsselskap KF vil betale avdrag når selskapet oppnår overskudd i drift.

Ved budsjettbehandling av HØP 2019-2022 vedtok kommunestyret at det ansvarlige lån knyttet til parkeringsanlegget gjøres rentefritt i planperioden 2019-2022.

Styret har i sitt budsjettforslag lagt til grunn rammer for avgiftsparkering og priser som ble behandlet i FS-sak 73/19, møte 24. september 2019. Saken ble utsatt og sendt til uttalelse i Administrasjonsutvalget før ny behandling i Formannskapet.

På bakgrunn av budsjettforslaget til foretaket har rådmannen valgt å legge inn forskuttering fra Sola kommune på kr 1,275 millioner som er nødvendig for at foretakets budsjett kunne gå i balansen.

Rådmannens anbefaling til vedtak

Kommunestyret godkjenner Handlings- og økonomiplan 2020-2023 og årsbudsjett 2020 for Sola Parkeringsselskap KF i samsvar med rådmannens tilrådning og i tråd med styrets vedtak.

Det bevilges kr 1,275 millioner i 2020 til overføring til Sola parkering KF basert på foretakets forslag til budsjettet.

5.3 Sola kirkelige fellesråd

Under følger Sola kirkelige fellesråds innspill til Sola kommunes Handlings- og økonomiplan 2020-2023.

[Budsjettinnspill fra Sola kirkelige fellesråd- HØP 2020-2023](#)

Rådmannens merknader

I rådmannens forslag til Handlings- og økonomiplan 2020-2023 er at Sola kirkelige fellesråds budsjetttramme for drift videreført fra 2019 justert for lønnsvekst og indeksregulering av mva-kompensasjon. Rådmannen har ikke funnet rom for nye tiltak i drift.

Rådmannen budsjetterer med en samlebevilgning til kirkeformål som kan benyttes til foreslåtte tiltak i investeringer. I tillegg er opparbeidelse av ny minnelund og nytt gravfelt for andre religioner i rådmannens forslag til HØP 20-23 planlagt ferdigstilt i 2022.

Bevilgningen til Sola kirkelige fellesråd inngår i rådmannens tilrådning til budsjettvedtak for Sola kommune, jmfør linje 9 i driftsrammetabell.

An aerial photograph of a coastal town. In the upper right, a large blue lake or fjord stretches towards the horizon. The town below is densely packed with residential houses, many with red-tiled roofs. There are several larger buildings, possibly schools or public facilities, and a few industrial or commercial structures. The town is surrounded by green fields and some forested areas. A semi-transparent white box is overlaid on the left side of the image, containing the title text.

Kapittel 6

Rådmannens forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger

6. Rådmannens forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger

I dette kapittelet presenterer rådmannen et samlet forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger for 2020. Endringene i satser påvirker de økonomiske rammene til kommunen, og forslag til avgifter, gebyrer og egenbetalinger legges derfor fram til behandling sammen med rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan.

6.1 Oppvekst og kultur

6.1.1 Barnehage

Maksimalgrense på foreldrebetaling i barnehager fastsettes i Stortingets årlige budsjettvedtak. I forslag til statsbudsjett 2020 er det lagt opp til en økning i maksimalpris tilsvarende kommunal deflator på 3,1 prosent. Maksimal foreldrebetaling for heltidsplass i barnehage blir da kr 3135 per måned fra og med 1. januar 2020.

Det er mulighet for redusert foreldrebetaling, etter søknad, for husholdninger med en samlet inntekt som er lavere enn kr 574 750 per år fra og med januar 2020. I tillegg har barn i alderen 2 til 6 år som bor i husholdninger som har en samlet inntekt lavere enn kr 548 500 per år, rett på gratis kjernetid (20 timer gratis oppholdstid i barnehage per uke). Det er videre foreslått at den samlede inntektsgrensen for rett til gratis kjernetid øker til kr 566 100 fra og med 1. august 2020.

Plasstype	100 %, 45 timer	80 %, 36 timer	60 %, 27 timer	50 %, 22,5 timer
Beløp per måned fra 1. januar 2020	3 135	2 510	1 880	1 568

Eventuelle matpenger/kostpenger kommer i tillegg.

6.1.2. Skolefritidsordning – SFO

Sola kommune tilbyr 60 % og 100 % plass i kommunal SFO. Rådmannen foreslår å øke satsene med 3,1 % i henhold til kommunal deflator for 2020, avrundet til nærmeste hele beløp. Rådmannen tilrår følgende endring i satsene for plass i kommunal SFO fra 1.1.2020.

SFO-satser	Satser 2019	Satser 2020
100 % plass	2 905	2 995
Matutgifter 100 % plass	154	159
Samlet pris 100 % plass	3 059	3 154
60 % plass	2 115	2 180
Matutgifter 60 % plass	100	103
Samlet pris 60 % plass	2 215	2 283

Det settes et tak på foreldrebetalingen for elever på 1. og 2. trinn fra høsten 2020. Prisen pr. plass skal ikke være høyere enn 6 prosent av husstandens inntekt. Dette er gjort gjeldende for alle kommuner i samsvar med statsbudsjettet.

Foreldrebetaling SFO i andre kommuner

Rådmannen har innhentet opplysninger om betalingssatser for 2019 med mer fra noen nabokommuner til sammenligning. Stavanger, Sandnes og Randaberg har ganske likt opplegg som Sola. Disse kommunene har også 100 og 60 % plasser. Det er gjennomgående 11 betalingsterminer, og det gis søskenmoderasjon med 25 % for barn nummer to i Stavanger. Sandnes gir 50 % søskenmoderasjon for barn nummer tre.

Stavanger kommune 100 % plass – kr 3.011 per måned, 60 % plass – kr 2.072 per måned. Kost kommer i tillegg, og varierer noe i den enkelte SFO. Det brukes satser som varierer fra kr 150 -200 og kr 90 - 130 per måned for henholdsvis 100 og 60 % plass. Reelle priser med høyeste matsats blir da 100 % plass – kr 3.211,- per måned, 60 % plass – kr 2.202,- per måned (oppdatert august 2019).

Sandnes kommune: 100 % plass – kr 2.860 per måned, 60 % plass – kr 2.002 per måned. Sandnes har ikke prisøkning for SFO i 2020. Kost kommer i tillegg med kr 180 og kr 110 per måned for henholdsvis 100 og 60 % plass. Reelle priser blir da 100 % plass – kr 3.040 per måned, 60 % plass – kr 2.112 per måned (oppdatert august 2019).

Randaberg kommune: 100 % plass – kr 3.088 per måned, 60 % plass - kr 1.855,- Kost er her inkludert med kr 158 og kr 95 per måned for henholdsvis 100 og 60 % plass. Redusert betaling for spesielt lave inntekter under 5G. Prisene gjelder for skoleåret 2019/20.

6.1.3. Kulturskole

Rådmannen foreslår å øke satsene i kulturskolen med 3,1 % i henhold til kommunal deflator for 2020, avrundet til nærmeste hele beløp. Rådmannen foreslår også at kulturskolen gis anledning til å tilby opplæring og kurser av kortere varighet hvor prisene vil bli vurdert i forhold til lengde i forhold til vanlig undervisning og eventuelt ekstra materiellkostnader.

Kulturskole	Satser 2019	Satser 2020
Individuell/solo undervisning	1 773	1 828
Parti/pulje undervisning	1 229	1 267
Instrumentopplæring korpsmedlemmer	1 321	1 362
Instrumentleie/materialavgift	319	329
Søskenmoderasjon	-225	-225

Det gis søskenrabatt på kr 225 per semester fra barn nummer to.

Til sammenligning er prisene for 2020 i Sandnes per semester kr 1.575 for individuell/solo undervisning, for parti/pulje undervisning (gruppe) kr 1.300 og leie

av instrumenter kr 300. Satsene for 2020 er holdt uendret siden 2016, jfr. Sandnes kulturskole.

Prisene i Stavanger kulturskole justeres årlig pr. 1 januar, jfr. vedtak, og er per semester: Individuell/solo undervisning, teater/drama/bilde og dans koster gjennomgående kr 1.900 per semester. Materiellavgift kr 160 og instrumentleie kr 350 kommer i tillegg.

I Randaberg er prisen per skoleår nå kr 3.500,- og i enkelte tilfeller tillagt materiell kr 3.800 per skoleår.

Det gis søskenmoderasjon alle steder.

6.2 Levekår

6.2.1 Betaling for langtidsopphold

Betaling for langtidsopphold i institusjon reguleres av Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. Det kan kreves 75 prosent av inntekt mellom 8 700 kroner og folketrygdens grunnbeløp, og 85 prosent av overskytende inntekt. Fribeløpet før beregning av vederlag, 8 700 kroner, er justert i tråd med forslag til statsbudsjett for 2020. Maksimalsatsen for 2019 var 47 700 kroner per måned ved opphold på institusjonene og 36 500 kroner per måned ved Soltun Alderspensjonat. Rådmannen ønsker å øke makssatsen i tråd med kommunal deflator på 3,1% til 49 000 for institusjonene og 37 600 kroner for Soltun alderspensjonat.

Ved overgang til nye Soltun sykehjem vil makssatsen endres for Soltun alderspensjonat til sykehjemmets makssats per måned på 49 000 kroner. Rådmannen anbefaler å beholde disse satsene for 2020.

I henhold til Forskrift om egenandel for kommunale helse og omsorgstjenester skal ikke egenandelen overstige kommunens reelle oppholdsutgifter. Sola kommune hadde i 2018 utgifter knyttet til opphold på henholdsvis 94 193 kroner per måned på sykehjemmene og 78 876 kroner per måned på Soltun alderspensjonat.

Betaling for langtidsopphold	Sats 2019	Sats 2020
Fribeløp	8 400	8 700
Maksimalsats per måned, institusjon	47 700	49 000
Maksimalsats per måned, aldershjem	36 500	37 600

6.2.1.1 Fradrag for boutgifter

Det gis 100 prosent fratrekk for følgende boutgifter i seks måneder:

- strøm – nettleie, årspris pt. 2 212 kroner
- nettleie «blokk», årspris pt. 1 959 kroner
- forsikring av bolig og innbo
- husleie/fellesutgifter
- kommunale avgifter

Det gis 50 prosent fratrekk for boutgifter i ytterligere seks måneder for pasienter med hjemmeboende ektefelle.

Det gis fratrekk for gjeldsrenter på lån. For pasienter som har hjemmeboende ektefeller og det er felles gjeld, gis det 50 prosent fradrag for gjeldsrenter så lenge beboer bor i institusjon. Dette gjelder også for de som har korttidsopphold mer enn 60 døgn per år.

Det gis ikke fradrag for utgifter knyttet til fritidsbolig.

Det gis fratrekk for boutgifter når korttidsopphold overstiger 60 døgn per kalenderår.

Det må fremlegges dokumentasjon på alle beløp som kan medføre fratrekk i beregningsgrunnlaget for vederlag i institusjon.

Rett til fradrag utgår ved salg eller overdragelse av bolig.

6.2.2 Betaling for korttidsopphold

I følge Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester kan kommunen maksimalt kreve 170 kroner per døgn for korttidsopphold i institusjon. Etter 60 døgn på korttidsopphold i løpet av et år, kan betaling kreves etter reglene for langtidsopphold. Korttidsopphold i institusjon settes til maksimal sats i henhold til forskrift, 170 kroner per døgn for inntil 60 døgn per kalenderår og langtidssats for opphold ut over dette. Dette er en økning fra 165 kroner i 2019. Satsen er justert i tråd med forslag til Statsbudsjett 2020.

6.2.3 Betaling for dagsenteropphold

6.2.3.1 Aktivitetssenter for psykisk utviklingshemmede

På Sande aktivitetssenter betaler brukerne 62 kroner per dag for transport i 2019 og kr 229 per måned for mat og drikke. Utover dette har det ikke vært krevd egenbetaling. Rådmannen anbefaler at dagens ordning videreføres og at det ikke kreves betaling for opphold. Rådmannen anbefaler å øke betaling for transport og mat/drikke med 3,1 prosent til 64 og 236 kroner respektivt.

Egenbetaling aktivitetssenter og transport for psykisk utviklingshemmede	Sats 2019	Sats 2020
Transport per dag	62	64
Mat/drikke per måned	229	236

6.2.3.2 Dagsenter for eldre og funksjonshemmede

Betaling for dagsenter reguleres i Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester. I 2019 betales det 85 kroner per dag for dagsenter. I tillegg betales det 70 kroner per dag for måltider ved dagsenteret. Betaling for dagsenter i 2020 settes til 90 kroner per dag i tråd med forslag til statsbudsjett 2020. I tillegg anbefaler rådmannen at det betales 72 kroner per dag for måltider ved dagsenteret. Det skal ikke betales for fravær som er meldt senest én uke i forveien, ved akutt sykdom og opphold i institusjon/sykehus.

Egenbetaling dagsenter og eldre og funksjonshemmede	Sats 2019	Sats 2020
Dagsenter per dag	85	90
Måltider per dag	70	72

6.2.4 Betaling for trygghetsalarm

Rådmannen anbefaler å øke abonnementsprisen over 2G med 3,1 prosent.

Betaling for trygghetsalarm	Sats 2019	Sats 2020
Etableringsgebyr	500	500
Abonnementsavgift, inntekt under 2G	510	510
Abonnementsavgift, inntekt 2 - 3G	323	333
Abonnementsavgift, inntekt 3 - 4G	445	459
Abonnementsavgift, over 4G	557	574
Erstatningsgebyr	771	795

6.2.5 Betaling for praktisk bistand i hjemmet

I henhold til Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester § 11.2 og Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester § 8, har kommunen adgang til å fastsette betalingssatser for praktisk bistand og opplæring som ikke er til personlig stell og egenomsorg. Sola kommune krever maksimal betalingssats for husstander med inntekt under 2G på 210 kroner per måned. Dette er i tråd med forslag til statsbudsjett 2020. Rådmannen anbefaler å øke timesatsen og maksimal månedssats for de andre gruppene med 3,1 prosent som er i tråd med samlet pris- og kostnadsvekst i kommunal sektor (kommunal deflator) for 2020.

Betaling for praktisk bistand i hjemmet	Nettoinntekt	Timesats 2019	Maksimal mnd-sats 2019	Timesats 2020	Maksimal mnd-sats 2020
Under 2G		210	210	210	210
2-3G	199 717-299 574	328	916	338	945
3-4G	299 575-399 432	393	1 714	405	1 767
4-6G	399 433-599 148	404	3 521	416	3 630
Over 6G	599 148 -	458	3 923	472	4 044

6.2.6 Betaling Frisklivssentralen

Egenandel for reseptperiode på tre måneder foreslås økt med 3,1 prosent i henhold til samlet pris- og kostandsvekst for kommunal sektor (kommunal deflator) 2020 til 558 kroner. Egenbetaling for 60+ trening foreslås også økt med 3,1 prosent til 446 kroner.

Betaling frisklivssentralen	Sats 2019	Sats 2020
Tre måneder reseptperiode	541	558
60+ trening (pris per halvår)	433	446

6.2.7 Betaling fysioterapi

Egenbetalingssatser for kommunale fysioterapitjenester reguleres årlig per 1. juli. Rådmannen anbefaler å øke satsene i tråd med Helsedirektoratets krav. Egenandelstak 2 er i forslag til statsbudsjett 2020 satt til 2 176 kroner.

Betaling fysioterapi, satser i perioden 1/7/19-30/6/20	Sats
Undersøkelse inntil 30.min	173
Behandling hos fysioterapeut i 20 min	123
Behandling hos fysioterapeut i 30 min	160
Behandling hos fysioterapeut i 40 min	197
Behandling hos fysioterapeut i 60 min	271
Behandling hos fysioterapeut i 90 min	382
Tillegg for bruk av spesialkonstruert utstyr for medisinsk trenings eller slyngeterapi	12
Veiledet trening, minst 30 min	25
Aktiv oppvarming	21
Gruppe behandling i 30 min	55
Gruppe behandling i 60 min	97
Gruppe behandling i 90 min	138
Tillegg for behandling i basseng, per pasient	24

6.3 Samfunnsutvikling

6.3.1 Eiendom

6.3.1.1 Idrettslag og gymsaler

Det foreslås at billettprisen for besøk svømmehaller ikke øker, da det er mest praktisk å øke med 5 eller 10 kroner for enkelt besøk i stedet for 2 eller 3 kroner årlig. Rådmannen ser det da som naturlig at prisen for leie av gymsaler og idrettshaller også ligger fast.

Tilbud om familiekortet i svømmehallen er tatt bort og må vurderes nærmere. Det må avklares hvem dette kortet er for, bruken av kortet og administrasjon av kortet. Rådmannen ser for seg et sak i utvalg for oppvekst og kultur der saken endelig avgjøres.

Billett- og leiepriser kommunale idrettsanlegg og gymsaler	2019	2020
Idrettshall med garderobe, leiepris per time	640	640
Idrettshall med garderobe halv sal, leiepris per time	370	370
Gymsal, leiepris per time	210	210
Leie av hall til kommunens idrettslag til kommersielle arrangement som dans, messer og lignende, leiepris per helg	15 840	15 840
Leie av hall til eksterne arrangement hall nummer en, leiepris per døgn	15 840	15 840
Leie av hall til eksterne arrangement hall nummer to, leiepris per døgn	7 920	7 920

Fotballbaner med gress- eller kunstgressdekke	2019	2020
Leie av fotballbaner med gress- eller kunstgressdekke, leiepris per time	640	640
- leie av garderober, leiepris per gang	110	110

Svømmehaller	2019	2020
Svømmehall inkludert garderobe, leiepris per time	720	720
Enkeltbillett	50	50
Enkeltbillett student, honnør, barn	30	30
Klippekort 10 klipp	360	360
Klippekort 10 klipp, student, honnør, barn	205	205
Halvårskort	1 030	1 030

Utrykninger Eiendoms vakt som følge av f.eks. glemte adgangskoder, gjenglemte gjenstander, glemte nøkler o.l.

Første gang	Skriftlig varsel
Gjentatte ganger	kr 500 per gang

6.3.2 Kommunalteknikk

Vann, avløp og renovasjon drives etter selvkostprinsipper, det vil si at gebyrinntektene fra innbyggere skal tilsvare kommunens kostnader på VAR-området. Disse tjenestene er 100 prosent gebyrfinansierte. Det er kostnadsnivået som danner grunnlag for gebyr- og inntektsnivået og kommunen skal ikke ha noe fortjeneste knyttet til disse tjenestene.

Dersom inntektene er lavere enn kostnadene ett enkelt år avsluttes selvkostregnskapet med underskudd. Rent finansielt bruker man da av tidligere års avsetninger (bundne driftsfond) for å dekke underskuddet. Dersom det ikke er avsatt merinntekter til fond tidligere år, fremføres et underskudd til påfølgende år.

Et eventuelt underskudd indikerer et potensial for å heve gebyrfinansieringen i påfølgende år.

6.3.2.1. Gebyrutvikling innenfor VAR-området 2019-2020 (årsgebyrer)

I tabellen nedenfor vises de kommunale gebyrer innenfor VAR-områder for husholdninger, basert på stipulert forbruk av vann og avløp innenfor de aktuelle arealklasser, samt ett standard renovasjonsabonnement (fastpris renovasjon, 140 liter restavfalls-beholder, 140 liter papiravfallsbeholder og 140 liter beholder for våtorganisk avfall). Leieareal = bruksareal (BRA) x 0,55.

Tall fra Kostra viser at Sola kommune i 2018, for en bolig på 120 kvadratmeter, hadde de laveste gebyrene innenfor VAR-sektoren på Nord-Jæren og nest lavest i hele landet.

Gebyrer for VAR, standardabonnement, priser eksklusive mva.	2019	2020
Vann og avløp for boliger 0-75 m2 leieareal og standard renovasjonsabonnement	5 687	6 191
Vann og avløp for boliger 76-150 m2 leieareal og standard renovasjonsabonnement	8 725	9 626
Vann og avløp for boliger 151-200 m2 leieareal og standard renovasjonsabonnement	10 750	11 916

Som tabellen viser er det foreslått en økning i gebyrene for vann, avløp og renovasjon. Økningen fordeler seg med 4 prosent økning på vann, 19 prosent økning på avløp, og 4 prosent økning på renovasjon. Økningen kommer som følger av at utgiftsnivået til det kommunaltekniske områdene øker, blant annet grunnet stor utbyggingsaktivitet hos I.V.A.R. og i kommunen. I.V.A.R. utvider og renoverer renseanleggene for vann og avløp. I tillegg bygger de et nytt sorteringsanlegg for avfall. Dette medfører en betraktelig økning i kapitalkostnader og driftsutgifter I.V.A.R. I tillegg kommer den generelle kostnadsøkningen (lønn og anleggskostnader).

Virksomheten har de siste årene hatt et stort fokus på å bygge ned selvkostfondene. Nå forventes det at selvkostfondet på avløp vil bli så lav ved kommende årsskifte at det i planperioden vil være behov for å øke gebyrene. Det må også bemerkes at VA avgiftene ikke økte i 2019, noe som gjør at økningen blir større i 2020.

6.3.2.2. Gebyrberegning vann og avløp

Årsgebyr vann og avløp for bolig- og fritidsbygg med stipulert forbruk beregnes på grunnlag av leieareal, jamfør Sola kommunes forskrifter for vann og avløpsgebyrer.

6.3.2.3. Årsgebyr 2020

Årsgebyr vann 2020

Vannpris i kr/m³ foreslås økt med 4 prosent i 2020. Dette betyr at vannprisen eksklusive mva. i 2020 vil bli kr 8,50 per m³, mens den i 2019 var kr 8,16 per m³. Vannmålerleie til næringskunder beregnes ut fra den faktiske kostprisen av måleren inklusive kostnader for administrasjon og utskiftning.

Årsgebyr vann 2020, priser eksklusive mva.	2019	2020
Årsgebyr vann stipulert, 0-75 m ² leieareal, beregnende mengde 150 m ³ /år	1 224	1 275
Årsgebyr vann stipulert 76-150 m ² leieareal, beregnende mengde 300 m ³ /år	2 447	2 550
Årsgebyr vann stipulert, 151-200 m ² leieareal, beregnende mengde 400 m ³ /år	3 263	3 400
Årsgebyr vann stipulert, 201-250 m ² leieareal, beregnende mengde 500 m ³ /år	4 079	4 250
Årsgebyr vann stipulert, 251-300 m ² leieareal, beregnende mengde 600 m ³ /år	4 895	5 100
Vannpris i kr/m ³	8,16	8,5

Årsgebyr avløp 2020

Avløpspris i kr/m³ foreslås økt med 19 prosent i 2020. Grunnen er økte kostnader fra I.V.A.R. og at fondet minker fort. Dette betyr at avløpsprisen i 2020 vil bli kr 14,40 per m³, mens den i 2019 var kr 12,10 per m³.

Årsgebyr avløp 2020, priser eksklusive mva.	2019	2020
Årsgebyr avløp stipulert, 0-75 m ² leieareal, beregnende mengde 150 m ³ /år	1 814	2 160
Årsgebyr avløp stipulert 76-150 m ² leieareal, beregnende mengde 300 m ³ /år	3 629	4 320
Årsgebyr avløp stipulert, 151-200 m ² leieareal, beregnende mengde 400 m ³ /år	4 838	5 760
Årsgebyr avløp stipulert, 201-250 m ² leieareal, beregnende mengde 500 m ³ /år	6 048	7 200
Årsgebyr avløp stipulert, 251-300 m ² leieareal, beregnende mengde 600 m ³ /år	7 258	8 640
Vannpris i kr/m ³	12,1	14,4

Årsgebyr slamtømming 2020

Årsgebyret for slamtømming foreslås økt med 2 prosent i forhold til årets pris.

Årsgebyr slamtømming 2020, priser eksklusive mva.	2019	2020
Slamavskillere 0-3,9 m ³ , én tømming hvert 2. år	1 030	1 051
Slamavskillere 4,0-6,9 m ³ , én tømming hvert 2. år	1 728	1 763

Slamavskillere 7,0-9,5 m3, én tømning hvert 2. år	2 341	2 388
---	-------	-------

Tilknytningsgebyr bolig- og fritidsbygg 2020

Tilknytningsgebyr per kvadratmeter for bolig- og fritidsbygg foreslås økt med 5 prosent for vann og 5 prosent for avløp. For året 2020 blir gebyrene eksklusive mva. kr 44,00 for vann og kr 234,20 for avløp per kvadratmeter leieareal for bolig- og fritidsbruk.

Tilknytningsgebyr bolig-og fritidsbygg 2020, Priser eksklusive mva.	Vann 2019	Vann 2020	Avløp 2019	Avløp 2020
Tilknytningsgebyr, 0-120 m2 leieareal	5 026	5 280	26 712	28 104
Tilknytningsgebyr 121-170 m2 leieareal	7 119	7 480	37 842	39 814
Tilknytningsgebyr 171-220 m2 leieareal	9 213	9 680	48 972	51 524
Tilknytningsgebyr 221-270 m2 leieareal	11 307	11 880	60 102	63 234
Tilknytningsgebyr per m2	42,25	44	223	232,2
Tilknytningsgebyr i felt eller område*	100	100	100	100

*Satsen gjelder i et felt eller område hvor abonnenten har bekostet eller deltatt økonomisk i utbygging av offentlig vann- og/eller avløpsledning (førstegangsbygging).

Kommunestyret i Sola vedtok 10. desember 1992 i k-sak 242/92 at det i felt hvor abonnenten har bekostet eller deltatt økonomisk i utbygging av offentlige vann- og/eller avløpsledninger skal det betales tilknytningsgebyr med fast pris ved førstegangsbygging. Ved påbygg/tilbygg i felt eller områder hvor abonnenten har bekostet eller deltatt økonomisk i utbyggingen av offentlige vann- og/eller avløpsledninger skal det betales tilknytningsgebyr etter pris pr m2.

Tilknytningsgebyr næringsbygg 2020

Tilknytningsgebyr per kvadratmeter for næringsbygg foreslås økt med 5 prosent for vann og 5 prosent for avløp. For året 2020 blir gebyrene eksklusive mva. kr 44,00 for vann og kr 234,20 for avløp per kvadratmeter bruksareal for næringsbygg.

Tilknytningsgebyr næringsbygg 2020, Priser eksklusive mva.	Vann 2019	Vann 2020	Avløp 2019	Avløp 2020
Tilknytningsgebyr, 0-120 m2 bruksareal	5 026	5 280	26 712	28 104
Tilknytningsgebyr 121-170 m2 bruksareal	7 119	7 480	37 842	39 814
Tilknytningsgebyr 171-220 m2 bruksareal	9 213	9 680	48 972	51 524
Tilknytningsgebyr 221-270 m2 bruksareal	11 307	11 880	60 102	63 234
Tilknytningsgebyr per m2	42,25	44	223	234,2
Tilknytningsgebyr i felt eller område*	100	100	100	100

*Satsen gjelder i et felt eller område hvor abonnenten har bekostet eller deltatt økonomisk i utbygging av offentlig vann- og/eller avløpsledning (førstegangsbygging).

Kommunestyret i Sola vedtok 10. desember 1992 i k-sak 242/92 at det i felt hvor abonnenten har bekostet eller deltatt økonomisk i utbygging av offentlige vann- og/eller avløpsledninger skal det betales tilknytningsgebyr med fast pris ved

førstegangsbygging. Ved påbygg/tilbygg i felt eller områder hvor abonnenten har bekostet eller deltatt økonomisk i utbyggingen av offentlige vann- og/eller avløpsledninger skal det skal betales tilknytningsgebyr etter pris pr m2.

Renovasjonsgebyr 2020, hyttekunder

Renovasjonsgebyr for hyttekunder foreslås økt med 4 prosent i 2020. Økningen skyldes økte kostnader forbundet med innhenting av renovasjonen, blant annet som følge av økt mengde avfall og prisregulering fra renovatør.

Renovasjonsgebyr hyttekunder 2020, priser eksklusive mva.	Tømming	2019	2020
Fastpris per abonnement*		264	275
Andel restavfall i felles container/beholder/nedgravd system**	2. hver uke	976	1 015

*Alle abonnementer må betale dette gebyret.

**Tømming annenhver uke i perioden april – september.

Renovasjonsgebyr 2020, husholdningskunder

I henhold til forurensningsloven skal abonnementene betale fullt ut for den renovasjonsordning som administreres av kommunen. Beregnet gebyrutvikling i perioden er vist for ett standard husholdningsabonnement. Gebyrsats for husholdning med standard abonnement i 2020 foreslås økt med 4 prosent, det vil si til kr 2 756 per år (eksklusive mva.). Behandlingsgebyr i forbindelse med bytte av beholdere foreslås økt til kr 250 per gang (eksklusive mva.).

Renovasjonsgebyr husholdningskunder, priser eksklusive mva.	Tømming	2019	2020
Standard abonnement inkl. fast og variabelt gebyr*	2./4. hver uke	2 649	2756
Fastpris per abonnent**		264	275
Valgfrie beholderstørrelser / abonnement / tjenester:			
Restavfall 120 liter beholder	2. hver uke	1 046	1088
Restavfall 240 liter beholder	2. hver uke	1 823	1 896
Restavfall 660 liter beholder	2. hver uke	4 351	4525
Papiravfall 140 liter beholder	4. hver uke	417	434
Papiravfall 240 liter beholder	4. hver uke	620	645
Papiravfall 660 liter beholder	4. hver uke	1 488	1 548
Våtorganisk avfall 140 liter beholder	2. hver uke	922	959
Våtorganisk avfall 240 liter beholder	2. hver uke	1 524	1 585
Nedgravde avfallssystemer	Når full	1 460	1518
Kompostbinge, leie per år		346	360
Bytte av beholdere per gang (Behandlingsgebyr)		240	250
Ekstra nøkkelbrikke til nedgravde beholdere		50	55
En ekstrasekk inkl. tømming/deponering***		65	70

*140 liter restavfallsbeholder, 140 liter våtorganisk- og papirbeholder eller nedgravde beholdere. Alle abonnenter må som minimum ha et standardabonnement, eventuelt gå sammen om å dele et standardabonnement. Deling av standardabonnementer gjelder ikke for nedgravde avfallssystemer.

** Alle abonnementer må betale dette gebyret. *** Sekker fjernes samtidig som avfallsfraksjonen tømmes.

6.3.3 Areal

Gebyrfinansierte tjenester innen plan, byggesak og oppmåling drives etter selvkostprinsippet, det vil si at gebyrinntektene fra innbyggere ikke skal være høyere enn kommunens kostnader. I tråd med vedtaket i f-sak 91/15 Revidering av selvkostprinsipp hos virksomhet Arealbruk har rådmannen vurdert forventet aktivitetsnivå hos seksjonene for budsjettåret 2019 og foreslår ingen endringer i fordelingen mellom skatt og gebyr. Dette betyr at Plan holdes 20 prosent gebyrfinansiert, Byggesak 90 prosent gebyrfinansiert og Oppmåling 50 prosent gebyrfinansiert. Det er kostnadsnivået som danner grunnlag for gebyr- og inntektsnivået, og kommunen skal ikke ha noen fortjeneste knyttet til disse tjenestene. Dersom inntektene er lavere enn kostnadene ett enkelt år, avsluttes selvkostregnskapet med underskudd. Rent finansielt bruker man da av tidligere års avsetninger (bundne driftsfond) for å dekke underskuddet. Et eventuelt underskudd indikerer et potensiale for å heve gebyrfinansieringen i påfølgende år.

6.3.3.1. Gebyrer Arealplan

Rådmannen har i 2019 vurdert gebyrregulativet, inkludert de forskjellige typer gebyr hos Plan. Rådmannen foreslår at gebyrene økes med 3,1 prosent fra 2019 til 2020, avrundet til nærmeste kr 10, som tar høyde for den samlede pris og kostnadsveksten i kommunesektoren (kommunal deflator) for 2020. For å forenkle administrasjon har rådmannen foreslått å inkludere startpakkegebyret i det generelle gebyret, fremfor å ha det som et eget gebyr.

[Forskrift om gebyrregulativ private reguleringsplaner 2020](#)

[Rådmannens forslag gebyrer Arealplan 2020](#)

6.3.3.2. Gebyrer Kart og oppmåling

Rådmannen foreslår å øke gebyrene med 3,1 prosent fra 2019 til 2020, avrundet til nærmeste kr 10. Økningen skal ta høyde for samlede pris og kostnadsveksten i kommunesektoren (kommunal deflator) for 2020.

Rådmannen viser til f-sak 56/19 hvor det ble vedtatt en endring i gebyrregulativet til Kart og Oppmåling. Gebyrene på salg av digitale kartdata er tatt ut og er erstattet med den prisen som hver av de private aktørene tar for produktet de formidler. Det er i tillegg sett behov for å ha en timepris som benyttes ved ulike tjenester.

[Forskrift om gebyrregulativ for behandling av oppmålingssaker 2020](#)

[Rådmannens forslag gebyrer Kart og oppmåling 2020](#)

6.3.3.3. Gebyrer Byggesak

Rådmannen foreslår å øke gebyrene med 3,1 prosent fra 2019 til 2020, avrundet til nærmeste kr 10. Økningen skal ta høyde for samlede pris og kostnadsveksten i kommunesektoren (kommunal deflator) for 2020.

[Forskrift om gebyrregulativ for byggesaker 2020](#)

[Rådmannens forslag gebyrer Byggesak 2020](#)

6.3.4 Årsavgift for feiing og tilsyn per pipeløp

Beregninger basert på budsjetterte utgifter i 2020 tilsier at årsgebyret for 2020 fortsatt kan settes til kr 315 eksklusive merverdiavgift per pipeløp for å dekke kommunens utgifter til denne tjenesten. Rådmannen anbefaler derfor å ikke øke årsgebyret for feiing (feiegebyr) fra 2019 til 2020.

Kapittel 7

Forskriftsregulerte skjema

7. Forskriftsskjema

7.1 Økonomisk oversikt - Drift

Økonomisk oversikt – Drift (tall i kr 1000)	R-2018	Oppr.B-2019	B-2020	B-2021	B-2022	B-2023
Rammetilskudd	-485 034	-489 000	-535 000	-538 300	-549 700	-562 700
Inntekts- og formuesskatt	-971 476	-1 014 400	-1 062 400	-1 077 000	-1 091 300	-1 105 600
Andre overføringer og tilskudd fra staten	-28 600	-21 837	-17 274	-14 040	-11 664	-11 664
Overføringer og tilskudd fra andre	-245 366	-186 475	-182 993	-182 993	-182 993	-182 893
Brukerbetalinger	-67 082	-64 980	-64 566	-67 919	-71 213	-72 056
Salgs- og leieinntekter	-143 938	-145 291	-153 975	-154 840	-155 780	-156 070
Sum driftsinntekter	-1 941 496	-1 921 983	-2 016 208	-2 035 092	-2 062 650	-2 090 983
Lønnsutgifter	942 268	917 548	939 247	943 576	949 179	955 447
Sosiale utgifter	243 304	259 500	265 578	269 424	273 120	275 391
Kjøp av varer og tjenester	531 007	569 661	613 640	609 500	611 897	611 506
Overføringer og tilskudd til andre	135 207	90 118	92 004	91 863	91 805	91 600
Avskrivninger	97 408	0	0	0	0	0
Sum driftsutgifter	1 949 192	1 836 826	1 910 468	1 914 362	1 926 000	1 933 943
Brutto driftsresultat	7 696	-85 157	-105 740	-120 730	-136 650	-157 040
Renteinntekter	-25 974	-14 070	-16 970	-16 070	-15 170	-14 970
Utbytter	-52 705	-58 100	-62 400	-65 100	-66 800	-67 700
Gvinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	39 691	38 235	40 604	40 604	39 204	38 704
Avdrag på lån	75 964	62 457	84 031	100 256	117 536	138 236
Netto finansutgifter	36 976	28 522	45 265	59 690	74 770	94 270
Motpost avskrivninger	-97 407 694	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	-52 736	-56 635	-60 475	-61 040	-61 880	-62 770
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	66 162	67 400	68 000	65 200	65 100	65 200
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-14 645	-9 515	-7 025	-3 660	-2 720	-2 430
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	1 219	-1 250	-500	-500	-500	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	52 736	56 635	60 475	61 040	61 880	62 770
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

7.2 Skjema 1A – Bevilgningsoversikt drift

Skjema 1A - Bevilgningsoversikt drift (tall i kr 1000)	R-2018	Oppr. B-2019	B- 2020	B-2021	B-2022	B-2023
Rammetilskudd	-485 034	-489 000	-535 000	-538 300	-549 700	-562 700
Inntekts- og formuesskatt	-971 476	-1 014 400	-1 062 400	-1 077 000	-1 091 300	-1 105 600
Andre generelle driftsinntekter	-27 001	-21 216	-16 653	-13 419	-11 043	-11 043
Sum generelle driftsinntekter	-1 483 511	-1 524 616	-1 614 053	-1 628 719	-1 652 043	-1 679 343
Sum generelle midler bevilget til drift	1 393 799	1 439 459	1 508 313	1 507 989	1 515 393	1 522 303
Avskrivninger	97 408	0	0	0	0	0
Sum netto driftsutgifter	1 491 207	1 439 459	1 508 313	1 507 989	1 515 393	1 522 303
Brutto driftsresultat	7 696	-85 157	-105 740	-120 730	-136 650	-157 040
Renteinntekter	-25 974	-14 070	-16 970	-16 070	-15 170	-14 970
Utbytte og eieruttak	-52 705	-58 100	-62 400	-65 100	-66 800	-67 700
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler	0	0	0	0	0	0
Renteutgifter	39 691	38 235	40 604	40 604	39 204	38 704
Avdrag på lån	75 964	62 457	84 031	100 256	117 536	138 236
Netto finansutgifter	36 976	28 522	45 265	59 690	74 770	94 270
Motpost avskrivninger	-97 408	0	0	0	0	0
Netto driftsresultat	-52 736	-56 635	-60 475	-61 040	-61 880	-62 770
Disponering eller dekning av netto driftsresultat						
Overføring til investering	66 162	67 400	68 000	65 200	65 100	65 200
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-14 645	-9 515	-7 025	-3 660	-2 720	-2 430
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	1 219	-1 250	-500	-500	-500	0
Dekning av tidligere års merforbruk i driftsregnskapet	0	0	0	0	0	0
Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	52 736	56 635	60 475	61 040	61 880	62 770
Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0	0	0

7.3 Skjema 1B- Bevilgningsoversikt drift per virksomhet

Skjema 1B- Bevilgninger drift	R-2018	Oppr. B-2019	B-2020	B-2021	B-2022	B-2023
Rådmann med sentrale staber	61 471	67 027	65 677	66 227	64 827	64 227
Sum rådmann med sentrale staber	61 471	67 027	65 677	66 227	64 827	64 227
Fagstab oppvekst	18 065	20 164	19 374	10 174	10 174	10 174
Grunnskole	303 995	296 245	308 945	312 302	312 715	313 715
Sola voksenopplæring	15 438	11 584	11 584	11 584	11 584	11 584
Sola PPT	8 893	9 071	9 071	9 071	9 071	9 071
Barnehage	266 748	282 840	294 600	293 930	294 400	294 400
Barnevern	39 227	35 947	35 947	35 947	35 947	35 947
Barn, ungdom og familietjenesten	23 197	24 845	25 515	25 515	25 515	25 515
Fagstab kultur	8 251	9 695	9 815	10 335	10 855	9 875
Fritid	13 509	13 801	14 151	14 151	14 151	14 151
Sola bibliotek	6 507	6 332	6 472	6 472	6 472	6 472
Sola kulturskole	9 380	9 311	9 382	9 482	9 382	9 482
Sum oppvekst og kultur	713 210	719 835	744 856	738 963	740 266	740 386
Fagstab levekår	25 784	34 234	34 520	37 417	38 957	38 957
Sola sjukeheim	66 038	61 666	62 578	61 035	60 118	59 759
Sola bo- og hjemmetjenester	70 142	72 360	47 108	46 755	46 755	46 755
Tananger bo- og hjemmetjenester	58 475	58 165	58 088	56 901	56 231	56 009
Nye Soltun sykehjem	0	0	24 504	31 885	39 220	48 001
Miljøtjenesten	87 314	86 549	100 858	100 858	100 858	100 858
Psykisk helsearbeid og rus	39 338	42 246	43 576	43 576	43 776	43 776
NAV Sola (sosiale tjenester)	57 368	57 326	53 306	53 306	53 306	53 306
Fysio-/ergoterapi	16 133	16 425	16 525	16 525	16 525	16 525
Sum levekår	420 592	428 971	441 062	448 258	455 746	463 946
Fagstab samfunnsutvikling	7 241	6 476	6 456	6 221	6 221	6 221
Eiendom	102 285	93 855	102 395	105 315	106 965	107 215
Kommunalteknikk	13 534	11 545	13 395	13 395	13 395	13 395
Areal	9 337	12 575	11 687	11 687	11 587	11 587
Sum samfunnsutvikling	132 397	124 451	133 933	136 618	138 168	138 418
Fordelte utgifter og avskrivninger	81 443	109 079	136 463	136 887	137 239	137 202
Skatt/rammetilsk. og finanstransaksjoner	-12 967	-3 008	-1 325	-1 860	-1 950	-2 075
Sum bevilgninger drift, netto	1 396 146	1 446 355	1 520 666	1 525 093	1 534 296	1 542 104
Herav:						
Avskrivninger	19 633	17 902	20 869	22 255	23 114	23 722
Netto rente	-610	-1 266	-1 266	-1 266	-1 266	-1 266
Netto avsetninger til eller bruk av bundne driftsfond	-15 452	-9 740	-7 250	-3 885	-2 945	-2 655
Netto avsetninger til eller bruk av disposisjonsfond	-1 224	0	0	0	0	0
Korrigert sum bevilgninger drift, netto	1 393 799	1 439 459	1 508 313	1 507 989	1 515 393	1 522 303

7.4 Skjema 2A- Økonomisk oversikt investering

Skjema 2A- Økonomisk oversikt investering (tall i kr 1000)	R-2018 Oppr.	B-2019	B-2020	B- 2021	B-2022	B-2023
Investeringer i varige driftsmidler	342 016	614 635	481 899	212 433	101 975	143 097
Tilskudd til andres investeringer	6 818	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	3 985	4 330	0	0	0	0
Utlån av egne midler	63 998	50 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Avdrag på lån	85 602	50 627	41 453	72 763	47 432	15 000
Sum investeringsutgifter	502 420	719 592	593 352	355 196	219 407	228 097
Kompensasjon for merverdiavgift	-49 198	-93 265	-68 075	-34 157	-15 307	-16 081
Tilskudd fra andre	-22 270	-20 019	-141 353	-19 517	-15 715	-9 081
Salg av varige driftsmidler	-72 271	-39 000	-102 879	-66 120	-11 900	0
Andre inntekter	0	0	0	0	0	0
Salg av finansielle anleggsmidler	0	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-33 139	-23 741	-23 741	-23 741	-23 741	-23 741
Bruk av lån	-221 295	-489 152	-216 681	-109 290	-79 108	-113 994
Sum investeringsinntekter	-398 173	-665 177	-552 729	-252 825	-145 771	-162 897
Videreutlån	9 208	80 481	50 104	16 914	9 108	0
Mottatte avdrag på videreutlån	-11 705	-35 627	-22 727	-54 085	-17 644	0
Netto utgifter videreutlån	-2 497	44 854	27 377	-37 171	-8 536	0
Overføring fra drift	-66 162	-67 400	-68 000	-65 200	-65 100	-65 200
Netto avsetninger til eller bruk av bundne investeringsfond	-1 414	0	0	0	0	0
Netto avsetninger til eller bruk av ubundet investeringsfond	-34 173	-31 869	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket beløp	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-101 749	-99 269	-68 000	-65 200	-65 100	-65 200
Fremført til inndekning i senere år (udekket)	0	0	0	0	0	0

7.5 Skjema 2B- Bevilgningsoversikt investeringer

Skjema 2B- Bevilgningsoversikt investeringer (tall i kr 1000)	Totalramme	2020	2021	2022	2023
Felles (inkl.adm.bygg)					
19016-Nytt rådhus	305 456	15 000	0	0	0
19601-IKT-investering strategisk (årsbev.)	0	1 500	1 500	1 500	1 500
19606-Egenkapitalinnskudd KLP (årsbev.)	0	4 160	4660	5160	5660
19639-IKT-løsninger folkevalgte (årsbev.)	0	0	0	0	550
Sum felles (inkl.adm.bygg)		20 660	6 160	6 660	7 710
Levekår					
19103-Samlebevilgning formål levekår		650	400	400	400
39052-Ny sjukeheim Sola sentrum	283000	13 000	0	0	0
39093- Kjelsberg ring, rus og psykiatri	39 601	25 485	10000	0	0
39094-Velferdsteknologi Levekår (årsbev.)	0	1 000	1 000	1 000	1 000
39098-8 boliger med base, pilotprosjekt	36 098	0	0	22311	13287
39103-Institusjonskjøkken	16005	9 701	0	5 504	0
39104-Storevardvegen/TABO, nytt fellesareal	2 000	2 000	0	0	0
39106-Sola sjukeheim, hovedombygging	15000	6 000	9 000	0	0
39624-Nytt sykesignalanlegg eksisterende Sola sjukeheim	4 500	4 500	0	0	0
Sum levekår		62 336	20 400	29 215	14 687
Oppvekst og kultur					
19104-Samlebevilgning formål oppvekst og kultur		420	0	0	1000
29076-Skolebruksplan, Grannes skole, tilbakeføring av klasserom og utearealer	10711	0	0	7 000	0
29080-Skolebruksplan, Kjerrberget ungdomsskole (trinn 1)	346 000	180 174	125323	0	0
29082-Rehab. Havnealleen barnehage	8500	8 035	0	0	0
29083-Skolebruksplan, Storevarden skole, to klasserom, og uteareal	16 700	15 130	0	0	0
29084-Ny kommunal barnehage	115000	0	500	4 500	55 000
29085-Dysjaland skule, arbeidsrom	3 000	3 000	0	0	0
29090-Én skole, rehabilitering av uteområdet	5500	5 500	0	0	0
29091-Sikker informasjonsbehandling	5 000	5 000	0	0	0
29092-Røyneberg skole, rehabilitering garderobe	625	625	0	0	0
29602-Datamaskiner/fornyng skoler (årsbev.)	0	3 450	2750	4700	2850
29626-Makerspace (skoler og SFO)	500	250	0	0	0
49050-Sola kulturhus, oppgradering foajé og bibliotek	12 500	0	0	11500	1000
Sum oppvekst og kultur		221 584	128 573	27 700	59 850
Samfunnsutvikling					
19105-Samlebevilgning formål kirke, blant annet minnelund iht ny lov		822	500	2000	400
19106-Samlebevilgning formål samfunnsutvikling		1 050	0	0	0
19107-ENØK-tiltak kommunale bygg	17 300	5 700	4800	6800	0
19029-Rehabilitering Soma driftsstasjon	14500	4 500	10 000	0	0
19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)		6 395	5227	5227	5227
19600-Intern prosjektledelse (årsbev.)		-6 395	-5 227	-5 227	-5 227
19604-Erverv av areal	0	58 000	0	0	0
49041-Ny kirke Sola sentrum	87250	37 175	0	0	0
49645-Superlekeplass Sola sentrum	6 000	100	2700	2700	0
59364-Infrastruktur regionalt sykkelanlegg	50693	20 474	0	0	0
59369-VVA Påskhusvegen	1 500	0	250	1250	0
59406-Utsiftning gatelys, standardheving (årsbev.)	0	1 500	1 500	1 500	1 500
59457-Ljosheimkroken	2 000	0	1000	1000	0

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

59462-Forskuttering Bymiljøpøkken, trafikkisikringsmidler	17901	6 148	7 750	750	0
59537-Ny Solahall med varmtvannsbasseng	200 000	300	0	0	0
59565-Trafikkisikkerhet, kommunale veier	0	800	800	800	800
59673-Turveg Hafrsfjord- Joa	18 404	2 500	0	0	0
59609-Oppgradering syv lekeplasser	2500	2 500	0	0	0
Sum samfunnsutvikling	141 569	29 300	16 800	2 700	
Vann, avløp og renovasjon					
59037-Vann Vigdelsv./Ølberg havneve./Ølbergv.	19 100	9 500	9600	0	0
59038-Kostn. IVARs nye hovedvannledning (fra 22)	9500	0	0	2 500	7 000
59039-Vannledning Einargården - kryss Sentrumsvn./Rådhusvn.	9 000	0	0	4500	4500
59113-Overløpsmåling avløp	2000	1 000	1 000	0	0
59119-PA002 Joa	10 000	5 000	5000	0	0
59120-PA018 Austrheimsvegen	3000	3 000	0	0	0
59121-PA043 Stangeland	6 300	2 000	4300	0	0
59122-Sande terrasse, sanering av felles avløpsledning	6900	3 500	3 400	0	0
59359-VA40 Grotnes nord	18 400	0	0	1200	8600
59360-VA42 Grotnes sør	13900	0	0	450	6 750
59367-VA15 Moringvegen	6 400	6 000	0	0	0
59368-VA178 Ljosheimkroken	5100	0	2 450	2 450	0
59369-VVA Påskhusvegen	2 500	250	2250	0	0
59370-VA Sanering Myrvegen - Skoletunet, langs Tananger ring	7000	0	0	0	3 500
59371-VA Tanangervegen	7 000	0	0	0	3500
59372-VA Tornefjellv./Snøde (nedre del)	10000	0	0	500	500
59375-VA Ølberg Havneveg - parkeringsplass Hellestø	9 000	0	0	0	4500
59376-VVA Soma driftsstasjon	5500	5 500	0	0	0
Sum vann, avløp og renovasjon	35 750	28 000	11 600	38 850	
Sentrumsplaner					
59040-VA Sola sentrum, etappe 5	9 300	0	0	4650	4650
59374-VA Etappe 3 (Sola sentrumsplan)	19600	0	0	0	9 300
59566-V15, rundkjøring og deler av V14	10 700	0	0	5350	5350
Sum sentrumsplan	0	0	10 000	19 300	
Sum brutto investeringer	481 899	212 433	101 975	143 097	
Finansiering					
Låneopptak	-96 577	-22376	0	-43994	
Justeringsavtaler, kommunal andel- Sola sentrum	-3 726	-3 678	-3 292	-3 292	
Ekstraordinært avdrag på lån investering, Sola sentrumsplan	3 726	3678	0	0	
Overføring fra drift	-68 000	-65 200	-65 100	-65 200	
Øremerkede investeringstilskudd	-132 868	-13080	-9664	-3030	
Mva kompensasjon	-68 075	-34 157	-15 307	-16 081	
Salg av eiendom	-102 879	-66120	-11900	0	
Spillemidler	-2 700	-2 700	-2 700	-2 700	
Avdrag fra Lyse	-8 741	-8741	-8741	-8741	
Sola menighet, andel i ny kirke	-2 000	0	0	0	
Tilbakebetaling Sola pistolklubb	-59	-59	-59	-59	
Ekstraordinært avdrag på lån, Sola kommune	0	0	14 788	0	
Sum finansiering	-481 899	-212 433	-101 975	-143 097	
Udekket / Udisponert	0	0	0	0	
Finanstransaksjoner					
Utlån startlån Husbanken	70 000	70000	70000	70000	
Innlån Husbanken	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000	
Avdrag på Startlån, Husbanken	15 000	15000	15000	15000	

Handlings- og økonomiplan for 2020-2023

Mottatte avdrag på utlån Husbanken	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Utlån Sola tomteselskap KF	50 104	16914	9108	0
Innlån for Sola Tomteselskap KF	-50 104	-16 914	-9 108	0
Nedbetaling lån Sola tomteselskap KF	22 727	54085	17644	0
Avdrag fra Sola Tomteselskap KF	-22 727	-54 085	-17 644	0
Sum finanstransaksjoner	0	0	0	0

A photograph of a field of tall grass at sunset. The sun is a bright white circle on the horizon, casting a warm orange glow across the sky and the grass. The grass is green and some seed heads are visible. A white rectangular box is in the upper left corner, containing the chapter title in black text.

Kapittel 8

Politisk behandling og vedtak

8. Politisk behandling og vedtak

Handlings- og økonomiplan 2020-2023 og årsbudsjett 2020 vil behandles i formannskap og kommunestyre i følgende møter:

Formannskap: 19. november 2019

Kommunestyre: 12. desember 2019

Sola
kommune